

Täysistunto

Tiistai 9.6.2026 klo 14.01—22.39

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 22.39.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.01—15.59, 18.01—19.56 ja 22.01—22.39) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—18.01 ja 19.56—22.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 4.6.2026 antanut hallituksen esitykset HE 103-110/2026 vp.

2.2. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 36-42/2026 vp.

2.3. Hallituksen esityksen peruuttaminen

Valtioneuvosto on 4.6.2026 peruuttanut eduskunnalle annetun hallituksen esityksen HE 77/2025 vp. Työjärjestyksen mukaisesti asian käsittely lopetetaan.

3. Atte Kalevan vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnasta jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 23/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 10.6.2026 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 10.6.2026 kello 11.

4. Maaret Castrénin vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 24/2026 vp

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 10.6.2026 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 10.6.2026 kello 11.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 102/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle nyt vuoden 2026 [Hälinää — Puhemies koputtaa] toisen lisätalousarvioehdotuksen. Taloudessa kuuluu parempaa, ja hallituksen talouspolitiikka on alkanut viimein tuoda tulosta. Ekonomistit eli kansantalouden asiantuntijat ovat laajasti sitä mieltä, että talouskasvu on viimein käynnistynyt meillä Suomessa, vaikka esimerkiksi Saksassa kasvu on edelleen hyvin nihkeää. Saksan nihkeys ei voi olla vaikuttamatta Suomeen, kuten ei Iranin sotakaan, joka valitettavasti otti eilen jälleen uusia kierroksia. Kasvu on siis haurasta, mutta joka tapauksessa sitä kuitenkin laajalaisesti kaikilla päätoimialoilla tapahtuu.

Talouspolitiikkaa tuleekin tehdä pidemmän aikavälin tarkasteluhorisontilla. Olemme sopeuttaneet taloutta suorilla toimilla 6,5 miljardilla, tervehdyttäneet työmarkkinoiden rakenteita, uudistaneet sosiaaliturvaa ja muun muassa nyt viimeisimpänä korjanneet Marinin hallituksen yrittäjien eläkelain. Paljon on silti vielä tehtävää. On myös syytä muistaa, että tekemämme uudistukset vaikuttavat viiveellä ja talouskasvua seuraava työttömyyden lasku tulee samoin viiveellä. Tuleva vuosi on varmasti jo valoisampi myös työmarkkinoilla ja tuo helpotusta työttömien vaikeaan tilanteeseen.

Tässä lisätalousarvioehdotuksessa teemme uusia toimia tilanteen helpottamiseksi. Nuorten rekrytointitukeen ehdotetaan yhteensä 20 miljoonaa euroa. Määräraha riittäisi vähintään 3 300 työttömän nuoren työllistämiseen. Nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteihin ehdotetaan 15 miljoonaa. Valtionhallinnon kesätyöntekijöiden ja harjoittelijoiden lisärekrytointiin ehdotetaan neljä miljoonaa euroa. Lisäksi pitkäaikaistyöttömien osaamissetelistä aiheutuviin kustannuksiin ehdotetaan yhteensä 20 miljoonaa euroa. Ison korjausrakentamisen paketin lisäksi teemme julkisia investointeja infraan ja väyliin. Tämä on järkevää ja vastuullista suhdannepolitiikkaa.

Toisaalta sopeutamme toissijaisista menoista. Muun muassa järjestöjen tuki vähenee edelleen, samoin kehitysavun määrä. Valtionhallinnon tuottavuusohjelmaa jatketaan ja

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

laajennetaan. Kehysriihessä satsasimme edelleen lisää Puolustusvoimiin. Maavoimien uudistaminen vaatii resursseja. Toivon, että kotimainen puolustusteollisuutemme saa myös vauhtia merkittävistä panostuksistaamme puolustusvälineiden hankintoihin.

Arvoisa puhemies! Meillä on ensi kertaa käsissämme lisätalousarvioehdotus, jossa pääsemme korjaamaan verotuloarviota ylöspäin. Tämä on seurausta alkaneesta talouskasvusta ja hallituksen talouspolitiikasta. Verotuloissa arvonlisäveron kertymää ehdotetaan korotettavaksi 122 miljoonalla perustuen huhtikuussa julkaistun kokonaistaloudelliseen ennusteeseen. Sekalaisten tulojen arviota korotetaan 113 miljoonalla. Lisätalousarvio sisältää kevään kehysriihessä linjattuja työllisyystoimia sekä panostuksia droonien torjuntaan ja puolustukseen laajemmin. Vuoden 2026 toisessa lisätalousarvioesityksessä määrärahararve kasvaa 420 miljoonaa euroa, varsinaisten tulojen lisäys on 131 miljoonaa, ja nämä yhdessä lisäävät nettolainanoton tarvetta 289 miljoonaa euroa. Nettolainanoton valtiolla vuonna 2026 arvioidaan olevan noin 11,1 miljardia euroa.

Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa säteilee meille, sillä drooneja voi lentää jatkossakin erehdyksessä ilmatilaamme. Siksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan 44 miljoonan euron lisärahoitusta ja poliisille vastaavasti 6,2 miljoonaa droonitorjuntakyvyn vahvistamiseen. Lisäksi Rajavartiolaitokselle ehdotetaan resursseja miehittämättömien valvontajärjestelmien hankintaan ja käyttöönottoon perustetun hankkeen käynnistämiseen.

Kansainvälisen tilanteen vuoksi hallitus tekee myös panostuksia huoltovarmuuteen energian osalta. Ehdotamme 10 miljoonan määrärahaa Huoltovarmuuskeskukselle energiaturpeen varmuusvarastointia varten. Lisäksi olemme tuomassa ensi vuoden talousarvioon uutta kahdeksan miljoonan euron kokonaisuutta talvienergiatukeen, josta neljä miljoonaa euroa menee turpeen varmuusvarastointiin ja tuotantovarauksiin ja toiset neljä miljoonaa euroa voimalaitosten käyttöjen jatkamiseen muun muassa CHP-voimaloiden osalta. Näin turve säilyttää asemansa energiapaletissa. [Keskustan ryhmästä: Neljä miljoonaa!]

Puolustussatsauksia tehdään siis edelleen lisää. Puolustusvoimille ehdotetaan 25 miljoonan euron lisärahoitusta materiaalin kunnossapitoon ja varustamiseen. Puolustusministeriön toimintaedellytysten parantamiseksi muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja Nato-jäsenyyden myötä lisääntyneiden resurssitarpeiden kattamiseen ehdotetaan kahden miljoonan euron lisäystä. Lisäys katetaan siirtona Puolustusvoimien toimintamenoista. Puolustusmateriaalihankintojen vuoden 2020 tilausvaltuuden enimmäismäärään ehdotetaan lisää 1 057 miljoonaa euroa materiaalihankintoihin, jotka ajoittuvat vuosille 2026—2032. Tilausvaltuuksien lisäyksistä vuosille 26—28 kohdentuvista maksuista 562 miljoonaa katetaan aiemmin myönnettyillä määrärahoilla. Kotimaisen puolustusteollisuuden tukemiseen ehdotetaan 18,3 miljoonaa euroa avustuksena.

Ukrainan tukemiseksi tarkoitettuihin aloitteisiin osallistumiseen ehdotetaan 44,3 miljoonan euron lisärahoitusta. Kotimaiselta teollisuudelta Ukrainan tarpeisiin tehtäviin hankintoihin liittyvää tilausvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 50 miljoonalla eurolla, mikä kasvattaa vastaavalla määrällä vuoden 2026 puolustusmateriaalihankintojen määrärahaa. Ukrainaan toimitettuun 31. tukipakettiin sisältyneen puolustusmateriaalin korvaaviin hankintoihin tarkoitettua Ukrainan tukemisen tilausvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi 96,8 miljoonaa. Tähän liittyvät maksut ajoittuvat vuoteen 2028. Lisäksi Puolustusvoimille ehdotetaan 5,7 miljoonan euron lisäystä Ukrainalle annettavan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

koulutus- ja materiaalituen kustannusten kattamiseen. Näin ollen voidaan huomata, että lisätalousarvion lisämenotarpeet kohdistuvat erittäin voimakkaasti turvallisuuteen, Ukrainaan, puolustukseen ja huoltovarmuuteen.

Arvoisa puhemies! Suhdannepoliittisesti hallitus päätti 110 miljoonan euron rakennuspaketista korjausrakentamisen elvyttämiseen. Tänä vuonna siis toivon mukaan taloyhtiöt tekevät päätöksiä energiatehokkuutta parantavista remonteista, sillä niihin on saatavissa valtiolta avustuksia tänä vuonna ja myös ensi vuonna. Rakentaminen on keskeinen osa talouttamme, ja nollakorkoaikana luotiin niin iso rakentamisen kupla asuntomarkkinoille, että korjausrakentamisen tukeminen on oikea tapa tukea rakentamisen elpymistä. Tässä lisätalousarvioehdotuksessa varaamme korjausrakentamisen pakettiin 25 miljoonaa euroa, ja loppurahoitus varataan syksyn lisätalousarvioon ja ensi vuoden talousarvioon. Näin saamme rakentamisen käyntiin ja työtä laajasti suomalaisille.

Hallitus ehdottaa myös panostuksia lukuisiin uusiin väylähankkeisiin. Lisäksi useiden jo päätettyjen liikennehankkeiden valtuuksiin ehdotetaan korotusta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen maahanmuuttopolitiikkaan sisältyy uusi kansalaisuuskoee liittyen kansalaisuutemme saamiseen. Suomen kansalaisuus pitää ansaita osoittamalla, että sitoutuu suomalaisiin arvoihin ja yhteiskuntamme yhteisiin pelisääntöihin. Maahanmuuttoviraston toimintamenoihin ehdotetaan 4,2 miljoonan euron lisäystä kansalaisuuslain muuttamista valmistelevaan hankkeeseen. Käytännössä rahoitus menee uuden kansalaisuuskokeen tekemiseen ja sen käyttöönottoon liittyviin kustannuksiin. Ulkomaalaislain muutokseen liittyviin kertaluonteisiin kustannuksiin ehdotetaan kaksi miljoonaa euroa. Lisäksi maastapoistamis- ja noutokuljetuksista aiheutuviin menoihin ehdotetaan lisäystä 1,5 miljoonaa. Maasta poistamiset ovat kasvaneet, hyvä niin, sillä lainsäädäntömme on tältäkin osin merkittävästi kiristynyt.

Arvoisa puhemies! Vielä joitakin nostoja esityksestämme. Tuomioistuimille ehdotetaan 4,7 miljoonaa ja Syyttäjälaitokselle 2,2 miljoonaa euroa ruuhkan purkuun. Oikeudenhoidon resursseja ja niiden oikeasuhtaisuutta arvioidaan laajemmin osana valmisteilla olevaa oikeudenhoidon selontekoa. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ehdotetaan 4,4 miljoonaa lisäystä suurpetojen aiheuttamien porovahinkojen korjaamiseksi.

Ja aivan lopuksi: Suomen riistakeskus saa lisää resursseja valkuposkivanhanien ja merimetsojen poikkeuslupapäätösten käsittelyyn sekä tietojärjestelmämuutoksiin näiden lajien siirtyessä syksyllä metsästettäväksi riistalajeiksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Loistava päätös!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.13 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin mainitsemat myönteiset talousuutiset koskevat Suomen kansantaloutta, niistä me iloitsemme, ja toivomme, että ne jatkuvat. Ne uutiset valitettavasti eivät koske julkista taloutta. Kun Suomi nyt julkisessa taloudessa velkaantuu aivan ennätystahtia, työttömyys on Euroopan korkein, korkokulut nousevat, tuoko hallitus eduskuntaan lisätalousarvion, jossa hillitään velkaantumista? Ei, vaan hallitus tuo tänne saliin lisätalousarvion, jossa kiihdytetään Suomen velkaantumista niin, [Sanna Antikainen:

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Mistä te olisitte leikanneet?] että se nousee 13,4 miljardiin euroon tänä vuonna. Ja ne myönteiset uutiset arvonlisäverotuottojen kasvustakin koskevat ensimmäistä lisätalousarviota, eivät joulukuun varsinaista budjettia, josta ollaan edelleen arvioissa jäljessä noin 200 miljoonaa euroa. Ja mitä tekee pääministeri? Lupaa puoluekokouksessa miljardiluokan veronalennuksia, eli kuoppa vain syvenisi. Silloin kun ollaan kuopassa, kannattaisi lopettaa kaivaminen ja alkaa nousta sieltä ylös. Tämä koskee myös julkista taloutta. [Sanna Antikainen: Olisitte muistaneet tuon viime kaudella!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.14 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä tähän valiokunnan puheenjohtajan puheenvuoroon. Kyllä jää aika paljon toivomisen varaa tässäkin hallituksen lisätalousarviossa.

Tartun nyt kuitenkin yhteen asiaan, johon myöskin hallitus on yrittänyt tarttua, ja kiitän tietenkin niistä panostuksista, joita olette tehneet nuorten työllisyystilanteen helpottamiseksi. Kuten olemme kuitenkin lukeneet, nämä hallituksen käyttöön ottamat keinot eivät ole saaneet suuren suurta suosiota tähän mennessä, ja niiden vaikuttavuutta voidaan ehkä pitää jossain määrin kyseenalaisena. Nuorten työttömyysluvut ovat niin karuja, että nyt täytyisi ottaa koko keinovalikoima käyttöön. Se on niin yksilöiden kuin koko yhteiskunnankin kannalta kohtalokasta, jos emme saa rakennettua nuorille siltaa tämän heikon työllisyystilanteen yli ja puututtua siihen räjähdysmäisesti kasvaneeseen nuorten pitkäaikaistyöttömyyteen. Valtiolla ei ole aivan liikaa keinoja, mutta voisiko edes ajatella sitä, mitä vihreät ovat esittäneet: kun yritystukien karsiminen on ollut hallitukselle vaikeaa, niille rahoille saataisiin hiukan enemmän vastinetta, kun liitettäisiin yritystukiin velvollisuus työllistää nuoria? [Puhemies koputtaa] Tarttuisitteko tähän ehdotukseemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.15 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että edustaja Lindtman lähti salista, sillä nyt taloudessa näkyy niitä hyviä merkkejä, joita hän on pelännyt. Euroopan nopein kasvu: bkt 0,9 ensimmäisellä neljänneksellä. Vienti vetää taas: [Timo Harakan välihuuto] pk-yritykset 46,3 prosenttia vuoden 24 tasoon. Suomeen investoidaan jälleen: plus 14 prosenttia edellisvuodesta. [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] Tilauskirjat täyttyvät: 7,7 prosenttia teollisuuden uudet tilaukset edellisvuodesta, ja ostovoima on vahvistunut. Itse asiassa palkansaajien ostovoima on nyt viimein palautunut siitä Marinin hallituksen syvästä dropista. Se on hieno uutinen.

Valtiovarainministeri Purra, on totta, että meillä on liikaa tässä maassa työttömiä. Nuorten työttömyys on vaikeassa tilanteessa. Minkälaisia keinoja teillä on työkalupakissa nuorten työttömyyden helpottamiseksi? [Tuomas Kettunen: Edustaja Heinonen, on niin kova meno!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

14.16 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Oppositio näyttää arvostelevan hallitusta velkaantumisesta, mutta samaan aikaan se vastustaa lähes kaikkia toimia, [Keskustan ryhmästä: Syystä!] joilla velkaantumista hillitään. Tämä ristiriita on kyllä hyvin räikeä. Ei voida uskottavasti vaatia vastuullista talouspolitiikkaa ja samalla perua säästöjä, lisätä menoja, kiristää työn ja yrittämisen verotusta sekä vastustaa työmarkkinauudistuksia. Orastavan kasvun keskellä Suomi tarvitsee vakautta, ei opposition politiikassaan lietsomia epävarmuustekijöitä. Hallitus tekee vaikeita päätöksiä, koska jonkun on korjattava julkista taloutta. Perussuomalaisten linja on, että säästöt kohdistetaan ensisijaisesti toissijaiseen, samalla kun työ, turvallisuus ja huoltovarmuus turvataan — myöskin tämä turveasia on hyvin tärkeä muistaa, se 10 miljoonaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

14.17 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli oireellista, että valtiovarainministeri luetteli kovin monia panostuksia ja määrärahojen lisäyksiä, koska eikös tilanne nyt ole niin, että meidän kaikkein suurin ongelmamme valtiontaloudessa on tällä hetkellä tuo 13,5 miljardin vajaus tälle vuodelle, ja nyt tämä vajaus eli velanotto vain kasvaa.

Mitä tulee sitten siihen, että siellä oli ensimmäisen kerran pientä verotulojen kasvua, niin ensimmäisessä lisätalousarviossa arvonlisäveron määrä väheni arvion mukaan 323 miljoonaa, ja nyt siinä tapahtui pieni notkahdus, onneksi parempaan suuntaan, 122 miljoonaa euroa.

Mutta tämä kokonaiskuva: kun meidän tulisi nimenomaan keskittyä nyt tähän velan jatkuvan kasvun pysäyttämiseen, niin se vaatisi, että myös muunlaisia ratkaisuja tehdään kuin vain ja ainoastaan niitä, joita hallitus on tehnyt, joissa kaikkein heikompiosailta otetaan tiettyjä etuuksia pois. Meillä on rikkaitten veronalennuksia ollut, meillä on yhteisöveronalennuksia tulossa. [Puhemies koputtaa] Kyllä tämä kokonaisuus pitäisi kohdistaa nimenomaan siihen velan hallintaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, edustaja Kalmari taitaa olla poistunut. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.19 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin meillä on taloudessa valonpilkahduksia, ja hyvä näin, mutta meidän pitää... Kun näemme, mitkä ovat nämä tulevan vaalikauden sopeutustarpeet, niin lähellä 15:tä miljardia pyöritään. Elikkä meillä on iso rakenteellinen vika tässä suomalaisessa yhteiskunnassa ja talouselämässä.

Meidän pitää ensinnäkin lopettaa tämä arvopuun poltto tästä maasta. Björn Wahlroos varoitti teitä ja meitä kaikkia, teitäkin, arvoisa ministeri, myös kaikkia muita suomalaisia, että metsäteollisuus on tällä ajamassa itseään alas. Miksi? Me tämän typerän turveveivauksen takia olemme tehneet sen virheen, että 5—7 miljoonaa mottia palaa arvokasta puuta, mäntytukkia parhaasta päästä viedään polttokattilaan. Se on suurinta typeryyttä, mitä minä metsäisen maan tiedän tekevän.

Ja sitten saman päälle tulee tietysti energian hinnan nousu. On hyvä, että saitte tämän kymmenen miljoonaa euroa siihen, jotta turvetta nousee, mutta sehän on vain

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

varmuusvarastoturvetta. Sillä ei lämmitetä yhtään pakkasella, vaan meidän pitää saada kotimainen turve kunniaan ja lopettaa tämä muiden maiden mielistely. Polttaahan Saksa kivihiihtä ja öljyä ja vaikka mitä, maakaasua, eikä häiritse mitään. Toivon, arvoisa ministeri, yhä enemmän rohkeutta. [Puhemies koputtaa] Teillä sitä jo on, mutta toivon vielä enemmän. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.20 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarviot peilaavat aina hallituksen arvoja, ja tietysti tällä vaalikaudella kaikki nämä hallituksen talousarviot ja tämä lisätalousarviokaan eivät tee poikkeusta. [Sanna Antikainen: Turvallisuus etusijalla, toisin kuin teillä!] Rahaa on rikkaille, on fossiilisille tukia, on turpeelle, mutta sitä ei löydy köyhyyden torjuntaan, kansanterveyteen tai koulutukseen. On ymmärrettävää, että tänä aikana täytyy puolustukseen satsata, mutta haaste on se, miten me pystymme turvaamaan myös muut tarpeet, ja siksi vihreät ovat ehdottaneet puolustusveroa yhdeksi työkaluksi sen varmistamiseksi.

Nostan tästä lisätalousarviosta tuon Metsähallituksen tuloutustavoitteen nostamisen, jota tehdään nyt kolmatta tai neljättä kertaa tällä vaalikaudella, ja se kyllä johtaa liiallisiin hakkuihin valtion metsissä. Samaan aikaan suomalaiset ihmettelevät, kuinka valtion metsien retkeilypalveluita vähennetään. Itse asiassa ehdotankin, voisiko yksi keino nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi olla se, mikä tehtiin kaudella 2012—2014, jolloin Metsähallitukseen palkattiin nuoria [Puhemies koputtaa] Luontopalveluihin, niin sinne opastukseen kuin rakenteiden [Puhemies koputtaa] ylläpitoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

14.21 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole onnistunut taloustavoitteiden saavuttamisessa, ja tämänkin lisätalousarvion myötä velkaantuminen lisääntyy. Lisätalousarvio kertoo myös karua ja murheellista kuvaa Suomen työttömyyden korkeasta tasosta, hälyttävän korkeasta.

On hyvä, että hallitus päätti kehysriihessä joistain lisätoimista työllisyyden hoidossa. Kuitenkaan toimien mittakaava ei vastaa tilanteen vakavuutta. Heikossa suhdannetilanteessa ja erittäin korkean työttömyyden vallitessa me tarvitsemme aktiivisen työllisyyspolitiikan keinoja ihmisten työelämäosallisuuden ja toimeentulon kannattelemiseksi sekä pysyvän työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

On hyvä, että hallitus keventää nuorten työllistymisesteitä niin, että myös yhdistykset ja säätiöt voivat sitä käyttää ja muutenkin helpottaa sen käyttöä. Tämän toivotaan piristävän setelin kysyntää. On kuitenkin kysyttävä, miksi vasta nyt. Kun asiaa käsiteltiin viime vuonna eduskunnassa, oppositiosta peräänkuulutettiin setelin laajempaa käyttöalaa. Mutta nyt kun uudistatte ehtoja, niin tehkää se niin, että eduskunnan käyttämät määrärahat saadaan myös käytettyä [Puhemies koputtaa] nuorten työllistämisen hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

14.22 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toden totta, meillä on hurja velkatilanne ja velkavuori sen kun kasvaa ja työllisyystilanteemme on

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

äärimmäisen huono. Juuri siksi SDP on kolme vuotta esittänyt useita keinoja, joilla työllisyystilannettamme parannettaisiin, [Timo Heinonen: Olisi esittänyt neljä vuotta sitten!] ja on erittäin hyvä, että hallitus on nyt tarttunut joihinkin näistä SDP:n esittämistä vaihtoehtoista, kuten tämä energiatehokkuusavustus asuinrakennuksille. Esitimme tätä jo kolme vuotta sitten, koska rakennusala oli kriisissä ja tarvitsi paljon tukea, tarvitsee edelleen, ja silloin hallitus raivoisasti vastusti tätä SDP:n esitystä. Mutta ihan hyvä, ministeri, että olette tähän nyt tarttuneet, sillä toden totta, tämänkaltaisia tukitoimia edelleen tarvitaan. SDP:hän tuolloin esitti myös kotitalousvähennyksen parantamista, jota hallitus raivokkaasti vastusti, mutta hyvä, että siihenkin päätitte tarttua. SDP esitti työmatkavähennyksen parantamista, jota hallitus vastusti raivokkaasti, mutta hyvä, että siihenkin päätitte siellä kehysriihessä tarttua. Eli joistain hyvistä asioista olette ottaneet koppia, ja toivottavasti sitten niiden avulla [Puhemies koputtaa] tämä työllisyyskin kohenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

14.24 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Kiinnostaa muutama asia.

Ensinnäkin nämä petoeläinvahingot: Hyvä, että sinne tulee määrärahalisäystä se 4,4 miljoonaa, mutta laittakaa tämä suurpetoasia nyt vihdoin ja viimein kuntoon karhun osalta, niin ei tarvitsisi 4,4:ää miljoonaa käyttää jatkossa valtion rahoja suurpetoeläinkorvauksiin ja -vahinkoihin. Jos se suurpetoasia olisi kunnossa, niin tämänkin raha käytettäisiin vanhusten ja lasten hoitamiseen. [Petri Huru: Eikö susiasia ole kunnossa jo?]

Sitten on tämä turpeen kunnianpalautus, minkä Suomen eduskuntavaaleissa perussuomalaiset toivat esille. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Se kunnianpalautus on nyt kymmenen miljoonaa euroa tähän turpeen varmuusvarastointiin. [Jenna Simula: Keskusta tarvitsisi kunnianpalautuksen!] No, nähtäväksi jää, miten se kymmenen miljoonaa tulee riittämään. [Timo Heinonen: Vastustaako keskusta sitä?]

Maahanmuuttoon on tulossa yli 80 miljoonaa euroa lisärahaa, kun tätä talousvuotta on vasta puolet käyty. Kysymys kuuluu valtiovarainministerille: Onko teillä jollain tavalla nyt laskin jäänyt kotiin, koska te ette ole tarpeeksi budjetoanut maahanmuuttoon liittyviä rahoja? Mihin perustuu se, [Puhemies koputtaa] että puoli vuotta on tätä budjettikautta jäljellä ja te jo 80 miljoonaa [Puhemies koputtaa] laitate lisää rahaa maahanmuuttoon?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.25 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä on useita tärkeitä asioita, mutta keskeisimmät asiat valtiovarainministeri jo omassa puheenvuorossaan toki totesi.

Se, että verotulokertymässä on nyt tapahtunut muutos, on todella iso asia. [Timo Harakka: Onko se pysyvä muutos?] Se kuvastaa sitä, että talous on kääntynyt nousuun. Kun edustaja Heinonen täällä omassa puheenvuorossaan totesi useita näitä lukuja, niin en lähde niitä toistamaan. Tämä on merkittävä muutos, ja tämä saattaa olla signaali siitä, että tämä kehitys tulee jatkumaan, ja todennäköisesti onkin.

Toinen asia on se, että työllisyystilanne paranee tietysti viiveellä, ja sen takia on tärkeitä, että toteutetaan niitä täsmätoimia juuri tähän tilanteeseen liittyen. Sen takia nämä

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

panostukset täällä nuorisotyöttömyyden kitkemiseksi tai sen tilanteen helpottamiseksi ja myös pitkäaikaistyöttömien tilanteen helpottamiseksi ovat juuri oikeita täsmätoimia, mitä tässä tilanteessa tarvitaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

14.26 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Kasvu on laaja-alaisesti lähtenyt käyntiin. Eilen kävin kolmessa kunnassa, Haapavedellä, Nivalassa ja Oulaisessa, ja kaikkialla suhtauduttiin positiivisin mielin tulevaan. Hallituskin sai kiitosta YEL-uudistuksesta.

Kun me katsotaan sitä, miksi siellä suhtaudutaan positiivisesti, niin pelkästään Oulu Eteläisen dataikkunassa on 132 hanketta ja Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun osalta on tunnistettu 60 isompaa hanketta. Osa näistä lähtee liikkeelle, epäilen, että jo tämän vuoden aikana. Pääoman saatavuus tietenkin nähtiin haasteeksi, mutta tämä vain osoittaa sitä, että kasvu on käynnistynyt hyvin laaja-alaisesti. Se vaikuttaa meidän bkt:hen, vientimahdollisuuksiin, työpaikkoihin. Meillä kuluttajaluottamus on kohentunut, kulutuskysyntä on myöskin kasvanut, ja ulkomaalaisia matkailijoita on yöpynyt jatkuvasti enemmän.

Tästä lisäbudjetista vielä: Tämä on laaja puolustukseen keskittyvä lisäbudjetti, missä muun muassa tilausvaltuuksia Puolustusvoimille [Puhemies koputtaa] kasvatetaan 1 057 miljoonaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

14.27 **Joonas Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin pohtimaan, että tässä kun on nyt kolme vuotta tätä keskustelua käyty, niin pitäisikö meidän nyt pikkujuljaa päästä yhteisymmärrykseen siitä, mikä on se luku, jota ihan yhteisesti tässä salissa käyttäisimme, kun puhumme niistä toimenpiteistä, joilla hallitus on julkista taloutta vahvistanut. Tässä salissahan on käytetty 10:tä miljardia monesti, valtiovarainministeri käytti omassa puheessaan 6,5:tä miljardia, valtiovarainministeriö on tänä keväänä käyttänyt 4:ää miljardia ja viimeisimpänä 2,8:aa miljardia, eli kaikkien niiden hallituksen päätösten, kun katsotaan yhteisvaikutukset, julkista taloutta vahvistava vaikutus vuoden 27 tasossa on 2,8 miljardia euroa, ei siis 10:tä miljardia, 6,5:tä miljardia, 4:ää miljardia, vaan 2,8 miljardia euroa. Kun nyt valtiovarainministeriöltä se luku on tullut, niin kai siihen voisi nyt luottaa. Siksipä kysyisin, voisimmeko — huomenna jälleen salissa käsittelemme koko julkisen talouden suunnitelmaa — nyt yhdessä päättää, [Puhemies koputtaa] mikä on se luku, jota tästä eteenpäin kaikki me voisimme käyttää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.29 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Kettunen käytti hyvän puheenvuoron maahanmuuton kustannuksista. Yli 80 miljoonaa lisää sinne, kustannuksia lähes tuplataan. Tuossa avauspuheenvuorossa ei valtiovarainministeriltä kuultu tähän selvitystä, niin että olisi mielenkiintoista se kuulla.

Mutta toiseen asiaan: Nämä kuntien maksamat sakkomaksut näistä työttömistä: Olimme tuossa viime viikonloppuna Tampereella, ja siellä kuulumme, että Tampereen kaupungissa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

maksetaan yli 50 miljoonaa euroa näitä sakkomaksuja, yli 50 miljoonaa tamperelaisten veronmaksajien pussista. Voi tietysti kysyä, onko tamperelaisten vika tämä suurtyöttömyys, mikä tällä hetkellä Suomessa on. Keskustan mielestä näitä sakkomaksuja voisi käyttää paljon järkevämmiin — kuntien sakkomaksuja ja työttömyysturvaa — esimerkiksi tähän nuorten takuutyöhön, jota olemme esittäneet ja jolla jokainen vastavalmistunut nuori saisi sen ensimmäisen työpaikan. Voisitteko, arvoisa valtiovarainministeri ja hallitus, tarttua tähän keskustan ajatukseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaako valtiovarainministeri käyttää tässä kohdassa vastauspuheenvuoron? [Riikka Purra: Mieluusti, joo!] — 4 minuuttia, olkaa hyvä.

14.30 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille keskusteluista.

Oikeastaan jo tämä peruslähtökohta, se, miten sosiaalidemokraatit ja keskusta, osin myös vasemmistoliitto, lähtivät tätä käsittelemään, kertoo siitä samasta, mitä me olemme koko vaalikauden täällä todistaneet. Kiinnititte aivan oikein huomiota siihen, että alijäämä kasvaa, velka kasvaa, ja edustaja Lindén kaikkein suorimmin totesi, miksei keskitytä velan hallintaan. Samaan aikaan luulen, että tässä lisätalousarviossa ei todennäköisesti ole yhtään menolisäystä, jota te vastustaisitte. Tässä lisätalousarviossa keskitytään turvallisuuteen, puolustukseen, droonitorjuntaan, aseisiin, huoltovarmuuteen, turpeeseen, energihuoltovarmuuteen, Ukrainan merkittävään tukemiseen, korjausrakentamiseen, rakennusalan korjauspakettiin, nuorisotyöttömyyden korjauksiin, valkuposkihanhiin ja merimetsoihin, infrahankkeisiin Kouvolaan ja Kuopioon ja vähän muuallekin. No, ehkä voin ymmärtää, että sosiaalidemokraatit ja keskusta varmasti vastustavat näitä maahanmuuton kiristyksiin liittyviä menolisäyksiä eli kansalaisuuskoetta ja maasta poistamisen lisärahaa, mutta mikäli te kykenette... [Keskustan ryhmästä: Eihän vastusteta!] — Ette sitäkään vastusta. Eli te ette vastusta yhtään ainoata menolisäystä tästä talousarviosta, mutta sen sijaan te moititte sitä, että se lisää alijäämää. — Tässä oikein alleviivattuna opposition yleinen kanta: kritiikkiä, joka ei perustu kerta kaikkiaan yhtään mihinkään. [Välihuutoja keskustan ryhmästä]

Edustaja Räsänen, tiedän, että oppositiolle ei ole aina helppo ymmärtää brutto- ja nettosopeutuksen eroa, mutta jälleen kerran kerron teille nämä luvut, jotka olen täällä useampaan otteeseen kertonut. Te kysyitte, mihin tämä 6,5 miljardia nyt viittaa. No, muun muassa valtioneuvoston yleisistunnossa 21.5. mainitaan valtioneuvoston selonteossa liiallisen alijäämän korjaamisesta. Ensimmäisellä sivulla lukee: ”Hallitus on sopeuttanut julkista taloutta suoraan yli 6,5 miljardilla eurolla. Velkasuhteen kasvuun vaikuttavia päätöksiä hallitus on tehnyt vaalikaudella noin 10 miljardilla eurolla.” Sama luku löytyy julkisen talouden suunnitelmasta, johon itsekin viittasitte. Sieltä löytyy suora sitaatti: ”Hallitus on päättänyt noin 10 miljardin euron toimenpidekokonaisuudesta. Toimenpidekokonaisuudesta noin 5 miljardia euroa muodostuu vuoden 2027 tasolla julkisen talouden menoja sopeuttavista toimista ja noin 1,5 miljardia euroa verotoimenpiteistä.” [Joona Räsänen: Se on brutto! — Keskustan ryhmästä: Se on brutto!] Eli voitte hyvin vahvasti viitata tähän 6,5:een. Ja juuri tähän minä viittasin, että teille ei tunnu olevan selvää, mikä on brutto- ja nettosopeutuksen ero. [Pia Viitanen: Bruttosopeutus!]

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Mitä näistä lisätalousarvion menopuolen toimista te vastustatte: puolustusta, turvallisuutta, Ukrainaa, huoltovarmuutta, työttömyyden korjaamista, korjausrakentamista, infraa, maasta poistamista, kansalaisuuskoetta. Mikäli te ette pysty kertomaan yhtään panostusta, jota te vastustatte, teillä ei ole yksinkertaisesti logiikkaa tässä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vaietkaa iäksi!]

Arvoisa puhemies! Yritystukiin edustaja Hyrköltä tuli hyvä puheenvuoro. Tämä hallitushan on sopeuttanut yritystuista yli 400 miljoonaa euroa bruttona. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tehkääpä perässä!] Kyllä, me olemme myös lisänneet niitä, joten netto jää huomattavasti pienemmäksi. Suurin yritystukikokonaisuus, johon me olemme rahaa laittaneet, on puhtaan siirtymän verohyvitys. En usko, että vihreät sitä vastustavat, [Petri Huru: Totta kai vastustaa!] mutta samaan aikaan olen sitä mieltä, että näitä pitää pystyä edelleen merkittävästi perkaamaan.

Kysyttiin lisäksi nuorten työllistämistä. Tietenkin talouden kasvu on se kaikista tärkein, joka koskettaa kaikkia ihmisryhmiä ja parantaa heidän työllistymistään, mutta tässä lisätalousarviossa on myös näitä muita toimenpiteitä eli nuorten rekrytointituki, nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteja, valtionhallinnon kesätyöntekijöitä, harjoittelijoita ja pitkäaikaistyöttömien osaamisseteli.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi edustaja Kettuselle:

Kysyitte, mihin perustuvat nyt nämä merkittävät maahanmuuton lisäykset. Ne liittyvät ukrainalaisiin, [Tuomas Kettusen välihuuto] kuten uskon, että te tiesittekin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Eli vastustatteko sitä? — Perussuomalaisten ryhmästä: Kettunen! — Puhemies koputtaa] ukrainalaisten siirtymiseen vastaanottopalveluihin ja muualle.

Sen sijaan tässä lisätalousarviossa kyllä laitetaan joitakin miljoonia myös niihin maahanmuuton kiristyksiin, jotka edellyttävät toimenpiteitä, jotka olen nyt jo moneen kertaan maininnut, eli maasta poistamiseen. Poliisi tarvitsee lisää resursseja, että se saa tästä maasta poistettavia ulkomaalaisia palautettua omiin kotimaihinsa, ja sen lisäksi kansalaisuuskokeen valmisteluun.

Mielestäni puheenvuorossanne tunnuttiin myös vastustavan näitä meidän turvetoimenpiteitä, [Hälinää — Puhemies koputtaa] mitä jälleen ihmettelen, koska keskusta ei näiden asioiden eteen kyennyt viime kaudella tekemään yhtään mitään. Mielestäni nämä eivät ole aivan mitättömiä: 10 miljoonaa euroa tässä lisätalousarvioehdotuksessa Huoltovarmuuskeskukselle, lisäksi ensi vuodelle uusi tukivalmistelu, jossa ensi vuodelle tulee 8 miljoonaa euroa, josta puolet suoraan turpeelle ja puolet esimerkiksi EHP-laitosten käyttöiän pidentymiseen, [Petri Huru: Tätäkään ei keskusta saanut viime kaudella aikaiseksi!] mikä on edellytys sille, että energiaturvetta kyetään hyödyntämään.

Te tunnitte myös vastustavan sitä, mitä me teemme merimetsojen ja hanhien ja muiden osalta. Muistuttaisin myös, että tämä hallitus tekee nimenomaan [Puhemies koputtaa] metsästyksen riistapolitiikan kannalta erinomaisia toimenpiteitä, joita ei ole tässä maassa muuten aiemmin nähtykään. [Timo Heinonen: Purra löi Kettusen kanveesiin! — Sanna Antikainen: Aivan täysin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Jatkamme debattia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

14.36 **Martin Paasi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muun muassa edustaja Hyrkkö ja edustaja Sarkkinen nostivat esille nuorten työllistymistilanteen. Yksi lisätalousarvion painopiste onkin työllisyys, erityisesti nuorten työllisyys. Nuorten rekrytointitukeen esitetään 20 miljoonaa euroa. Sen arvioidaan riittävän noin 3 300 työttömän nuorten työllistämiseen. Lisäksi nuorisotyöttömyyden ehkäisemiseen, pilotteihin ja pitkäaikaistyöttömien osaamisseteleihin esitetään lisärahoitusta. Konkreettinen esimerkki on nuori, joka on valmistumisen jälkeen jäänyt ilman ensimmäistä työpaikkaa. Mitä pidempään ensimmäinen työpaikka viivästyy, sitä vaikeammaksi työmarkkinoille kiinnittyminen voi muuttua. Rekrytointituella madalletaan työnantajan kynnystä palkata nuori just siinä vaiheessa, jolloin se on ratkaisevaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Antikainen.

14.37 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Talouskasvu on totta tosiaan vihdoin alkanut, vaikka oppositio on toisin väittänyt. Tämä viivästyminen ei ole johtunut hallituksesta, vaan maailmanpoliittisesta tilanteesta, ja useat asiantuntijatkin ovat tämän ottaneet esille. Mutta onneksi nyt hallitus teki niitä toimenpiteitä, joilla talouskasvun edellytykset saatiin kuntoon.

Tässä kun kuuntelin kepun melskaamista, niin tuli vaan mieleen, kuinka iloinen olen pohjoiskarjalaisena siitä, että vihdoin meillä Pohjois-Karjalassa päästään valkuposkivanhiongelman ratkaisemiseen. Ei enää keskustan ruokintapeltoja, ei enää keskustan hanhipaimenia, ei enää hanhipaimenille suojatyöpaikkoja, vaan poikkeuslupia, joilla saadaan tämä ongelma kuriin. Tätä ei muuten keskusta saanut aikaiseksi viime kaudella. — Kiitos. [Petri Huru: Ja nyt saadaan linnut myös pataan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.38 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä oli näistä numeroista puhetta. En minä valtiovarainministerinä paukuttelisi henkseleitä, jos kymmenen miljardin edestä on leikattu huono-osaisilta ja vaikutus ja hyöty [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Petri Huru: Ei huono-osaisille tullut bensarahaakaan!] jää 2,8 miljardiin. Se on todella surkea tulos, ja se pitäisi tässä nyt myöntää. Siitä pitäisi jotain oppia, samoin kuin tietenkin tästä työllisyystilanteesta.

Kun on ollut ideologisesti vaikea hyväksyä sitä, että osa suomalaisista tarvitsee palkkatukea, niin tämä hallitus on vaikeuttanut vahvasti palkkatuen myöntämistä. Nyt kun on huomattu, että se on johtanut ennätystyöttömyyteen, niin sitten on kehitelty tämmöisiä nuorisoseteleitä. Miksei palkkatuki kelpaa, kun seteli on käytännössä aivan sama asia? Ongelma on se, että se nuorisosetelikään ei tämän 80 000 työttömän nuoren osalta riitä kuin alle 10 prosentille, edes teoriassa.

Mutta ongelma on se, että kun jatkuvasti näitä sääntöjä muutetaan, niin yritykset eivät osaa käyttää tätä palkkatukea ja luovuttavat sen. Siksi [Puhemies koputtaa] valtiovarainministeriö on varmaan tyytyväinen, kun tämäkin raha jää käyttämättä [Puhemies koputtaa] ja sillä tavoin säästöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

14.39 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että nettosopeutus todella jää aivan murto-osaan siitä, mitä hallitus tavoitteli, ja se on kyllä hallitukselta suuri epäonnistuminen ja kaikkien suomalaisten yhteinen murhe. Velkaantuminen siis jatkuu rajuna, [Perussuomalaisten ryhmästä: Te ette yrittäneet! — Sara Seppänen: Olisitte edes jostain säästäneet!] ja kun samanaikaisesti myös työttömyystilanne on sanalla sanoen sysimusta, niin on kyllä vaikea ymmärtää niitä hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroja, joissa on todettu tilanteen olevan valoisa, ellei jopa fantastinen.

Esimerkiksi tämä nuorisotyöttömyystilanne on todella murheellinen. Nuorisotyöttömyyden nujertaminen edellyttää nyt määrätietoisia toimia, ja tämä 20 miljoonan euron panostus nuorten rekrytointitukeen ilman muuta tarvitaan, mutta se on aivan liian vaatimaton, kun tilanne siis nyt on se, että työttömiä alle 30-vuotiaita on jo lähemmäs 80 000. [Jenna Simula: Keskusta on jakopuolue!] Toivoisin vastausta edustaja Siposen jo aiemmin esittämään kysymykseen: eikö tilanne ole riittävän vakava, että nyt kannattaisi harkita keskustan esittämää nuorten takuutyötä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.40 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä — varmasti tärkeitä, perusteltuja rahoja tässä tilanteessa.

Kaksi kysymystä:

Edustaja Mikkonen otti esiin Metsähallituksen tuloutuksen kasvamisen kymmenellä miljoonalla eurolla ja satoi sen kasvaneisiin hakkuumääriin. Kysymyshän voi olla myös muista tekijöistä, muista satunnaisista myynneistä tai sitten esimerkiksi puun hinnan kasvusta. [Timo Harakka: Säästetyistä polttopuista!] Tähän kysyn tarkennusta: mistä tuo summa tulee?

Toinen asia koskee sinänsä tarpeellista asiaa. Siellä on kotimaisen puolustusteollisuuden tukemiseen 18,3 miljoonaa euroa. Sitä ei ole tarkemmin avattu, onko se kohdennettu johonkin tiettyyn hankkeeseen vai onko se hakemusten kautta tulossa yritysten saataville. Jos sitä voisitte vielä tarkentaa, niin saamme viestiä kentälle eteenpäin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.42 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä lisätalousarviossa on monta erittäin mainiota määrärahakohdetta. Droonien torjuntaan ja puolustukseen myönnetään määrärahoja, samoin maahanmuuttopolitiikan kiristysten toimeenpanoon. Maasta poistamista tehostetaan ja kansalaisuuskoetta valmistellaan, mitkä ovat muuten pitkällä tähtäimellä säästöjä. Lisätalousarviossa lisätään myös huoltovarmuuteen 10 miljoonaa euroa turpeen varmuusvarastointia varten, ei turvekoneiden romutukseen, mihin keskusta puolestaan keskittyi. [Markus Lohi: Turpeen vero, miksi nostitte sitä?] Mielestäni on erittäin perusteltua sanoa, että tämä hallitus satsaa siihen kaikista tärkeimpään: suomalaisten turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen [Markus Lohi: Ja velanottoon!] nimenomaan näinä aikoina. Taloudestakin on kuulunut positiivisia uutisia: talouskasvu on orastavasti alkanut. [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskusta leikkaisi puolustuksesta!] Valitettavaa, että oppositio jatkaa synkistelyä ja keskittyy

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

lähinnä ankeuttamaan ilmapiiriä entisestään. [Markus Lohi: Tosiasioiden tunnustaminen on viisauden alku!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.43 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt vaihtoehtobudjeteissaan joka vuosi konkreettisia sopeutustoimia ja keinoja talouskasvun aikaansaamiseksi. Edellisessäkin sopeutuksen mittakaava oli hallituksen vastaavalla tasolla, mutta yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyi siitä enemmän, joten jos kysellään täällä, että missä ne SDP:n vaihtoehdot ja esitykset ovat olleet, niin muun muassa meidän vaihtoehtobudjeteissa, mutta edelleen nostaisin itsekkin esille tämän kokonaiskuvan. Tietysti jokainen tässä salissa on varmasti tyytyväinen siihen, jos Suomen talous lähtisi vihdoinkin kasvuun, [Jenna Simula: Jäikö uutiset lukematta?] ja tämä 0,1 on tietysti jo hyvä etunoja siihen, mutta kun katsoo sitä kokonaistilannetta, että tällä vaalikaudella on ennennäkemätöntä, kymmenien miljardien velkaantumista, työttömyys on noussut ennätyslukemiin siitä, missä se oli tämän hallituksen aloittaessa, ja työllisyysaste on heikentynyt, niin täytyy siinä mielessä kysyä hallitukselta: uskotteko, että nämä teidän keinonne ovat heikentäneet sitä talouskasvun käynnistymistä enemmän kuin aloittaneet sen liikkeelle lähtöä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.44 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): No niin! Arvoisa herra puhemies! Pahoittelut, ei meinannut mikki alkaa toimimaan.

Tämä lisätalousarviohan ei siis hillitse meidän velkaantumista vaan oikeastaan lisää sitä, ja kokonaisuutenakin hallituksen talouspolitiikka on ollut hyvin poukkoilevaa. Minun mielestäni on mielenkiintoista seurata erityisesti tätä elämointiä sieltä laidasta salia, kun sen sijaan, että te kertoisitte, mitä hienoa te olette tehneet, te keskitytte siihen, mitä joku on joskus aiemmin tehnyt. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ettekö kuunnelleet? — Kannattaisi kuunnella siellä!] Erytisen mielenkiintoista on tämä turpeella keikarointi, kun otetaan huomioon, että tämä teidän kunnianpalautukseenne on tämä varmuusvarastojen jatkaminen, vaikka muistaakseni tämä varmuusvarasto on ollut olemassa jo ennen kuin perussuomalaiset sinne vallankahvaan hyppäsivät.

No mutta, pari asiaa pohjoisesta Suomesta:

Ensinnäkin haluan kiittää ministeri Essayahia ja haluan kiittää valtiovarainministeriä siitä, että nämä porojen petokorvaukset saadaan maksuun. Se on oikeasti meille todella tärkeä asia. Se on tärkeä asia tässä vaiheessa, kun meillä ei vielä petopolitiikka ole ihan sillä mallilla, mitä me haluttaisiin, joten nyt on hyvä, että ne korvaukset kuitenkin saadaan. Mutta on se tietenkin harmillista, että joka vuosi pitää uudelleen tämä sama protokolla käydä. Jospa tämä saadaan joskus tulevaisuudessa vielä ihan kunnollakin kuntoon. Mutta kiitos näistä rahoista.

Toinen asia, jonka halusin nostaa esille, on se, että kyllä Metsähallituksen tuloutuksen nostaminen tässä tilanteessa on yksiselitteisesti vastuutonta, etenkin kun samaan aikaan leikataan meidän luontopalveluista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

14.46 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio on selkeästi priorisoitu työllisyyteen, turvallisuuteen, oikeusvaltioperiaatteeseen ja kasvuun. Samalla huomioidaan julkisen talouden hyvin rajallinen liikkumavara.

Tärkeää on nuorten työllistyminen. Nuorten rekrytointituen avulla yli 3 000 nuorta pääsee töihin. Työttömyyden pilotit ja kesätyö- ja harjoittelupaikkojen lisääminen sekä osaamiseteli pitkäaikaistyöttömille mahdollistavat työelämään kiinnittymisen.

Turvallisuudessa ja puolustuksessa droonitorjunta, Puolustusvoimien kalusto ja varustus sekä kotimainen puolustustuotanto ovat vastausta muuttuneeseen turvallisuusympäristöön ja prioriteetti rahoituksen osalta.

Oikeusvaltiossa oikeuden on toteuduttava ajallaan, ja siksi tuomioistuimet ja syyttäjälaitos saavat rahoitusta ruuhkien purkuun.

Kasvun ja infran osalta väylä- ja liikennehankkeet eri puolilla maata jatkuvat edelleen. Satamaradat ja tiet laitetaan kuntoon, ja näin tuetaan yrityksiä ja alueellista elinvoimaa.

Erittäin hyvä arvio. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä valtiovarainministeri Purra, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

14.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Ei oikeastaan juuri tullut lisää uusia kysymyksiä.

Edustaja Kalli jatkoi tällä samalla, johon jo vastasin. Eli ensin te arvostelitte sitä, että nettosopeutuksen määrä jää liian pieneksi. Sen jälkeen te luettelitte uusia toimia, joihin hallituksen pitäisi laittaa uutta rahaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Jakopuolue!] mikä tarkoittaa sitä, että nettosopeutuksen määrä koko ajan pienenisi. Vastaavasti, kun te ette pysty kertomaan yhtään menolisäystä, jota te vastustaisitte tässä lisätalousarviossa, tuo kritiikkinne ei yksinkertaisesti vain kannu. Tiedän, että oppositio vastustaa meidän veronkevennyksiä ja ehkä joitain muitakin kasvutoimia, [Markus Lohi: Ne eivät auta kasvuun!] mutta siinä taitavat olla enemmänkin ideologiset erot meidän välillämme.

Mutta siis vielä kerran: nettosopeutus tarkoittaa tehtyjä säästöjä käyttötalousmenoihin ynnä muualle, pysyvien menojen säästöjä, ja siitä vähennetään menolisäyksiä [Markus Lohi: Ja veronalennus!] esimerkiksi puolustukseen, turvallisuuteen, sinne, minne me tällä hallituskaudella olemme menoja joutuneet lisäämään. Sieltä saadaan se nettosopeutus. Mikäli te ette pysty kertomaan menolisäyksistä sellaisia, joita te vastustatte, niin teidän kritiikkinne nettosopeutuksen määrään ei ole kovin loogista. En ole kuullut... [Hanna Sarkkinen: Voi kritisoida myös veronalennuksia!] — Aivan totta, kuten vasemmalta sanottiin: mainitsinkin, että ainoat, mistä olen kuullut, että olette vastustaneet, ovat nämä varsinaiset veronkevennykset.

Sitten kysyttiin tästä Metsähallituksen tuloutuksesta muutamassakin puheenvuorossa. Todellakin tässä takana on Metsähallituksen kaikkein paras tulos, mitä on ollut, ja tätä tuloutuksen kasvua selittää huomattavasti noussut puun hinta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.49.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.04.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. — Edustaja Jari Koskela poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Vornanen poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja Kaunistola poissa, edustaja Keto-Huovinen poissa, edustaja Paasi poissa. — Edustaja Lyly, paikalla, olkaa hyvä.

22.04 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Meillä oli tuossa iltapäivällä valtiovarainministerin esittely toiseksi lisätalousarvioksi, ja siinä yhteydessä tuotiin esille niitä näkökohtia, mitä tämän sisältönä on.

Ensimmäinen asia, johon tässä kiinnitti huomiota, oli se, että hän erittäin voimakkaasti myös painotti sitä, että yrittäjän eläkelakia ollaan uudistamassa, mutta hän ei maininnut sitä, että yrittäjän eläkelakia uudistetaan niin, että siitä tulee valtiolle vähintään 90 miljoonaa kustannuksia vuositasolla, eli se YELin valtionosuus kasvaa 600 miljoonasta noin 700 miljoonaan tämän uudistuksen myötä. Juuri tehtiin toinen eläkeuudistus eli työeläkejärjestelmän uudistus. Sille asetettiin julkiseen talouteen 0,4 prosentin julkisen talouden tasapainottamisen vaatimus, ja siitä tuli 0,8 prosenttia eli noin kaksi miljardia euroa pitkällä aikavälillä julkisen talouden tasapainottamisesta. Tämä näkökulma jäi huomiotta, että osa eläkejärjestelmän uudistuksesta tehdään niin, että valtio sen rahoittaa, ja toinen osa pitää tehdä niin, että se toteutetaan valtion kuluilla, ja toinen pitää tehdä säästämällä näitä julkisen talouden menoja.

Arvoisa puhemies! Tässä myöskin velan määrä on kasvanut. Ensimmäisessä lisätalousarviossa tuli vähän vajaa 1 400 miljoonaa, ja nyt tulee 289 miljoonaa euroa, eli 1,6 miljardia euroa velkamäärä kasvaa näillä lisätalousarvioilla siitä alkuperäisestä budjetista, ja alijäämä on nyt 13,4 miljardia euroa kaiken kaikkiaan. Ollaan todella syvällä tässä valtiontaloudessa tältä osin.

Verotuloja korjattiin onneksi vähän positiivisesti ylöspäin. Kun niitä ensimmäisessä lisätalousarviossa pudotettiin 323 miljoonaa, niin nyt niitä palautettiin 122 miljoonaa, mutta verotulojen osalta ollaan 200 miljoonaa euroa miinuksella. Tässä mielessä voi sanoa, että toivon mukaan tämä käänne on tapahtunut, että verotulotkin alkavat pikkuhiljaa kasvaa ja päästään siinä eteenpäin.

Työttömyydestä ja niistä toimenpiteistä, joita täällä on työttömien, nuorten työttömien ja pitkäaikaistyöttömien osalta: nämä toimenpiteet ovat aika pieniä siihen määrään nähden, miten paljon heitä tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Tässä on sellaisia esityksiä, joita vielä toisessa puheenvuorossa tarkennan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Lohi poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

22.08 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen toinen lisätalousarvio on kokonaisuus, joka vahvistaa Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja työllisyyttä ja vauhtiin lähtenyt talouskasvu. Erityisen myönteistä on se, että

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

lisätalousarvio sisältää merkittäviä panostuksia puolustukseen ja turvallisuuteen. Määrärahoja kohdennetaan muun muassa droonien torjuntaan ja puolustuskyvyn vahvistamiseen. Hallituksen tehtävä on varmistaa, että viranomaisilla ja Puolustusvoimilla on käytössään tarvittavat välineet vastata uusiin uhkiin.

Lisätalousarvio sisältää myös useita maahanmuuttopolitiikan kiristysten toimeenpanoon liittyviä lisämäärärahoja. Maastapoistamis- ja noutokuljetuksiin osoitetaan lisää resursseja, ja ulkomaalaislain muutosten toimeenpanoon varataan määrärahoja. Maasta poistamiseen ja karkottamiseen käytettävät lisämäärärahat maksavat itsensä moninkertaisesti takaisin, sillä maasta poistettu henkilö ei enää aiheuta Suomessa asumiseen, vastaanottojärjestelmään, sosiaalipalveluihin, viranomaisiin tai muihin julkisiin palveluihin liittyviä kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden näkökulmasta erityisen tärkeä ratkaisu on kymmenen miljoonan euron määräraha turpeen varmuusvarastointiin. Turve on kotimainen energialähde, jonka saatavuus kriisitilanteissa voidaan turvata omilla päätöksillämme. Siksi turpeen saanti on huoltovarmuuden kannalta välttämätöntä. Suomessa on oltava riittävä varautuminen tilanteisiin, joissa tuontienergian saatavuus heikkenee tai energiajärjestelmään kohdistuu vakavia häiriöitä. Hallituksen päätös turpeen varmuusvarastoinnista sekä tuleva uusi tukimalli vahvistavat Suomen kriisinkestävyyttä ja energiaomavaraisuutta.

Talousoikeuden osalta lisätalousarvio sisältää myös rohkaisevia uutisia. Tuloarviota voidaan korottaa, ja erityisen huomionarvoista on arvonlisäverokertymän arvioitu 122 miljoonan euron lisäys. Tämä kertoo siitä, että talouden suunta on vihdoinkin kääntynyt. Suomen talous kasvoi alkuvuonna Euroopan nopeinta tahtia, ja maksukorttidata osoittaa yksityisen kulutuksen elpyvän. Vaikka haasteita edelleen on, on suunta kääntynyt. Talouskasvu syntyy työnteon, yrittämisen ja investointien edellytyksiä vahvistamalla. Hallituksen politiikka alkaa purra, ja se näkyy myös talouden tunnusluvuissa.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa käynnistetään myös määräaikainen korjausrakentamisen kokonaisuus, jonka tavoitteena on vauhdittaa jopa miljardin euron edestä taloyhtiöiden remontteja. Ratkaisu on järkevä. Rakennuslalla vaikeudet johtuvat tällä hetkellä ennen kaikkea uudisrakentamisen heikosta kysynnästä. Sen sijaan, että valtio pyrki keinoitekoisesti synnyttämään uutta rakennuskuplaa, suunnataan toimenpiteet olemassa olevan rakennuskannan korjaamiseen ja ylläpitoon.

Samalla lisätalousarviossa käynnistetään uusia liikennehankkeita eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on yksi Suomen sitkeimmistä ongelmista. Siksi on perusteltua kohdentaa 20 miljoonaa euroa pitkäaikaistyöttömien osaamisseteliin. Talouskasvukaan ei automaattisesti auta niitä ihmisiä, jotka ovat olleet pitkään työmarkkinoiden ulkopuolella. Osaamisen vahvistaminen antaa mahdollisuuden löytää uusi työpaikka ja parantaa omaa asemaa työmarkkinoilla.

Kaiken kaikkiaan tämä lisätalousarvio vahvistaa Suomen turvallisuutta ja huoltovarmuutta ja parantaa entisestään talouskasvun edellytyksiä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

22.12 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitus on perustellut leikkauksia pienituloisilta välttämättömyydellä. On sanottu, että julkista taloutta on pakko vakauttaa, että velkaantuminen on saatava kuriin ja että vaikeitakin päätöksiä on tehtävä

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Suomen tulevaisuuden turvaamiseksi. Mutta samalla on syytä kysyä, että jos nämä leikkaukset ovat olleet niin välttämättömiä, miksi Suomi silti velkaantuu edelleen kiihtyvällä vauhdilla.

Pienituloisilta on leikattu toimeentuloa, asumistukea ja muita tukia talouden tasapainottamisen nimissä, mutta velkaongelma ei ole kadonnut. Sen sijaan monen arki on muuttunut entistä vaikeammaksi. Tämä ei näy vain tilastoissa vaan ihmisten elämässä. Eräs kansalainen kuvaa tilannetta näin: ”On vaikea elää nyt yleistuella. Rahat ei riitä, kun asumistukeakin pienennettiin. Kaikkien laskujen jälkeen jää noin 150 euroa kuukaudessa ruokaan ja välttämättömiin hygieniatarvikkeisiin. Miten tuolla pärjää kuukaudessa? Hankalaa on.”

Tässä palautteessa kiteytyy se todellisuus, jota moni suomalainen elää juuri nyt. Kun välttämättömien menojen jälkeen käteen jää noin viisi euroa päivässä ruokaan ja hygieniatarvikkeisiin, kyse ei enää ole säästämisestä tai vyön kiristämisestä. Kyse on toimeentulosta ja ihmisarvoisesta arjesta.

Talouden vakauttaminen on tärkeä tavoite, mutta kun leikkaukset kohdistuvat voimakkaimmin niihin, joilla on vähiten liikkumavaraa, samalla kun velkaantuminen jatkuu, on aiheellista kysyä, onko valittu tie oikea ja oikeudenmukainen. Samalla voin vastata tähän kysymykseen, että tämä hallituksen tie on väärä ja tähän on saatava muutos viimeistään seuraavalla kaudella. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä. — Juuri te. [Tuomas Kettunen: Paikalla! Tämähän tuli pyytämättä ja yllättäen, tai siis ei pyytämättä — minähän pyysin tätä.]

22.14 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Tosiaan käsittelemme tätä lisätalousarviota, ja lisätalousarvion hintalappu on 289 miljoonaa euroa. Sehän tarkoittaa sitä, että otetaan velanottoa tuo kyseinen summa tällä lisätalousarviolla.

Siellä on kyllä hyviä asioita, niin kuin edustaja Rasinkangas toi esille. Toivotaan, että tällä satsauksella sitten tosiaan tämä korjausrakentaminen lähtee, ja niin kuin puhuitte, sillä olisi jopa miljardin mahdollisuuksia tulopuolelle lisää, niin toivotaan näin, että se tapahtuu.

Herra puhemies! Mutta minä ihmettelen tätä maahanmuuton roimaa rahoituskorotusta tässä lisätalousarviossa. Minä tätä kysyin valtiovarainministeri Riikka Purralta aikaisemmin päivällä keskustelussa, mutta pohjustan nyt tässä omassa puheenvuorossani sitä, mihin tämä perustui.

Siis tähän lisätalousarvioesitykseen sisältyy aika roimat korotukset pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottorahoitukseen. Siihen vastaanottorahoitukseen tulee lisärahaa 66,7 miljoonaa euroa, sekä vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettaviin tukiin tulee vielä lisäkorotus 15,3 miljoonaa euroa. Näitä molempia korotuksia, herra puhemies, voidaan pitää huomattavina, koska varsinaisessa talousarviossa tälle vuodelle, vuodelle 2026, summat olivat 80,8 miljoonaa euroa sekä 18,4 miljoonaa euroa. Eli nyt hallitus pyytää lisäämään määrärahoja lähes tuplaten. Tässä hallituksen esityksessä tätä korotusta perustellaan seuraavasti: ”Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon sekä vastaanoton asiakkaille maksettaviin tukiin ehdotetaan yhteensä 82 miljoonaa euron määrärahalisäystä. Tarvearvioinnin nousu aiheutuu maahanmuuttoa koskevan ennusteen päivityksestä sekä sen mukaisesta vastaanoton piirissä olevien henkilöiden arvioidun määrän kasvusta.” No, minä kysyin tätä valtiovarainministeri Purralta, ja hän sitten totta

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

kai toi esille tämän, että nämä rahat liittyvät ukrainalaisten siirtymiseen vastaanottopalveluihin, minkä hän uskoi myös minun tietävän.

Herra puhemies! Minähän tiesin sen, mutta minä kysyin valtiovarainministeri Purralta, mihin perustuu tämä, että puoleenväliin ollaan tätä budjettikautta päästy ja ollaan pyytämässä sitten perussuomalaisen valtiovarainministerin toimesta lisärahoitusta tänne maahanmuuton suuntaan.

Tässä vaiheessa minä haluan nyt muistuttaa perussuomalaisia, että oppositiossa ollessaan perussuomalaiset vaativat kaikenlaisten maahanmuuttorahojen nollaamista ja oppositiossa ollessaan perussuomalaiset rakensivat vaihtoehtobudjettiinsa sitten siitä koituvaa jakovaraa, että kun maahanmuutosta leikataan, niin sitten on jakovaraa muualle. Ratkaisu oppositiossa ollessaan perussuomalaisilla oli se, että laitetaan Suomen rajat kiinni, ja nyt hallitusvastuussa, vaikka paalupaikka on nollata — huom. nollata — maahanmuuton rahoitus valtiovarainministeri- ja sisäministeripuolueena, kuitenkin sadat miljoonat eurot virtaavat hallituksen budjeteissa, ja nyt sitten vielä pyydetään lisää rahaa lisätalousarvioesityksen mukaisesti.

Sisäministeri Rantanen totesi vastauksessaan kirjalliseen kysymykseen, että Suomi ei voi kansainvälisten velvoitteiden takia sulkea rajoja turvapaikanhaulta. Nyt kyllä täytyy todeta, että perussuomalaisten puheiden ja tekojen välillä on aika selkeä ero. Minä haluan muistuttaa tästä, että 82 miljoonaa laitetaan lisää rahaa tuonne maahanmuuttoon, meillä on samaan aikaan lapsiperheköyhyys Suomessa, se lisääntyy koko ajan, ja vanhukset jäävät vaille asianmukaista hoivaa hallituksen leikkausten takia, mutta kyllä lisätalousarviossa löytyy rahaa 82 miljoonaa euroa sitten tähän maahanmuuton suuntaan.

Mutta se kysymys vaan oli valtiovarainministerille, miksi tätä laskuoppia ei käyty jo silloin viime syksynä, kun budjettia tehtiin tälle vuodelle, vaan — yllätys, yllätys — sitten löytyi lisärahoitus tähän suuntaan. — Herra puhemies, olen puhunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

22.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Täällä on aika paljon puhuttu tästä 0,9 prosentin kasvusta. Tuossa kävin läpi 2020-luvun kvartaalien kasvulukuja. Vuoden 21 kvartaali kakkosessa oli puolentoista prosentin kasvu, kvartaalissa 3 samana vuonna oli 1,1 prosentin kasvu ja 2024 kvartaalissa 2 oli 0,8 prosentin kasvu. Itse toivoisin, että näitä kasvulukuja tulisi tässä koko ajan enempi, mutta tämä 0,9 ei ole mitenkään poikkeuksellinen, kun katsotaan tässä taaksepäin. Kun jollain kyselytunnilla mainittiin, että tällaisia lukuja ei ole nähty pitkään aikaan, niin niitä on nähty 2020-luvullakin jo.

Näkökulma on, että toivoisin niitten seuraavienkin kvartaalien olevan todella positiivisia, jotta päästäisiin työttömyydestä pikkuhiljaa taittamaan sitä kulmaa. Täällä lisätalousarviossa sanotaan, että työttömyys pysyy viime vuoden tasolla ja tässä ei ole tapahtumassa mitään isoa muutosta.

Sitten nämä työllisyystoimet, jotka koskevat tätä nuorille annettavaa 20:tä miljoonaa euroa. Se 3 300 nuorta voi saada tästä apua, mutta unohdetaan, että näitä alle 30-vuotiaita työttömiä nuoria on 76 000, ja tämä 3 300 on aika pieni osa, jos halutaan aktivoida laajemmin sitä porukkaa. Aika pientä osaa tämä koskee. Jos lasketaan se aikaisempi 30 miljoonaa siihen, niin puhutaan 5 000—7 000 nuoresta, ei edes kymmenestä prosentista nuorista siinä ikäryhmässä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Sama koskee pitkäaikaistyöttömiä, jonne laitetaan 20 miljoonan euron osaamiseteli kokonaisuudessaan. Jos se olisi vaikka 2 000 euroa, se osaamiseteli per työtön, se tarkoittaisi noin kymmentätuhatta maksimissaan, ja kun meillä on 140 000 pitkäaikaistyötöntä, niin tämä toimenpide on aika pieni tässä synkässä työttömyystilanteessa. Olisi toivonut, että olisi satsattu enempi tähän aktiiviseen työvoimapolitiikkaan. Se on tältä hallitukselta puuttunut.

Onneksi nyt laitetaan rakentamishankkeita liikkeelle, ja toivon mukaan se näkyy työttömyyden vähentymisenä.

Kaiken kaikkiaan tämä ei isoa muutosta tuo tähän nykytilanteeseen. Velkaa otetaan enempi, ja alijäämä kasvaa. Pientä peruutusta arvonlisäveron tuotossa, mutta muuten ollaan aika aneemisessa julkisen talouden tilanteessa edelleen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

22.23 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tänään tässä lisätalousarvion käsittelyssä kuulumme viestiä myös siitä, että talous olisi menossa parempaan suuntaan, ja tässä näitten keskustelujen lomassa on hyvä tuoda viesti taas yhdeltä kansalaiselta. Sain muutama päivä sitten viestin, joka kuului seuraavasti: ”Olette leikanneet jo työttömiltä. 40 päivän jälkeen lähtee 20 prosenttia työttömyyspäivärahasta, ja pian taas otetaan viisi pinnaa lisää. Esimerkiksi jos olet ollut normaalissa kaupan työssä ja saat palkkaa 1 800 euroa kuukaudessa ja firma irtisanoo, niin jossain vaiheessa saat päivärahaa noin 1 200 euroa, josta verot pois 25 prosenttia, jää käteen 900 euroa. Kahden kuukauden kuluttua 900 ja siitä vero, jää alle 700 euroa. 100 000 uutta työpaikkaa piti tulla, ja nyt työttömiä on saman verran lisää. Oletteko ylpeitä saavutuksestanne? Tämä koskee juuri niitä suomalaisia, jotka ovat syntyneet täällä.”

Elikä juuri tämänkaltaisia viestejä kun tulee kansalaisilta, niin tämä kuvastaa sitä tosiasiallista tilannetta, joka on siellä kansalaisten keskuudessa. Tämän vuoksi on syytä kysyä, että kun nytten sitten hallituksen edustajat ja ministerit keuhvat, että talous on lähtenyt parempaan suuntaan, niin eikö silloin lisätalousarvion käsittelyssä voisi olla parannuksia esimerkiksi juuri niille ihmisille, joilla on näin vaikeaa, kuten tässä viestissä äsken kuulumme, ja olla sitten vaikka satsauksia niille pienituloisille niin, että esimerkiksi työttömänä oleville tämä suojaosan palautus voisi olla mahdollista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.24 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Vielä hieman tästä Metsähallituksen suuntaan tulevasta tuloutuksesta. Nythän tällä lisätalousarviolla tuloutetaan Metsähallituksen suunnalta 10 miljoonaa euroa. Tietenkin puun myynti... — Jahas, täältä edustajat ovat jo poistumassa. [Lauri Lyly: Kunnioitetaan!] Täällähän kuitenkin pidetään lisätalousarviosta puheenvuoroja, mutta on hyvä, että täällä vielä edustajia on paikalla. — Niin, herra puhemies, 10 miljoonaa euroa tuloutetaan Metsähallituksen suunnalta vielä lisää. On hyvä, että puukauppa käy, mutta olen siitä kyllä suorastaan surullinen, että nämä metsänmyyntitulot ja rahapuut, tyvitukkipuut kyllä kelpaavat itärajan pinnasta, mutta oletteko tietoisia siitä, että Metsähallitus on nytten lopettamassa näitä retkeilyreittejä ja -alueita ja lopettamassa muun muassa polttopuuhuollon useammalta paikkakunnalta? Eritoten sieltä omalta kotipaikkakunnalta polttopuuhuolto lopetetaan peräti 26 kohteelta,

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

ympäri Kuhmoa. Kyllä se nyt mietityttää siitä näkökulmasta katsottuna, että niitä puunmyyntituloja sitten kerätään tuolta Itä-Suomesta ja varsinkin noilta alueilta, missä on paljon valtion metsiä. Se on ihan ymmärrettävää. Me olemme valmiita metsiä hoitamaan ja huoltamaan. Mutta kyllä se ihmetyttää, että rahapuu kelpaa, mutta sitten kun on tämmöisiä muutamia pilkkeitä, joita toivottaisiin retkeilykohteille ja jotka edistäisivät alueen suomalaisten ihmisten ja matkailijoitten hyvinvointia, kun ne tulentekopaikat ja laavut olisivat kunnossa, niin nytten niistä lähdetään liisimään.

Toivottavaa on, että kun tämmöisiä korotuksia tuloutuksen suuntaan tehdään 10 miljoonalla eurolla, niin olisi strategisen keskustelun paikka myös Metsähallituksen suuntaan, ihan jopa omistajaohjaajan suulla ja näkökulmasta elikkä eduskunnankin suunnalta niin että katsottaisiin vielä kertaalleen, mikä on se lopullinen tulo kansantalouteen siinä aineettomassa hyödyssä, kun ihmiset saavat näitä retkeilyreittejä käyttää ja niitä hyödyntää. Sitä kautta saadaan sitten hyvinvointia ja sotekestämyksiä vähemmäksi. Jos on niin pienellä rahalla aikaisemmin saatu pidettyä nämä kyseiset retkeilykohteet ja paikat, niin ihmettelen, että sitten niistä pienistä euroista lähdetään liisimään mutta samaan aikaan puunmyyntituloutusta sitten lisätään muun muassa tämän lisätalousarvioesityksen pohjalta.

Toivoisin, että tätä kestäväen kehityksen kriteeristöä käytettäisiin jatkossa paljon paremmin elikkä otettaisiin huomioon sosiaalinen kestävyys, ekologinen kestävyys ja taloudellinen kestävyys. Talouden osalta ollaan siinä rajapinnassa, mutta kyllä, herra puhemies, tämä sosiaalinen kestävyys tällä häviää, [Puhemies koputtaa] kun ne retkikohteet sieltä viedään pois, ja samaan aikaan kyllä [Puhemies koputtaa] puunmyyntitulot kelpaavat tuonne valtion kassaan. [Puhemies koputtaa]

Mutta, herra puhemies, näyttää siltä, että olen [Puhemies koputtaa] viimeinen puheenvuoron pitäjä, ja kiitän tästä keskustelusta. Sittenpä jääme odottamaan, että tämä asia [Puhemies koputtaa] käsitellään valiokunnassa, ja pidämme sitten puheenvuoroja enemmän. — Kiitoksia, herra puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sika-alan salmonellavahinkorahastosta

Hallituksen esitys HE 101/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Maa- ja metsätalousministeri Essayah, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu

14.49 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että eduskunta säätää lain sika-alan salmonellavahinkorahastosta. Lailla perustettaisiin uusi valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta korvattaisiin siankasvattajille salmonellatartuntojen hävittämisestä aiheutuvia kustannuksia ja menetyksiä. Sika-ala kantaisi pääasiallisen vastuun riskinhallintaratkaisun kustannuksista. Siankasvattajilta kerättäisiin rahastoon vuosittain salmonellavahinkomaksuina määrä, joka suuruudeltaan vastaisi rahaston ennakoitua keskimääräisiä korvausvastuita. Valtion talousarviosta siirrettäisiin rahastoon kertaluonteinen 10 miljoonan euron alkupääoma, jolla varmistettaisiin rahaston maksukyky toiminnan alkuvaiheessa. Rahastolla olisi myöskin lainanottovaltuudet. Rahastoa johtaisi hallitus, minkä lisäksi Ruokavirastolla olisi keskeinen rooli huolehtia maksunkannosta ja päättää rahastosta maksettavista korvauksista. Ruokavirasto hoitaisi myös rahaston hallintoa, kirjanpitoa ja maksuliikennettä.

Esityksen taustalla on tarve turvata Suomen kansallisen salmonellavalvontaohjelman jatkuvuus. Liittyessään Euroopan unioniin Suomelle ja Ruotsille myönnettiin salmonellalisävakuudet eli oikeus jatkaa EU:n yleistä tasoa tiukempaa salmonellan vastustamispolitiikkaa. Lisävakuuksien ansiosta myös Suomeen tuotavien naudan-, sian- ja siipikarjanlihan sekä kananmunien on oltava tutkitusti salmonellavapaita. Salmonellaa ei torjuta eläintuotannon turvaamiseksi, ennen kaikkea sillä salmonellatartunta on sioissa, naudoissa ja siipikarjassa useimmiten täysin oireeton, vaan salmonellaa nimenomaan torjutaan ihmisten terveyden turvaamiseksi, eli salmonellan torjunta eläimissä on kansanterveystyötä. Salmonellavalvontaohjelman ansiosta kotimaisesta lihasta aiheutuvia salmonellatapausten ja sairaanhoitokustannusten määrä on hyvin vähäinen, eikä salmonellasta johtuvia kuolemia käytännössä esiinny.

Korkeampi kansanterveyden turva merkitsee kuitenkin maataloustuottajille merkittäviä liiketoimintariskejä. Erityisesti sikaloiden osalta taudintorjuntatoimet, joihin kuuluu useimmiten sikalan tyhjentäminen, desinfiointi ja määräaikainen tyhjilläänpito, voivat aiheuttaa jopa useiden miljoonien eurojen kustannukset ja menetykset, jollaisia kilpailijat muissa maissa eivät joudu kantamaan. Hyvin suunniteltu ja toteutettu sika-alan tautisuojauskaan ei poista tautiriskiä kokonaan.

Teurastamojen sopimustuottajilleen ottamien ryhmävakuutusten turva on viime aikoina merkittävästi heikentynyt etenkin sikojen osalta, mihin ovat vaikuttaneet salmonellatapausten lisääntyminen sekä tarttuviin tauteihin liittyvien jälleenvakuutusten maailmanlaajuinen hinnannousu. Useimmat vakuutusyhtiöt eivät myönnä lainkaan salmonellavakuutuksia, ja loputkin ovat kiristäneet korvausehtoja niin paljon, että taudin tullessa sikatila on altis konkurssille. Tilanne vaikeuttaa olennaisesti yrittäjien luotonsaantia ja estää uusia investointeja, ja tällä tavoin salmonellavalvonnasta aiheutuu nykytilanteessa merkittävä systeeminen riski koko sektorille. Selvitysten mukaan vakuutusyhtiöt eivät ole kiinnostuneita tarjoamaan kattavampia vakuutuksia salmonellatartuntojen varalta, eivät vaikka vakuutuksiin kohdennettaisiin valtiontukea. Muutkaan selvitetty riskinhallintavaihtoehdot eivät ole osoittautuneet toteuttamiskelpoisiksi, joten tässä tilanteessa hallitus katsoo, että ehdotettu salmonellavahinkorahasto on välttämätön sianlihantuotannon turvaamiseksi niin kauan kuin nykyinen EU-lainsäädännössä hyväksytty salmonellavalvontaohjelma jatkuu.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Rahaston perustamiselle katsotaan olevan perustuslain 87 §:ssä tarkoitettu valtion pysyvän tehtävän hoitamiseen liittyvä välttämätön syy. Salmonellavahingoissa on lisäksi kyse määrältään vaihtelevista ja huonosti ennakoitavissa olevista korvausvastuista, minkä vuoksi rahastointi on niiden osalta varsin sovelias ratkaisu. Ratkaisu myös mahdollistaa sen, että sika-ala itse kantaa pääasiallisen vastuun salmonellaan liittyvän riskiturvan rahoittamisesta. Koska perustuslain 87 §:n ja sitä koskevien tulkintojen mukaan suhtautuminen uusiin budjetin ulkopuolisiin rahastoihin on pidettyväinen, hallitus pitää kuitenkin perustuslakivaliokunnan lausuntoa asiasta tarpeellisena.

Lain on tarkoitus tulla voimaan ja rahaston aloittaa toimintansa vuoden 28 alussa. Esitys liittyy siten valtion vuoden 27 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lopuksi haluan korostaa sitä, että Suomen poikkeuksellisen hyvä salmonellatilanne on saatu aikaan vuosikymmeniä jatkuneella pitkäjänteisellä työllä ja on nimenomaan kiitos kaikille meidän maatalousyrittäjille, jotka ovat tätä työtä tehneet. Olisi erittäin valitettavaa, jos tämän työn hyödyt menetettäisiin ja salmonellatilanne merkittävästi heikentyisi. Ehdotetun riskinhallintaratkaisun myötä näin ei onneksi kävisi, vaan Suomen kuluttajat voivat edelleenkin luottaa siihen, että saatavilla on salmonellavapaata ja muutenkin turvallista sianlihaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

14.55 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja kiitos tästä hallituksen esityksestä. Kyse on siis ennen kaikkea suomalaisen eläinterveyden, ruokaturvallisuuden ja kotimaisen ruuantuotannon toimintaedellytysten turvaamisesta.

Hallituksen esitys vahvistaa järjestelmää, joka on vuosikymmenten ajan ollut tärkeä osa Suomen poikkeuksellisen hyvää salmonellatilannetta. Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin, joissa salmonellan esiintyminen tuotantoeläimissä on saatu pidettyä erittäin alhaisella tasolla. Tämä ei ole sattumaa vaan seurausta määrätietoista työstä, korkeasta tautisuojauksesta ja siitä, että tuottajilla on ollut kannustin ilmoittaa tautiepäilyistä viivytyksettä. Tämän järjestelmän uskottavuus perustuu siihen, ettei yksittäinen tila joudu kantamaan yksin koko taloudellista taakkaa silloin, kun salmonellaa havaitaan.

Salmonellatapauksen seuraukset voivat olla tilalle erittäin mittavat. Eläinten lopetukset, tuotannon keskeytyminen, puhdistustoimet ja muut viranomaisvaatimukset aiheuttavat kustannuksia, jotka voivat pahimmillaan horjuttaa muutenkin kannattavuushaasteiden kanssa kamppailevan maatilain toimintaa. Tämän vuoksi toimiva korvausjärjestelmä on välttämätön osa tautien torjuntaa.

Hallituksen esityksen vahvuus on siinä, että se rakentaa pitkäjänteisen ja ennakoitavan rahastomallin sika-alan tarpeisiin. Se parantaa mahdollisuuksia hallita tautiriskejä koko toimialan yhteisellä vastuulla ja varmistaa, että korvauksia voidaan maksaa myös tulevaisuudessa vakaalla tavalla. Samalla se tukee viranomaisten ja elinkeinojen välistä yhteistyötä tautien torjunnassa.

Kysymys ei ole vain sika-alasta. Kyse on myös kuluttajien luottamuksesta suomalaiseen ruokaan. Kun suomalainen kuluttaja ostaa kotimaista lihaa, hän voi luottaa siihen, että tuotanto tapahtuu maailman korkeimpiin kuuluvien eläinterveys- ja elintarviketurvallisuusvaatimusten mukaisesti. Tämä luottamus on suomalaisen ruokaketjun tärkeimpiä kilpailuetuja. Lisäksi vahva salmonellavalvonta tukee suomalaisen

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

maatalouden kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia. Kansainvälisillä markkinoilla korkea eläinterveysstatus on yhä merkittävämpi kilpailutekijä. Siksi myös tähän liittyvät ennaltaehkäisevät rakenteet ovat investointi tulevaisuuteen. Hallituksen esitys tukee kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuutta, vahvistaa tautitorjunnan uskottavuutta ja turvaa suomalaisen ruokaketjun korkeaa laatua.

Asun Maskussa, ja naapurikunnassa kävi joitakin vuosia sitten tosi vakava tilanne, salmonellalöytö, ja oli hyvin lähellä, että tämä tila ei mennyt sitten vasaran alle kokonaan. Kovalla sitkeydellä tila jatkaa, mutta kyllä on ollut hankalaa. Ihan loistavaa, että tämän hallituksen esitys tulee nyt.

Sitten vielä pari sanaa, koska nyt puhutaan sika-alasta. Mehän ollaan täällä istuntosalissa puhuttu porsaiden kastraatiosta, ja se on nyt tietysti tämän hetken polttava asia, nimittäin viestejä on tullut ihan valtava määrä. Haluan siihen puuttua, että tämän hallituksen esityksen, mikä sieltä tulee ja mistä äänestetään, on tarkoitus tulla voimaan 2035, jos tämä kastraatio olisi peruttu. Eli meillä on nyt kahdeksan ja puoli vuotta aikaa kehittää paljon parempi systeemi, että pikkupossuja ei tarvitsisi ollenkaan niin sanotusti piikittää, vaan keksitään parempi keino. Immunokastraatio on hyvällä kehitysasteella, mutta se ei ole vielä täysin varma toimenpide. Mitä nyt tulee tähän uuteen porsaiden kastraatioon, niin tämä hallituksen esitys nimenomaan mahdollistaa puudutuksen ja kivunlievityspiikin, niin että se tulee pakolliseksi. Elikkä tämä hallituksen esitys parantaa tämänhetkistä tilannetta. Tosiaan teknologia menee niin vauhdilla eteenpäin, että varmaan löydetään sellainen tilanne, että eläinten hyvinvointia voidaan tulevaisuudessa vielä enemmän parantaa tässä suhteessa.

Tämä salmonellavahinkorahasto, mikä nyt tänään on tässä meillä käsitteillä, on erittäin hyvä asia, ja kiitetään siitä hallitusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.00 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa puhemies! Suomalainen ruuantuotanto tunnetaan korkeasta hygieniasostasta ja vahvasta elintarviketurvallisuudesta. Olemme torjuneet salmonellaa poikkeuksellisen tehokkaasti, mutta sika-alan toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut: Tilakoot ovat kasvaneet, tuotantoketjut tiivistyneet ja yksittäisen salmonellatartunnan taloudelliset riskit nousseet merkittävästi. Samaan aikaan vakuutusturvan saatavuus on heikentynyt. Monella sikayrittäjällä ei ole ollut mahdollisuutta saada riittävää suojaa vakavan tautitapauksen varalle.

Tällä Orpon hallituksen hyvällä esityksellä perustetaan sika-alan salmonellarahasto, jota valtio pääomittaa kymmenellä miljoonalla eurolla. Jatkossa rahasto toimii toimialan omien maksujen varassa. Esitys turvaa noin 600 suomalaisen sikayrittäjän toimintaedellytyksiä, vahvistaa huoltovarmuutta ja tukee kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuutta. Kyse on vastuullisesta ja pitkäjänteisestä ratkaisusta, jolla varmistamme, että puhtaaseen suomalaiseen ruokaan voidaan luottaa myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.02 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi tahdon kiittää ministeriä hyvästä lainsäädännöstä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kun suomalainen kuluttaja, äiti, leipoo lapsensa kanssa kakun, hän voi huoletta antaa lapsen nuolla taikinakulhon. Kun suomalainen isä grillaa possua grillissä, ei haittaa, jos nuolaisee sormenpästä nesteitä. Meillä on maailman puhtain ja turvallisin ruoka. Se ei ole tullut itsestään, se on pitkäjänteisen työn tulos, ja silloin kun liityimme EU:hun, huomasimme, että tästä turvallisesta laadusta täytyy pitää kiinni ja meidän tulee varmistaa se kotimaan säännöksiin. Meillä aloitti tällainen Eläintautien torjuntayhdistys, joka sai aikaan sen, että koko ala sitoutui vaatimuksiin, jotka ovat paljon korkeampia kuin muualla, ja samalla koetettiin huolehtia, että muualta tulevalla raaka-aineella olisi samoja pelisääntöjä, niin että oma ala pysyisi pystyssä.

Kaikki tämä kuitenkin maksaa, ja tänään meillä on yksi esimerkki siitä, miten valtio voi tulla avuksi silloin, kun tilanne menee kohtuuttomaksi. Meillä salmonellaa ei esiinny — ei kananmunissa, ei lihassa — mutta se tarkoittaa sitä, että salmonellavalvonta on tarkkaa, ja jos sitä tilalta löytyy, siitä aiheutuu saneeraus, joka aiheuttaa kustannuksia. Ala pitkään pystyi rahoittamaan tätä omilla vakuutusmaksuillaan, mutta sitten tultiin tilanteeseen, että vakuuttajat eivät kerta kaikkiaan vakuuttaneet enää asiallisilla vakuutuksilla ja oliin ikään kuin umpikujassa: luopuako hyvästä eläinterveydestä — siitä, jonka takeena muuten osaltaan on se, että meillä kuiviketuretta tuotetaan tulevaisuudessakin, se auttaa eläintautien torjunnassa ja luo hyvät olosuhteet kasvualustaksi — pitääkö kiinni eläintuotteitten turvallisuudesta ja laadusta vai höllentää sitä, kuten muissa maissa, kun ala ei siitä pystyisi enää itse huolehtimaan? Meillä on nyt päätetty, kiitos hallituksen ja ministerin, pitää edelleenkin kiinni tästä turvallisuudesta ja tehdä tällainen salmonellarahasto sika-alalle. Se on erittäin hyvä asia, ja on tärkeää, että sinne saadaan kertaluonteisesti pääomapotti, joka pitää sen toiminnan järkevällä tasolla.

Mutta ennen kaikkea haluan vielä tässäkin yhteydessä kiittää kaikkia niitä tuottajia, jotka tekevät todella paljon ennaltaehkäisevää työtä, niin että se tuotantotapa on sellainen — aivan kuten oma isäni aikanaan sanoi — että navettaan pitäisi pystyä menemään vaikka sukkasillaan. Tähänhän siellä pyritään, niin sikaloissa kuin kanaloissa. Ne ovat siistejä. Siellä tehdään kaikki tarvittavat toimet, että eläimet pysyisivät kunnossa. Nyt vielä, kun vakuutusasiatkin ovat tämän hallituksen esityksen myötä kunnossa, tosin vasta pienellä viiveellä, ala pystyy turvallisesti jatkamaan sitä toimintaa, millä tehdään suomalaisille kuluttajille maailman paras elintarvike.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.06 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomi on maailman kärjessä eläinten hyvinvoinnissa ja eläinten terveydessä. Maamme salmonellatilanne tuotannossa on maailman parhaita ellei paras, mutta riski salmonellan esiintymisestä on edelleen olemassa, ja jos tämä riski realisoituu tuotannossa tilalla, sen taloudelliset vaikutukset ovat todella merkittäviä, kuten esimerkiksi ministerin esittelypuheenvuorossa hyvin kävi ilmi.

Me tarvitsemme tähän maahan tuottajille apua, tukea ja järjestelmän, jolla tätä riskiä voidaan hallita, ja sen takia on erittäin suurien ja lämpimien kiitosten paikka hallitukselle ja ministerille, että meillä on nyt tämä esitys salmonellavahinkorahastosta, vakuusrahastosta, eduskunnan käsittelyssä. Tämä on erittäin tärkeä esitys, ja tässä yhteydessä lienee paikallaan todeta myös se, että sika-ala, sianlihan tuottajat edelleenkin, jatkossakin valtaosin vastaavat tämän järjestelmän kustannuksista, mutta tämä oli täysin välttämätöntä, että saadaan toimintaympäristön viitekehys ja se ratkaiseva alkuapu, että tämä

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

salmonellatilanne, joka meillä maassamme on äärimmäisen hyvä, kyetään turvaamaan ja tätä hyvää tuotantoa pystytään jatkamaan.

Kiitokset hallitukselle erinomaisesta esityksestä. Pidän äärimmäisen tärkeänä, että tämä esitys tulee saavuttamaan vähintään sen määränemmistön, kahden kolmasosan tuen täällä eduskunnassa. Olen tältä osin kyllä luottavainen. Tämä on sellainen esitys, että luulisi, että tätä jokaisen kansanedustajan on helppo tukea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

15.08 Teemu Kinnari kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä.

Pukisin ensin sanoiksi näin, että tämä esitys, jota nyt käsitellään, on käytännössä jatkumoa tähän sarjaan, mitä alkutuottajan aseman parantamiseksi nykyinen hallitus on pyrkinyt tekemään ja tekee. Tämä on toimi, mikä lisää meidän huoltovarmuutta, omavaraisuutta ja ruokaturvaa, ja tässä ajan hetkessä sen tärkeydestä ei varmasti kukaan lähde kiistelemään, mutta samalla tässä on kyse tämmöisestä hyvin käytännöllisestä asiasta, siitä, että suomalaisella sikatilalla on mahdollisuus selvittää myös silloin, jos salmonella iskee.

Salmonellatilanne, kuten on kuultu, on Suomessa erinomaisen hyvä. Se ei ole sattumaa. Se on syntynyt siitä, että me ollaan tehty oikeita toimia, mutta nyt ollaan tultu tilanteeseen, jossa näitten toimien osalta, tuottajien osalta, ollaan hankalassa tilanteessa. Samaan aikaan sikatiloilla, kuten maataloudessa muutenkin, tuotantoyksiköt ovat kasvaneet, ja tämmöisen ongelman kohdatessa tilat joutuvat kohtuuttomaan tilanteeseen, ja kun puhutaan suurista yksiköistä, niin myös nämä ketjut kaikkienensa ovat sitten jo isosti koko suomalaista ruokaturvaakin koskevia, ja näitten osalta tähän tarvitaan toimia.

Tämä esitys, kuten käytiinkin, on talouden näkökulmasta myös vastuullinen tässä ajan hetkessä siten, miten sitä vastuullisuutta nimenomaan tarvitaan, eli valtio käytännössä mahdollistaa tämän toiminnan liikkeelle panon tällä alkupääomalla, mutta sen jälkeen toimiala itse rahoittaa itsensä. Tämä on sen tyyppinen malli, jota toivoisin enemmänkin nähtävän silloin, jos tämmöiselle on yhteiskunnallinen tarve. Tämä on oikea tapa tehdä näitä asioita.

Todellakin tässä on kyse siitä, että vahvistetaan suomalaisen ruuantuotannon kilpailukykyä, huoltovarmuutta ja kuluttajien luottamusta kotimaiseen ruokaan. Samoin minä näen siinä jatkumon siitä, että kun puhutaan elintarvikeviennistä, niin tämän suomalaisen, turvallisen elintarvikkeen osalta meidän pitää entistä paremmin pystyä ulosmittaamaan nämä olosuhteet ja toiminnan laatu, mitä Suomessa tehdään. Tämä on ihan keskeistä.

Näillä sanoilla totean, että erinomainen esitys, ja toivon mukaan se menee sutjakkaasti ja mallikkaasti tässä talossa läpi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.10 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Jos suomalaisella sikatilalla todetaan salmonella, siitä aiheutuvat seuraukset voivat olla yrittäjälle todella vaikeita. Tauti pitää totta kai hävittää nopeasti, eläimiä voidaan joutua lopettamaan, tuotanto keskeytyy, ja tästä kaikesta aiheutuu todella suuria kustannuksia. Pahimmillaan yhden salmonellatapauksen

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

seurauksena yrittäjä voi menettää vuosien työn ja koko yrityksen tulevaisuus voi vaarantua.

Suomessa salmonellaa on torjuttu tehokkaasti jo vuosikymmenten ajan. Sen ansiosta suomalainen sianliha on maailman mittakaavassakin erittäin puhdasta ja turvallista. Suomalaiset ruuantuottajat ovat tehneet sen eteen paljon töitä, ja se on hyödyttänyt alan lisäksi koko yhteiskuntaa. Sianlihasta peräisin olevia salmonellatapauksia ei juurikaan ole, eikä siitä aiheudu myöskään terveydenhuollon kustannuksia.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä suurin haaste on kuitenkin ollut se, että jos se salmonella osuu omalle tilalle, yrittäjä jää liian suuren taloudellisen riskin kanssa yksin. Vakuutukset eivät ole tänä päivänä enää niin kattavia, että niistä saisi minkäänlaista kunnollista turvaa näihin tilanteisiin. Pahimmassa tapauksessa yksi ainoa salmonellatapaus tilalla voi johtaa jopa koko yrityksen konkurssiin. Siksi hallitus esittää ratkaisuksi salmonellavahinkorahastoa. Rahaston toimintaidea perustuu siihen, että koko ala varautuu yhdessä niihin vahinkoihin, joita yksittäisille tiloille voi sattua. Sikayrittäjät maksavat vuosittain pienen salmonellavahinkomaksun, ja jos jollekin tilalle tulee salmonellatartunta, rahastosta voidaan korvata tilanteesta aiheutuvia kustannuksia. Kyse on siitä, että luomme alalle oman turvaverkon, joka auttaa, jos salmonellatapaus osuu omalle kohdalle. Valtio osallistuu rahaston alkupääomaan sen käynnistysvaiheessa, jotta järjestelmä saadaan heti toimintakuntoon. Sen jälkeen rahaston rahoitus perustuu pääosin alan omiin maksuihin.

Arvoisa puhemies! Tämä on konkreettinen keino, jolla parannamme suomalaisen ruuan turvallisuutta entisestään. Kun yrittäjä tietää saavansa apua salmonellan sattua kohdalle, salmonellatapauksista ilmoitetaan entistä nopeammin ja vahinkoja voidaan torjua tehokkaammin. Se luo myös turvallisuudentunnetta yrittäjälle itselleen. On selvää, että kukaan ei voi täysin estää salmonellariskiä, vaikka toimisi kaiken suhteen oikein. Siksi on tärkeää, ettei taloudellinen riski lankea yksittäiselle yrittäjälle, joka tekee parhaansa tuottaakseen puhdasta ja turvallista ruokaa meille suomalaisille.

Haluan myös muistuttaa, että liittyessään EU:n jäseniksi Suomi ja Ruotsi saivat niin kutsutut salmonellalisävakuudet. Se tarkoittaa sitä, että molemmat maat saavat noudattaa tiukempaa salmonellavalvontaa maassaan kuin mitä EU:n yleinen taso vaatisi, ja sen ansiosta myös Suomeen tuotavan sianlihan pitää olla tutkitusti salmonellavapaata. Suomi saikin nämä erityiset salmonellalisävakuudet juuri siksi, että meidän tautitilanne on poikkeuksellisen hyvä ja meidän tulisikin pitää se jatkossa yhtä hyvänä.

Arvoisa puhemies! Salmonellavahinkorahastolla saamme turvattua suomalaisen sianlihatuotannon jatkossa ja samalla tuemme alan yrittäjiä, ettei yksikään sikatilallinen jäisi jatkossa yksin, jos se tautitapaus osuu omalle kohdalle. Haluan myös kiittää ministeriä tästä erinomaisesta esityksestä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.14 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksen tuomisesta tänne eduskuntaan.

Suomessa salmonellaa torjutaan tiukemmin kuin missään muualla Euroopassa, ja tämä on ollut tietoinen valinta, joka näkyy siinä, että suomalainen sianliha on kansainvälisesti poikkeuksellisen puhdasta. Mutta tällä valinnalla on myös hintansa. Jos salmonellatartunta todetaan, seuraukset ovat rajut: koko sikalo voidaan joutua tyhjentämään, tuotanto keskeytyy, ja yrittäjän toimeentulo romahtaa yhdessä yössä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Tällä hetkellä tämä riski on pitkälti yksittäisen yrittäjän harteilla. Vakuutusturva on heikentynyt, eikä julkinen järjestelmä kata näitä vahinkoja riittävästi. Siksi hallitus ehdottaakin ratkaisuksi sika-alan omaa salmonellavahinkorahastoa, joka on pääosin alan itse rahoittama järjestelmä, jossa toimijat maksavat vuosittaisen maksun ja jakavat riskin yhdessä. Valtio mahdollistaa rahaston käynnistymisen alkupääomituksella. Tämä rahasto mahdollistaa sen, että yrittäjä uskaltaa jatkaa, valvonta pysyy tiukkana ja kuluttaja voi luottaa ruokaan. Tämä on myös investointi siihen, että suomalainen ruoka säilyy turvallisena ja kotimaisena myös tulevaisuudessa.

Kiitos esityksestä, joka on hyvin kannatettava. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

15.15 Mari Kaunistola kok: Arvoisa puhemies! Salmonellan aiheuttamat infektiot ovat merkittävä kansanterveydellinen ongelma EU:ssa ja muualla maailmassa. Vuonna 24 salmonella oli toiseksi yleisin ihmisillä todettu eläinten ja ihmisten välillä leviävä tauti sekä yleisin ruokamyrkytys-epidemioiden aiheuttaja EU:ssa. Tämä hallituksen esitys voidaankin nähdä nyt erittäin tarpeelliseksi. Perustettavasta rahastosta maksettaisiin sikoja pitävälle ja kasvattaville toimijoille korvauksia kustannuksista ja menetyksistä, joita salmonellan esiintyminen sikaloissa aiheuttaa.

Vaikka valtio tukeekin monien tarttuvien eläintautien aiheuttamia kustannuksia ja menetyksiä, valtion korvaukset eivät ole koskeneet salmonellaa, lukuun ottamatta muutamina viime vuosina käytössä olleita määräaikaista ja rajattuja korvauksia. Sikalan salmonellatartunnasta aiheutuvat vahingot voivat olla jopa useita miljoonia euroja vahinkotapausta kohden. Turvaamalla sikayrittäjien mahdollisuutta saada riittävä korvaus salmonellasaneeraukseen liittyvistä kustannuksista ja menetyksistä edistetään taudintorjuntaa ja salmonellan esiintyvyyttä koskevaa tiukkaa kansallista tavoitetta. Tämä on tietysti myös huoltovarmuuskysymys, sillä puhtaalla ruualla on suuri merkitys, mikä korostuu varsinkin kriisitilanteissa.

Esitys on kannatettava ja tukee vahvasti myös turvallisen ruokatuotannon edistämistä sekä eläinterveyttä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.17 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Suomessa suhtaudutaan todella vakavasti salmonellaepidemioiden ennaltaehkäisemiseen, torjumiseen ja hoitamiseen, toisin kuin eteläisemmissä maissa. Näitä epidemioita on Suomessa siten ollutkin varsin vähän, ja hyvä niin, mutta se riski on aina olemassa. Jos salmonella iskee kohdalle, niin siitä lankeava menetys lihantuottajalle on aivan järkyttävä, kuten täällä on edellä tuotu esille. Nyt siis perustetaan valtion talousarvion ulkopuolinen salmonellavahinkorahasto, jonka sika-alan toimijat itse rahoittavat — joskin valtion alkupääoma, tuo kymmenen miljoonaa euroa, on varattu rahastolle toiminnan käynnistymisen turvaamiseksi.

Tervehdin ilolla tätä esitystä. Ministerille iso kiitos siitä, koska salmonellatartuntojen varalle ei ole saatavilla vakuutusturvaa kattavasti ja salmonellaepidemiat ovat suuri riski sika-alan yrittäjille, alan jatkuvuudelle sekä kannattavuudelle. On äärimmäisen tärkeää turvata suomalainen sianlihan tuotanto, ja tämä on tärkeä osa sitä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.18 **Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Det är en viktig proposition vi får, och jag vill tacka ministern och regeringen för det här.

Jag hade själv förmånen att vara med i utvecklingen när vi gick med i EU, när ETT bildades och när vi värnade om vår salmonellastatus. Jag var också med när vi startade upp kalkonproduktion i större skala i Finland och vi sökte samarbetsparter ute i Europa. Det var fullständigt omöjligt. Man trodde inte på oss när vi sade hur salmonellafria vi skulle vara. Det visar att vår salmonellafrihet är någonting som vi ska värna om, någonting som är otroligt viktigt. När vi har sett att marknaden har utvecklats när det gäller försäkringar så som den har gjort, så är det inte annat än riktigt att staten griper in och hjälper till.

Arvoisa puhemies! Tämä on aika mielenkiintoinen ratkaisu ongelmaan. Tässä puhutaan, että se on — mitä se on suomeksi — ”fond”, mutta tämä on minun mielestäni vakuutusyhtiö, jonka tuottajat yhdessä perustavat. Kun markkinoilla ei ole saatavilla tällä hetkellä sellaista suojaa, mitä halutaan, niin ne ryhtyvät yhdessä toimiin. Salmonellan osalta ei ainoastaan tuottajia pitäisi kehua, vaan koko ketjua. Kyllä teollisuus ja teurastamot ovat koko ajan erittäin aktiivisia tässä asiassa. Tämä on minun mielestäni oivallinen ratkaisu ongelmaan, joka voi olla yksittäiselle tilalle erittäin haastava, jos salmonella iskee. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitoksia. — Ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.20 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia edustajille erittäin hyvistä ja asiantuntevista puheenvuoroista.

Edustaja Viljanen täällä oikeastaan aika hyvin puki sanoiksi tämän, kun hän totesi, että tätä esitystä kyllä soisi kaikkien tukevan, koska tässähän on kysymys ihmisten terveydestä. Niin kuin tuossa esittelypuheenvuorossa totesin, nämä eläimet harvemmin varsinaisesti kärsivät salmonellasta, saattavat sairastaa sitä aivan oireettomana, mutta meille ihmisille se kyllä on vaarallista. Siinä mielessä on tosi tärkeää, että me ymmärrämme, että tässä on nimenomaan kysymys kansanterveydestä.

Täällä edustaja Sillanpää ja muutama muu nosti esille myöskin tämän tilanteen, että kun Suomi liittyi Euroopan unioniin, niin silloin meille myönnettiin tämä salmonellasisävyvakuus eli oikeus jatkaa tätä EU:n yleistä tasoa tiukempaa salmonellan vastustamispolitiikkaa. Tämä on muuten semmoinen päätös, joka sitten kysytään aina jokaisen hallituksen aloittaessa. Minulta ministerinä kysyttiin, jatkaako Suomi tällä linjalla, ja ei ollut kahta vastausvaihtoehtoa, mitä vastasin siihen, elikkä totta kai Suomi jatkaa tällä linjalla. [Anne Kalmari: Kiitos!] Tietenkin me ymmärretään se, että se tarkoittaa sitä, että kustannukset ovat suuremmat, mutta meidän pitäisi myöskin kuluttajina sitten ymmärtää, miten hienoa on, että meillä voidaan turvallisesti syödä ruokaa, joka on tosiaanakin salmonellavapaata. Täällä edustaja Kalmari toi hyvin esimerkkejä: esimerkiksi silloin kun puhutaan kananmunantuotannosta, niin voi syödä sitä taikinaa raakana tai sitten grillattua lihaa. Meidän ei tarvitse sillä tavalla pelätä näitä salmonellariskejä kuin monessa muussa maassa.

Sitten tietysti tärkeää on se, mitä tässä niin Norrback, Kalmari kuin Kinnari nostivat esille, että tämä on todellakin rahasto nimeltänsä, mutta kyllähän tämä on ihan selkeä

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tämmöinen vakuutuspooli, jos sitä sellaisena voisi kuvata. Eli siellä jokainen kantaa vastuuta siitä rahastosta, ja myöskin sitten sillä tavalla syntyy se vastuu siitä, että sinne ei aiheuteta niitä kuluja. Tämä on aika fiksu tavalla ajateltu, hyvin erityyppistä kuin jos ajateltaisiin, että valtio korvaisi kaikki kustannukset tai jotain tämällyyppistä, vaan kaikki, jotka ovat tässä poolissa mukana, ovat sitten myöskin vahvasti sitoutuneet taudin torjuntaan. Siinä mielessä tämä on tärkeä askel tässä suomalaisen ruokaturvan vahvistamisessa, suomalaisten tilojen ja tuottajien vahvistamisessa, ja niin kuin tuotiin esille, myöskin sitten tähän vientiin tämä on tärkeä elementti.

Tämä on ehkä semmoinen asia, mitä meidän pitäisi vielä enemmän osata korostaa, että silloin kun me viedään maailmalle, niin me osattaisiin tätä tautivapautta tuoda esille ja sitä, että Suomi tosiaan vuonna 24 valittiin ruokaturvassa maailman ykköseksi. Se on semmoinen kultamitali, josta pitää tuuletella ihan yhtä lailla kuin MM-kultamitalista, ja ihan yhtä lailla kuin on hienoa jääkiekon maailmanmestaruudelle hurrata, meidän pitäisi muistaa tälle ruokaturvalle ja suomalaiselle tuottajalle myöskin sitten samanlainen hurraus tehdä. [Anne Kalmari: Tai kävelyn kullasta!]

Kiitoksia tästä keskustelusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.23 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä haetaan ratkaisua tilanteeseen, joka on pitkään jatkunut ja monella tavalla kärjistynyt. Valkoposkihanhen ja merimetson aiheuttamat vahingot ovat kasvaneet merkittävästi, mutta nykyinen sääntely ei ole kyennyt vastaamaan ongelmaan tyydyttävällä tavalla. On syytä todeta selvästi, että kyse ei ole ollut varsinaisesti resurssien puutteesta, nimittäin yhteiskunta käyttää valkoposkihanhikonfliktin hallintaan vuosittain yli seitsemän miljoonaa euroa. Viljelyvahingot ovat noin nelisen miljoonaa euroa, hanhipeltokorvaukset 2,87 miljoonaa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

euroa ja karkotus sekä hanhipaimennus noin puoli miljoonaa euroa vuodessa. Merkittävästä taloudellisesta panostuksesta huolimatta vahingot eivät ole poistuneet.

Arvoisa puhemies! Esityksellä tuodaan käytännön ratkaisuja tilanteen helpottamiseksi. Valkoposkihanhi ja merimetso siirretään metsästyslain piiriin riistalajeiksi, mutta ne säilyvät edelleen lintudirektiivin mukaisesti rauhoitettuina. Samalla säädetään lain tasolla selkeät tilanteet, joissa tästä rauhoituksesta voidaan poiketa. Eli valkoposkihanhen osalta tämä tarkoittaa mahdollisuutta suojametsästyksen pelloilla, kun pellolla on korjaamatonta satoa, mahdollisuutta toimia lentoasemilla lentoturvallisuuden turvaamiseksi, myöskin saaliin hyödyntämistä mutta myynnin kieltoa sekä velvollisuutta tehdä saalisilmoitus. Merimetson osalta tämä esitys tarkoittaa mahdollisuutta puuttua tilanteisiin kalanpyydysten läheisyydessä sekä lentoasemilla, toimien selkeää alueellista ja ajallista rajaamista ja vastaavaa raportointivelvollisuutta kuin myöskin sitten valkoposkihanhella. Merimetson kyseessä ollen taustalla ovat ennen kaikkea paikalliset kalatalousvaikutukset, jotka voivat olla kalastajille ja myöskin alueen kalakannoille merkittäviä, vaikka vaikutukset eivät aina näy koko rannikon mittakaavassa. Kyse on siis nimenomaan paikallisesti kohdennetusta haittojen hallinnasta.

Arvoisa puhemies! Lausuntokierroksella tuli odotetusti esille erilaisia näkemyksiä. Osa piti esitystä tarpeellisena ja käytännössä toimivana ratkaisuna, osa katsoi, että nykyistä lupajärjestelmää tulisi edelleen kehittää tai että esitys olisi liian pitkälle menevä. Lisäksi osa lausunnonantajista kyseenalaisti tutkimusnäytön riittävyttä ja vaikutuksia muuhun linnustoon. Nämä näkökohdat on kaikki valmistelussa arvioitu huolellisesti.

Suomalaisessa hanhipeltotutkimuksessa on havaittu, että vaikutukset eivät ole yksiselitteisiä. Joissakin tapauksissa keväinen suojametsästyks ja hanhien aiheuttaman laidunpaineen väheneminen ovat parantaneet muun muassa pellolla pesivien kahlaajien, kuten vaikkapa kuovin, pesintämenestystä. Tämä osoittaa, että kohdennettu sääntely voi myöskin tukea muuta lajistoa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä on kiinnitetty erityistä huomiota luonnonsuojeluun. suurten petolintujen, kuten merikotkan ja kalasääsken, pesäpaikkojen suoja pesimäaikana turvataan, eikä esitys mahdollista sellaista toimintaa, joka vaarantaisi näiden lajien pesinnän. Toimenpiteet ovat rajattuja sekä ajallisesti että alueellisesti.

Arvoisa puhemies! Lausunnoissa tuotiin esille myöskin huoli EU-oikeudesta ja Århusin sopimuksesta. Hallituksen arvio on tässä selkeä. Esitys perustuu lintudirektiivin sallimiin poikkeuksiin. Siinä turvataan oikeusturva ja myös Århusin sopimuksen keskeiset vaatimukset. Erityisesti osallistuminen ja muutoksenhaku täyttyvät. Tältä osin on tärkeää todeta, että suoraan laissa säädettävien poikkeusten lisäksi myös metsästyslain 41 b §:n mukainen poikkeuslupamenettely säilyy rinnalla. Niissä tilanteissa, jotka eivät kuulu yleispoikkeusten piiriin, haetaan edelleen yksilöllinen lupa, ja siihen liittyy edelleen normaali valitusoikeus. Aivan keskeinen osa tätä kokonaisuutta on viljelijöiden korvausjärjestelmän turvaaminen. Esityksessä lähdetään siitä, että valkoposkihanhien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen jatkuu rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain, niin sanotun Raulakolain, mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että viljelijöiden oikeus saada korvausta säilyy ennallaan ja että vahinkojen kustannuksia ei siirretä yksittäisten toimijoiden kannettavaksi. Samalla järjestelmä mahdollistaa edelleen myös ennaltaehkäisevien toimenpiteitten tukemisen. Hanhipeltoelementti tulee myös säilymään konfliktin hallinnassa.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Esitykseen liittyen on arvioitu huolellisesti myös perusoikeudet ja säätämisyjärjestys. Johtopäätös on, että sääntely on täsmällistä, tarkkarajaista ja oikeasuhtaista. Näin ollen hallitus katsoo, että esitykseen sisältyvät lait voidaan säätää tavallisina lakeina.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Kyse on lopulta valinnasta: jatketaanko mallilla, jossa käytetään vuosittain miljoonia euroja ilman riittävää vaikuttavuutta, vai siirrytäänkö malliin, jossa voidaan toimia ajoissa, vähentää vahinkoja, turvata ruuantuotantoa ja kalastusta ja käyttää julkisia varoja vastuullisemmin? Hallituksen esitys valitsee näistä jälkimmäisen. Se on tasapainoinen ja käytännönläheinen ratkaisu. Pyydän arvoisaa eduskuntaa käyttämään tarvittavan ajan, mutta tiedämme, että kesätauko lähenee, joten ripeyskään ei ole haitaksi.

Haluan vielä todeta, arvoisa puhemies, että tämän esityksen ydin on yksinkertainen: nykyinen järjestelmä on kallis eikä riittävän vaikuttava, ja uudistuksella mahdollistetaan todellakin nopea reagointi, vähennetään vahinkoja, käytetään yhteiskunnan varoja järkevämmiin, ja samalla suojelutaso säilyy, oikeusturva toteutuu ja EU-velvoitteet täyttyvät. Kyse ei ole siis suojelusta luopumisesta vaan toimivamman järjestelmän rakentamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Ilmeisesti on halukkuutta debattiin. — Maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Kalmari, olkaa hyvä, yksi minuutti.

15.30 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän tästä esityksestä. Samalla kuitenkin kysyn: miksi ihmeessä kalankasvatus- ja kalanistutuspaikat jäivät pois merimetson lainsäädännöstä? Olisi toki tärkeää, että voisimme kalankasvatusta järkevästi toteuttaa.

Vielä valkuposkihanhen osalta kysyisin, kun meillä oli ne lausumat, joissa edellinen eduskunta edellytti näitä toimia ja siellä oli myöskin lausuma EU-vaikuttamisesta: mitä sille asialle kuuluu? Sitten siellä oli toinen lausuma poikkeuslupien, joita niitäkin edelleen voidaan tarvita valkuposkihanhenkin kohdalla, päätöksenteon siirtämisestä sinne, missä on osaaminen, eli silloiseen Pohjois-Karjalan elyyn. Nythän meillä on yhteinen lupavirasto, mutta ne osaajat edelleenkin ovat ilmeisesti alueilla, jolloin kysyisin: [Puhemies koputtaa] siirretäänkö se Varsinais-Suomesta Pohjois-Karjalaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.31 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä kiittää sekä ministeriä että valiokuntaa siitä, että vihdoinkin tämä asia nyt saadaan kuntoon. Itse kyllä korostaisin — ja se varmaan jossain määrin täällä hallituksen esityksessäkin löytyy jossakin muodossa — nimenomaan viljelijöitten omaisuudensuojaa ja elinkeinovapautta. Tilanne on nimittäin se, että nämä valtavat hanhiparvet ovat esimerkiksi Tohmajärvellä syöneet puolet kunnan nurmialasta. Jokainenhan silloin jo ymmärtää, että jotakinhan tälle on tehtävä. Koko lintudirektiivissä ja myös luontodirektiivissä on selvät varaventiilit sitä varten, kun populaatio aiheuttaa ongelmia ihmisille ja heidän omaisuudelleen, onpa turvallisuus mikä tahansa. Molemmista direktiiveistä löytyy selvät poikkeamiset, milloin pitää ryhtyä toimenpiteisiin, ja valkuposkihanhien kohdalla tämä on

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

kyllä ylittynyt jo vuosia sitten, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Hyvä, että tämä nyt saadaan kuntoon, ja toivotaan, että ne käytännön järjestelyt sitten tehdään turvallisesti ja niin kuin direktiivi edellyttää, [Puhemies koputtaa] asiallisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

15.32 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hanhipaimenista suojametsästykseseen — jälleen kerran erinomainen ja maalaisjärkinen esitys hallitukselta.

Huomionarvoista on, että joka kevät suomalaiset veronmaksajat maksavat valkuposkivanhan ylilennosta miljoonia euroja, jopa useampia euroja per peltoja tuhoava hanhi. Valkuposkivanhanhikannat ovat todella suuria. Suomessa oli yli puoli miljoonaa yksilöä tänä keväänä, joten on sanomattakin selvää, että EU:n harjoittama suojele on täysin ylimitoitettua.

On todellakin aika saada järkeä valkuposkivanhan aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyyn, ja vieläpä niin, että hanhen saa sitten käyttää ruuaksi ampumisen jälkeen eikä sitä tarvitse kuopata. Esityksessä valkuposkivanhi ja merimetso, joka puolestaan aiheuttaa valtavia haittoja kalataloudelle, lisätään metsästyslaissa mainittuihin riistalajeihin ja samalla rauhoitetaan ympäri vuoden, suojametsästyksessä kuitenkin mahdollistaen. — Kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

15.33 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä on esille tullut, valkuposkivanhanhikanta on runsastunut todella voimakkaasti viimeisten vuosien ja jo sitä pidempään, voi sanoa, vuosikymmenen tai kahden vuosikymmenen aikana. Tilanne on kaikista kriittisin esimerkiksi Pohjois-Karjalassa ja itäisessä Suomessa, mutta huomionarvoista on se, että vuosi vuodelta nuo jättimäiset lintuparvet ovat levittäytyneet yhä laajemmalle, Itä-Suomesta länteen päin, ja omillakin pelloillani niitä on nyt jo neljänä keväänä erittäin runsaasti esiintynyt. Nämä hanhet syövät syysviljojen oraat, tuhoavat keväällä nurmisatoja, ja on aivan välttämätöntä, että kantaa päästään säätelemään. On hienoa, että tässä yhteydessä myös saaliksi saatuja lintuja voidaan hyödyntää. Tässä kiitokset hallitukselle.

Kiitokset myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle, joka on jo vuonna 2022 ottanut asiaan erittäin selkeästi kantaa lausumillaan, [Puhemies koputtaa] ja tästä jatkotyöstä valiokunnassa on myös kannettu vastuuta. [Puhemies koputtaa]

Mutta kiitokset hallitukselle esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.35 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun luonto häiritsee ihmisen toimintaa, mitä tekee hallitus — ratkaisee asian jälleen kerran eläinten tappamisella. Tämä sama tarina on nähty jo monta kertaa tämän hallituksen aikana. Tämä laki antaa varsin laajat oikeudet ampua valkuposkivanhien ja merimetsojen myös muualla kuin siellä, missä ne aiheuttavat haittoja. Tämän lain tarkoitus ei tunnu olevan niinkään vahinkojen vähentäminen vaan laajan metsästyksen salliminen näiden vahinkojen varjolla. Esimerkiksi tässä esityksessä sallitaan valkuposkivanhien metsästyminen koko

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Suomessa, vaikka tiedämme varsin hyvin, että valkuposkihanhet aiheuttavat maanviljelykselle haittaa hyvin paikallisesti Itä-Suomessa. Merimetsojen osalta haitat kohdistuvat kalankasvattamoille ja kaupalliseen kalastukseen. Kuitenkin tämä laki sallii merimetson ampumisen myös vapaa-ajankalastuksen pyydyksien lähellä. Lisäksi tämä laki tulee sallimaan myös lintujen ampumisen pesimäaikaan, vaikka lähtökohtaisesti lintujen pesimä on ollut laajasti suojeltua. Hyvä ministeri, miksi te ette näe haittojen ehkäisyssä mitään muuta mahdollista kuin tappamisen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

15.36 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan on tuotu melkoisella kiireellä eduskuntaan, ja eilen oli ennakkolisesti valiokunnan kuuleminen asiasta, ja kyllä se jätti monta kysymystä auki. Nimenomaan tämä paikka-ajaus: miksi tämä sallitaan nyt koko Suomessa ilman sen täsmällisempiä rajoituksia? Sitten samanaikaisesti huolettaa myös tämän viiden yksilön rajausta: miksi viisi yksilöä valkuposkihanhien kohdalla ja merimetsojen kohdalla yksi — mistä nämä tulevat? Sitten jäi epäselväksi myös ampumisen vaikutukset, tavallaan se tutkittu näyttö siitä, että tämä todella on tehokas keino. Meillä oli esimerkiksi asiantuntijoiden keskuudessa ristiriitaista tietoa siitä, onko todella niin, että tämä on vaikuttavaa ja onko tästä tutkimusnäyttöä olemassa. Täysin selvää on se, että nämä hanhivahingot pitää korvata maanviljelijöille täysimääräisesti ja sen toiminnan pitää olla myös tehokkaampaa. [Puhemies koputtaa] Mutta tämä laki ja kiire, millä tämä on tuotu, jättää nyt kyllä todella monta kysymystä auki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

15.37 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag har följt skarvens utveckling i Österbotten under över tio år, och utvecklingen har varit bedrövlig. Hanteringen av problemet måste jag nog säga har varit bedrövlig. Den längsta anhängan om undantagslov som jag har bevittnat är fem och ett halvt år. Tar ett ärende fem och ett halvt år i vår förvaltning, då måste vi se över lagstiftningen. Vi kan inte skylla på förvaltningen, utan det måste vara någonting som är fel i lagstiftningen när man inte får processerna att fungera. Under dessa år har jag varit på otaliga uppvaktningar både till tjänstemän och ministrar, och man har hänvisat till att man ska utveckla processerna i hanteringen. Fortfarande är det ogjort.

Det här är ett lagförslag som är helt nödvändigt för att vi ska kunna hantera de skador som skarven gör på våra fiskevatten. Här kommer också äganderätten in: Råkar du ha en sommarstuga bredvid en holme där skarvarna bosätter sig, så sjunker värdet om inte till noll, så nära noll. Det är helt omöjligt att sälja en sådan tomt. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, och samma på det andra inhemska, varsågod.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

15.40 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esityksestä. Tämä esitys, jota käytiin läpi, tuo lopulta ratkaisun tähän ongelmaan, joka Suomea koskee. Nimenomaan kyse on ennen kaikkea suomalaisen ruuantuotannon, viljelijöiden toimeentulon, rannikkokalastuksen ja niiden toimintaedellytysten varmistamisesta. Toki täällä on myös tämä lentoturvallisuuskulma, mikä ei ole vähäpätöinen.

Tämä hanhimäärän kasvu sieltä 70-luvun noin 50 000 yksilöstä tämän päivän noin 1,7 miljoonaan lienee tämä määrä. Määrät ovat käytännössä moninkertaisia siihen suotuisan suojelutason viitearvoon, eli laji ei ole uhattuna. Tällä toiminnalla, suojametsästyksellä, nimenomaan varmistetaan, että elinkeinoa voidaan harjoittaa. Tämä ei uhkaa hanhien olemassaoloa, eikä tällä pystytä käytännössä edes niitä kantoja leikkaamaan, mutta tämä on oikeasuuntainen toimi, jolla nimenomaan vahvistetaan tätä tärkeää asiaa, jonka äsken mainitsin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.41 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys toteuttaa valkuposkivanhaa ja merimetsoa koskevat hallitusohjelman kirjaukset. Tavoitteena on vähentää ja hallita runsastuneiden lintukantojen aiheuttamia vahinkoja maa- ja kalataloudelle sekä turvata elinkeinotoiminta. Keväisin etenkin valkuposkivanhien aiheuttamat vahingot ovat merkittäviä ja nousevat useisiin miljooniin euroihin. Vuonna 2022 viljelysvahingot olivat noin neljä miljoonaa euroa.

Lajit lisätään metsästyslain riistalajeihin, ja samalla niiden rahoituksesta säädetään ympärivuotisesti. Poikkeaminen mahdollistetaan suojametsästyksellä kohteiden suojaamiseksi. Saaliin käyttö ravintona sallitaan ei-kaupallisesti. Toisessa lisätalousarviossa vuodelle 2026 esitetään Suomen riistakeskukselle 227 000 euron määrärahaa poikkeuslupien käsittelyyn ja tietojärjestelmiin. Riistakeskuksen rinnalle tuleva ilmoitusmenettely helpottaa käytännön toimintaa ja nopeuttaa toimia vahinkotilanteissa. Tämä esitys on erittäin hyvä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaista, että tämä esitys saatiin eduskuntaan. Vihreiden ja tätä asiaa vastustavien ihmisten kannattaa kiinnittää huomio siihen, että kun puhutaan täyden korvauksen periaatteesta, niin sitä korvausta ei ole olemassa. Kun valkuposkivanhi syö maanviljelijän sadon keväällä, niin se käytännössä tarkoittaa sitä, että se sato on tietysti ihan varmasti menetetty, ja se kaikista karmeimhan tapahtuu sen jälkeen: uuden sadon hommaaminen sen menetetyllä tilalla, kun ne korvausrahat eivät korvaa puoltakaan siitä, mitä se vahinko todellisuudessa on. Elikkä moni maanviljelijä tänä päivänä tuolla itärajan pinnassakin pohtii sitä, kannattaako tätä pelleilyä enää jatkaa, kun heiltä sato tuhotaan joka vuosi ja korvaus, minkä siitä saa, on muodollinen. Ajatelkaa, jos joutuu tuorehvia tai viljaa ajamaan kolmensadan kilometrin päästä rekalla. Laskekaapa, hyvät edustajat, paljonko maksaa kilometri. Laskussa näkyy sitten myös kuljetuksen hinta. Että pikkuisen realismia tähän keskusteluun.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kiitoksia ministerille, että tämä tuli. Toivon, että tämä saadaan nopeasti läpi ja ennen kaikkea niin, että maanviljelijöiden muutenkin kurjaan taloustilanteen saadaan helpotusta, koska jos me haluamme kriisin tullen syödä leipää, niin nyt on sen työn aika, että autamme heitä parhaamme mukaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

15.43 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tosiaan jatkaa linjaa, jolla eläinten ihmisille aiheuttamiin haittoihin esitetään ratkaisuksi mahdollisimman laajaa eläinten tappamista. On totta, että valkuposkihanhien levähdys Itä-Suomen pelloilla aiheuttaa merkittäviä taloudellisia vahinkoja, ja ne on toki korvattava, mutta hallitus esittää nyt ratkaisuksi varsin vapaata metsästystä koko Suomessa. Kun hanhia on tuhansia, niin metsästys ei tätä ongelmaa yksistään ratkaise.

Nyt ollaan sallimassa lintujen metsästystä myös pesimäaikana, ja tämä aiheuttaisi kohtuuttoman laajaa haittaa pesiville ja siihen valmistautuville linnuille. Yleensä todellakaan ole ajateltu, että tällaista voitaisiin sallia. Tosiaan tällä esityksellä valkuposkihanhesta tehtäisiin Suomen heikoimmin suojeltu lintulaji.

Ja kun merimetson osalta laki sallisi ampumisen, jos yksi yksilö on minkä tahansa kalanpyydyksen läheisyydessä, niin tämä on myös täysin ylimitoitettua niihin haittoihin nähden, mitä voi ajatella, että merimetsot aiheuttavat. Ratkaisuja siis tarvitaan, mutta lintujen tappamisen tulee aina olla se viimesijainen keino [Puhemies koputtaa] muiden ehkäisytöiden jälkeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

15.44 **Milla Lahdenperä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä korjataan kyllä pitkään tunnistettu ongelma. Valkuposkihanhien ja merimetsojen kannat ovat kasvaneet voimakkaasti, ja niiden aiheuttamat vahingot maataloudelle, kalataloudelle sekä paikoin myös lentoturvallisuudelle ovat lisääntyneet. Merimetsosta myös huomaa, kun tuolla Turun saaristossa kesäisin merellä liikkuu, että kyllä ne aiheuttavat merkittävää paikallista ympäristökuormitusta. Saarten kasvillisuus on tuhoutunut, puusto on tuhoutunut, arvokkaiden saaristoluontokohteiden tila on heikentynyt ravinnekuormituksen seurauksena. Onneksi tällä esityksellä valkuposkihanhi ja merimetsa siirretään metsästyslain piiriin ja vahinkojen torjumiseen luodaan nykyistä toimivammat keinot. Vastuullinen suojametsästys on selkein ja käytännössä ainoa toimiva keino vähentää näitä haittoja. Lainsäädännön tulee kyetä huomioimaan sekä luonnonsuojelu että ihmisen elinkeino, ja tässä haetaan tätä tasapainoa. Samalla palautetaan tutkittuun tietoon perustuvaa käytännön järkeä suomalaiseen metsästyspolitiikkaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

15.46 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna, kun kävelin tänne eduskuntaan töihin, kiinnitin huomiota tuossa kivetyksellä runsaaseen hanhien ulosteen määrään. Muutama vuosi sitten kävin Hietaniemen rannalla ensimmäistä kertaa ikinä uimassa lapseni kanssa, ja muistan kiinnittäneeni huomiota silloin valtavaan määrään lintuja ja ulostetta rannalla. Sen jälkeen en olekaan siellä käynyt.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Se, mikä meitä joitakin ehkä haittaa tietynlaisessa viihtyvyydessä kaduilla ja uimarannoilla, on yksi asia, mutta täysin toinen asia on se, mitä tuhoja nämä linnut tekevät viljelijöille. Jokainen meistä on varmaan lukenut uutisia — ja ainakin osa surullisena — siitä, miten nämä valtavat lintuparvet ovat tuhonneet joidenkin viljelyksiä aivan täysin. Samaan aikaan jotkut luonnonsuojeluideologit puhuvat erillisistä parkkipaikkapelloista hanhille, ja se on kyllä mielestäni lähinnä märkä rätti ja läpsäisy viljelijän naamalle, joka tuottaa meille ruokaa täällä Suomessa ja joka on juuri menettänyt satonsa. Onneksi tälle asialle tehdään nyt korjausliike. Kiitos ministerille tästä esityksestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.47 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa, kun kolme vuotta sitten tässä salissa viimeksi puhuttiin valkoposkikihanhista ja oli kansalaisaloite, jossa ehdotettiin, että ne siirretään metsästyslakiin riistalinnuiksi, niin ainoastaan vihreät ja vasemmistoliitto kannattivat sitä, kaikki muut vastustivat. No, viime kaudella yritettiin etsiä sitten luonnonsuojelulain puitteissa ratkaisua, koska näen kyllä, että tämä siirto on ihan perusteltu. Esimerkiksi valkoposkikihanhi on hyvin elinvoimainen, ja ne vahingot, mitä Itä-Suomeen aiheutuu, ovat aivan todellisia. Mutta täällä on nyt semmoinen harha siitä, että tämä suojametsästys poistaisi muiden keinojen tarpeen. Tarvitaan edelleen esimerkiksi lintupeltoja, tarvitaan myös karkotusta erityisesti keväisin, koska osa maanviljelijöistä ei halua, että jatkossakaan keväisin ammutaan heidän maillaan lintuja.

Sen lisäksi tämä esitys ei ole kyllä tasapainoinen, niin kuin ministeri sanoi. Se, että saa ampua viisi lintua Etelä-Suomen pellolla sillä perusteella, että Itä-Suomessa ne aiheuttavat vahinkoja, on aivan perusteetonta. Virossa ja Ruotsissa, jossa suojametsästys on käytössä, on alueellisesti rajattu, millä alueilla sitä voi tehdä, ja näin pitäisi olla Suomessakin. Niillä alueilla, missä vahingot ovat merkittäviä, tämä voi olla perusteltua, mutta ei näin laajasti, [Puhemies koputtaa] että kaikkialla maassa saa ampua pelloilla, jos on viisi valkoposkikihanhea.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

15.48 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun sekä täällä salissa että yleisemminkin vihreät ja vasemmisto ovat sanoneet, että joustavoitettaisiin luvanantoa ja tehtäisiin muita keinoja, niin onhan se ihan naurettavaa, että me järjestäisimme tämmöisessä taloudellisessa tilanteessa kymmenillätuhansilla euroilla jotain lasershow'ta taivaalle, kun on tällainenkin keino. Itse asiassa se lupajärjestelmä ei todellakaan toimi. Keskimäärin pellot on syöty tai merimetson osalta kalat syöty ja verkot tuhottu silloin, kun se lupa viimein tulisi. Se karkotuslupakin, että saa lyödä kattilankansia yhteen, maksaa 1 500 euroa, ja se todennäköisesti ei saavu ajoissa. Tämä nykyjärjestelmä ei todellakaan toimi. Kiitän ministeriä siitä, että tällainen maanläheinen järkikeino on tullut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

15.50 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jälleen kerran kiitoksia edustajille hyvistä kommentteista ja puheenvuoroista ja muutamista kysymyksistä.

Edustaja Kalmari, kalankasvatustieteiden osastolla on mahdollisuus käyttää näitä erilaisia suojaverkkoja ja vastaavia, ja jos niistä ei ole apua, niin sitten voi hakea sitä poikkeuslupaa sen metsästyslain 41 b-kohdan kautta. Sama juttu koskee myöskin istutuksia, eli niissä meillä tällä hetkellä ei ollut käytössä sellaista tutkimustietoa, että olisi voitu katsoa, mikä sen vaikutus on niihin loppukesän istutuksiin, mutta tässäkin valvonta olisi yksi sellainen, joka olisi haastava näitten istutusten kohdalla. Siinä mielessä tässä täytyy silloin käyttää sitä edelleenkin voimassa olevaa poikkeuslupamahdollisuutta, sitä 41 b § ää sieltä metsästyslaista.

Sitten vielä tästä EU-vaikuttamisesta: Se jatkuu koko ajan, ja sitä tehdään jatkuvasti. Viimeksi viime neuvostossa puhuttiin jälleen kerran merimetsoista, ja kyllä sitä tehdään ihan jatkuvasti, koska on ihan selvää, että tämä ongelma ei ole yksistään täällä meillä Suomessa, vaan kyllä se on Itämeren alueella tällä hetkellä. Niin kuin täällä joku totesikin, tuntuu, että nämä muuttoreitit tuonne Koillis-Venäjälle koko ajan siirtyvät vähän niin kuin lännemmäksi ja lännemmäksi, ja siinä mielessä monissa maissa kärsitään ihan vastaavista haasteista.

Paikallisuus ei häviä minnekään, koska Riistakeskuksellehan siirtyy nytten tämä luvitus, ja meillähan esimerkiksi vaikka Pohjois-Karjalassa on myös Riistakeskuksella olevaa asiantuntemusta. Se, mikä on hyvä — tässä tulikin viimeisessä puheenvuorossa edustaja Kalmarilta tämä — on se, että 1 500 euron lasku laskee nyt sitten muistaakseni 70 euroon. Silloin kun haetaan poikkeuslupa, niin säästetään kyllä myöskin rahassa.

Edustaja Pitkölle: Suojelusta ei olla luopumassa. Tässä todellakin hyvin rajatusti pystytään sitten toimimaan nimenomaan sen hyväksi, että me pystymme suojelemaan ihmisten elinkeinoa ja myöskin sitten näitä kalastuselinkeinoja ja kalakantoja.

Pesimäaikaisista voi todeta, että pieni populaatio on se, joka pesii Suomessa. Suurin osahan näistä linnuista lentää tosiaan Suomen yli sinne Koillis-Venäjälle menen tullen, ja valitettavasti niin sanotusti menen tullen palaten myöskin sitten näihin meidän viljapeltoihin ne iskevät kiinni.

Edustaja Honkasalolle: alueellisesti joustava malli mahdollistaa myöskin sen nopean reagoinnin siellä, missä on tarvetta tähän vahinkojen torjuntaan.

Kysyttiin, miksi oli tämä viiden linnun parvi. No, Ruotsissa on näyttöä tästä luvusta, ja itse asiassa Ruotsissa on käyty keskustelua siitä, pitäisikö siitäkin luvusta mennä alaspäin, koska on selvää, että kun viisi laskeutuu sinne pellolle, niin aika pian siinä on 15 ja kohta siellä on 50 ja sitä rataa. Elikä hyvin nopeasti se parvi houkuttaa sitten paikalle, ja siinä mielessä tällaista keskustelua käydään tuolla länsinaapurissa.

Edustaja Elo vielä kysyi tästä kokonaisuudesta. Niin kuin totesin tuossa esittelypuheenvuorossa, on huomioitava se, että meillä on esimerkiksi sellaisia lajeja kuin vaikka kuovi, joka hyötyy siitä, kun ne pesivät siellä pelloilla, ja nämä valkuposkihanhilaumat ovat kyllä niiden pesinnän totaalisesti turmelleet. Siinä mielessä voi ajatella, että tällä on myöskin välillisesti suotuisia vaikutuksia toisiin lajeihin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.53.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.28.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Vornanen poissa, edustaja Kalmari poissa, edustaja Pitko poissa, edustaja Honkasalo poissa, edustaja Kallio poissa, edustaja Kaunistola poissa, edustaja Paasi poissa, edustaja Elo poissa, edustaja Viljanen poissa, edustaja Immonen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Mikkonen, Krista, poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

22.29 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä valkoposkihanhi ja merimetso lisätään metsästyslaissa tarkoitettuihin riistalajeihin ja niiden suojametsästyksessä mahdollistetaan maatalouden, kalatalouden sekä lentoliikenteen suojaamiseksi.

Sekä valkoposkihanhiin että merimetsöjen kantojen voimakas kasvu on lisännyt merkittävästi niiden aiheuttamia haittoja. Viljelijät eri puolilla maata ovat joutuneet seuraamaan, kuinka suuret hanhiparvet laskeutuvat pellolle syömään ja talleamaan kylvöksiä. Monilla alueilla vahingot ovat vuosittain toistuva ongelma, joka heikentää satotasojä ja aiheuttaa taloudellisia menetyksiä. Syyskylvöisten kasvien, kuten rukiin, syysvehnän ja syysrypsin, viljely on monin paikoin käynyt mahdottomaksi hanhiongelman vuoksi. Tämä on huoltovarmuuden ja ruokaturvan kannalta huolestuttava kehitys.

Merimetsöjen osalta huoli kohdistuu erityisesti kalatalouteen. Ammattikalastajat ovat pitkään kertoneet tilanteista, joissa merimetsöt syövät saaliskaloja ja vaikeuttavat kalastuksen harjoittamista. Lisäksi merimetsöjen suuret yhdyskunnat voivat paikallisesti muuttaa saariston luontoa merkittävästi, kun lintujen ulosteet kuormittavat kasvillisuutta ja muuttavat elinympäristöjä. Merimetsön uloste on niin typpipitoista, että se tappaa puuvartistä kasvit. Tätä kävin itsekin vastikään toteamassa valiokunnan matkalla Saaristomerellä.

Esityksessä otetaan myös tärkeä lentoturvallisuus huomioon. Suuret hanhiparvet lentokenttien läheisyydessä muodostavat riskin lentoliikenteelle. Lintutörmäykset voivat aiheuttaa vakavia vaaratilanteita, ja siksi tällä esityksellä annetaan tehokkaat keinot riskienhallintaan.

Arvoisa puhemies! Hyvä luonnonhoito edellyttää sitä, että nopeasti kasvaneiden lajien aiheuttamiin ongelmiin voidaan vastata oikeasuhtaisesti. Tämä esitys valkoposkihanhiin ja merimetsöjen metsästyksen mahdollistamisesta parantaa viljelijöiden toimeentuloa, turvaa kalatalouden toimintaedellytykset ja vahvistaa lentoturvallisuutta. — Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Eestilä poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

22.32 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Ajattelin, että tämä puheenvuoroni on sen verran pitkä, että tulenpa suoraan tänne puhujanpönttöön.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Todella hyvä lakiesitys. Tämän esityksen tavoitteena on tosiaan tehostaa valkuposkihanhen, merimetson aiheuttamien vahinkojen hallintaa siirtämällä nämä lajit metsästyslain piiriin ja mahdollistamalla suojametsästäys ilman raskasta poikkeuslupamenettelyä. Tämän esitetyn mallin uskotaan vähentävän merkittävästi byrokratiaa, nopeuttavan reagointia vahinkotilanteissa ja alentavan sekä viranomaisten että vahingonkärsijöiden kustannusta, ja uskon, että näin kyllä tulee toteutumaan. Nimittäin, herra puhemies, tämä nykyinen poikkeuslupajärjestelmä on osoittautunut hitaaksi ja kalliiksi. Näitten lupien käsittely nimittäin voi kestää kuukausia, ja tämän vuoden alusta käyttöön otettu 1 500 euron lupamaksu on vähentänyt näitten hakemusten määrää merkittävästi. Siis, herra puhemies, pitää maksaa 1 500 euroa siitä, kun sinne valkuposkihanhia alkaa pellolle tulemaan ja tuhoamaan sitä peltoa ja peltokasvustoa — siitä vielä pitää tuommoinen rahasumma maksaa.

No, tämän uudistuksen arvioidaan nyt vähentävän maataloudelle, kalataloudelle, kalankasvatukselle aiheutuvia vahinkoja sekä pienentävän valtion maksamia korvauksia. Samalla se keventäisi lupa- ja valvontaviraston työmäärää, kun poikkeuslupien käsittely ja niihin liittyvät valitusprosessit vähenisivät merkittävästi. Muutoksen lisäresurssitarve Suomen riistakeskuksessa olisi arviolta puolitoista henkilötyövuotta, mutta aivan varmasti monikymmenkertaisesti tämä puolentoista henkilötyövuoden palkkasumma maksetaan takaisinpäin, kun ei tarvitse sitten valtion maksaa näitä korvauksia niistä menetetyistä pelloista. Ja ennen kaikkea tämä byrokratia vähenee. Tässä yhteiskunnassa pitää pyrkiä tulevaisuudessa entistä enemmän vähentämään byrokratiaa.

Herra puhemies! Valkuposkihanhiensa osalta tutkimukset osoittavat, että pelkät karkotuskeinot eivät riitä estämään vahinkoja pysyvästi vaan tehokkain tulos saavutetaan yhdistämällä karkotus ja nopea suojametsästäys. Näitten merimetsöjen osalta tavoitteena ei ole kannan vähentäminen vaan paikallisten kalataloushaittojen hallinta. Tutkimuksen mukaan merimetsöjen vaikutukset ovat usein paikallisia mutta voivat olla merkittäviä rannikkokalastukselle, kalankasvatukselle ja kalakantojen käyttäytymiselle. Tämä esitys, mikä nyt tässä lähetekeskustelussa meillä on, mahdollistaa kohdennetut ja joustavat toimenpiteet alueille, joilla nämä haitat ovat suurimmat. Tervehdin ilolla tätä hallituksen esitystä.

Näissä metsästyksen liittyvissä asioissa kyllä tämä Orpon—Purran hallitus on onnistunut ansiokkaasti. Elikkä tämä valkuposkihanhiensa, merimetsöjen tuleva metsästäys ja metsästyslain piiriin asettaminen on hyvä esitys. Olen myös siitä tyytyväinen, että EU:sta tullut mahdollisuus myös suden kannanhoidollisen metsästyksen osalta saatiin melko nopeastikin eteenpäin. Siitä täytyy kiittää kyllä hallitusta.

Mutta pyyhkeitä kyllä tulee tähän loppuun — positiivisia asioita, mutta pyyhkeitä tulee karhun metsästyksen osalta. Tällä hetkellä meillä on eduskunnalta vahva tahtotila lausumien osalta, että pikimmiten tulee aloittaa tässä maassa kiintiöpohjainen karhun metsästäys. Se on eduskunnan tahtotila, mutta maa- ja metsätalousministeriöstä ministeriö ja virkamiehet ovat antaneet tällaisen asetuksen ilmoille, että tällaisia vahinkoperusteisia lupia ollaan myöntämässä vain 300 kappaletta tähän maahan. Tämähän johtaa juurikin siihen, että onko Suomen kansalaisilla semmoista osaamista, että he osaavat tehdä niin hyviä vahinkoperusteisia lupahakemuksia, että ne kestävät sitten oikeuskäsittelyn, kun luvista lähdetään valittamaan. Epäilenpä hyvinkin.

Herra puhemies! Kun eduskunta on suurinta päätöksentekoa käyttävä elin tässä valtiossa, tasavallassa, niin toivoisin, että asianmukaisella vakavuudella eduskunnan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tahtotila otetaan siellä maa- ja metsätalousministeriössä virkamiestenkin osalta ja toimesta huomioon, ja sitten valtioneuvoston jäsen, maatalousministeri Essayah katsoo sen perään. Se on nyt vain niin, että on kunnioitettava eduskunnan tahtotilaa. Nyt nähtäväksi jää, onko se nyt vain niin, että ne vahinkoperusteiset luvat asetuksella sitten tulevat ja sillä selvä. Enpä lähde tässä sen enempään arvailemaan, vaan katsotaan, onko nytten niin, että asetus menee eduskunnan tahdon mukaisesti, vai meneekö asetus ministeriön virkamiesten mukaisesti.

Herra puhemies! Kiitän tästä hyvästä esityksestä. Tämä esityshän, mikä nyt valkuposkihanhiin ja merimetsoihin kuuluu, liittyy valtion vuoden 27 talousarvioesitykseen, ja sen mukaisesti se käsitellään. Tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan jo tämän vuoden syksyllä, vuonna 2026. — Lopetan puheenvuoroni siihen, että on hyvä meidän kansanedustajien lukea yksi kirja kuukaudessa, nimittäin se sivistä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 105/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.54 **Elinkeinoministeri Sakari Puisto** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, hyvä puhemies! Tänään käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esityksellä pannaan täytäntöön EU:n niin sanottu rahanpesupaketti, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa sääntelyä muuttamalla se laajasti asetus pohjaiseksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä, jolla kumottaisiin nykyinen samanniminen laki. Rahanpesuasetusta — johon on koottu pääosa rahanpesun ilmoitusvelvollisia, kuten pankkeja, koskevasta sääntelystä — ja uutta rahanpesulakia tulisi jatkossa lukea yhdessä kokonaiskuvan muodostamiseksi sääntelystä. Ehdotetussa uudessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa säädettäisiin muun muassa kansallisista riskiarvioista, tilastoinnista, edunsaajarekisteristä, valvontaviranomaisten toimintavaltuuksista ja keskinäisestä yhteistyöstä sekä hallinnollisista seuraamuksista. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin kansallisia säännöksiä, jotka täydentävät suoraan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

sovellettavaa EU-sääntelyä. Samalla ehdotetaan muutettavaksi lakia rahanpesun selvittelykeskuksesta kuudennen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanemiseksi. Muutokset koskisivat erityisesti selvittelykeskuksen toimivaltuuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä kansallista ja kansainvälistä tietojenvaihtoa koskevia säännöksiä. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annettuun lakiin tehtäisiin muutoksia, joilla pantaisiin täytäntöön EU:n pankkitilirekistereitä koskeva sääntely, joka koskee muun muassa uusia vaatimuksia rekistereiden tietosisällöstä sekä rekistereiden yhteenliittämisestä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutoksia useisiin muihin lakeihin, joihin tehtäisiin lähinnä teknisiä muutoksia.

Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen muodostavat merkittävän uhan rahoitusjärjestelmän toimivuudelle ja vakaudelle. Niiden vaikutukset voivat ulottua laajasti talouteen, rahoitusmarkkinoihin sekä koko yhteiskuntaan. Taloudelliset seuraukset voivat näkyä esimerkiksi kansainvälisten pääomavirtojen häiriönä, sijoitusympäristön heikkenemisenä ja taloudellisen epävarmuuden kasvuna. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen voivat heikentää luottamusta rahoitusjärjestelmään, mikä saattaa johtaa pääomien siirtämiseen pois maasta sekä vaikeuttaa ulkomaisten investointien houkuttelemista. Rahanpesu liittyy usein muihin vakaviin rikollisiin ilmiöihin, kuten huumausaine- ja ihmiskauppaan. Näiden toimintojen mahdollistaminen tai niiden tuottamien varojen laillistaminen lisää rikollisuutta ja yhteiskunnallista epävakautta.

Esitys koostuu pääosin EU-säännösten edellyttämästä täytäntöönpanosta. Uuden sääntelyn tavoitteena on parantaa ja yhtenäistää entisestään lainsäädännön noudattamista sekä tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnassa toimivaltaisten viranomaisten yhteistyötä myös rajat ylittävissä tapauksissa. Uudessa rahanpesulaissa säädettäisiin siitä, mitkä viranomaiset valvovat rahanpesuasetuksessa määriteltyjä ilmoitusvelvollisia. Ehdotus vastaisi pääosin nykytilaa, mutta osalle valvojista tulisi uusia valvottavia, jotka on lisätty EU-sääntelyn soveltamisalaan, kuten arvotavara-, jalometalli- ja jalokivikauppiat, joita valvoisi Lupa- ja valvontavirasto.

Rahanpesulaissa säädettäisiin myös kansallisesta riskiarviosta, jonka laatisi keskusrikospoliisin Rahanpesun selvittelykeskus. Riskiarvio sisältäisi rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden täytäntöönpanon, laiminlyönnin ja kiertämisen riskien arvioimisen. Valtiovarainministeriö, sisäministeriö ja ulkoministeriö vastaisivat toimintasuunnitelmasta, jolla puututtaisiin riskiarvioissa havaittuihin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskeihin.

Esityksen sisältämien lainsäädäntöehdotusten vaikutukset kohdistuvat pääasiassa viranomaisiin ja johtuvat täytäntöönpantavasta kuudennesta rahanpesudirektiivistä. Muutokset aiheuttavat viranomaisille kustannuksia etenkin tietojärjestelmiin tehtävien muutosten vuoksi sekä mahdollisten lisäresurssien tarpeena. Ilmoitusvelvollisiin kohdistuvat vaikutukset perustuvat lähinnä suoraan sovellettavaan rahanpesuasetukseen. Aikaisempaa yhtenäisempi sääntely voi kuitenkin helpottaa erityisesti useissa EU-jäsenvaltioissa toimivien ilmoitusvelvollisten toimintaa. Valvojia velvoitetaan entistä tiiviimpään yhteistyöhön toisten valvojien ja toimivaltaisten viranomaisten kanssa muun muassa ryhmävalvontaa ja valvontakollegioita koskevan sääntelyn myötä, mikä voi tehostaa valvontaa ja tehostaa siten rahanpesun estämistyötä.

Esitetyt lait on tarkoitettu tulemaan valtaosin voimaan samaan aikaan kun uuden EU:n rahanpesuasetuksen soveltaminen alkaa eli 10. heinäkuuta 2027. Esitys sisältää kuitenkin eräitä tosiasiallisia edunsaajia koskevia säännöksiä, jotka kuudennen rahanpesudirektiivin

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

mukaan tulisi saattaa voimaan jo aiemmin. Niiden kansallinen täytäntöönpanon määräaika olisi jo 10. heinäkuuta tänä vuonna.

Arvoisa puhemies ja edustajat! Toivon esityksen saavan myönteisen vastaanoton eduskunnalta. Tämä on varsin laaja hallituksen esitys, 180 sivua. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten puhujalistaan. Edustaja Hänninen, olkaapas hyvä.

16.00 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Haluamme estää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen Suomessa. Tämä esitys perustuu EU-uudistukseen, mutta sen tarkoituksena on suojata rahoitusjärjestelmää väärinkäytöksiltä sekä vahvistaa yhteiskuntamme turvallisuutta. Rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen eivät ole vain taloudellisia ilmiöitä. Ne liittyvät usein järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja voivat heikentää koko yhteiskunnan vakautta, lisätä rikollisuutta ja heikentää luottamusta oikeusvaltioon. Siksi niihin ei tule suhtautua kevyesti, vaan on oltava valppaana ja toimittava ennakoiden.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä tavoitellaan ennen kaikkea sitä, että rikollisten on vaikeampi hyödyntää suomalaista rahoitusjärjestelmää. Samalla parannetaan viranomaisten mahdollisuuksia havaita, estää ja selvittää rikoksia sekä saada rikollisella toiminnalla hankittu hyöty takaisin yhteiskunnalle. Keskeisiä muutoksia ovat valvonnan vahvistaminen ja viranomaisten tiedonvaihdon tehostaminen. Edunsaajarekisteriä kehitetään, jotta yritysten todelliset omistajat ovat paremmin viranomaisten tiedossa, ja asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteita täsmennetään. Näin pyrimme varmistamaan sen, että epäilyttävä toiminta tunnistetaan aiemmin ja siihen voidaan puuttua tehokkaammin.

Arvoisa puhemies! Nämä muutokset liittyvät suoraan turvallisuuteen. Kun rahanpesua estetään, estetään samalla rikollisuuden rahoittaminen. Kun terrorismin rahoittaminen vaikeutuu, vähentää se myös toteutumisen riskiä. Vahva ja läpinäkyvä rahoitusjärjestelmä on keskeinen osa kansallista turvallisuutta. Siksi kokonaisuutena tämä esitys vahvistaa viranomaisten kykyä toimia, lisää järjestelmän läpinäkyvyyttä ja tekee Suomesta vaikeamman toimintaympäristön rikollisille, ja se on oikea suunta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen.

16.04 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä uudeksi laiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen taustalla on Euroopan unionin mittava rahanpesun vastainen sääntelyn uudistus. Tavoitteena on vahvistaa koko Euroopan kykyä torjua rahanpesua ja terrorismin rahoitusta ja muuttaa vakavaa talousrikollisuutta. Samalla pyritään estämään rikollisen rahan pääsy osaksi laillista taloutta ja vahvistamaan luottamusta rahoitusjärjestelmään.

Arvoisa puhemies! Esityksen merkitys on huomattava. Rahanpesu ei ole pelkästään talousrikollisuutta. Se on usein yhteydessä huumekauppaan, ihmiskauppaan, järjestäytyneeseen rikollisuuteen sekä terrorismin rahoittamiseen. Hallituksen esityksen mukaan rahanpesu voi heikentää investointeja, vääristää kilpailua ja vaarantaa koko

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

yhteiskunnan turvallisuutta. Suomessa rahanpesun kohteena olevien varojen määrän arvioidaan olevan vuosittain jopa useita miljardeja euroja.

Nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna keskeinen muutos on sääntelyn yhdenmukaistuminen koko Euroopan unionissa. Aikaisemmin jäsenvaltioilla oli enemmän kansallista liikkumavaraa direktiivien toimeenpanossa. Nyt merkittävä osa sääntelystä perustuu suoraan sovellettavaan EU-asetukseen. Tämä vähentää tulkintaeroja jäsenmaiden välillä ja vaikeuttaa rikollisten mahdollisuutta hyödyntää eri maiden sääntelyn heikkouksia. Merkittävä uudistus on myös uusi eurooppalainen rahanpesun torjuntaviranomainen AMLA. Sen tehtävä on koordinoida valvontaa, tukea kansallisia viranomaisia ja valvoa kaikkein riskialteimpia toimijoita. Käytännössä tämä merkitsee aiempaa tiiviimpää eurooppalaista yhteistyötä tilanteessa, jossa rikollisuus on yhä useammin kansainvälistä.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on myös käytännön vaikutuksia viranomaisten toimintaan: tietojenvaihtoa parannetaan, edunsaajarekisteriä kehitetään ja pankkitietojen saatavuutta tehostetaan. Tämä helpottaa rikosten selvittämistä ja rikoshyödyn jäljittämistä. Samalla viranomaisilla on paremmat mahdollisuudet puuttua epäilyttäviin rahavirtoihin jo ennen kuin rikollinen toiminta ehtii laajentua.

On kuitenkin tunnistettava myös uudistuksen haasteet. Uusi sääntely lisää velvoitteita niin viranomaisille kuin ilmoitusvelvollisille yrityksille. Pankeilta, rahoituslaitoksilta, tilitoimistoilta ja monilta muilta toimijoilta vaaditaan entistä tarkempaa riskienhallintaa, raportointia ja asiakkaiden tuntemista. Tämä merkitsee lisäkustannuksia ja hallinnollista työtä erityisesti pienemmille toimijoille. Siksi on tärkeää huolehtia siitä, että sääntelyä sovelletaan mahdollisimman selkeästi ja tarkoituksenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena arvioiden hallituksen esitys vastaa Suomen kykyä torjua rahanpesua ja terrorismin rahoittamista. Esitys parantaa viranomaisten yhteistyötä, tehostaa tiedonvaihtoa ja tuo Suomen osaksi entistä yhtenäisempää eurooppalaista valvontajärjestelmää. Samalla esitys ja lakiuudistus lähettävät selvän viestin siitä, että rikolliselle rahalle ei anneta sijaa suomalaisessa yhteiskunnassa eikä Euroopan unionissa. Näillä perusteilla pidän hallituksen esitystä tarpeellisena ja kannatettavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.08 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Rahanpesu sekä terrorismi ja sen rahoittaminen ovat ilmiöitä, jotka on erityisesti nykyisessä jatkuvasti muuttuvassa ja epävakaaassa turvallisuusympäristössämme otettava hyvinkin vakavasti. Rahanpesun ja terrorismin rahoittaminen ja niiden seuraukset voivat olla vakavia niin talouden, rahoitusmarkkinoiden kuin yhteiskunnan vakaudenkin kannalta. Rahanpesun voidaan varmasti lähestulkoon aina sanoa olevan yhteydessä muuhun rikolliseen toimintaan, kuten esimerkiksi huumekauppaan ja tietysti myös ihmiskauppaan. Estämällä rahanpesua voidaan siis estää merkittävässä määrin myös muuta rikollisuutta, sillä rahanpesulla rahoitetaan usein uusia rikoksia ja rahanpesu on usein myös osa järjestäytyntä ja kansainvälistä rikollisuutta. Terrorismia taas rahoitetaan pääosin laillisista lähteistä saaduilla varoilla, mutta yksittäisen terroristi-iskun kustannukset suhteessa sen aiheuttamiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kustannuksiin voivat olla hyvinkin pienet. Terroristi-iskulla voi olla myös hyvin tuhoisia vaikutuksia niin yksilölle kuin

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

yhteiskunnille. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta terrorismin rahoittaminen sen kaikissa eri muodoissaan voidaan estää nykyistä tehokkaammin.

Arvoisa rouva puhemies! Ehdotetuilla muutoksilla pannaan täytäntöön tarvittavilta osin EU:n uusi rahanpesun vastainen sääntely. Samalla on otettava huomioon se, että rahanpesusääntelyn muutokset aiheuttavat viranomaisille ja julkiselle sektorille kustannuksia etenkin tietojärjestelmiin tehtävien muutosten vuoksi sekä mahdollisten lisäresurssien tarpeena. Esitettävät lisätehtävät on esityksen mukaan tarkoitettu toteuttaa olemassa olevien määrärahojen puitteissa. On kuitenkin tärkeää, että seuraamme sitä, millaisia todellisia vaikutuksia esityksellä sen voimaantulon jälkeen on, ja näihin on tarpeen tarvittaessa reagoida. Muutoksilla ei saa olla merkittäviä vaikutuksia virastojen muihin tehtäviin, niiden tarjontaan tai kehittämiseen heikentävästi.

Kaiken kaikkiaan kyseessä on tärkeä lainsäädännöllinen muutos, jolla parannetaan edellytyksiä torjua rahanpesua ja terrorismin rahoittamista, ja tällaisia me tässä ajassa tarvitsemme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

16.10 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä pannaan täytäntöön EU:n uutta rahanpesun vastaista sääntelyä ja korvataan nykyinen rahanpesulaki uudella lailla. Tavoite on selvä: suomalaisia pankkeja, yrityksiä ja muita toimijoita ei saa käyttää rikollisen rahan pesemiseen tai terrorismin rahoittamiseen. Rahanpesu ei ole vain kansainvälisten rikossarjojen aihe, se voi näyttää ulospäin aivan tavalliselta liiketoiminnalta. Rikollinen voi perustaa yhtiön, käyttää välikäsiä, avata tilejä ja tehdä normaaleilta näyttäviä liiketoimia. Jos tosiasiallisia omistajia ei tunnusteta ja tieto ei kulje viranomaisille ajoissa, rikollinen raha pääsee laillisen talouden sisään. Tätä esitys korjaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä vahvistetaan sääntelyä tosiasiallisista edunsaajista. Se on tärkeää, koska yhtiörakenteita voidaan käyttää rikollisen toiminnan peittelyyn. Rikollisen ei pidä päästä piiloutumaan omistusketjujen taakse. Lisäksi parannetaan Rahanpesun selvittelykeskusta sekä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevaa sääntelyä. Viranomaisilla pitää olla oikea tieto oikeaan aikaan.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistuksessa on myös EU-ulottuvuus. Rahanpesu ei pysähdy valtioiden rajoille, ja rikollinen raha hakeutuu sinne, missä valvonta on heikointa. Siksi yhteiset eurooppalaiset pelisäännöt vahvistavat myös Suomen rahoitusjärjestelmän luotettavuutta. Velvoitteita tulee pankeille, kirjanpitäjille, asianajajille, kiinteistönvälittäjille ja monille yrityksille. Sääntelyn pitää olla riskiperusteista, eli eniten huomiota sinne, missä riskit ovat suurimmat.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on vaikea tasapaino. Liian kevyt sääntely jättää rikollisille tilaa, liian raskas sääntely kuormittaa rehellisiä toimijoita. Siksi lain vaikutuksia pitää seurata. Jos velvoitteet eivät kohdistu oikein tai ne käyvät tarpeettoman raskaiksi, niitä pitää korjata. Tämän esityksen peruslinja on kuitenkin oikea: rikollisen rahan ei pidä päästä suomalaisen talouden sisään laillisen toiminnan näköiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

16.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan erinomainen lakiesitys, ja lämpimästi sitä kannatan. Hyviä puheenvuoroja on käytetty, todellakin tämän harmaan talouden ja rikollisen toiminnan torjuminen on jokaisen Euroopan unionin maan tärkeä asia. Sillä keinoinhan pestään rahaa.

Yhtä asiaa olen, arvoisa rouva puhemies, suuresti ihmetelty. Tein 21.5. elikkä vajaa kolme viikkoa sitten kantelun eduskunnan oikeusasiamiehelle siitä kaupasta, mitä Vantaan Energia tekee, kun se ostaa Napolista jätettä. Näitte 2. päivä helmikuuta televisiossa MOT-ohjelman, missä ihan selvästi osoitettiin myös italialaisten tuomioistuinten selvät päätökset siitä, miten tämä järjestäytynyt rikollisuus hoitaa Napolin alueella lähes kaiken jätteen. Nyt sitä ajetaan tänne pääkaupunkiseudulle valtavia määriä, laivalasteittain. Siinä samassa ohjelmassahan nosti esille tämä paikallinen asukas, joka asuu ihan siinä Loviisan sataman, Valkon sataman, vieressä, kuvottavan hajun jatkuvasti, että karpäsiä, tauteja tulee sieltä, ja sitten nyt siinä vielä on se valtava cashewpähkinänkuorilasti, joka seisoo vapaana taivaan alla. Meillä tehdään tätä samaa hommaa, mitä nyt tässä lakiesityksessä käsitellään, arvoisa ministeri, meidän silmiemme edessä. Olen ihmetelty, miksi tästä vaietaan.

En tiedä, mihin tämä Suomi on oikein menossa. Kotimaista turvetta ei saa käyttää, mutta italialaista Napolin alueen jätettä saa Suomeen tuoda, ja kaikki me lukutaitoiset tiedämme, mitä se tarkoittaa. Olen suuresti ihmetelty tätä. Pitäisikö tässä nyt todeta, että olemme sitä hyväksymässä, kun tällainen toiminta on parhaillaan mahdollista? Toivon, että viranomaiset puuttuvat tähän. Eihän tämä näin voi mennä. Jos vaikka allekirjoittaneen kotona siitä pienestä jätteestä, mikä on siinä autokatoksen vieressä, muovipussi repsottaa ulkona ja tarkastaja iskee, niin se on 500:n sakko heti. Tarkastaja käy siinä ja toteaa, että teidän jätteastianne on väärin sijoitettu ja se on epäsiisti ja jätteet pursuavat ulos. Kyllä valvonta pelaa tavalliselle Suomen kansalaiselle. Mutta varjeltiin, kun ajetaan kymmeniä laivalasteja jätettä, joka on lähtöisin alueelta, jossa varmasti tätä laitonta toimintaa harjoitetaan.

Italia saa hoitaa jättehommansa, miten haluaa. Minulla ei ole mitään huomautettavaa siihen, ei mitään. Mutta miten me sallimme tämän Helsingissä? Moni kansanedustaja istuu niissä hallinnoissa mukana. Helenin hallituksen puheenjohtaja on muistaakseni vihreä kansanedustaja. Miten tämä on mahdollista Suomessa? Toivon, arvoisa ministeri, että te erittäin osaavana, taitavana ja viisaana miehenä pystytte tähän jotakin tekemään. Toivon teille rohkeutta ja voimaa. Tähän pitää puuttua. Ei Suomi voi toimia näin, että osalle suomalaisista sallitaan melkein mitä tahansa ja toiset viedään heti tuonne jalkapuhun kirkon eteen ja sen jälkeen käräjille, että mitäs olet, poika, pahojasi tehnyt.

Toivon, arvoisa rouva puhemies ja arvoisa ministeri, että tähän asiaan puututaan. Eihän tämä näin voi mennä. Suomalainen energia pitää nostaa kunniaan. Edessämme on sellaiset ajat, joita emme voi edes tällä hetkellä kuvitella, ja jos emme ala olla omavaraisia energiapuolella, meille käy niin huonosti, että en uskalla ruveta sitä edes kuvailemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

16.16 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä vahvistamme Suomen kykyä torjua rahanpesua, järjestäytynyttä rikollisuutta ja terrorismin rahoittamista. Rikollinen rahahan ei tunne valtionrajoja, eikä lainsäädäntömme voi jäädä jälkeen kansainvälisestä kehityksestä. Esityksen keskeinen tavoite on saattaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan EU:n uutta sääntelyä sekä parantaa viranomaisten

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

mahdollisuuksia havaita ja estää rikollisen rahan liikkeitä. Samalla viranomaisten tiedonsaantia ja yhteistyötä vahvistetaan. Esityksellä ei olla hankaloittamassa rehellisten yrittäjien toimintaa, vaan rikollisilta suljetaan niitä väyliä, joiden kautta rikoshyötyä voidaan naamioida osaksi laillista taloutta.

Suomen tulee olla maa, jossa rehellinen yrittäminen kannattaa ja jossa rikollinen toiminta ei saa suojaa puutteellisesta sääntelystä. Siksi pidän hallituksen esitystä tarpeellisena ja kannatettavana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, poissa. — Sitten ministeri, olkaa hyvä. Haluatteko käyttää vielä loppupuheenvuoron?

16.17 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (vastauspuheenvuoro): Kyllä se käy, arvoisa puhemies! Tulkitsen niin, että tälle lakiesitykselle löytyy kannatusta ja sitä pidetään tärkeänä ja tarpeellisena tärkeässä asiassa.

Mitä tulee edustaja Hoskosen havaintoihin, niin ihan samoja kysymyksiä tästä jätekäsittelystä kyllä olen ihmetellyt pitkään. Kuten hyvin tiedätte, olen samoilla linjoilla kotimaisen energian tärkeydestä ja sen saatavuudesta paikallisesti, jolloin tällaiset kummalliset logistiset järjestelyt myös poistuisivat tai ainakin vähenisivät huomattavasti jos sillä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 54/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 10/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Keskisarja. Olkaapas hyvä.

Keskustelu

16.18 Teemu Keskisarja ps: Arvoisa puhemies! Iloitsen kansalaisuuslaista niin, että riennän asioiden edelle. Lakihan laittaa kansalaisuuden havittelijan kokeeseen todistamaan tietonsa Suomesta. Laadin valmiiksi kysymykset, helppoja monivalintoja siltä varalta, että suorittajalla on kognitiivisia haasteita.

No, eka on itse asiassa vaikea. Tietääkö moni tässä salissakaan vastausta? Suomalainen sielunmaisema pohjautuu a) monikulttuuriseen tulkkaukseen ja kotouttamisteollisuuden palveluihin, b) supisuomalaisten alistamiseen, rasismiuikutukseen ja kansalliseen

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

itseinhoon, c) Suomen kansalliskieliin, kirjallisuuteen, Suomen historiaan ja kristillisiin hyveisiin

Toinen kysymys: Suomen kansalaisen on noudatettava a) šariaa ja muuta pakolaismaiden uskonnon pakotusta, b) perinteitä ja tapoja, jotka toimivat loistavasti Afganistanissa, Irakissa ja Somaliassa, c) Suomen lakia.

Kolmas kysymys — valitettavasti tarpeen taas viime päivien rikosuutisten takia: Suomessa miehellä on oikeus harjoittaa sukupuoliyhteyttä a) alisteisten vaimojensa ja klaanin päämiesten valitseman neitsyen kanssa, b) lupaa kyselemättä kenen tahansa naikkosen kanssa, joka aiheuttaa himoittavuutensa esimerkiksi vähäpukeisuudella tai humalatilalla julkisella paikalla, c) vain kera täysi-ikäisen ja tolkullisen naisen tai miehen, joka vapaaehtoisesti suostuu kanssakäymiseen.

Vika kysymys. Suomessa on yhteisöllisesti hyväksyttävää a) peukun kaupustelu, b) katin maiskuttelu, [Puhuja maiskuttelee] c) keskiskaljan kulauttaminen.

Arvoisa puhemies! Tällä kokeella saamme Suomeen kelpo kansalaisia, mutta eduskunnalle vielä ylimääräinen lisäkysymys: Miksi maahamme tulvahti ulkolaisia väkivaltarikollisia, raiskaajia ja huumekauppiaita? Miksi? a) Koska Impivaarassa ei ollut niitä tarpeeksi omasta takaa, b) koska se nyt on vaan tätä päivää, c) koska poliitikot niitä tänne viekoittelivat maailman syleilyllä ja Suomen kuoliaaksi halailulla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus on yksi yhteiskuntamme vahvimmista siteistä. Se ei ole pelkkä hallinnollinen päätös vaan luottamuksen osoitus. Se on lupaus siitä, että kansalaisuuden saanut henkilö sitoutuu Suomen lakeihin, arvoihin ja yhteisiin pelisääntöihin. Lausunnossa lähdetään liikkeelle oikeasta ja tarpeellisesta perusajatuksesta: kansalaisuus ei ole automaatio, se on onnistuneen kotoutumisen tulos.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on vakavasti ja harkitusti lausunut kansalaisuuteen liittyvistä ehdoista, jotta ne seuraisivat tämän päivän tilannekuvaa. Olemme päättäneet asumisajan pidentämisestä sekä nuhteettomuudesta ja toimeentuloedellytysten tiukentamisesta. Nyt käsiteltävä kansalaisuuskokeeseen liittyvä lainmuutos täydentää tätä kokonaisuutta loogisesti ja vastuullisesti. Se varmistaa, että Suomen kansalaisuuden saavalla on perustiedot siitä, miten suomalainen yhteiskunta toimii, mitä oikeuksia kansalaisilla on sekä mitä velvollisuuksia niihin liittyy. Tämä on tärkeä osa kansalaisuuteen sitoutumista.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan turvallisuus rakentuu pitkälti luottamuksesta, luottamuksesta siihen, että samassa yhteiskunnassa elävät ihmiset tuntevat ja noudattavat yhteisiä sääntöjä. Kansalaiskoe vahvistaa tätä perustaa. Se tukee kotoutumista, ehkäisee eriytymistä ja on samalla ennaltaehkäisevää turvallisuuspolitiikkaa. On myös todettava, ettei Suomi ole tässä poikkeus. Kansalaisuuden edellytyksiin kuuluva yhteiskuntatiedon osoittaminen on käytössä monissa muissa Euroopan maissa. On ollut perusteltua, että Suomessa kansalaisuuden saavuttaminen edellyttää ymmärrystä suomalaisesta demokratiasta, oikeusvaltiosta ja yhteisistä arvoista. Vain siten voimme suojata sisäistä turvallisuuttamme kuormittumiselta tässä ajassa.

Kannatan esitystä. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt aivan erinomainen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.25 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalaisuus on arvokas asia. On täysin kohtuullista vaatia, että kansalaisuutta hakeva tuntee suomalaisen yhteiskunnan perusasiat, lait, oikeudet ja velvollisuudet sekä osaa suomen tai ruotsin kieltä riittävällä tasolla.

Esityksessä kansalaisuuden saaminen edellyttää jatkossa kansalaisuuskokeen suorittamista tai vastaavien tietojen osoittamista opinnoilla. Kansalaisuuskokeessa mitataan tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, lainsäädännöstä, tasa-arvosta, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä Suomen historiasta ja kulttuurista. Samalla hakijan pitää osoittaa riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

Kansalaisuuskoe kuuluu laajempaan kansalaisuuslain uudistukseen, jossa ehtoja on jo kiristetty asumisajan, nuhteettomuuden ja toimeentulon osalta. Tavoitteena on vahvistaa kotoutumista, työntekoa ja suomalaisen yhteiskunnan sääntöjen noudattamista. Suomeen muuttavan pitää ymmärtää, miten suomalainen yhteiskunta toimii. Pitää tuntea suomalaiset lait, sananvapaus, tasa-arvo ja yhteiset pelisäännöt. Kansalaisuuden mukana tulee vastuu. Kansalaisuutta ei pidä myöntää henkilölle, joka ei kykene osallistumaan yhteiskuntaan tai joka rikkoo jatkuvasti suomalaisen yhteiskunnan sääntöjä.

Hyvä ratkaisu on myös se, että suomalaisen ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon suorittanut voi osoittaa osaamisensa sitä kautta. Jos henkilö on jo opiskellut Suomessa suomeksi tai ruotsiksi, uusia kokeita ei tarvita.

Vastaavat vaatimukset ovat käytössä monissa Euroopan maissa. Norjassa ja Tanskassa kansalaisuuskoe kuuluu jo järjestelmään, ja myös Ruotsi valmistelee vastaavaa mallia. Suomessa tehdään samansuuntaisia ratkaisuja kuin muualla Pohjoismaissa.

Kansalaisuuskokeen tulee olla selkeä, tasapuolinen ja käytännöllinen. Kysymysten tulee liittyä tavalliseen elämään ja suomalaisen yhteiskunnan perusteisiin. Suomen kansalaisuuden pitää perustua siihen, että ihminen osaa kieltä, tuntee maan tavat ja lait, käy töissä tai pyrkii töihin sekä haluaa aidosti olla osa Suomea. Suomen kansalaisuus on palkinto onnistuneesta kotiutumisesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

16.28 **Alviina Alametsä vihr:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuutta hakevalta edellytetään tällä hetkellä nuhteettomuutta, riittävää toimeentuloa, kielitutkinnon läpäisemistä ja kahdeksan vuoden asumisaikaa Suomessa. Hallitus esittää lisäksi kansalaiskoetta.

Kansalaistaidot ovat tietenkin tärkeitä, mutta jo nyt kansalaisuushakemuksen käsittelyaika Maahanmuuttovirastossa on keskimäärin 34 kuukautta. Kansalaisuuskoe lisäisi byrokratiaa ja pitkittäisi näitä käsittelyaikoja. Kokeen onnistunut toteuttaminen vaatisi merkittäviä taloudellisia panostuksia. Samalla kuitenkin kotoutumispalveluiden rahoitusta ja saatavuutta on heikennetty. Tässä taloustilanteessa kansalaiskoetta järkevämpi kohde käyttää rahaa olisi esimerkiksi kielikoulutuksen lisääminen, sillä sen saatavuudessa on tällä hetkellä merkittäviä ongelmia.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hylätään. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.29 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoe on hyvä lisä nykyiseen järjestelmäämme. On perusteltua, että Suomen kansalaisuutta hakevalla henkilöllä on riittävät perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, sen oikeuksista, velvollisuuksista ja keskeisistä toimintaperiaatteista. Kansalaisuuden saaminen on merkittävä askel ihmiselle, joka on rakentanut elämänsä Suomeen. Siksi on kohtuullista odottaa, että kansalaisuuden hakija tuntee suomalaisen yhteiskunnan perusteita, kuten perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä yhteiskunnan keskeisiä pelisääntöjä. Parhaimmillaan kansalaisuuskoe tukee kotoutumista, vahvistaa osallisuutta ja kannustaa perehtymään suomalaiseen yhteiskuntaan. On tärkeää, ettei kansalaisuuskoetta nähdä irrallisena testinä, vaan osana laajempaa kotoutumisen kokonaisuutta.

On kuitenkin syytä korostaa, että onnistuneen kotoutumisen tärkein edellytys on edelleen kielitaito. Suomen tai ruotsin kielen osaaminen on avain esimerkiksi työelämään, koulutukseen ja täysipainoiseen osallistumiseen yhteiskunnassamme. Siksi kielikoulutukseen ja kielen oppimisen mahdollisuuksiin on panostettava nykyistä vahvemmin. Samalla on huolehdittava siitä, että kotoutumispalvelut ovat saatavilla heti maahan saapumisesta lähtien. Mahdollisimman nopea aloitus kieliopinnoissa, ohjauksessa ja muissa kotoutumista tukevissa palveluissa antaa parhaat mahdollisuudet rakentaa elämää Suomessa ja kiinnittyä osaksi yhteiskuntaa. Kun yhteiskunta tarjoaa toimivat palvelut ja aidot mahdollisuudet kotoutumiseen, voidaan myös yksilöltä odottaa aktiivista osallistumista ja vastuunkantoa omasta kotoutumisestaan.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoe voi olla toimiva väline suomalaisen yhteiskunnan tuntemuksen vahvistamisessa. Sen onnistuminen riippuu kuitenkin ennen kaikkea siitä, että kotoutumisen palvelut, kielikoulutus ja viranomaisten resurssit ovat kunnossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen poissa. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.31 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tämä perussuomalaisten puolueen varapuheenjohtajan, kansanedustaja Keskisarjan puhe osoitti, että ehkä sitä kansalaisuuskoetta pitäisi soveltaa sinne perussuomalaisiin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] että pysyisi keskustelu sivistyneenä. On järkyttävää kerta toisensa jälkeen kuulla tässä salissa näin rasistista ja naisvihamielistä puhetta.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuden saamisen ehtoja on todella tällä hallituskaudella kiristetty usealla esityksellä, ja käsittelyssä olevan kansalaisuuslain muutoksen julkilausuttuna tavoitteena on, että kansalaisuutta hakeva osoittaa onnistuneensa kotoutumisessa. Samaan aikaan Orpon hallitus on tuonut lukuisia lainsäädäntöesityksiä, joilla nimenomaan maahanmuuttajien asemaa on kiristetty. Samaan aikaan eduskunta käsittelee kotoutuslain muutoksia, joilla leikataan 36 miljoonaa euroa kotoutumisen rahoista kunnissa. Kuntaliitto on laskenut, että hallitus on leikannut tähän mennessä kotoutumisesta kaudellaan yhteensä jo 156 miljoonaa euroa.

Samanaikaisesti kunnat saivat kotoutumis- ja työllisyyspalvelut vastuulleen viime vuoden alussa. Palvelut siirrettiin kuntien vastuulle valmiiksi aliresursoituina, ja samalla kunnilta on leikattu massiivisia määriä muun muassa leikkaamalla peruspalveluiden

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

valtiosuuksista. Leikkaukset kotoutumisen rahoitukseen vaikeuttavat kuntien mahdollisuuksia järjestää riittäviä, laadukkaita palveluita. Kotoutumisen vastuuta siirretään siis yksilöille ilman vastavuoroista yhteiskunnan sitoutumista tarvittavaan kotoutumisen tukeen. Tämä yhtälö on kestävämpi eikä tue tämän kansalaislain muutosten tavoitteiden toteutumista. Kansalaisuuskoetta ei tulisi ottaa käyttöön tilanteessa, jossa hallitus on jo leikannut kotoutumispalveluista, kotouttamista tukevilta järjestöiltä sekä kunnilta, joilla kotoutumispalveluiden järjestämisvastuu on. Kannatan siksi edustaja Alametsän tekemää hylkäysesitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.34 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomen kansalaisuus ei ole kertakäyttötavaraa tai mitään sellaista, mitä haluamme antaa kenelle tahansa. Se ei ole itsestäänselvyys, vaan se on yksi arvokkaimmista asioista, joita valtio voi myöntää yksittäiselle ihmiselle. Se ei myöskään ole pelkkä passi, vaan se on osa jotain paljon merkityksellisempää. Se on osoitus siitä, että me olemme osa samaa yhteiskuntaa ja meillä on keskenämme samat säännöt, oikeudet ja velvollisuudet. Siksi vähintään, mitä voimme vaatia Suomen kansalaisuutta hakevalta, on se, että häneltä edellytetään perustietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, ja siihen tarvitsemme kansalaisuuslain muutosta.

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset olemme jo pitkään vaatineet, että Suomen kansalaisuutta hakevan täytyy osoittaa olevansa kansalaisuuden arvoinen. Jatkossa kansalaisuutta hakevan tulee osoittaa tuntevansa suomalaisen yhteiskunnan toimintaa ja perusperiaatteita sekä kyetä kertomaan omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tässä maassa. Tämä tapahtuisi pääsääntöisesti niin kutsutulla kansalaisuuskokeella. Mikäli henkilö on jo suorittanut Suomessa suomen- tai ruotsinkielisen ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon, erillistä koetta ei tarvitsisi tehdä. Jos myönnämme ihmiselle Suomen kansalaisuuden, meidän tulee varmistua siitä, että hän ymmärtää esimerkiksi sen, miten Suomessa tehdään päätökset, miten demokratia toimii, mitä kaikkea laki edellyttää kansalaiselta, mitä oikeuksia ihmisillä Suomessa on, mitä sukupuolten välinen tasa-arvo tarkoittaa ja minkälaiset arvot meidän suomalaisessa yhteiskunnassamme ovat tärkeitä.

Arvoisa puhemies! Kansalaisuuskoee ei ole mikään uusi keksintö. Vastaavanlainen koe on itse asiassa ollut jo pitkään käytössä monissa eri maissa. Tämä ei siis ole mikään erikoisuus, vaan jatkossa Suomi toimii samalla tavalla kuin monessa muussakin maassa toimitaan, jos joku haluaa saada maan kansalaisuuden.

Kansalaisuuden ehtoja on muutenkin kiristetty tällä hallituskaudella, mikä on ainoa oikea kehityssuunta. Esimerkiksi asumisaikavaatimusta on pidennetty kahdeksaan vuoteen. Itsensä ja perheensä pitää elättää omalla työllä, ja taustojen pitää olla nuhteettomat. Kansalaisuuskoee vain täydentää osaltaan näitä vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Ennen kuin voimme edes ajatella antavamme jollekulle Suomen kansalaisuuden, on tiettyjä perusasioita, jotka pitää hallita. Ensin opitaan suomen kieli, opitaan suomalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä sitoudutaan yhteisiin sääntöihin ja lakeihin. Ihmisen tulee sopeutua meidän tapaamme elää ja elättää itsensä sekä perheensä tässä maassa. Jos kaikki menee hyvin ja ihmisestä tulee aidosti suomalaisen yhteiskunnan jäsen, hän on ansainnut kansalaisuuden. Kriteerit tulee pitää korkealla, sillä sitähan se kansalaisuuskin on: arvokas saavutus, jota pitää vaalia myös sen saamisen jälkeenkin.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Jotkut ovat vastustaneet tätä esitystä sillä perusteella, että kansalaisuuskoe voisi aiheuttaa stressiä tai estää kansalaisuuden saamisen. Meillä vaaditaan jo nyt esimerkiksi suomen kielen taidon osoittamista osana kansalaisuuden saamista. Ei ole liikaa vaadittua, että siinä samalla ihmisen täytyy osata perusasiat suomalaisesta yhteiskunnasta. Myös hakija voi olla ylpeä itsestään läpäistessään kansalaisuuskokeen, koska hänellä on silloin todistetusti perusasiat hallussa. Ja jos pelkkä kansalaisuuskoe aiheuttaa liikaa stressiä hakijalle, niin sitten sitä ei ehkä kannata hakea ollenkaan.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin tyytyväinen, että olemme tällä hallituskaudella saaneet kiristettyä merkittävästi maahanmuuttoon liittyviä lakeja, jotka ovat olleet liian löysällä pohjalla aivan liian pitkään. Jatkossa myös Suomen kansalaisuuden saamisen ehdot ovat entistä tiukemmat, jotta kansalaisuuden saisivat vain ja ainoastaan ne ihmiset, jotka sen aidosti ansaitsevat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.38 **Mari Kaunistola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisuus on tosiaan onnistuneen kotoutumisen, vastuunkannon, nuhteettomuuden ja yhteiskunnan sääntöjen noudattamisen tulosta.

Hallituksen uudistukset kansalaisuuden saamisen edellytyksistä on toteutettu kolmessa vaiheessa, joista tämä käsittelyssä oleva on nyt sitten viimeinen. Tässä esityksessä siis puhutaan kansalaisuuskokeesta, jolla mitattaisiin tietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ja perusperiaatteista. Tarkoituksena on, että Suomen kansalaisuutta hakevat ovat perehtyneet yhteiskuntaamme ja sen toimintatapoihin ja perusperiaatteisiin. Tämä tietenkin mahdollistaa aktiivista yhteiskunnan osallistumista ja osallistamista.

Hallinnon vastuu tästä koejärjestelmästä olisi Maahanmuuttovirastolla, ja tämän esityksen mukaan kansalaisuuskokeen käyttöönotto aiheuttaakin noin reilun neljän miljoonan euron kertaluontoiset kustannukset sekä pysyvät reilun kahden miljoonan vuotuiset kustannukset. Onkin tärkeää ja huomioitavaa, että seurataan, miten tutkinto vaikuttaa viraston resursseihin, kun kokonaisuudesta tulee tietysti näitä uusia vastuita ja tehtäviä. Tämä on huomioitava senkin takia, että näistä esityksistä virastolle on tullut muitakin tehtäviä, ja siksi on hyvä seurata resursoinnin osalta säännöllisesti ja tarvittaessa sitä, miten kokonaisarviointi tässä toteutuu. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 2/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäisenä on edustaja Yrttiaho. Olkaapas hyvä.

Keskustelu

16.40 **Johannes Yrttiaho vas:** Arvoisa puhemies! Hankintalain uudistus jatkaa kymmenien vuosien uusliberaalia linjaa Suomen paikallishallinnossa. Ideologinen yhtiöittäminen, kilpailuttaminen ja yksityistäminen on hajauttanut vastuun palveluiden laadusta, kustannuksista ja työntekijöiden asemasta aina vain hämäämpiin sopimusketjuihin. Hankintalakiesityksellä hallitus kiihdyttää nyt julkisten palveluiden yksityistämistä, heikentää työntekijöiden asemaa ja aiheuttaa samalla valtavat kustannukset julkiselle taloudelle. Hallitus esittää, että kunnan tai hyvinvointialueen pitäisi jatkossa omistaa vähintään 10 prosenttia niin sanotuista sidosyksikkö- eli in-house-yhtiöistään voidakseen hankkia niiltä palveluita ilman kilpailutusta. Nyt tällaista omistusrajaa ei ole.

Muutos on pienten kuntien näkökulmasta erityisen ongelmallinen mutta aiheuttaa tietenkin ongelmia myös isommille kunnille ja kaupungeille. Myös yksityisille yrityksille voi tästä esityksestä koitua ongelmia. Omistusrajaa koskevan uuden sääntelyn noudattaminen pakottaa kunnat ja hyvinvointialueet purkamaan paitsi olemassa olevia sidosyksikköjärjestelyjä myös markkinaehtoisia sopimuksia yksityisten kanssa. Mutta ennen kaikkea hallitus pyrkii esityksellään nyt ohjaamaan kunnat ja hyvinvointialueet yksityistämään julkisia palveluita.

Arvioiden mukaan lisäkustannus pelkästään kunnille tästä esityksestä olisi ainakin 600 miljoonaa euroa, hyvinvointialueille satoja miljoonia euroja. Pahimmillaan lisäkustannuksia julkiselle taloudelle arvioidaan koituvan jopa 3–5 miljardia euroa. Kustannuksia syntyy muun muassa olemassa olevan palvelun purkamisesta, uuden palvelun ja järjestelmien sekä infran kilpailuttamisesta ja käyttöönotoista, osakekaupoista, sopimusmuutoksista sekä muutosvaiheen päällekkäisistä henkilöstö- ja sopimuskuluista. Pienille kunnille tällaiset kustannukset voivat olla kohtalokkaita, ja esitetyt muutokset tulevat varmasti johtamaan myös kuntien pakkoliitoksiin.

Hallituksen politiikka on kallista yksityistämisen- ja keskittämisenpolitiikkaa. Se on ristiriidassa myös perustuslain takaaman kuntien itsehallinnon kanssa. Yksityiset yhtiöt saavat lakimuutosten myötä entistä isomman siivun julkisista hankinnoista, joiden arvoksi on jo nyt arvioitu 38 miljardia euroa, samalla kun kuntien ja hyvinvointialueiden talous ja työntekijöiden asema sekä palveluiden laatu tulevat lakiesityksellä heikentymään. Sidosyksikköjen piirissä julkisista hankinnoista on noin seitsemän miljardia ja arviolta puolet tästä voitaisiin lakimuutosten myötä ajaa markkinoille, siis noin kolme ja puoli miljardia hankintoja. Julkisomisteisten yhtiöiden Kustos ry tosin arvioi summan paljon pienemmäksi, ehkä vain 50–150 miljoonaksi, koska se olettaa isojen pääomistajien pitävän in-house-yhtiöt itsellään tai siirtävän palvelutuotannon omaksi toiminnaksi. Mutta näin ei suinkaan välttämättä tapahdu, ja pääministeri Orpon hallitus tietää sen. Paine kilpailuttaa ja yksityistää palveluita tulee kasvamaan hallituksen esityksellä ja esityksen myötä kokonaisuutena. Tässä ei ole tietenkään mitään yllättävää, että hallitus tällaista esittää. Orpon hallitus palvelee jälleen kerran EK:n ja Suomen Yrittäjien jäsenkunnan ja samalla myös kansainvälisten suuryhtiöiden yhtiövallan etua.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ei todellakaan vastaa meidän käsitystämme hankintalain uudistamistarpeista, veronmaksajien varojen vastuullisesta käytöstä, kuntien itsehallinnosta, saati työntekijöiden oikeuksien ja julkisten palveluiden ja hankintojen laadun turvaamisesta.

Puhemies! Ehdotan, että eduskunta hylkää lakiehdotukset ja hyväksyy vastalauseen 4 mukaiset neljä lausumaehdotusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen.

16.45 Matias Mäkynen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys julkisista hankinnoista on yksi Orpon hallituksen ideologisimmista ja epäonnistuneimmista esityksistä. Olemme talousvaliokunnassa käsitelleet lakia erittäin perusteellisesti ja saaneet siitä hyvän käsityksen. On poikkeuksellista, miten yksiaänisesti ja miten laajasti kritiikkiä tätä hallituksen esitystä kohtaan esitetään niin kaikista ministeriöistä, julkisesta hallinnosta kuin esimerkiksi useiden perustuslakiasiantuntijoiden taholta. Ainoat tätä puoltavat tahot löytyvät Etelärannasta.

Julkisia hankintoja tehdään noin 38 miljardin euron edestä vuodessa, ja kilpailu julkisissa hankinnoissa on kyllä osittain vähäistä. 40 prosenttiin kilpailutuksista osallistuu enintään kaksi tarjoajaa. Tämän hallituksen esityksen tarkoitus ja tavoite lisätä kilpailua onkin hyvä, mutta ne keinot, jotka hallituksen esityksessä on valittu, eivät tule sitä tilannetta juurikaan parantamaan. Suomen noin 2 700 in-house-yhtiötä tarjoavat kuntalaisille esimerkiksi ruokapalveluita, it-palveluita, teknisiä ratkaisuja, kiinteistönhuoltoa ja muita tukitoimintoja. Erityisesti monessa pienessä kunnassa on kyse palveluista, joita markkinoilta ei ole saatavissa, on kyse kilpailutuksista, joihin ei ole välttämättä saatu tarjouksia lainkaan, ja näitä ongelmia tämä esitys ei tule korjaamaan.

Varsinaiset ongelmat tässä esityksessä ovat kahdessa kohdassa. Ensimmäinen on niin sanottu kymmenen prosentin vähimmäisomistusraja in-house-yhtiöissä. Sen mukaan siis jokaisen kunnan on omistettava vähintään kymmenen prosenttia omista sidosyksikköyhtiöistään. Toinen ongelma koskee viiden prosentin ulosmyyntirajaa. Se tarkoittaa sitä, että niissä yhtiöissä, joita kunnat omistavat, ne saavat myydä korkeintaan viisi prosenttia toiminnastaan omistajakuntien ulkopuolelle. Nämä molemmat rajat itsessään ovat keinotekoisia, ja niille ei ole löytynyt perusteluita talousvaliokunnan käsittelyn aikana, mutta yhdessä niiden vaikutus tulee olemaan erityisen haitallinen. Kerron niistä nyt muutaman esimerkin.

Kaikista ilmeisin ongelma koskee pieniä kuntia. Kymmenen prosentin omistusosuuksia ei ensinnäkään riitä kaikille kunnille kaikissa yhtiöissä, joissa ne ovat olleet osakkaina, mutta kaikilla kunnilla ei myöskään ole taloudellisia mahdollisuuksia osallistua kuntien omistamiseen kymmenen prosentin osuudella. Tällöin esimerkiksi ruokapalvelut, joita ei pienessä kunnassa markkinoilta ole saatavilla, joudutaan jatkossa järjestämään todennäköisesti kunnan omana toimintana kuntien yhteistyön sijaan. Tällä on todennäköisesti se vaikutus, että kustannukset kasvavat.

Hyvinvointialueiden kohdalla erityinen huomiomme on kohdistunut lonkkaleikkauksia tekevään Coxaan. Lonkkaleikkauksissa jonot ovat jo tänä päivänä pitkiä. Coxa on yhtiömuotoinen usean hyvinvointialueen omistama yhtiö, joka tekee lonkkaleikkauksia. Omasta vaalipiiristäni Etelä-Pohjanmaa omistaa Coxasta 5,9 prosenttia ja Pohjanmaan hyvinvointialue 3 prosenttia. Tulevaisuudessa Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa eivät voi

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

toimia tällaisilla osuuksilla Coxan omistajina, vaan joko niiden on tehtävä miljoonakaupat Pirkanmaan kanssa, jos Pirkanmaa on halukas myymään, niin että ne voivat omistaa 10 prosenttia, tai sitten Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueiden on vähennettävä Coxan tekonivelleikkausten käyttämistä tai luovuttava siitä. Terveystuhoon palveluille on tässä esityksessä annettu siirtymäaika 30.6.2029 saakka, ja seuraavan hallituksen onkin syytä arvioida tätä muutosta vielä uudelleen tämän siirtymäajan puitteissa.

Vielä yksi esimerkki, koskee kuntien elinkeino- ja matkailuyhtiöitä. Nämä ovat toimintoja, joita ei markkinoilta löydy. Niitä eivät yksityiset yritykset tee, koska kysymys ei ole varsinaisesti voittoa tavoittelevasta toiminnasta, vaan yhtiöt ovat olleet olemassa markkinoita tukeakseen ja koordinoidakseen yritysten välistä toimintaa ja yhteistyötä matkailun ja elinkeinojen kehittämisen aloilla. Nyt näitä yhtiöitä joudutaan purkamaan, kunnat joutuvat jäämään näistä ulos, ja se aiheuttaa ongelmia varsinkin pienille kunnille. Kuntaliitto on todella arvioinut, että tästä esityksestä koituu satojen miljoonien eurojen kustannukset kunnille, ja lisäksi valiokuntakuulemisissa on jäänyt auki kysymys mahdollisista korvausvelvollisuuksista määräaikaisten sopimusten ennaikaisista irtisanomisista.

Arvoisa puhemies! Edellä sanottuun ja mietintöön kirjattuun vastalauseeseemme viitaten esitän, että tämä hallituksen esitys hankintalaiksi hylätään. Esitän myös edustaja Kaarisalon kansliaan jättämiä lausumia, jotka kuuluvat seuraavasti:

1) Eduskunta edellyttää, että sääntelyn tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia kuntien ja hyvinvointialueiden toimintaan, talouteen ja elinvoimaan seurataan tiiviisti ja tarvittaessa lainsäädäntöä muutetaan.

2) Eduskunta edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia huoltovarmuuteen ja kyberturvallisuuteen seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin niiden turvaamiseksi.

3) Eduskunta edellyttää, että sääntelyn vaikutuksia innovaatioiden käyttöönottoon ja innovatiivisiin julkisiin hankintoihin seurataan.

4) Eduskunta edellyttää, että Euroopan unionin hankintadirektiivin muutosten yhteydessä arvioidaan kansallisen lainsäädännön muutostarpeet ja tehdään korjaukset, jotka mahdollistavat in-house-yhtiöiden tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen.

5) Eduskunta edellyttää, että sääntelyn aiheuttamia kustannuksia julkiselle taloudelle seurataan ja valtioneuvosto toimittaa vaikutuksista raportin eduskunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.51 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen hankintalain uudistukselle asettamat tavoitteet ovat kannatettavia. Alueellisen elinvoiman vahvistaminen, tehokkuus, kustannussäästöt ja yrittämisen toimintaedellytysten parantaminen ovat kaikki tavoitteita, jotka voimme varmasti kaikki tässä salissa allekirjoittaa.

Valitettava tosiasia kuitenkin on se, että tämä hallituksen esitys ei tule toteuttamaan näitä tavoitteita vaan tulee toimimaan jopa päinvastaisesti. Esitys kaventaa kuntien itsehallintoa ja lisää kuntien ja alueiden kustannuksia ja hallinnollista taakkaa merkittävästi. Myös suuri osa lausunnonantajista valiokunnassa selkeästi vastusti lakiesitystä. Hallituksen esitykseen sisältyvillä vähimmäisomistusosuusvaatimuksilla

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tulee olemaan merkittäviä seurauksia erityisesti pienille kunnille ja kuntien yhteiselle kehittämistyölle. Kuntien yhteisömuotoisissa olevat kehitysyhtiöt ovat yleisiä ja tärkeitä työkaluja alueen yhteisen elinvoimatuotannon tekemiselle. Yritystoiminnat eivät seuraava kunnarajoja, ja varsinkin alueellisten teollisuusklusterien kehittäminen vaatii kuntien tiivistä yhteistyötä. Hallituksen esittämä vaatimus 10 prosentin vähimmäisosuudesta sidosyksiköissä vaikeuttaa erityisesti pienten kuntien osallistumista yhteisiin kehitysyhtiöihin.

Hallituksen esitys tulee arvioiden mukaan lisäämään kuntien ja hyvinvointialueiden kustannuksia jopa sadoilla miljoonilla. Erityisen vakavia vaikutuksia uudistuksella olisi ICT-palveluihin, tietohallintoon ja kuntien yhteisiin kehitysyhtiöihin. Huolestuttavia ovat myös esityksen vaikutukset hyvinvointialueiden kykyyn järjestää lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Mäkysen tekemää hylkäysehdotusta sekä viittä lausumaehdotusta, jotka hän teki ja jotka edustaja Kaarisalo on jättänyt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Martin Paasi.

16.54 Martin Paasi kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse julkisten hankintojen kilpailusta, veronmaksajien rahasta ja pk-yritysten mahdollisuuksista. Julkisia hankintoja tehdään Suomessa noin 40 miljardilla eurolla vuodessa. Siksi on väliä, kuinka moni yritys pääsee tarjoamaan, ja saadaanko rahalle vastinetta.

Arvoisa rouva puhemies! Hankintojen ongelma on liian usein heikko kilpailu. Noin 40 prosenttiin kilpailutuksista osallistuu enintään kaksi tarjoajaa. Samalla in-house-yhtiöiden käyttö on kasvanut tavalla, joka on sulkenut markkinat yrityksiltä. Kun julkinen toimija on voinut omistaa yhtiöstä hyvin pienen osuuden ja ostaa siltä ilman kilpailutusta, kilpailuttamisen pääsääntö on kiertynyt liian helposti. Tähän Suomella ei ole varaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys ei kiellä in-house-yhtiöitä eikä vie kunnilta mahdollisuutta järjestää palvelujaan. Se asettaa kilpailuttamattomalle ostamiselle selkeämmät ehdot. Keskeinen muutos on, että osakeyhtiömuotoiselta sidosyksiköltä tehtävän kilpailuttamattoman hankinnan edellytyksenä olisi jatkossa vähintään 10 prosentin omistusosuus. Jos julkinen toimija haluaa ostaa omalta yhtiöltään ilman kilpailutusta, sen pitää myös aidosti omistaa sitä.

Arvoisa rouva puhemies! Kilpailulla on merkitystä myös käytännössä. Talousvaliokunnan mietinnössä nostetaan esiin 9 000 asukkaan kunta, joka kilpailutti taloushallinnon palveluja ja säästi noin 30 prosenttia kustannuksista. Tämä kertoo olennaisen: kun kilpailua syntyy, veronmaksajien rahaa voi riittää pidemmälle.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä parannetaan myös hankintojen valmistelua. Markkinavuoropuhelua vahvistetaan, yhden tarjouksen tilanteeseen kilpailutus olisi pääsääntöisesti uusittava ja EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat olisi lähtökohtaisesti jaettava osiin. Tämä on tärkeää pk-yrityksille. Ne eivät aina häviä siksi, että niiden palvelu olisi huono. Ne häviävät jo ennen kilpailua, jos hankinta on rakennettu niin suureksi, ettei pienempi toimija voi edes tarjota.

Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että uudistus herättää myös huolia. Vaikutukset eivät ole samanlaisia isossa kaupungissa ja pienessä syrjäisessä kunnassa. Myös tietyissä kriittisissä palveluissa muutos pitää tehdä hallitusti. Siksi voimaantumista porrastetaan ja kriittisille palveluille annetaan pidemmät siirtymäajat. Vaikutuksia pitää seurata. Jos

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

palvelujen saatavuuteen tai kuntien lakisääteiseen tehtävien hoitoon syntyy ongelmia, niihin pitää puuttua.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vahvistaa myös avoimuutta ja vastuullisuutta. Harmaan talouden torjuntaa tiukennetaan ja sidosyksiköiden ostolaskudatan läpinäkyvyyttä halutaan parantaa. Tämän uudistuksen peruslinja on oikea: kilpailu pääsäännöksi, poikkeuksille selkeämmät rajat ja pk-yrityksille paremmat mahdollisuudet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.57 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kilpailua vapautetaan tällä esityksellä, mutta kuinka paljon sitä oikeasti tässä tapahtuu? Meillä julkiset hankinnat ovat 38 miljardia euroa: valtio, kunnat ja kuntayhtymät, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät, seurakunnat. 31 miljardia on ihan vapaasti kilpailtavissa. Tässä, mistä me nyt puhumme, puhutaan seitsemän miljardin sidosyksikköhankinnoista — seitsemästä miljardista, kun kaiken kaikkiaan on 38 miljardia.

Siinäkin on kysymys siitä, että aika moni niistä toiminnoista, jotka on synnytetty kuntien toimintoina, in-house-yhtiöinä, on syntynyt kuntien luonnollisen yhteistyön seurauksena. Mitä kunta tekee? On havaittu, että naapurikunta tekee samanlaista ja me voidaan tästä saada hyötyä, tehdään tästä yhtiö ja saadaan in-house-yhtiö ja saadaan palvelutuotantoa tehtyä. Näin. Toinen syy, minkä takia tätä on tehty, liittyy siihen, että nämä ulosmyyntirajat ovat todella tiukat, ja sen takia on sitten synnytetty yhtiöitä, joilla pystytään yhteistyötä tekemään. Nyt kun näitä on tehty, niin erityisesti pienet kunnat ovat näistä hyötäneet, koska monet in-house-yhtiöt ovat syntyneet isojen kasvukeskusten ja niiden ympärillä olevien kuntien kanssa yhdessä. Ja tässä tulee olemaan se ongelma.

Täällä on kaksi isoa ongelmakohtaa. Toinen liittyy tähän kymmenen prosentin omistusosuuteen. Nyt kun tätä on laskettu siitä seitsemästä miljardista eurosta, joka tässä on se kokonaisvolyyymi sidosyksiköillä, ja sitten kun palastellaan tämä sellaisiin osiin, paljonko on niitä sidosyksiköitä, joilla on enemmän kuin kymmenen omistajaa, niin sitten ruvetaan olemaan enää kahdessa miljardissa, ja sen jälkeen siitä puolet on omaa tuotantoa ja toinen puoli on markkinoilta hankittua. Markkinoille vapautuva pienomistajien osuus, josta tässä nyt puhutaan, on 5—15 prosenttia, 50:stä 150 miljoonaan euroon. Aika pieni markkinatoimija tästä tulee, mikä vapautuu markkinoille.

Ja sitten, tämä ei varmaan jää tähän. Tapahtuu semmoinen, että kunnat alkavat vetää toimintoja itselleen, ja sitten katsotaan, kuinka paljon oikeasti sitä tilannetta tässä sitten avataan näillä toimilla. Tässä olisi pitänyt tätä kymmenen prosentin rajaa pudottaa todella roimasti alaspäin. Itse ymmärrän sen kritiikin, kun on laitettu, että 0,0 tai 0,1 prosentilla on saatu sidosyksikköasema, että se ei varmaan ole ollut järkevä koko, vaan yksittäisistä prosenttiyksiköistä olisi 1:n ja 3:n välillä varmaan ollut se tilanne, jolla olisi pystytty tämä hoitamaan fiksummalla tavalla. Toinen olisi myös ollut, että ulosmyyntirajaa olisi nostettu.

Nämä ovat niitä keskeisiä asioita, jotka tässä lakiesityksessä ovat pielessä. Voi sanoa, että siellä voi kannattaa niitä monia asioita, jotka liittyvät siihen, että jos tulee vain yksi tarjous ja niin poispäin ja että tietyn kokoluokan tarjoukset pitää jakaa ja niin poispäin. Siellä on ihan hyviä kilpailua lisääviä juttuja, mutta näillä rajoilla estetään monia järkeviä toimintoja. Siitä kertovat, arvoisa rouva puhemies, nämä 700 lausuntoa, jotka ovat vastaan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tätä esitystä. Se kertoo siitä, kuinka kova vastustus tulee, ja tässä mielessä voi enteillä, että jatkossa tulee olemaan hankaluuksia, miten tätä tullaan toteuttamaan.

Sitten, arvoisa rouva puhemies, on vielä tämä toimeenpanoaikataulu, jossa ajatellaan, että vuodessa tämä kunnissa saadaan aikaiseksi ja sitten kolmessa vuodessa hyvinvointialueilla näitten osalta. Ja sitten kun tiedetään, että kaikki nämä tulevat samaan aikaan kilpailutettavaksi tai kaikki tulee muutokseen, niin muutuskustannukset ovat erittäin isot. Kunnat ovat laskeneet, että muutuskustannuksia tälle osalle tulee siellä 500 miljoonan luokkaa. Ne ovat todella valtavia. Tässä taloudellisessa tilanteessa ne lisäävät tätä tilannetta, joka vie tätä kestävämpään suuntaan.

Edustaja Mäkysen ehdotus, jossa esitetään lain hylkäämistä, on kannatettava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

17.03 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen hankintalakiesitys vaarantaa todella vakavasti kuntien mahdollisuuksia turvata kansalaisille palveluita, ja esitys ajaa sokean ideologista palveluiden yksityistämisen tavoitetta kuntien ja kuntalaisten edun kustannuksella. Vasemmistoliitto vastustaa tätä kehitystä ja puolustaa järkevää julkista palveluntuotantoa. Kuntien on voitava järjestää kuntalaisten tarvitsemat palvelut parhaaksi katsomallaan tavalla paikallista itsehallintoa kunnioittaen. Vasemmistoliitto myös haluaa, että työntekijöiden oikeudet huomioidaan hankinnoissa kattavammin, myös alihankintojen ja vuokratyön käytön osalta. Julkisilla hankinnoilla ei saa tukea työehtojen polkemista ja hyväksikäyttöä. Näistä syistä kannatan lakiehdotusten hylkäämistä eli edustaja Yrttiahon hylkäysesitystä ja edustaja Yrttiahon tekemiä lausumaehdotuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

17.04 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä on kyse merkittävästä uudistuksesta, joka vahvistaa julkisten hankintojen tehokkuutta, lisää kilpailua ja parantaa verovarojen käyttöä. Julkisia hankintoja tehdään Suomessa vuosittain noin 38 miljardilla eurolla. Siksi on tärkeää, että hankintajärjestelmä kannustaa aidosti kustannustehokkaisiin ratkaisuihin, markkinoiden toimivuuteen ja uusien toimijoiden mukaanpääsyyn. Hallituksen esitys on vastaus tähän tarpeeseen.

Erityisen tärkeää on, että uudistus vahvistaa pienten ja keski suurten yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin tarjouskilpailuihin. Se tukee yrittäjyyttä, alueellista elinvoimaa ja kilpailuneutraliteettia sekä vähentää sellaisia rakenteita, jotka ovat voineet vähentää kilpailua.

Samalla hallitus on huomionnut nykyisen turvallisuusympäristön vaatimukset. Esitys vahvistaa huoltovarmuuden, kyberturvallisuuden, vastuullisuuden ja ympäristönäkökohtien huomioon ottamista osana hankintaprosesseja.

Valiokunta on käsittelyssään arvioinut huolellisesti myös uudistuksen vaikutuksia kuntiin, hyvinvointialueisiin ja eri toimialoihin. Tämän vuoksi esitykseen sisältyy siirtymäaikoja ja valiokunta korostaa vaikutusten aktiivista seuranta. Näin voidaan varmistaa, että uudistuksen tavoitteet saavutetaan hallitusti ja palvelujen saatavuus turvaten.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kokonaisuutena hallituksen esitys vie julkisia hankintoja avoimempaan, kilpailullisempaan ja tehokkaampaan suuntaan. Se vahvistaa suomalaisen yrityskentän mahdollisuuksia, tukee talouskasvua ja luo edellytyksiä julkisen talouden kestäväälle hoidolle.

Mutta vielä kertaan hyvin tärkeän asian: Pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun on todella tärkeää, ja se on yksi tämän esityksen päätavoitteista. Mutta täällä salissa me olemme kuulleet hyvin monta kriittistä arviota tästä esityksestä, ja onkin ensiarvoisen tärkeää seurata säätelyn vaikutuksia erityisesti pienissä kunnissa ja niissä kunnissa, jotka ovat kaukana kasvukeskuksista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

17.07 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nämä uudistuksen tavoitteet ovat ilman muuta hyviä ja kannatettavia, mutta valitettavasti tämän esityksen sisältö pitää sisällään niin monia ja mittaluokaltaan niin merkittäviä ongelmia, että tätä esitystä ei todella tällaisenaan voi hyväksyä, vaan tämä esitys pitäisi itse asiassa valmistella kokonaan uudelleen.

Edustaja Mehtälä tekee pian keskustan vastalauseen mukaisen esityksen, mutta käyn tässä vielä tiiviisti läpi näitä esityksen keskeisiä ongelmia:

Ensinnäkin tämä kymmenen prosentin kaavamainen omistusraja aiheuttaa etenkin pienten kuntien palvelutuotannolle ilmeisiä ongelmia, kuten tässäkin keskustelussa jo moneen otteeseen on kuultu. Se vaarantaa paikoin jopa lakisääteisiä palveluja, ja tämä kohtuuttoman lyhyt siirtymäaika pahentaa entisestään tätä ongelmaa.

Toiseksi myös maakunnallinen ja kuntien yhteinen elinvoimayhteistyö uhkaa vaikeutua, mikä on erityisen ongelmallista nimenomaan pienten yrittäjien ja yritysten sekä sen myötä alueellisen elinvoiman näkökulmasta. Nämä kuntien yhteiset elinvoimayhtiöt ovat tarjonneet matalan kynnyksen palveluja nimenomaan pk-yrityksille, pienille yrittäjille ja yritysille.

Kolmanneksi tämä uudistus aiheuttaa ilmeisiä riskejä myös kyberturvallisuudelle. Yhteiskunnan elintärkeään infraan liittyvän kyberturvallisuuden vaarantuminen tunnistettiin asiantuntijalausunnoissa, ja myös mietinnössä suoraan todetaan, että uudistus todennäköisesti heikentäisi kyberturvallisuuden tasoa. Keskustan mielestä tämä viesti pitäisi ottaa tosissaan.

Puhemies! Viimeisenä vaan ei vähäisimpänä nämä kustannukset, siis jopa 600 miljoonaan nousevat muutuskustannukset, ne eivät ole pikkujuttu. Tällainen euromäärä on valtava kustannus kaikissa oloissa, mutta etenkin tässä julkisen talouden tilanteessa, jossa nyt olemme, tällaisen kustannustaakan aiheuttaminen kunnille eli kuntalaisille, veronmaksajille, on vastuutonta. Viimeksi tänään olemme täällä salissa käyneet lisätalousarviokeskustelun yhteydessä keskustelua julkisesta taloudesta ja siitä, miten Suomi velkaantuu edelleen rajulla vauhdilla, ja siksi tämänkaltaiset esitykset ovat sellaisia, mitä on vaikea ymmärtää. Meidän pitäisi pikemminkin löytää esityksiä, jotka auttaisivat julkista taloutta, eivät toimisi päinvastoin.

Puhemies! Tässä esityksen keskeisiä ongelmia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

17.09 **Olga Oinas-Panuma kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suoraan sanottuna toivoin ihan loppuun asti, että joku hallituspuolueissa älyäisi vetää tämän lain suhteen käsijarrun, mutta ei älynnyt. En oikeastaan olisi halunnut uskoa, että tämä laki yleensäkin tuodaan tähän saliin, mutta se on nyt tuotu. Tausta-ajatus on, niin kuin aiemmin on kuultu, ihan kaunis liittyen esimerkiksi meidän pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, mutta tässä nyt toteutus ontuu, tai oikeastaan se toteutus ei edes onnu, vaan kyllä tämä toteutus ihan kaatuu. Ongelma on siinä, että tässä laissa on tämä mielivaltainen kymmenen prosentin omistusosuus, joka jättää nyt sitten monet väkiluvultaan pienet kunnat ulkopuolelle. Tällehän ei ole minkäänlaista tutkimusnäyttöä, tämä ei perustu mihinkään tutkittuun tietoon. Joku tuli ja vetäisi sen stetsonista, ja kyllä se on heikko stetson, josta tuommoisia vetäisyjä tulee.

Tämä vaikeuttaa monen kunnan toimintaa tosi tosi monessa asiassa, niin kuin tässä salissa on kuultu: Yksi, minkä näen huolestuttavana, on se, että tämän jälkeenhän tullaan rakentamaan taas näitä kuntayhtymiä. Eli kun täälläkin aina puhutaan siitä hallinnon purkamisesta ja perussuomalaiset varsinkin tykkäävät puhua kaikenlaisista hillotolpista, niin nyt tämän seurauksena tulee nimenomaan niitä kuntayhtymän valtuustoja ja muita tällöisiä ylimääräisiä pumppuja ja ylimääräistä byrokratiaa. Siirtymäaika tähän lakiin on liian lyhyt. Tämä loukkaa kunnallista itsehallintoa. Tämä on taas tällöistä täältä eduskunnasta tulevaa mikromanageerausta. Ja erityisen huolestunut olen kyllä myös näistä meidän kuluista, mitä tästä tulee, jopa 600 miljoonaa euroa negatiivisia vaikutuksia, ja nehan kohdistuvat erityisesti meidän kuntakenttään.

Jos nyt kerta halutaan näitä kuntia tyyliin liitellä yhteen tällöisellä erilaisella lainsäädännöllä, niin sanoisitte nyt sen edes suoraan, ettekä vain toisi tällöisiä lakeja, joitten todellinen tarkoitus on se, että meidän kunnat saatetaan vaikeaan tilanteeseen. Tämän lainkin jälkeen varmasti meidän isot kunnat pärjäävät, vaikka niistäkin tätä iso osa vastusti, mutta pieniin tämä tulee kolahtamaan. Se näkyy myös niissä lausunnoissa, mitä on tullut. Nehän ovat pääasiassa kriittisiä, ministeriöitä myöten, mutta sen ei annettu haitata, vaan tämä laki tänne tuotiin.

Erityisesti olen huolestunut matkailuyhtiöistä, jotka ovat monelle pienelle kunnalle tärkeitä. Monet meidän matkailullisesti merkittävät paikat sijaitsevat nimenomaan näissä väkiluvultaan pienissä kunnissa. Toinen, mistä olen erikoisen huolestunut, ovat meidän elinkeinoyhtiöt, jotka nimenomaan tekevät sitä työtä sinne pieniin ja keskisuuriin yrityksiin ja siihen, että se yritys kenttä siellä kunnissa pärjää.

Ihan oman lauseensa ja kappaleensa ansaitsee tietenkin myös tämä kyberturvallisuusasia: Te myönnätte itsekkin, että siirtymäaika altistaa kunnat kyberhyökkäyksille tai että nämä uhkat lisääntyvät. Nythän nämä isot ict-yhtiöt hallitsevat meidän kuntalaisten henkilötietoja, palkkatietoja ja varautumisjärjestelmiä, ja siinä vaiheessa, kun niitä aletaan purkaa ja siirrellä ties minkälaisille toimijoille tai vaihtoehtoisesti otetaan omaksi toiminnaksi, kyllä siinä vain on isoja riskejä. Monella pienellä kunnalla ei ole itsellään resursseja ja kykyä näitä ict-asioita hoitaa.

Te siis halusitte meidän pienet yritykset mukaan, mikä on hyvä ajatus, mutta tämä laki ei sitä ongelmaa ratkaise, tai ainakaan paremmaksi muuta. Monessa kunnassa, esimerkiksi haja-asutusalueella, ei myöskään ole sitä yritys kenttää, joka kaikkia niitä palveluita tarjoaisi. Se on ihan tosi juttu. Eli lopulta todennäköisesti isot kansainväliset yritykset tai isot yritykset, jotka tulevat jostain muualta, vievät sen potin.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kirjoitin tänne vihkoon ihan, miten tämä laki olisi voitu korjata: paras korjaushan olisi ehdottomasti ollut se, että tätä lakia ei olisi tähän saliin tuotu, eliikä siis jättämällä tekemättä, ja poistamalla tämä kymmenen prosentin omistusraja.

Näin ihan lopuksi: Olen tosi surullinen meidän monen väkiluvultaan pienen kunnan puolesta, ja suurempienkin, nekin tätä vastustivat. Tämä on ideologinen, tämä on keskittävä, tämä ei auta meidän pieniä yrityksiä eikä auta meidän kuntakenttää. Tämä on tämän hallituksen top viisi typerimpiä lakeja, mitä te olette tähän saliin tuoneet, ja joka ikinen ihminen, joka on kuntapäätäjänä toiminut ja tätä vähän sydämellään tarkastelee ja tuon lakiesityksen tutkii, ymmärtää tämän asian. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

17.14 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Kävin hankintalain perusteita läpi ensimmäisessä käsittelyssä enkä kovin syvällisesti mene tässä yhteydessä muuta kuin kokoa tiiviisti tämän esityksen keskeisimmät ongelmat.

Hallituksen esityksessä itsessään, sen sisällössä, tästä hankintalain uudistamisesta on tavoitteita, jotka ovat erittäin hyviä, mutta sitten pilataan muutamalla asialla tämä lopputulos.

Jospa käyn ihan lyhykäisyydessän läpi nämä ongelmat tästä lakiesityksestä: Kilpailu ei ensinnäkään lisääntynyt, sitten kustannukset kasvavat merkittävästi, hallinnollinen taakka kasvaa, neljäntenä haitat pienille kunnille ja alueelliselle elinvoimalle, viidentenä turvallisuus- ja huoltovarmuusriskit, kuudenneksi ongelmat erityisaloilla ja seitsemänneksi puutteellinen valmistelu.

Erityisesti pysähdyn tähän loppuun puutteellisen valmistelun kohdalle. Tässä vaikutusarviot eri tyyppisiin kuntiin ovat jääneet kokonaan tekemättä. Sitten toinen tähän liittyvä asia: On mielenkiintoista, että lakiesitys ajoittuu huonosti EU:n hankintadirektiivin uudistuksen kanssa, joka on muuten tulossa näillä näkymin syksyllä tänne eduskuntaan käsittelyyn. Sitten tämä sääntely lisää monimutkaisuutta, vaikka tavoitteena piti olla yksinkertaistaminen.

Mutta kriittisin kohta koko tässä lakiesityksessä on tämä 10 prosentin omistusrajavaatimus, ja se, mikä on mielenkiintoisinta, on se, että hallituksen esityksessä on perustelu, että tämä on siis määräysvallan vuoksi. No, sen verran osakeyhtiölakia olen joutunut ammattini puolesta lukemaan, että määräysvaltaa ei ole missään osakeyhtiössä 10 prosentin omistuksella, vaan jos kirjanpitolakia katsotaan, niin määräysvalta saavutetaan 30 prosentin omistuksella. Sen vuoksi tämä 10 prosentin sääntö on hatusta, niin kuin täällä on jo monesti kuultu.

Eli keskeisin johtopäätös tästä koko lakiesityksestä on, että tämä ei lisää kilpailua merkittävästi mutta lisää kustannuksia, riskiä ja byrokratiaa.

Sen johdosta edellä olevan perusteella ehdotamme, että 1.—4. lakiesitykset hylätään ja että hyväksytään neljä lausumaa. Nämä vastalauseen lausumaehdotukset ovat seuraavat:

1. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uudestaan hankintalakia koskevat lakiesitykset siten, että hankintalain uudistukselle asetetun tavoitteen mukaisesti kilpailua todella lisätään muun muassa tehostamalla palvelutuotantoa kustannustehokkaammaksi ja lisäämällä alueellista elinvoimaa.”

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

2. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uudestaan hankintalain uudistamista koskevan lakiesityksen ilman sidosyksiköiden kymmenen prosentin omistusrajavaatimusta.”

3. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tarvittavan esityksen, jolla lasketaan markkinakartoitusta koskevan sääntelyn alaraja yhteen miljoonaan euroon, ja samalla arvioidaan tarvetta tiukentaa markkinakartoituksen huomioimista hankinnan toteuttamisessa.”

4. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa uudessa valmistelussa kyber- ja tietoturvallisuuden toteutumisen.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.18 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hankintalaki tässä muodossaan on erityisesti julkiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle erittäin huono asia. Käsittelimme sitä hyvin perusteellisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kuulimme lukuisia asiantuntijoita. Niistä yksi mielenkiintoisimpia oli sellainen kokonaisnäkemys, jossa lukusarja menee tällä tavalla: Suomen julkisten hankintojen kokonaisuudesta, joka on noin 38 miljardia euroa, tällä hetkellä valtaosa eli 31 miljardia on täysin suoraan jo hankintojen piirissä ja 7 miljardia, siis tuollainen noin viidennes, on sitten näiden sidosyksikköyhtiöiden toimintaa. Se jakaantuu kahtia niin, että siitäkkin puolet on hankintaa, joka tehdään ulkopuolelta, ja toinen puoli eli kolme ja puoli miljardia on sitä omaa toimintaa.

No, valtaosa näistä sidosyksiköistä on sellaisia, että niissä suuret kunnat, niin kuin täällä nyt on kerrottu, tulevat sen jälkeen kyllä pystymään jatkamaan, kun ne tekevät järjestelyjä, joissa sitten ne yli kymmenen prosentin omistusosuuden omaavat tulevat jäämään sinne. Mutta se pienten kuntien ongelma, kuten täällä on jo selkeästi viitattu, tulee olemaan todella suuri ja hankala. Itse asiassa tässä vapautuu markkinoille hyvin vähän mitään toimintaa — on arvioitu, että käytännössä jopa tuollainen 100—150 miljoonaa euroa eli lähinnä se pienosakkaiden osuus nyt sitten. Millä tavalla ne tulevat siitä sitten selviämään? Ja kun tätä verrataan näihin muutuskustannuksiin, niin ei tässä taloudellisessa yhtälössä todella ole mitään järkeä.

Terveydenhuollossa on viime vuosina korostettu kovinkin paljon tätä suurtuotannon etua, ja se näkyy sitten useissa niissä yhtiöissä, joita ollaan esimerkiksi tukipalveluihin luotu mutta sitten myös ihan ydinpalveluihin, joita nyt edustavat ehkä tunnetuimmin Suomessa Pirkanmaalla toimivat Coxa ja Sydänkeskus Oy. Nyt näiden toiminta tulee selkeästi tässä vaikeutumaan, ja sama tulee näkymään tietysti muualla Suomessa vastaavissa yhtiöissä.

Sitten on myös nämä kilpailurajoitukset, jotka ovat toki jo ennestään voimassa ja jotka ovat Suomessa paljon tiukemmat kuin sitten EU:n hankintadirektiivin määritelmät, eli vain tämä viisi prosenttia tai 500 000 euroa saa olla ulosmyyntiä. Esimerkiksi HUS Laboratorio voisi myydä tällä hetkellä markkinoilla paljon enemmän, mikä suoraan hyödyttäisi terveyspalveluiden käyttäjiä, mutta nämä rajoitteet jatkossakin heikentävät sitä.

Kaiken kaikkiaan, niin kuin tässä edellinenkin puheenvuoron käyttäjä totesi, hylättävä lakiesitys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

17.22 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun kannatuspuheenvuoro edustaja Mehtälän tekemään vastalauseeseen ja siinä esitettyihin lausumiin.

Täällä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja, mutta nostan joitain teemoja vielä tässä erityisesti esille.

Tämä paljon esillä ollut kymmenen prosentin omistusraja vaikuttaa erityisen vakavasti ja kalliisti kuntien toimintojen järjestämiseen ja, voi ajatella, jopa huoltovarmuuteen kuntien järjestämän ruokahuollon osalta. Vaikka esityksen tavoitteena on kilpailun lisääminen ja säästöjen aikaansaaminen, ovat esityksen vaikutukset etenkin kuntakentällä täysin päinvastaiset, kuten täällä on hyvin ja useaan kertaan todettu. Se lisää kustannuksia, mutta ei lisää kilpailua ja heikentää erityisesti pienien elintarvikkeita tuottavien tahojen mahdollisuuksia tarjota tuotteita jatkossa kuntien ruokapalveluille.

Hallituksen esitys ei myöskään vastaa parlamentaarisen arviointiryhmän tavoitteita julkisten elintarvikehankintojen sääntelystä. Hankintakriteerejä koskevat hyvät periaatteet tulee kirjata velvoittavasti hankintalain pykäliin, jotta ne eivät jää pelkiksi tavoitteiksi. Lain tulee myös ohjata hankintayksiköitä tekemään elintarvike- ja ruokapalveluhankintoja, joissa noudatetaan kestäviä ja Suomen lain mukaisia tuotantotapoja. Kotimaisia ja ulkomaisia tuotteita on kohdeltava yhdenvertaisesti edellyttämällä samoja tuotantotapoja tuonnilta, mikä vahvistaa myös huoltovarmuutta. Lisäksi laadun tulee olla ensisijainen valintaperuste hankinnoissa, sillä ilman selkeää velvoittavuutta laatukriteerit jäävät helposti hinnan jalkoihin. Vähimmäisomistusosuuden kymmenen prosentin vaatimus koskisi esimerkiksi noin 20:tä ateriapalveluyhtiötä, joiden omistajia ovat yhdessä kunnat ja hyvinvointialueet. Uudistuksen hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa palveluiden uudelleenjärjestelystä aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Erityisen hankalat vaikutukset esitetyllä sääntelyllä on pieniin kuntiin — mikä on tuotu lähes jokaisessa puheenvuorossa esille — yksinkertaisesti sen takia, että pienen kunnan ei ole järkevää tai aina edes mahdollista toteuttaa ateriapalveluja yksin, ja sidosyksikköjärjestämisen rajoittaminen estää keskittämisen tuomat volyyymihyödyt. Paikalliset ateriapalveluyhtiöt ovat myös ne, jotka takaavat lähi- ja luomuelintarvikkeiden laajan käytön ja hankkimisen, paikallisen ruuan. Mikäli pieni kunta joutuu luopumaan nykyisestä palveluiden järjestämistavastaan sidosyksikkömuutoksen myötä, se näkyy välittömästi koululaisten, varhaiskasvatuksen sekä vanhusten arjessa. Pelkät omistusjärjestelyt, saati muu palveluiden uudelleenjärjestäminen, johtavat merkittäviin taloudellisiin vaikutuksiin kunnissa. Erityisesti sidosyksiköissä, joissa on merkittävää omaisuutta tai tasearvo, muodostuvat osakkeiden hinnat merkittäviksi. Tällaista omaisuutta ovat muun muassa ympäri Suomen tehdyt keittiöinvestoinnit ateriapalveluyhtiöiden toiminnan alueelliseksi varmistamiseksi. Omistusjärjestelyjen mahdollistamiseksi kunnat joutuvat hakemaan lisärahoituksia lainoin ja muin rahoitusjärjestelyin, joita ei nykyisessä taloustilanteessa muutoin olisi tarpeen toteuttaa.

Myös hyvinvointialueita edustava Hyvil on kriittinen esitystä kohtaan ja pitää esityksen muutuskustannusten korvaamista hyvinvointialueille välttämättömänä. Lisäksi Hyvil toteaa, että mikäli nyt kaavailtu muutos sidosyksikkösääntelyyn koskien vähimmäisomistusvaatimusta toteutuu, vaikeuttaa se huomattavasti ruokapalveluiden järjestämistä alueellisesti. Ruokapalveluiden järjestäminen on osa hyvinvointialueiden varautumista ja huoltovarmuutta ja erikoisruokavaliot huomioiden vaatii erityistä osaamista ja ravitsemuksen tuntemusta. Onkin mahdollista, että jos ruokapalveluiden järjestäminen ei ole mahdollista järjestää oman sidosyksikön kautta, hyvinvointialue ottaa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

toiminnan itselleen. Tästä järjestelystä syntyy isoja muutuskustannuksia, mutta mitään uutta markkinaa ei käytännössä synny.

Paikallisesti tuotetut ateriapalvelut ovat osa suomalaista huoltovarmuutta, kokonaisturvallisuutta. Elintarvikehankintojen erityinen huomioiminen osana huoltovarmuutta ja varautumista on äärimmäisen tärkeää. Paikalliset keittiöt varmistavat ruuan toimitusvarmuuden myös poikkeustilanteessa. Julkisosasteisessa ateriapalvelussa, joka toimittaa ruuan laitoksiin vanhuksille ja lapsille, on kyse teollisen kokoluokan tuotannosta, jossa määrät ovat 15 000—40 000 annosta päivässä.

Arvoisa puhemies! Hieman ehkä makaaberin sanonta, mutta englannin kielestä suomennettuna on olemassa sellainen kuin että tie helvettiin on päällystetty hyvillä aikomuksilla, ja kyllä tässä hieman sellaisia elkeitä on. — Kiitos. [Jaana Strandman: Ohhoh!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Hänninen.

17.27 Juha Hänninen kok: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Viitalalle haluan kertoa kuitenkin, että en ole itse menossa siihen paikkaan, minkä tuossa äsken mainitsitte.

Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa julkisten hallintojen avoimuutta, kilpailua, kustannustehokkuutta ja elinvoimaa, eli nämä tavoitteet ovat varsin hienot ja hyvät. Kilpailu on hyvä asia, kun tuotetaan palveluja. Julkinen sektori käyttää vuosittain kymmeniä miljardeja erilaisiin tuotteisiin ja palveluihin, minkä takia on oikeus ja kohtuus, että kilpailu näihin ja näiden tuottamisesta on avointa. Erityisesti meidän tulee huomioida alueiden pk-yritykset eli pilkkoa hankinnat niin, että myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä on niihin mahdollisuus.

Arvoisa puhemies! Pienillä kunnilla säilyy mahdollisuus tehdä hankintoja yhteishankintayksiköiden ja hankintarenkaiden avulla sekä omana tuotantonaan silloin, kun markkina alueilta puuttuu kokonaan. Samalla valtion rahoittamaa hankintaneuvontaa on vahvistettu, jotta osaaminen ei muodostu pullonkaulaksi. Tämä on uudistus, joka palauttaa kilpailun periaatteen julkisiin hankintoihin ja kohtelee palveluntuottajia tasapuolisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä laki on askel kohti reilumpaa kilpailua ja tehokkaampaa julkisten varojen käyttöä. Kun toimimme näin, on se ennen kaikkea kansalaistemme eduksi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.28 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa edellä arvostamani edustaja Kallio piti hyvän puheenvuoron. Itse asiassa hän puhui samaa asiaa, mitä itse tässä aion tuoda esille, eli edustaja Kallio hienosti otti tekstiä sieltä maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon tekemästämme erivästä mielipiteestä, jossa siis koko oppositio oli yhdessä mukana. Siellähän lukee muun muassa seuraavaa: ”Myös hyvinvointialueita edustava Hyvil on kriittinen esitystä kohtaan ja pitää esityksen muutuskustannusten korvaamista hyvinvointialueille välttämättömänä. Lisäksi Hyvil toteaa, että nyt kun kaavailtu muutos sidosyksikkösääntelyyn koskien vähimmäisomistusvaatimusta toteutuu, vaikeuttaa se huomattavasti ruokapalveluiden

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

järjestämistä alueellisesti. Ruokapalveluiden järjestäminen on osa hyvinvointialueiden varautumista ja huoltovarmuutta ja erikoisruokavaliot huomioiden vaatii erityistä osaamista ja ravitsemuksen tuntemusta.”

Arvoisa rouva puhemies! Itse kiinnitän huomiota juuri erikoisruokavalion tuottamiseen näitten muutosten jälkeen. Se ei ole leikin asia, eikä sitä sovi vähätellä. Kun puhutaan erikoisruokavaliosta ja sen toimittamisesta eri sidosryhmille, niin on äärimmäisen tärkeää, että se ruokavalio on todella sitä, minkä sen kuuluu olla. Ihan tälleen keliaakikkona voin sanoa, että jos siellä virheitä tulee sen ruokavalion toimittamisen suhteen, vaikka erityisesti vanhemmille ihmisille, niin siitä voi olla tosi isoja ja vakavia seuraamuksia. Siten tämä asia on myös otettava tässä yhteydessä huomioon. Tämä ei ole muissa puheenvuoroissa varsinaisesti esille tullut, joten siksi halusin tämän vielä tässä sanoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

17.30 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nostan kolme pointtia tästä hankintalaista.

Ensinnäkin velkajarrutyöryhmän jäsenenä ihmettelen sitä, että tällaisessa julkisen talouden tilanteessa halutaan aiheuttaa kunnille 600 miljoonan edestä kustannuksia — tämä tulee Kuntaliiton laskelmista.

Toiseksikin nämä kustannukset eivät koidu oikeastaan niinkään suurille kaupungeille, vaan tämän on tarkoituskin olla pienten kuntien pakkoliitoslaki. Eli tällä hankintalailla ajetaan pieniä kuntia isompiin yksiköihin.

Ja kolmanneksi olen erittäin surullinen siitä, minkä vaikutuksen tämä hankintalaki antaa suomalaisen ruoantuotantoon ja suomalaisen ruoan, lähi- ja luomuruoan ja ylipäättään suomalaisen ruoan, hankkimiseen. Me olisimme voineet tässä lain yhteydessä säätää sen, että julkisiin ruokapalveluihin ei oteta ruokaa, joka ei täytä Suomen lainsäädännön velvoitteita, mutta se ei hallitukselle kelvannut. Me olisimme voineet tätä kymmenen prosentin sääntöä muuttamalla, tai tekemällä poikkeuksia, varmistaa sen, että kuntien yhdessä omistamat, esimerkiksi hyvinvointialueen kanssa tai useamman kunnan yhteistyönä omistamat, ruokahuoltoyksiköt olisivat voineet toimia järkevällä tavalla, mutta tämä hallitus ei sitä halunnut. Se ei halunnut varmistaa erityisruokavaliota, ei lähiruokaa, ei luomuruokaa, ei sitä, että hankintaosaamista olisi niin, että pystytään paikallista hankkimaan, kun toisella puolella valittajina ovat vastassa isot kansainväliset jättiyhtiöt. Eli nyt sitten kuntiin joudutaan palkkaamaan uutta väkeä, jos halutaan tällaiseen lopputulemaan päästä.

Tämä hankintalaki on näiltä osin täysi susi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.32 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on monia näkökohtia tullut esiin, ja ehkä yksi semmoinen, jota tässä ei olla niin paljon käyty, on se, että EU on uudistamassa hankintalakia ja olisi ollut Suomenkin kannalta hyvä odottaa, minkä tyyppinen hankintalakiesitys sieltä on tulossa, ja katsoa, mitä muutostarpeita se olisi tuonut tullessaan, ja olisi päästy sillä tavalla yhteiseen kehityspolkuun tältä osin.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten tässä on myös unohdettu aika pitkälti se, että kun pienet kunnat ovat laittaneet tällaisia in-house-yhtiöitä yhteen, niin se on myöskin tuonut sellaista

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

hankintaosaamista ja kilpailuttamisosaamista, mitä yksittäisellä pienellä kunnalla välttämättä ei ole. Tavallaan myös tätä kautta kilpailuttamalla kunnat ovat voineet säästää ja saada niitä palveluja edullisemmin kuin ne olisivat yksittäisinä kuntina pystyneet niitä tekemään, ja sitten ne olisivat olleet riittävän kokoisia myöskin neuvottelemaan näitten isompien toimijoiden kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä huolestuttavin asia tässä on se, että tämä kymmenen prosentin raja on vedetty vähän niin kuin hihasta, että sitä ei ole perusteltu lain käsittelyvaiheessa eikä tässä lakiesityksessä, mistä syntyy tämä kymmenen prosentin raja. Tämä on tavallaan se, joka johtaa tässä nyt tämän koko rakenteen muuttumiseen aika isolta osin, ja sehan osio olisi pitänyt tässä paremmin perustella, minkä takia tätä keskustelua täällä erityisen paljon käydään. Se kymmenen prosentin raja ei avaudu kyllä tästä lakiesityksestä. Tämä on ollut linjaus, joka on vain tehty, ja sillä mennään eteenpäin.

Vielä lopuksi, arvoisa rouva puhemies: Tämä voi johtaa myöskin työehtosopimushoppailuun, kun markkinoita muutetaan tällä tavalla ja ne eivät ole tässä kunnallisessa sopimuskentässä kiinni, ja voi olla, että ne kaikki palveluntarjoajat eivät ole sellaisia tekijöitä, jotka hoitavat työehtoja samalla tavalla ja samalla tasolla kuin näissä normiyhtiöissä on tehty.

Eli täällä on paljon tällaisia asioita, joiden vuoksi tätä lakiesitystä ei olisi pitänyt viedä eteenpäin ja olisi pitänyt kokonaan uudestaan määritellä, millä tavalla sitä kilpailua saadaan paremmin aikaiseksi kuntasektorilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

17.35 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Halusin vielä pyytää puheenvuoron kiittäkseni edustaja Kalliota erinomaisesta puheenvuorosta, jossa hän nosti esiin tämän lakiesityksen muutosten vaikutukset ruokaturvaan ja paikallisiin ruokaketjun toimijoihin. Siis erityisesti suomalaiset ruuantuottajat, elintarvikealan yrittäjät ja yritykset ja ruokapalveluiden tuottajat voivat näiden muutosten myötä ajautua vielä vaikeampaan tilanteeseen. Kyllä meidän yhteinen tehtävämme olisi pikemminkin parantaa näiden toimijoiden toimintamahdollisuuksia ja -edellytyksiä ja varmistaa siten paikallista elinvoimaa, huoltovarmuutta ja ruokaturvaa.

Kiitoksia vielä kaikista näistä puheenvuoroista, joissa tämä asia on nostettu esiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.36 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Kallille. En minä sen takia tänne enää uudelleen tullut. [Naurua]

Joitain huomioita vielä erityisesti matkailuun ja kehitysyhtiöihin, elinvoimayhtiöihin liittyen. Tästä hankintalain omistusrajavaatimuksesta tulisi sulkea pois yleishyödylliset yhtiöt, kuten elinvoimayhtiöt ja matkailuyhtiöt, ja erityisesti maakunnalliset kasvua tukevat yleishyödylliset yhtiöt tulisi suojella. Hallitusohjelmassa luvattiin, että sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti. Yleistä etua ei ole kuitenkaan huomioitu kaavamaisessa kymmenen prosentin omistusrajassa.

Arvoisa puhemies! Kymmenen prosentin omistusoikeusvaatimus voi heikentää esimerkiksi Visit Finlandin ja matkailun alueellisten organisaatioiden toimintaa ja näin

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

ollen suomalaisen matkailualan kehittämistä ja markkinointia. Suomessa toimii noin 20 matkailualueorganisaatiota. Ne kokoavat kuntia, matkailuyrityksiä ja muita alueellisia toimijoita yhteistyöhön. Matkailuyritykset eivät ole Visit Finland -organisaation kilpailijoita, vaan kyse on yhteistyökumppanuudesta. Pienet kunnat tippuisivat pois yhteisistä matkailuyhtiöistä, jolloin alueelliset yhteistyörakenteet hajoaisivat. Samalla yhteys valtakunnalliseen Visit Finland -järjestelmään katoaa. Kuten talousvaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, erityisesti mikro- ja pienyrityksillä ei käytännössä ole enää mahdollisuutta markkinoida palvelujaan yhtä laajasti tai toimia yhteistyössä Visit Finlandin kanssa ilman alueorganisaatioiden apua. Siis tämä on talousvaliokunnan mietinnössä todettu asia.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhtiöt ovat voittoa tavoittelemattomia kuntien omistamia ja rahoittamia alueen elinvoimaa kehittäviä organisaatioita, joista suurin osa toimii usean kunnan alueella. Yli puolet Suomen kunnista toteuttaa elinvoimatyötä yhden tai useamman kunnan omistaman sidosyksikköasemassa olevan kehitysyhtiön kautta, loput kuntaorganisaatioissa olevassa elinkeinotoimessa. Useiden asiantuntijalausuntojen mukaan nämä useamman kunnan omistamat ja jopa maakunnan laajuiset kehitysyhtiöt toimivat tehokkaina alustoina alueen elinvoimatyölle. Kehitysyhtiöt toimivat yritystoiminnan kehittämisessä jo nyt yhteistyössä yksityisen sektorin palveluntuottajien kanssa välittäen sekä myös ostaen niiden palveluja.

Lakiesityksen tavoitetta markkinoilta oston kasvattamisesta ei edistetä kehitysyhtiöiden sisällyttämällä lain kymmenen prosentin omistusrajavaatimuksen piiriin. Kuntatalouden kireydestä johtuen osalla pienimpiä kuntia ei yksin olisi mahdollisuutta resursoida elinvoimatyötä juuri lainkaan. Omistusosuusvaatimusta ei tule soveltaa ainakaan elinkeino- ja matkailuyhtiöihin, kun ne hoitavat yleishyödyllisiä tehtäviä eivätkä toimi kilpailijoina markkinoilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen

17.39 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun on todettava, että hankintalain tavoite on äärimmäisen hyvä, siis lisätä kilpailua ja vähentää kustannuksia. Kun tällaista uudistusta tehdään, sen pitäisi olla niin intohimoinen, että sinne ei jää kovinkaan paljon porsaanreikiä ja mahdollisuuksia kiertää sitä, mutta aina kun näitä uudistuksia on tehty, niitä mahdollisuuksia jää. Silloin käy helposti niin, että ne tavoitteet eivät välttämättä täysimääräisesti täyty ja sen suhteen on syytä kyllä seurata, mikä tämän lain lopputulos sitten aidosti on.

Mutta otin tämän puheenvuoron oikeastaan siksi, että täällä tuotiin esiin, että lähiruokaa ei jatkossa voisi suosia eikä käyttää eikä kilpailuttaa järkevästi tämän lakimuutoksen myötä, ja sitä en kyllä osta. Halutessaan kunnat voivat uudistaa kilpailutustaan monella eri tavalla päästäkseen siihen samaan tavoitetilanteeseen kuin nykyiselläänkin: ottamalla sen omaksi palvelukseen, tekemällä sen kuntayhtymän kautta, hankintarenkaan kautta tai jopa muuttamalla osakejärjestelyä niin, että osakkeen arvotus muuttuu yhtiön sisällä. Kaikki nämä johtavat siihen, että nykytilanne säilyy, jos ei haluta kilpailuttaa toimintoja. Mutta toki toivoisin, että jokainen haluaisi kilpailuttaa ne toiminnot, että saataisiin se edullisin ja paras ratkaisu.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 21/2026 vp
Lakialoite LA 4/2023 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 13/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Sieltä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Strandman.

Keskustelu

17.41 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö loukkaa vakavasti työntekijöiden oikeuksia ja vääristää rehellistä työelämää. Siksi hallituksen esitys on tarpeellinen ja perusteltu. Esityksessä rikoslain kiskonnan tapaista työsyRJintää koskeva sääntely korvataan selkeämmällä kiskontaa työelämässä koskevalla rikoksella. Samalla säädetään uutena rikoksena törkeä kiskonta työelämässä, josta voidaan tuomita jopa neljän vuoden vankeusrangaistus. Rangaistuksia kiristetään ja viranomaisille annetaan nykyistä tehokkaampia keinoja puuttua vakaviin väärinkäytöksiin. Suomessa pitää voida tehdä työtä turvallisesti ja lainmukaisissa oloissa. Työntekijöiden hyväksikäyttö, alipalkkaus, uhkailu ja ihmisten riippuvaisen aseman hyödyntäminen eivät kuulu suomalaiseen työelämään. Lakivaliokunta toteaa, että nykyinen sääntely on ollut osittain hajanaista. Tämän vuoksi rikosten tunnistaminen ja tutkinta ovat olleet vaikeita. Selkeämpi lainsäädäntö helpottaa viranomaisten työtä ja parantaa myös uhrien oikeusturvaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä on tärkeää myös se, että työelämässä tapahtuva kiskonta voi jatkossa johtaa liiketoimintakieltoon. Yrityksille pitää tulla todellisia seurauksia vakavista väärinkäytöksistä. Rehellisesti toimivien yritysten kilpailuasemaa pitää suojella. Törkeän kiskonnan lisääminen telekuuntelun mahdollistavien rikosten joukkoon antaa poliisille lisää keinoja puuttua järjestelmälliseen hyväksikäyttöön. Vakava ja suunnitelmallinen rikollisuus vaatii tehokkaita tutkintakeinoja. Työperäinen hyväksikäyttö liittyy monesti ulkomaalaisen työvoiman väärinkäyttöön, jossa työntekijä on heikossa asemassa kielitaidon, oleskeluluvan tai taloudellisen tilanteen vuoksi. Juuri siksi lainsäädännön pitää suojata heikommassa asemassa olevia nykyistä paremmin. Suomessa työnteon kuuluu perustua reiluihin sääntöihin, laillisiin työehtoihin ja siihen, että työntekijöitä kohdellaan ihmisarvoisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.43 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat ja yleisö siellä lehtereillä ja nettien ääressä! Suomen on oltava maa, jossa jokaisen ihmisen arvo on jakamaton. Jokainen on arvokas myös silloin, kun hän tulee tänne työn vuoksi, puhuu muuta kieltä tai ei tunne järjestelmäämme. Ihmisarvo ei neuvottele, eikä se saa muuttua työmarkkinoilla

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

kaupankäynnin kohteeksi. Nyt vastaamme ilmiöön, joka on ollut liian pitkään näkymättömissä.

Tämä esitys on annettu työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Se ei ole vain hallinnollista epäselvyyttä tai yksittäisiä väärinkäytöksiä, vaan ilmiö, jossa ihmisiä on johdettu harhaan, painostettu, alipalkattu ja pidetty sellaisessa riippuvuussuhteessa, ettei heillä ole ollut käytössä mahdollisuutta puolustaa itseään. Tällaista ei voi hyväksyä missään tai milloinkaan. Kaikenlainen hyväksikäyttö loukkaa syvästi turvallisuutta. Kyse ei ole vain uhrin henkilökohtaisesta turvallisuudesta, vaan koko yhteiskunnan turvallisuudentunteesta. Jos joku voidaan pakottaa tekemään pitkää päivää liian pienellä palkalla ja ilman laissa säädettyjä oikeuksiaan, silloin järjestelmän rehellisyys ja luottamus murtuvat. Rehelliset yritykset jäävät alakynteen ja työmarkkinoille syntyy harmaa alue, mitä emme voi sallia.

Arvoisa puhemies! Hyväksikäyttö on saatava rikosoikeudellisesti tuomittavaksi. Siihen tarvitaan selkeämpiä tunnusmerkistöjä ja kovempia seuraamuksia, jotta uhrin ei enää tarvitse todistaa tullessa syrjityksi etnisyyden tai kansallisuuden perusteella. Hyväksikäyttö on väärin riippumatta siitä, keneen se kohdistuu tai missä sitä esiintyy: rakennuksilla, keittiöissä, siivouksessa ja hoivassa on saatava työskennellä ihmisarvoa kunnioittaen.

Se on väärin nimenomaan siksi, että ihmistä käytetään hyväksi. Kenelläkään ei tule olla oikeutta kajota toisen ihmisen perusoikeuksiin Suomessa eikä missään muuallakaan. Siksi tämä esitys vahvistaa poliisin ja syyttäjän keinoja tutkia vakavia hyväksikäyttötapauksia. Se antaa viranomaisille ne työkalut, jotka tällaisen rikollisuuden kitkeminen vaatii. Samalla se suojaa niitä työntekijöitä, joiden panos on yhteiskunnalle välttämätön.

Esitys on huolellisesti käsitelty lakivaliokunnassa, ja nyt se on valmis etenemään. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

17.47 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on Suomessa vakava ja liian yleinen ongelma. Viime aikojen uutisointi on osoittanut, että kyse ei ole yksittäistapauksista vaan ilmiöstä, joka koskettaa monia työntekijöitä eri toimialoilla. Siksi on tärkeää, että lainsäädäntö antaa viranomaisille riittävät keinot puuttua hyväksikäyttöön tehokkaasti ja ennalta ehkäisevästi.

Hallituksen esitys sisältää useita tarpeellisia ja kannatettavia uudistuksia: törkeän kiskonnan työelämässä lisääminen rikoslakiin sekä rangaistusten kiristäminen vakavimmissa tapauksissa ovat tervetulleita muutoksia. Samalla on kuitenkin todettava, etteivät nämä muutokset yksistään riitä ratkaisemaan työperäisen hyväksikäytön ongelmaa. Tarvitsemme edelleen vahvempia ja laajempia keinoja, jotta hyväksikäyttöön voidaan puuttua nykyistä tehokkaammin. Tämän vuoksi esitämme vastalauseessamme lausumaa, jossa edellytetään hallitusta käynnistämään valmistelu alipalkkauksen kriminalisoinniseksi sekä arvioimaan valmistelun yhteydessä muun muassa Norjan mallin mukaista sääntelyä.

Alipalkkauksen kriminalisointi olisi selkeä, oikeudenmukainen ja vaikuttava keino torjua työperäistä hyväksikäyttöä. Myös useat ammattiliitot ovat kannattaneet tätä ajatusta. Nyt käsiteltävänä oleva kiskontaa työelämässä koskeva säännös mahdollistaa puuttumisen vain osaan alipalkkaustapauksista. Erillinen alipalkkauksen kriminalisointi laajentaisi

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

merkittävästi viranomaisten mahdollisuuksia puuttua väärinkäytöksiin. Käytännössä se tarkoittaisi sitä, että palkan tai sen osan maksamatta jättäminen olisi jo sellaisenaan rangaistavaa.

Arvoisa puhemies! Hallitusta on syytä kiittää siitä, että nämä tärkeät esitykset on tuotu eduskunnan käsiteltäväksi. Ne ovat askel oikeaan suuntaan. Työperäisen hyväksikäytön laajuus kuitenkin osoittaa, että työtä on vielä paljon tehtävänä. Tarvitsemme jatkossakin määrätietoisia toimia, jotta hyväksikäytölle ei ole sijaa suomalaisessa työelämässä. Tämän vuoksi, arvoisa puhemies, esitän vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy lainvalmisteluun alipalkkauksen kriminalisoimiseksi arvioiden tätä varten ainakin Norjassa käytetyn alipalkkauksen mallin.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.51 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on vakava ongelma, johon on puututtava nykyistä tehokkaammin. Työperäisen hyväksikäytön osalta olemme saaneet järkyttäviä esimerkkejä niin teollisuudessa kuin marja-alallakin. Hallituksen esitys on lähtökohtaisesti oikeansuuntainen ja sen tavoitteita voidaan pitää kannatettavina, mutta rehellisesti sanottuna tämä ei vielä riitä. Hallitus puhuu paljon työelämän pelisäännöistä ja työmarkkinoiden toimivuudesta. Jos tavoitteena todella on kitkeä työperäistä hyväksikäyttöä, pitäisi puuttua sen kaikkein yleisimpään ja konkreettisimpaan muotoon, alipalkkaukseen. Mikä viesti lähtee työntekijälle, joka tekee työnsä mutta saa väärin ja jopa rikollisesti toimivalta työnantajalta liian pientä palkkaa? Entä mikä viesti lähtee epärehelliselle työnantajalle, joka rakentaa kilpailuetunsa maksamalla palkkaa työntekijälle vähemmän kuin työehtosopimus tai laki edellyttää?

Tällä esityksellä puututaan osaan ongelmista, mutta tahallinen alipalkkaus jää edelleen liian usein ilman riittäviä seuraamuksia. Juuri tässä kohtaa hallituksen rohkeus loppuu. Jos aidosti hallitus haluaisi vähentää työperäistä hyväksikäyttöä, ensimmäinen ja luontevin askel olisi alipalkkauksen kriminalisointi. SDP:n kansanedustaja Kim Berg on jo aiemmin esittänyt tätä lakialoitteellaan. Mallia ei tarvitsisi hakea kaukaa. Esimerkiksi Norjassa on katsottu, että alipalkkauksessa on kyse työntekijän kustannuksella hankitusta perusteettomasta taloudellisesta hyödyistä. Se on väärin työntekijää kohtaan, väärin rehellisiä yrityksiä kohtaan, joita onneksi on kyllä paljon, ja väärin koko yhteiskuntaa kohtaan. Siksi on vaikea ymmärtää hallituksen linjaa. Työelämään on kyllä löydetty keinot heikentää työntekijöiden asemaa, mutta silloin kun pitäisi vahvistaa työntekijöiden suojaa hyväksikäyttöä vastaan, toimet jäävät puolitiehen — hallituksen tahto ja rohkeus pettää.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys vie asioita oikeaan suuntaan mutta liian varovaisesti. Jos hallitus todella haluaa kitkeä työperäistä hyväksikäyttöä, sen on oltava valmis myös kriminalisoimaan tahallinen alipalkkaus — muuten puheet ja tehot eivät kohtaa. Siksi SDP pitää alipalkkauksen kriminalisointia edelleen välttämättömänä jatkotoimena ja odottaa hallitukselta huomattavasti vahvempia toimia työntekijöiden oikeuksien turvaamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä kuvaamistani syistä johtuen kannatan edustaja Viitalan tekemää vastalauseen mukaista lausumaehdotusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

17.53 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Työperäistä hyväksikäyttöä esiintyy etenkin siivous-, ravintola-, palvelu-, maatalous-, rakennus-, marjanpaiminta- ja puutarha-aloilla, joilla sen muodoista yleisin on alipalkkaus. Alipalkkausta esiintyy näillä aloilla muodossa tai toisessa. Tästä syystä tämä alipalkkauksen kriminalisointi, mitä edustajat Viitala ja Suhonen tässä toivat hyvin esiin, olisi ollut erittäin tarpeellinen lisäys tähän lakiesitykseen, ja sitä olisi pitänyt viedä siihen suuntaan.

Tämä kiskonnan vahvistaminen on tuonut tähän lakiesitykseen hyviä elementtejä ja sillä tavalla parantaa tilannetta, mutta se jättää kuitenkin vielä sellaisen tilan, jossa kiskonnan tilanteessa pitää sitten muiden edellytysten täytyttyä, että päästään sitä viemään eteenpäin, ja alipalkkauksen kriminalisoinnissa niitä ei tarvita. Kiskonta työelämässä -säännös mahdollistaa puuttumisen osaan alipalkkaustapauksista, mutta suurin osa alipalkkauksista jää edelleen tämän ja siten rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle. Kiskonta työelämässä -säännöksen soveltaminen edellyttää erityisten olosuhteiden, kuten uhrin taloudellisen ahdingon, riippuvuussuhteen tai ymmärtämättömyyden, täyttymistä, joten niitä ei tarvitse vaatia alipalkkauksen kriminalisoinnissa. Eli tämä tilanne on sellainen, että siinä pitää olla ne olosuhteet. Vaikka tuo syrjintäolettama poistettiin, niin nyt siinä pitää olla vielä nämä muut olosuhteet, että päästään tätä kiskontaa viemään eteenpäin ja sen uhrin tilannetta korjaamaan.

Siinä mielessä tämä laki jää vajaaksi, ja olisi ollut tarpeellista puuttua siihen osaan, jotta päästäisiin pidemmälle. Valtaosa yrityksistä hoitaa erittäin hyvin asioita, ja siinä mielessä tämä lakiesitys, jos siihen olisi lisätty tämä alipalkkauksen kriminalisointi, olisi ollut myös niitten rehellisten yritysten etu, mutta ennen kaikkea se olisi ollut myös näitten palkansaajien etu, jotka joutuvat näitten näitten toimenpiteitten kohteiksi.

Sitten kun lailla pitää kuitenkin olla pelotevaikutus, niin siinä mielessä tämä vähän nostaa sitä pelotevaikutusta, ja sitä kautta päästään vähän ennaltaehkäisemään mahdollisia tilanteita, joita tässä työmarkkinatilanteessa tapahtuu valitettavasti monella alalla.

Me tarvitsemme koko ajan työelämän asioiden osalta tukea. Viranomaisilla on oltava riittäviä resursseja, me tarvitaan viranomaisten välistä yhteistyötä, tulorekisterin käyttöä ja kaikkea muuta, että päästään näihin kiinni. Sitten me tarvitsemme ammattiliittojen mahdollisuutta nostaa kante niitten ihmisten puolesta, jotka eivät itse sitä kykene tekemään, jotka eivät tiedä omia oikeuksiaan. Ja sitten me tarvitsemme alipalkkauksen kriminalisointia. Silloin me oltaisiin työelämässä semmoisessa tilanteessa, että työehdot työehtosopimusten mukaisesti tulevat toteutumaan ja lainsäädäntö ja sosiaalivakuutukset tulee hoidettua asianomaisesti. Siinä mielessä työ jatkuu. Tässä on ensimmäinen hyvä askel otettu siihen suuntaan, mutta nyt työtä pitää jatkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen vielä.

17.57 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En malttanut vielä olla ottamatta puheenvuoroa sen vuoksi, koska nyt haluan kiittää edustaja Hännistä hyvästä puheenvuorosta äsken tuolta pöntöstä. Oli ilo kuunnella, kuinka edustaja Hänninen tavoilleen uskollisena korosti turvallisuutta ja työntekijöitten oikeuksia ja siihen liittyviä tärkeitä huomioita. Oli ilo kuunnella.

Ainoastaan jäin pohtimaan, kun noin vahvan puheenvuoron pitämisen jälkeen itselleni heräsi kysymys siitä, kuinka sitten on niin, että hallituspuolueet eivät halunneet nimenomaan vielä selkeämmin ja rohkeammin turvata niitä hyviä asioita, mitä edustaja

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Hänninen hienosti puheenvuorossaan äsken toi esille. Siitä olisin hieman halunnut vielä kuulla hallituspuolueitten kansanedustajilta, että miksi. Miksi hallitus ei vielä rohkeammin, vielä enemmän halunnut toteuttaa juuri niitä asioita, mitä Hänninen hienosti pöntöstä äsken kuvasi: turvallisuutta ja työntekijöitten tulevaisuutta ja myös rehellisten yrittäjien mahdollisuutta toimia jatkossakin rehellisesti? Tämä jäi vielä vaivaamaan, hieman pohdin sitä, ja olisin mieluusti vielä kuullut niitä pohdintoja hallituspuolueitten kansanedustajilta, miksi ei rohkeammin ja enemmän. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 9/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 9/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Sieltä yleiskeskustelua. Edustaja Pitko, olkaapa hyvä.

Keskustelu

17.59 Jenni Pitko vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen valiokunnan mietinnön.

Hallituksen esityksellä toteutetaan pakkausasetuksen toimeenpanon ensimmäinen vaihe. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi asetuksen toimeenpanon kannalta keskeisistä valvovista viranomaisista ja poistettavaksi kansallisesta lainsäädännöstä pakkausasetuksen kanssa päällekkäinen sääntely. Lisäksi ehdotetaan asetuksen edellyttämää täydentävää sääntelyä, joka velvoittaa pakkausten tuottajayhteisön ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän osoittamaan jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen vähimmäisosuuden määrärahoistaan.

Valiokunta toteaa, että pakkausjäteasetuksen täytäntöönpano edellyttää suorasta sovellettavuudestaan huolimatta kansallisen sääntelyn lisäämistä, ja se myös aiheuttaa toiminnanharjoittajille kustannuksia. Toisaalta jätteen määrän odotetaan vähenevän ja kierrätyksen ja uudelleenkäytön lisääntyvän, jotka ovat tärkeitä tavoitteita. Pakkausasetuksessa säädetään kaikille pakkauksille jätedirektiivin 8 ja 8 a artiklan mukainen tuottajavastuu. Tuottajavastuuvollisuus koskee noin 50 000:ta Suomeen sijoittunutta yritystä sekä satojatuhansia ulkomaille sijoittuneita yrityksiä, jotka myyvät tuotteita etäkaupalla Suomeen loppukäyttäjälle. Tuottajavastuuvelvoitteet ovat toimijoille pakottavaa lainsäädäntöä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi pakkausasetuksen toimeenpanon kannalta tarvittavat valvovat viranomaiset. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty eräiviä näkemyksiä eräiden valvontatehtävien osoittamisesta. Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella kustannustehokkaana ja tarkoituksenmukaisena ratkaisuna sitä, että

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

kunnan elintarvikevalvontaviranomainen ja Ruokavirasto ovat molemmat elintarvikekontaktimateriaalipakkauksissa käytettävän kierrätetyn muovin pitoisuutta valvovia viranomaisia. Lisäksi Tukesin tehtäväksi on tarkoituksenmukaista osoittaa muiden kuin kontaktimateriaalipakkausten kierrätetyn muovin sisällön valvonta.

Jätelain 52 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädetään pakkausten tuottajayhteisön velvollisuudesta osoittaa enintään viisi prosenttia tuottajavastuumaksujen tuloista jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen. Valiokunta toteaa, että tällä hetkellä ei ole riittävästi tietoa mahdollisista jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevista toimista ja niiden kustannuksista, joten kustannustason määrittely on hankalaa. Tästä syystä hallituksen esityksessä on pidetty tarkoituksenmukaisena jättää säätämättä tarkemmasta rahoituksen määrästä tai kohteesta tässä vaiheessa. Esitys jättää siten tuottajavastuujärjestelmille ja juomapakkausten palautusjärjestelmille laajan liikkumatilan suunnitella rahoituksen määrä ja aiotut toimet.

Keskeinen uusi säännös pakkausasetuksessa koskee verkkoalustojen tarjoajia. Asetuksen 45 artiklan 4 kohdan mukaisesti verkkoalustojen tarjoajien on hankittava verkkoalustalla tuotteitaan myyviltä etämyyjiltä vakuutus, jossa se vahvistaa tarjoavansa ainoastaan sellaisia pakkauksia, joiden osalta se täyttää tuottajan vastuuta koskevat vaatimukset kyseisessä jäsenvaltiossa. Valiokunta korostaa verkkoalustoja koskevan velvoitteen merkitystä etämyyjä koskevassa tuote- ja vastuuvälvonnassa. On huomattavasti tehokkaampaa valvoa alustoja kuin jokaista yksittäistä toiseen maahan sijoittunutta etämyyjää. Ulkomaisten yritysten valvonta on erittäin vaikeaa ja työllistävää. EU:n pakkausasetus helpottaa työtä jonkin verran, koska vaatimukset yhtenevät kaikissa EU-maissa. Valiokunta pitää ulkomaalaisten etämyyjien saamista hoitamaan tuottajavastuuvälvoitteen erittäin tärkeänä niin kaupan tasapuolisten kilpailuedellytysten kuin ympäristönsuojelutavoitteenkin kannalta. EU:n sääntelyn kehittämistä etämyyjä velvoittavaan suuntaan tulee aktiivisesti jatkaa.

Ympäristövaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esityksen ja siihen sisältyvät ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.03 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! EU:n uuden pakkausjäteasetuksen yhteydessä on noussut ymmärrettävä huoli suomalaisen, pantillisten juomapakkausten palautusjärjestelmän tulevaisuudesta. On tärkeää todeta selkeästi, että tämä asetusta Suomessa toimeenpaneva esitys ei ole muuttamassa pullonpalautusjärjestelmän perusrakennetta. Pantti säilyy, palauttaminen tapahtuu jatkossakin kauppoissa, ja järjestelmä toimii kuluttajan näkökulmasta, kuten tähänkin asti.

Arvoisa puhemies! Suomen lähtötilanne pakkausmateriaalien kierrättämisessä on vahva. Juomapakkausten keräys- ja kierrätysaste on kansainvälisesti erittäin korkea, ja pantillinen palautusjärjestelmä on keskeinen ja erityisen toimiva syy tähän. Järjestelmämme onnistuminen on tunnistettu, eikä nyt pyritä korjaamaan sellaista, mikä jo nyt toimii hyvin. Se, mikä tässä esityksessä korostuu, on painopisteen laajentaminen. Kierrätyksen rinnalle nostetaan entistä vahvemmin myös jätteen synnyn ehkäisy erityisesti kertakäyttöisten pakkausmuovien osalta. Tavoitteena on ohjata kohti ratkaisuja, joissa pakkausjätettä syntyy vähemmän alun perinkin. Tämä tavoite on tärkeä, jotta voimme turvata puhtaan ja hyvinvoivan ympäristön myös lapsillemme ja lastemme lapsille.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Suomessakin meillä on pakkausmuoveja, joiden käyttöä voimme ohjata muihin ratkaisuihin, koska toimivan kierrätysjärjestelmän lisäksi meillä on korkeaa osaamista juuri muovia korvaavissa pakkausmateriaaleissa.

Arvoisa puhemies! Palautusjärjestelmää koskevat uudet velvoitteet on rakennettu niin, etteivät ne heikennä järjestelmän toimivuutta. Panttimaksuja ei laskettaisi mukaan pakkausten tuottajayhteisöille ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjille nyt säädettäviin uusiin jätteen synnyn ehkäisyyn kohdennettuihin rahoitusosuuksiin, eikä uudelleen käytettäviä pakkauksia rasieta samoilla maksuilla. Ympäristövaliokunta korostaa, että nämä lakimuutokset vahvistavat verkkoalustojen roolia tuottajavastuun valvonnassa, mikä parantaa erityisesti ulkomaisten etämyyjien valvontaa. Sen lisäksi valvonnan tehokkuutta, riittäviä resursseja ja EU-säätelyn tulkinnan selkeyden merkitystä on painotettava jatkossakin. Kokonaisuudessaan esityksessä on siis kyse toimivan järjestelmän turvaamisesta ja kehittämisestä osana puhdasta siirtymää sekä tarpeettomien kertakäyttöisten pakkausmuovien vähentämisestä. Samalla se vastaa laajempaan, pitkäjänteiseen tarpeeseen vähentää ympäristökuormitusta ja turvaa kestäviä ratkaisuja myös tuleville sukupolville. Siksi tämä esitys on hyvin perusteltu ja tarpeellinen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2026 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 10/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 **Jenni Pitko vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valiokunnan mietinnön. Hallituksen esityksen tarkoituksena on tehdä teollisuuspäästädirektiivin muutoksen edellyttämät tarkistukset ympäristönsuojelulakiin. Teollisuuspäästädirektiivin muutoksella sen soveltamisalaa on laajennettu muun muassa laskemalla sikojen ja siipikarjan eläinsuojien soveltamisalakynnystä merkittävästi. Lisäksi soveltamisalaan on lisätty metalli- ja teollisuusmineraalien kaivostoiminta sekä suuret akkujen valmistuslaitokset.

Ympäristönsuojelulaissa ehdotetaan säädettäväksi uudesta vaatimuksesta ympäristöjärjestelmän käyttöönottamiseksi kaikissa teollisuuslaitoksissa vuoteen 2030

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

mennessä. Ympäristöjärjestelmän on oltava kunkin toimialan BAT:n eli best available technologyn mukaisten päätelmien mukainen, ja sen tulee sisältää tavoitteet jätteen määrän vähentämiseksi, energiatehokkuuden ja veden uudelleenkäytön optimoimiseksi sekä laitoksella käytettävien vaarallisten aineiden ympäristöriskien pienentämiseksi.

Teollisuuspäästödirektiivin muutoksessa sen soveltamisalaa on laajennettu aiempaa useampiin eläinsuojiiin. Niin sanotuista direktiivieläinsuojista eli direktiivin soveltamisalaan kuuluvista suurimmista ja saastuttavimmista, teollisuuslaitoksiin rinnastettavista sika- ja siipikarjatiloihin ehdotetaan säädettäväksi ympäristönsuojelulaissa omassa luvussaan. Valiokunta korostaa, että Lupa- ja valvontavirasto on direktiivieläinsuojien osalta ehdotettu lupaviranomainen, kun taas muut eläinsuojat ovat joko luvan tai ilmoituksen varaisia ja toimivalta on Lupa- ja valvontavirastolla tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella. Koska direktiiviin kuuluvien eläinsuojien kokorajaa on laskettu, aikaisempaa useampi eläinsuoja siirtyy direktiivin vaatimusten piiriin ja valtion lupaviranomaisen toimivaltaan.

Komissio tulee antamaan päätöksen toimintasäännöistä, jotka koskevat teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvia eläinsuojia. Toimintasäännöt ovat edelleen valmisteltavana, eikä niiden vaikutusta toimintaan ole siten vielä mahdollista lopullisesti arvioida. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi vaikuttaa toimintasääntöjen laadintaan aktiivisesti. Eläinsuojan osalta hallituksen esityksessä on hyödynnetty direktiivin mahdollistama siirtymä täysimääräisesti, minkä vuoksi toimintasääntöjen aiheuttama lupien päivitys on sidottu toimintasääntöjen voimaantuloon. Eläinsuojien luvat tulee päivittää toimintasääntöjen osalta viimeistään kaksi vuotta ennen siirtymäajan päättymistä eli vuosina 2028, 2029 tai 2030 riippuen eläinsuojan koosta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esiin muutoksen vaikutus lupamaksuihin, kun ilmoituksenvaraisia eläinsuojia siirtyy lupavelvollisuuden piiriin. Kuntien ilmoitusmenettelystä nyt perittävät maksut vaihtelevat kunnittain mutta ovat yleisesti ottaen kertaluokkaa pienempiä kuin valtion lupamaksut. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ratkaisua eläinsuojien lupamaksujen kasvavien kustannusten hillitsemiseksi selvitetään kiireellisesti, vaikka itse lain toimeenpano tapahtuu vasta useamman vuoden siirtymäajan kuluttua. Siirtymäaikana tulee selvittää, voiko siirtyviin direktiivieläinsuojiiin kohdentaa vastaavan maksujen alennusmekanismiin kuin mitä kohdistuu mikroyrityksiin lain 206 §:n mukaisesti. Nykyisten direktiivin soveltamisalaan kuuluvien eläinsuojien lupamaksujen perusteena on nykyinen lupamenettely, ja toimintasääntöjen täytäntöönpanoon liittyen arvioidaan, että direktiivin eläinsuojien lupamenettelyyn kuluisi nykyistä vähemmän työaikaa. Eläinsuojien lupamaksujen moninkertaistumista ei voida pitää hyväksyttävänä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että hallitus varmistaa siirtymäajan kuluessa direktiivieläinsuojien lupamaksujen kohtuullisuuden alentamalla Lupa- ja valvontaviraston direktiivieläinsuojiiin kohdistuvia lupamaksuja esimerkiksi säätämällä siitä soveltuvalta tavalla. Tästä on olemassa valiokunnan lausumaehdotus.

Tietojen julkaisemisesta: Valtion lupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvat ympäristölupa-asiat niihin liittyvine asiakirjoineen on julkaistu vakiintuneesti viranomaisen verkkosivuilla. Direktiivin muutoksen vuoksi julkaistavien tietojen määrä kasvaa. Kotieläinten pito henkilöityy yleensä yhteen tai muutamaan henkilöön, eli kysymys on olennaisesti enemmän henkilösidonnoisesta toiminnasta suuriin teollisuuslaitoksiin verrattuna. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudessakin

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tilannetietopalvelussa käytetään samantyyppistä menettelytapaa eläinsuojien osalta sijainti- ja henkilötietoluonteisten tietojen esittämiseen kuin aikaisemmin. Henkilötietojen ja liikesalaisuuksien piiriin kuuluvien tietojen julkaiseminen on perusteltua rajata välttämättöimpien toimijoiden suojaamiseksi.

Euroopan komissio on antanut lainsäädäntöehdotuksia tiettyjen ympäristösäätelyä koskevien direktiivien ja asetusten sisältövaatimusten muuttamiseksi tavoitteena vähentää yritysten hallinnollista taakkaa, niin sanotut omnibusehdotukset. Näiden ehdotusten täytäntöönpano hyvin todennäköisesti poistaa tai supistaa hallituksen esityksessä esitettyjä vaatimuksia. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena sitä hallituksen esityksen lähtökohtaa, että omnibusmuutokset saatetaan voimaan myöhemmässä vaiheessa erillisellä hallituksen esityksellä sen jälkeen, kun uusi lainsäädäntö on julkaistu ja siten sen sisältö varmuudella on tiedossa.

Ympäristövaliokunta on tehnyt siirtymäsäännöksiin lakitekniisiä tarkistuksia. Lisäksi säätelyä on pyritty selventämään siirtämällä osan siirtymäsäännöksistä sijaintia kokonaisuudessaan. Muutokset ovat teknisiä, eikä niillä ole tarkoitettu muuttaa tavoiteltua sisältöä.

Ympäristövaliokunnan yksimielinen päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen ja hyväksyy yhden lausuman.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.14 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies, hyvät kollegat! Kun käsittelemme esitystä ympäristönsuojelulain muuttamisesta, emme käsittele vain lupaehtoja tai säädösten toimeenpanoa. Kyse on siitä, millaiset pelisäännöt ohjaavat suomalaisen teollisuuden, maatalouden ja koko yhteiskunnan kehitystä tulevina vuosikymmeninä ja millaisen ympäristön jätämme tuleville sukupolville. Toimimme nyt, jotta teollisuuden päästöjä vähennetään, ympäristötehokkuutta parannetaan ja hallitusti siirrytään kohti ilmastoneutraalia taloutta. Tämä kokonaisuus on paitsi tarpeellinen ja perusteltu, myös kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävä. Jos ympäristömme ei voi hyvin, uhkaa se vesihuoltoa, ruokaturvaa ja energian saatavuutta. Siksi ympäristöriskit ovat väistämättä samalla pitkän aikavälin turvallisuusriskejä.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä keskeistä on, että ympäristönsuojelu, teollinen kehitys ja ilmastovastuu nähdään toisiaan tukevinä tavoitteina. Kun laitoksilta edellytetään parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan perustuvia ratkaisuja, ympäristöjärjestelmiä ja pitkän aikavälin siirtymäsuunnitelmia, luodaan kehikko, jossa päästöjä voidaan vähentää samalla, kun teollisuuden kilpailukykyä vahvistetaan. Kun säätely ohjaa toimintaa kokonaisvaltaisesti, ei huomio ole pelkästään päästörajoissa vaan myös energia- ja materiaalitehokkuudessa sekä kiertotaloudessa. Tämä vahvistaa suomalaisen teollisuuden huoltovarmuutta ja kykyä vastata tulevaisuuden vaatimuksiin.

Arvoisa puhemies! Muutos ei ole vain periaatteellinen linjaus, vaan sillä on myös konkreettisia vaikutuksia. Säätely laajenee uusiin toimialoihin ja koskee aiempaa useampia toimijoita, mikä lisää sekä yritysten velvoitteita että viranomaisten työmäärää. Tämän vuoksi puhtaan siirtymän onnistuminen ei riipu vain siitä, mitä säädetään, vaan myös siitä, miten säätely pystytään käytännössä toteuttamaan. On tärkeää, että siirtymä toteutetaan tavalla, joka ei aseta yksittäisiä toimijoita kohtuuttomaan asemaan. Siksi esityksen vahvuus onkin siinä, että se yhdistää kunnianhimoiset ympäristötavoitteet ja

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

hallitun siirtymän sekä tunnistaa siirtymän erilaisuuden eri toimialoilla ja eri alueilla. Kun muutokset toteutetaan pitkän siirtymäajan kautta, yritykset saavat lisää ennakoitavuutta ja aikaa sopeutua muutoksiin. Se on ratkaisevaa, koska investoinnit puhtaaseen teknologiaan eivät synny epävarmuudessa ja turvattomuudessa. Yhteiskuntamme tarvitsee vakautta, valmiutta ja tilannekuvan tarkkuutta.

Arvoisa puhemies! Puhtaan siirtymän ydin ei ole kieltojen kasaaminen vaan vastuun jakaminen ajallisesti ja oikeudenmukaisesti. Tämä esitys vie Suomea suuntaan, jossa ympäristön kantokyky, taloudellinen toimeliaisuus ja yhteiskunnan vakaus kulkevat rinnakkain käsi kädessä. Ympäristön kantokyky ei ole neuvottelukysymys, se on ennen kaikkea turvallisuuskysymys. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.19 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti haluan kiittää ympäristövaliokuntaa ja valiokunnan puheenjohtajaa. Nostan vain pari asiaa, mitkä erityisesti lämmittivät mieltä, kun ne saatiin yksimielisesti siellä menemään myös läpi. Yksi on se, että maataloudelle aiheutuviin mahdollisiin kustannusten nousuun tuli tämä lausuma erinomaisella yhteistyöllä läpi ympäristövaliokunnan ryhmien. Ja toinen on tämä tietosuojakysymys, koska maatiloilla on hyvin erityyppinen tämä yritys rakenne kuin monilla isommilla toimijoilla. Hieno juttu, että saatiin tällaiset sinne mietintöön. — Kiitos, ei muuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.20 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kun käsittelemme esitystä ympäristönsuojelulain muuttamisesta, emme käsittele vain lupaehtoja, raja-arvoja tai direktiivien toimeenpanoa. Me käsittelemme kysymystä siitä, millaisen tulevaisuuden rakennamme lapsillemme ja lastemme lapsille. Kyse on viime kädessä siitä, että välitämme kansastamme ja turvaamme heille tulevaisuuden. Puhtaan siirtymän onnistuminen ei synny yksittäisistä hankkeista tai vapaaehtoisuudesta. Se syntyy ennustettavista, oikeudenmukaisista ja pitkäjänteisistä pelisäännöistä, jotka ohjaavat teollisuutta, energiantuotantoa ja luonnonvarojen käyttöä yhteiskunnan kannalta kestäväälle uralle. Tähän me haluamme nyt panostaa. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 75/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle tuotesektorilainsäädännön uudistamiseksi

Hallituksen esitys HE 41/2026 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 17/2026 vp

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 17/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.21 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kun puhumme huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta, puhumme lopulta hyvin arkisista asioista: siitä, että kriisin hetkellä sairaalassa riittää suojavälineitä, että energiaa ja rakennustarvikkeita on saatavilla ja että yhteiskunnan perustoiminnot eivät pysähdy tiukkaan lainsäädäntöön silloin, kun aikaa ei yksinkertaisesti ole. Tämä esitys vastaa suoraan ongelmaan, jonka opimme viime vuosien kriisistä. Pandemia ja geopolittiset häiriöt osoittivat, että vaikka tuotteita olisi periaatteessa olemassa, ne eivät aina pääse ajoissa markkinoille — sertifikaatit viivästyvät, toimitusketjut katkeavat ja kansalliset viranomaiset toimivat eri tahtiin. Tämä on vakava turvallisuusriski, joka meidän tulee torjua ennen kuin seuraava yhteiskunnallinen kriisi koettelee kestävyttämme.

Arvoisa puhemies! On syytä kysyä ääneen, mitä tämä esitys tekee käytännössä. Se luo selkeän hätätilamenettelyn, jota voidaan käyttää vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Kun Euroopan unionissa todetaan sisämarkkinoiden hätätila ja tietyt tuotteet nimetään kriittisiksi, Suomi voi tämän lain nojalla toimia nopeasti. Viranomainen voi myöntää määräaikaisen luvan tuoda ja ottaa käyttöön turvallisia tuotteita silloinkin, kun normaali sertifiointiprosessi ei ehdi valmistua. Myös talousvaliokunta on tehnyt esitykseen tarkennuksia, jotka parantavat kokonaisuutta turvallisuuden näkökulmasta. Siksi turvallisuudesta ei tingitä, mutta turha viivyttely poistetaan.

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että kyse ei ole vapaalipuista tai sääntöjen romuttamisesta, päinvastoin. Laki edellyttää, että tuotteiden turvallisuus voidaan luotettavasti osoittaa, ne merkitään erikseen kriisinaikaisiksi tuotteiksi ja niitä valvotaan tavallista tarkemmin. Jos tuote osoittautuu vaaralliseksi, lupa voidaan välittömästi peruuttaa. Tämä on vastuullista varautumista, ei riskinottoa. Samalla esitys vahvistaa viranomaisten yhteistyötä, kun tieto poikkeusluvista, riskeistä ja markkinoille tulevista tuotteista liikkuu viranomaisten, Tullin ja muiden EU-maiden välillä. Tämä parantaa tilannekuvaa ja estää sen, että kriisin keskellä jokainen maa tai viranomainen toimii omissa siiloissaan.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ja huoltovarmuus eivät synny kriisin hetkellä vaan etukäteen rakennetuista rakenteista. Varautumisen täytyy tapahtua syvän rauhantilan aikana. Tämä laki on juuri sellainen rakenne. Se varmistaa, että kun seuraava kriisi tulee, Suomi pystyy toimimaan nopeasti, hallitusti ja ennen kaikkea turvallisesti. Siksi pidän tätä esitystä tärkeänä osana Suomen varautumista ja kokonaisturvallisuutta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen on poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 41/2026 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 43/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 18/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 18/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.26 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on kyse vakuutusyhtiölain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksellä pannaan täytäntöön Solvenssi II -direktiivin muutoksia. Samalla päivitetään vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta, riskienhallintaa, raportointia, valvontaa ja varautumista koskevaa sääntelyä. Kyse on teknisestä kokonaisuudesta, mutta käytännön merkitys on selvä: vakuutusyhtiöiden pitää olla vakavaraisia, hyvin johdettuja ja toimintakykyisiä myös häiriötilanteissa.

Arvoisa puhemies! Vakuutusyhtiön ongelma ei jää vain yhtiön omaksi ongelmaksi. Jos yhtiö ei pysty hoitamaan velvoitteitaan, vaikutus osuu vakuutuksen ottajiin, vahingon kärsijöihin, yrityksiin ja laajemmin rahoitusmarkkinoiden luottamukseen. Konkreettinen esimerkki on suuri vahinkotapahtuma, kyberhäiriö tai markkinamyllerrys. Silloin ei riitä, että yhtiö toimii aurinkoisena päivänä. Sen pitää kyetä maksamaan korvaukset ja pitämään kriittiset järjestelmät toiminnassa myös paineen alla.

Arvoisa puhemies! Yksi esityksen tärkeä osa on sääntelyn suhteellisuus. Lakiin lisättäisiin uusi pienen ja ei-monimutkaisen vakuutusyhtiön luokittelu. Tällaiset yhtiöt voisivat hyödyntää tiettyjä kevennyksiä sääntelyn soveltamisessa. Tämä on järkevää. Pientä ja yksinkertaista vakuutusyhtiötä ei pidä kuormittaa samalla tavalla kuin suurta finanssikonsernia. Valvonnan pitää olla tiukkaa siellä, missä riskit ovat suuria, mutta sääntelyn pitää tunnustaa toimijoiden erot.

Arvoisa puhemies! Esityksessä vahvistetaan myös riskienhallintaa. Vakuutusyhtiöille tulisi velvollisuus laatia suunnitelma kestävyysriskien ja maksuvalmiusriskien hallitsemiseksi. Finanssivalvonnalle annettaisiin myös uusia toimintavaltuuksia. Lisäksi vakuutusyhtiöille lisätään velvollisuus varautua normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin. Tämä on tärkeää. Myös normaalioloissa voi tulla kyberhyökkäyksiä, maksuliikenteen ongelmia tai järjestelmähäiriöitä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa vakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta, parantaa varautumista ja tuo sääntelyyn suhteellisuutta. Vakuutusjärjestelmä toimii vain, jos siihen voi luottaa. Tällä esityksellä vahvistetaan sitä luottamusta. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 43/2026 vp sisältyvien 1.—7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2026 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 19/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 47/2026 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2026 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 12/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 12/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.30 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön elintarvikemarkkinalain ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin muutoksin. Esityksen keskeisenä tavoitteena on parantaa elintarvikemarkkinoiden toimivuutta vahvistamalla erityisesti neuvotteluvoimaltaan heikommassa asemassa olevien toimijoiden, kuten alkutuottajien ja elintarviketeollisuuden yritysten, asemaa sopimussuhteissa. Valiokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena.

Suomen elintarvikeketjussa markkinarakenne on poikkeuksellisen keskittynyt. Päivittäistavarakaupassa muutamalla suurella toimijalla on erittäin merkittävä markkina-asema, kun taas vastapuolella toimii suuri määrä maatiloja ja elintarvikeyrityksiä. Tästä johtuen neuvotteluvoima jakautuu ketjussa epätasaisesti. Esityksessä ehdotetaan useita toimia tämän epätasapainon korjaamiseksi.

Ensinnäkin, lakiin lisätään säännöksiä kaupallisten kostotoimien torjumiseksi. Valiokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että tavarantoimittajilla on tosiasiallinen mahdollisuus hakea oikeussuojaa ilman pelkoa siitä, että yhteistyö ostajan kanssa vaarantuu. Valiokunta kuitenkin katsoi tarpeelliseksi täsmentää sääntelyä perustuslakivaliokunnan lausunnon

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

perusteella ja lisäsi mietintöön muutoksen, jolla selkiytetään asian vireillepanoa ja todistustaakkaa koskevaa sääntelyä.

Toiseksi, esityksessä säädetään mahdollisuudesta avata sopimusneuvottelut uudelleen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Valiokunta pitää tätä tärkeänä erityisesti viime vuosien kokemusten valossa. Energian, lannoitteiden ja muiden tuotantopanosten voimakkaat hinnanvaihtelut ovat osoittaneet, että ruokaketjussa tarvitaan nykyistä parempia välineitä reagoida äkillisiin kustannusshokkeihin.

Kolmanneksi, esityksessä vahvistetaan yritysten liiketoimintatietojen suojaa. Ostaja ei jatkossa voi ilman hyväksyttävää perustetta vaatia tavarantoimittajalta tietoja esimerkiksi reseptiikasta, kustannusrakenteesta tai tuotantotavoista, eikä tällaisia tietoja saa käyttää muuhun kuin ilmoitettuun tarkoitukseen.

Neljänneksi, esitys sisältää uusia säännöksiä kaupan omista tuotemerkeistä eli niin sanotuista private label -tuotteista. Valiokunta korostaa, ettei esityksellä kielletä kaupan omia tuotemerkkejä eikä rajoiteta niiden käyttöä. Tarkoituksena on puuttua ainoastaan sellaisiin menettelyihin, joissa ostaja voisi hyödyntää markkina-asemaansa tavalla, joka asettaa tavarantoimittajat kohtuuttomaan asemaan tai vääristää kilpailua omien tuotemerkkien ja brändituotteiden välillä.

Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että elintarvikemarkkinavaltuutetulla on riittävät voimavarat lain toimeenpanon valvomiseen. Lainsäädännön vaikuttavuus riippuu olennaisesti siitä, että sääntöjen noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti. Valiokunta ehdottaa lisäksi lausumaa, jonka mukaan kaupan omien tuotemerkkien markkinaosuuksien, kotimaisuusasteen sekä hintamarginaalien kehitystä tulee seurata ja niistä tulee tuottaa julkista tietoa lain vaikutusten arvioimiseksi.

Valiokunnan näkemyksen mukaan esitys on tärkeä askel kohti tasapainoisempaa, oikeudenmukaisempaa ja toimivampaa elintarviketähtä. Samalla se tukee kotimaisen ruuantuotannon jatkuvuutta, maatalouden toimintaedellytyksiä ja Suomen huoltovarmuutta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta oli yksimielinen. Kiitänkin erittäin hyvästä yhteistyöstä kaikkia puolueita, ryhmiä. Tämä laki kävi kaksi kertaa perustuslakivaliokunnassa ja yhden kerran talousvaliokunnassa. Se on juurta jaksaan tarkistettu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä

18.35 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on erittäin merkittävä elintarvikemarkkinalain uudistus, joka vahvistaa koko suomalaisen ruokaketjun toimivuutta pellostä pöytään. Kokoomukselle on tärkeää, että markkinat toimivat reilusti ja ennakoitavasti. Toimiva markkinatalous edellyttää selkeitä pelisääntöjä ja luottamusta siihen, että kaikkia osapuolia kohdellaan oikeudenmukaisesti. Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa juuri tätä tasapainoa. Siksi tätä on erityisen mukava kannattaa.

Uudistus parantaa suomalaisten alkutuottajien ja elintarvikeyritysten asemaa. Meidän viljelijät, lihantuottajat, maidontuottajat ja elintarvikeyritykset tekevät arvokasta työtä suomalaisen ruuan eteen, ja on tärkeää, että heidän työnsä myös kannattavasti palkitaan. Esitys lisää sopimusten läpinäkyvyyttä, vahvistaa heikommassa asemassa olevien toimijoiden suojaa ja huomioi nykyistä paremmin poikkeuksellisten kustannusmuutosten vaikutukset.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kokoomukselle kotimainen ruuantuotanto on myös huoltovarmuus- ja turvallisuuskysymys. Kun huolehdimme alkutuotannon kannattavuudesta ja ruokaketjun oikeudenmukaisesta toiminnasta, vahvistamme samalla Suomen kriisinkestävyttä ja omavaraisuutta. Tämä uudistus on hyvä esimerkki vastuullisesta rakenneuudistuksesta, joka vahvistaa yrittäjyyttä, parantaa markkinoiden toimintaa ja turvaa suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.37 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme on elintarvikemarkkinalain muutos. Se jatkaa pitkää sarjaa, jolla tuottajien asemaa elintarvikeketjussa yritetään parantaa. Kuten puheenjohtajamme valiokunnasta totesi, valiokunta oli lopulta yksimielinen, ja siinä asian läpiviemisessä ei ihan vähäinen rooli ollut myöskään oppositiolla, mutta kiitän ennen kaikkea puheenjohtajaa, että tämä on nyt tässä.

Mistä lainsäädännössä on kyse? Ehkä tärkein muutos on se, että elintarvikesektorilla on neuvotteluvollisuus poikkeuksellisissa olosuhteissa. Jos tämä laki olisi ollut voimassa, nyt olisi ollut pakko käydä neuvotteluja, koska sähkön hinta oli korkeimmalla tasolla tammi-helmikuussa kuin koskaan Suomen historiassa. Tällä hetkellä polttoaineitten hinnat ovat korkeammalla tasolla kuin koskaan Suomen historiassa, ja siitä seurauksena lannoitteitten, rehujen, rahtien, kaikkien kustannukset ovat nousseet. Tämä velvoite sitoo neuvotteluosapuolia. Pöytään on mentävä, mutta toki markkinataloudessa emme voi päättää, mitä sieltä pöydästä syntyy.

Toiseksi suurin asia mielestäni oli se, että kaupan omia tuotemerkkejä, niin sanottuja private labeleita, ei voi enää suosia. Ei voi olla niin, että brändituote on kuin kyykkyviini siellä kaupan alahyllyllä ja kaupan oma tuotemerkki on aseteltu hyvin tai että on aivan erilaiset katteet brändituotteista tai kaupan omista tuotemerkeistä. Myöskään kohtuuttomia sopimusehtoja ei voi samaan tapaan jatkaa. Meillähän on ollut tällainen plagiointikäytäntö hyvin yleistä elintarvikemarkkinassa, että vaaditaan vaikka kestävyys- tai elintarviketurvallisuus- tai terveyssyistä johtuen reseptiikat uusista tuotteista, mitä on tehty. Eihän missään muussa toimialassa toimisi niin, että plagioidaan suoraan toisten tuotekehittäjä tuote ja sitten kääritään voitot siitä ja sijoitetaan sinne alahyllyyn se brändituote, myydään kovalla voitolla ilman tuotekehitystä oma private label. Tämä asia ei voi jatkua. Myöskin jos väärinkäytöksiä tällä tavoin tai muutoin ilmenee tuotteen toimittajilta, nyt voidaan tämä asia nostaa framille ja siitä ei voi seurata kostotoimia. Eli tähän asti, jos joku ei ole suostunut vaikkapa reseptiikkaa toimittamaan, tämä toimija ei ole saanut hyllypaikkaakaan välttämättä. Nyt tällaiset kostotoimet ovat kiellettyjä, vaikka kaupanala vastusti tätäkin asiaa kovasti, he olisivat halunneet, että totta kai kostaa pitää saada, jos toimija vaatii omia oikeuksiaan. Myöskin elintarvikemarkkinavaltuutettu saa lisää mahdollisuuksia hakea tietoa, tehdä tietopyyntöjä, ja näin hän voi oman toimistonsa avulla valvoa heikomman asemaa entistä paremmin.

Tämäkään laki ei ole käänteentekevä, ja totta kai, kun meillä on oligopolistinen kauppa ja myöskin pörssissä toimivaa jalostusyrittystä siinä monesti tuottajan ja kaupan välillä, niin emme me tälläkään lailla voi taata, että se tuottajan asema välttämättä paranee, mutta tämä on aivan varmasti edistysaskel oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kun alussa mainitsin tästä neuvotteluelvoitteesta, pyydän nyt kaikkia toimijoita, jotka kuulevat tämän puheenvuoroni, että tehdään sen lain pykälä yhdessä todeksi. Vaaditaan tuottajina, ehkä osuustoiminnan jäsenenä tai luottamushenkilönä, ehkä kuluttajana sitä, että nyt kun meillä on lainsäädäntö takana, niin neuvottelut pitää aukaista. Tehdään tämä lainsäädäntö todeksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

18.42 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Tämä oli todellakin historiallinen tilanne maa- ja metsätalousvaliokunnassa, että saavutettiin yksimielisyys tässä tärkeässä asiassa. Tässä on kyse loppujen lopuksi siitä, että tuottajat saavat reilun korvauksen ja että esimerkiksi ruokaa ei halpuuteta, mutta pakko sanoa se, että ei ihan terveellä pohjalla suomalainen elintarvikeketju tällä hetkellä ole, kun päivittäistavarakauppa on niin valtavan keskitettyä, ja Suomi eroaa siinä kyllä vahvasti muista Euroopan maista. Lähetekeskustelussakin nostin esille sen, että jotain tästä vinoumasta kertoo se, kuinka vaikeata valiokuntaan oli saada näitä tuottajia kertomaan omista kokemuksistaan. Eli ihan terveellä pohjalla tämä ei ole, kun luottamusta ei ole ja sitä omaa asemaa myös pelätään niin paljon. Siksi on niin tärkeää, että nyt kun tämä laki säädetään ja saadaan voimaan, niin sen toimivuutta myös sitten seurataan tarkasti, että todella puututaan näihin epäkohtiin, joihin tämä laki antaa mahdollisuudet. Mutta totta tosiaan nyt on niin, että päästään paremmin vahvistamaan nimenomaan heikomman osapuolen asemaa, ja vääryyksiin päästään puuttumaan, mutta tämä sitten myös edellyttää, että elintarvikemarkkinavaltuutetun rooli korostuu ja että hän myös käyttää sitä asemaansa, joka hänelle kuuluu, ja että todella aktiivisesti myös puutuu näihin epäkohtiin ja myös valvoo tämän lain noudattamista.

Tämä laki on erityisen tärkeä koko suomalaisen maatalouden tulevaisuuden kannalta. Tämä on meidän ruokaturvan kannalta aivan erityisen tärkeä, ja on todella hienoa, että lopulta tästä saavutettiin yksimielisyys valiokunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.44 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on hyvin tuotu esille nämä keskeiset asiat tästä, mutta nostan vielä joitain kohtia. Samaten edustaja Honkasalolle kiitos tästä toteamuksesta. Itse olen tehnyt maatalouden edunvalvontaa tavalla tai toisella noin 30 vuotta, ja ei todellakaan tämä ole terveellä pohjalla ollut enää pitkiin aikoihin. Sen verran olen onnistunut ilmeisesti johonkin arkaan paikkaan osumaan, että tässä vuosien varrella niin S- kuin K-ryhmästä on, ei suoraan mutta mutkan kautta vaadittu potkuja edellisestä tehtävästä MTK:lla edunvalvojana. Mutta se on sivuseikka.

Nyt ollaan tässä päivässä, ja hieno juttu, että valiokunta on saanut yksimielisen mietinnön. Tosiaan täällä on joitain kohtia, jotka on jo osin nostettu esille, mutta haluan vielä nyt tuoda ne tässä itsekkin.

Nämä kostotoimet, tämmöinen kosto-olettama: vahvistetaan tavarantoimittajien oikeussuojaa säätämällä kaupallisia kostotoimia koskevasta kosto-olettamasta. Se tarkoittaa sitä, että jos tavarantoimittaja on esimerkiksi tehnyt viranomaiselle toimenpidepyynnön tai vienyt asian tuomioistuimeen ja tämän jälkeen joutuu ostajan haitallisten toimien kohteeksi, ostajan on pystyttävä osoittamaan toimineensa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

hyväksyttävistä syistä. Tässä, mikä tuli esille täällä edellisessä puheenvuorossani, näitä toimia ei uskallettu tehdä. Toivottavasti jatkossa tätä ei tarvitse pelätä. Valiokunta pitää sääntelyä tarpeellisena tavarantoimittajan oikeusturvan vahvistamiseksi mutta korostaa, että sen soveltamisalan tulee pysyä tarkasti rajattuna poikkeuksellisiin tilanteisiin. Tietysti täytyisi toivoa, että normaalissa markkinassa kaikki osapuolet kokisivat, että on kaikkien etu, että toimitaan reilusti. Tämä tuntuu uskomattomalta, että ylipäätään pitää lainsäätäjän puuttua siihen, että toimittaisiin niin kuin normaalit ihmiset, mutta niinhän tämä maailma tuntuu muutenkin aika hulluksi menneen.

No, toinen on tämä neuvotteluiden avaaminen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi eli velvollisuus avata sopimusneuvottelut uudelleen poikkeuksellisten olosuhteiden aiheuttamien merkittävien kustannusmuutosten vuoksi. Niitähän on tässä vuosien varrella nähty hyvinkin paljon, kun näitä kustannuskriisejä on ollut. Tämä takaa ja toivon mukaan turvaa tätä ruokaketjun toimintakykyä ja korostaa erityisesti tätä luotettavan markkinatiedon merkitystä neuvottelujen tukena. Edelleenhan meillä on puutteita siinä, miten me saadaan tietoon se, minkä verran mikäkin osa elintarvikeketjussa saa siitä lopputuotteen hinnasta. Sitten täällä on myös se, että termiinisopimukset — eli sopimus, jossa osapuolet sopivat ostavansa tai myymänsä tietyn määrän omaisuutta tulevaisuudessa ennalta sovittuun hintaan — rajattaisiin säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Kolmantena kohtana tietovaatimusten rajaaminen ja liikesalaisuuksien suoja, joka sekin tuli täällä aiemmissa puheenvuoroissa hyvin esille, eli rajoitetaan ostajien mahdollisuutta vaatia tavarantoimittajalta yksityiskohtaisia tietoja esimerkiksi reseptikasta, kustannusrakenteesta tai tuotantotavoista ilman hyväksyttävää tarkoitusta. Lisäksi tietojen käyttö muuhun kuin ilmoitettuun tarkoitukseen kielletään. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää yritysten liikesalaisuuksien ja datan omistajuuden suojaa keskeisenä kilpailukyvyyn, innovaatioiden ja vastuullisuustiedon hallinnan kannalta sekä korostaa uuden datasääntelyn vaikutusten seuranta.

Arvoisa puhemies! Sitten tosiaan nämä kaupan omat tuotemerkit. Siinä on tiettyjä hyviä puolia, sinne on päässyt toimijoita niihin mukaan, mutta siinä kokonaisuudessa, kaupan mahdollisuudessa vaikuttaa siihen, on niin paljon kielteisiä tekijöitä, että on äärimmäisen hyvä, että tähän nyt puututaan tasapuolisen kilpailun varmistamiseksi erityisesti tilanteessa, jossa kauppa toimii sekä ostajana että kilpailevien tuotteiden myyjänä. Mutta tosiaan valiokunta korostaa, ettei tarkoituksena ole rajoittaa kaupan omien merkkien käyttöä vaan puuttua epäreiluihin toimintatapoihin. Lisäksi tässä on, että valiokunta pitää välttämättömänä, että private label -tuotteiden markkinaosuuksia, kotimaisuusasteita ja hintamarginaaleja seurataan jatkossa järjestelmällisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä elintarvikemarkkinalain uudistaminen on välttämätöntä. Tätähän on tehty nyt jo parina vaalikautena, ja työ ei ole valmis. Tätä pitää jatkaa ehdottomasti, ja seuraavat askeleet tulee laittaa heti valmisteluun ja viimeistään sitten seuraavassa hallitusohjelmassa. Mutta tarvitaan myös kilpailulainsäädännön muutosta, jotta se ei toimi pelkästään kaupan aseman turvaajana. Oikea kilpailulaki on sellainen, joka turvaa suomalaisen ruuan saannin myös pitkällä aikavälillä. Nyt se turvaa vain kaupan kyvyn tehdä voittoa kuluttajien ja ruuantuottajien kustannuksella. Kilpailu- ja kuluttajavirastohan on puuttunut muun muassa luonnonmarja-alalla havaitsemiinsa epäkohtiin. Se on kyllä ollut todella hidasta. Varmaan on haastavaakin ollut, mutta on mennyt monta, monta vuotta. Samaa puuttumista voidaan edellyttää myös elintarvikeketjun osalta, missä epäkohtia ei ole viranomaisten arviointiin asti päätynyt.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Kilpailulain lisäksi tarvitaan hankintalain uudistaminen — tätä sivuttiin jo myös tuossa edellisessä asiakohdassa, missä hankintalain uudistusta toiselta kohdista käsiteltiin — jotta Suomessa julkisissa hankinnoissa vaaditaan kaikilta tuotteilta suomalaisen lainsäädännön vaatimukset alkutuotannosta alkaen.

Kiitos vielä valiokunnalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen poissa. Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

18.50 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka ei ilmesty itsestään kauppojen hyllyille. Sitä varten on tehty töitä pelloilla, maataloilla, kasvihuoneissa ja loppuvaiheessa myös elintarvikealan tehtaissa. Suomalainen ruoka syntyy siis suomalaisesta työstä. Siksi tarvitsemme elintarvikelain uudistuksen, jotta tämä koko elintarvikeketju, jossa ruoka tulee monien eri vaiheiden jälkeen pellolta kaupan hyllylle ja lopulta ruokapöytään, olisi mahdollisimman reilu kaikille osapuolille.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruuantuottaja on ansainnut kunnan korvauksen työstään. Jokainen ymmärtää, ettei ruuan tuottaminen ole mitään kevyttä ja helppoa hommaa. Sitä tehdään säässä kuin säässä, aamusta iltaan, ja työ on hyvin fyysistä. Siksi me emme voi jatkaa niin, että se, joka tekee kaikista raskaimman työn, saakin tuotantoketjussa palkkioista sen pienimmän siivun. Kun viljelijä, kotieläintuottaja tai elintarvikeyritystä tekee työnsä hyvin, siitä pitää myös saada oikeudenmukainen korvaus, sellainen, jolla tulee toimeen.

Suomessa ruokakauppojen kilpailu on keskittynyt pääosin kahdelle suurelle toimijalle. Se tarkoittaa tuottajan kannalta sitä, ettei ole juurikaan varaa valita, kenelle möisi sen tuottamansa ruuan. Neuvottelut tällaisessa tilanteessa eivät ole koskaan tasavertaiset, ja kauppa on aina se, jolla on kädessään ne paremmat neuvottelukortit, ja juuri siihen ongelmaan me haluamme tällä esityksellä puuttua.

Yksi osa tätä esitystä on myös se, että kauppojen omien tuotemerkkien suosiminen jatkossa kielletään. Me emme ole nyt tämän lain myötä poistamassa kauppojen omia merkkejä vaan haluamme, että kilpailu olisi aidosti reilua, ja se vaatii sen, että eri valmistajien omat tuotteet pääsevät kaupassa tasapuolisesti esille ja myyntiin eivätkä ne jää jatkuvasti kauppojen omien merkkien varjoon.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei pelkästään puolusta ruuantuottajien asemaa, vaan se huolehtii myös maamme huoltovarmuudesta. Olemme saaneet viime vuodet seurata sitä, miten maailmantilanne on saattanut muuttua joissakin maissa hyvinkin nopeasti normaalista poikkeustilaan. Siksi meidän täytyy varmistua siitä, että poikkeus- ja kriisitilanteissa pystymme kaikesta huolimatta tuottamaan kotimaista ruokaa. Se vaatii sen, että meillä on riittävästi ruuantuottajia eri puolilla Suomea ja että ruuantuottajilla on edellytykset tehdä työtään. Jos suomalainen ruuantuotanto ei ole kannattavaa, tilat lopettavat toimintansa, ja kun tilat lopettavat, ruuantuotannon osaaminen katoaa tila kerrallaan, ja jos päästämme osaamisen katoamaan, sitä ei hetkessä saada takaisin.

Tällä esityksellä panostamme myös jatkuvuuteen. Kun ruuantuottajat tietävät, että he saavat työstään kunnan korvauksen eivätkä ole neuvottelutilanteessa kauppojen kanssa aina heikommassa roolissa, he toivon mukaan haluavat jatkaa tätä arvokasta työtä. Toivon mukaan se sama palo tähän työhön jatkuu myös seuraaville sukupolville.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Kotimaiseen ruuantuotantoon liittyvät vahvasti myös alueelliset päätökset. Kun varmistamme, että ihmisillä on mahdollisuus elää, tehdä töitä ja tulla toimeen myös maaseudulla, pidämme huolen koko Suomen elinvoimaisuudesta. Haluan tässä yhteydessä nostaa esille myös sen, että tällä hallituskaudella varmistimme, että nykyinen synnytyssairaalaverkosto säilyy koko maassa. Se luo turvaa myös maaseudulla asuville — että heidänkin on turvallista perheellistyä, kun synnytyssairaala ei ole kohtuuttoman matkan päässä. Samalla meidän täytyy huolehtia siitä, että harvaan asutulla seudulla on myös muita palveluita, jotta perheet pystyvät rakentamaan elämäänsä myös suurten kaupunkien ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Kotimaiseen ruokaan liittyvät olennaisesti myös julkiset hankinnat. Suomessa syödään joka päivä valtavat määrät aterioita päiväkodeissa, kouluissa, sairaaloissa ja varuskunnissa, ja juuri näissä paikoissa meidän tulisi suosia entistä enemmän kotimaista ruokaa. Olen sitä mieltä, että kaikkien julkisten palveluiden piirissä olevien tulisi tarjota ensisijaisesti vain ja ainoastaan Suomessa tuotettua ruokaa, kun sitä on meillä tarjolla — poikkeuksena toki tuotteet, joita meillä ei kasva, kuten ananas ja muut trooppiset hedelmät, mutta muuten en keksi syytä, miksi meillä pitäisi olla tarjolla mitään ulkomailla tuotettua, jos ruuan saa Suomesta. Tämä vahvistaisi entisestään kotimaista työtä, parantaisi huoltovarmuutta, ja koko elintarviketeollisuus ja suomalaiset ruuantuottajat hyötyisivät siitä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä esitys ei korjaa kaikkia ruuantuotannon ja -tuottajien asemaan liittyviä haasteita, tämä on muutos parempaan. Meidän täytyy edelleen jatkaa työtä sen eteen, että meillä on tulevaisuudessakin elinvoimainen ruuantuotanto ja tulevat sukupolvet saavat nauttia puhtaasta suomalaisesta ruuasta, kuten me olemme saaneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.55 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Moni viljelijä tunnistaa tilanteen, jossa tuotantokustannukset nousevat, investointeja pitäisi tehdä ja samalla neuvottelupöydän toisella puolella on huomattavasti suurempi toimija. Silloin sopimusvapaus ei aina tarkoita sitä, että osapuolet olisivat aidosti tasavertaisia. Siksi pidän tärkeänä, että elintarvikemarkkinalakia vahvistetaan. Suomalainen viljelijä ei kaipaa erityiskohtelua vaan reiluja pelisääntöjä.

Kun kotimainen ruoka on kaupan hyllyllä, sen takana on pitkä ketju työtä, riskejä ja investointeja, ja jos ketjun alkupää ei pärjää, ei pärjää lopulta koko kotimainen ruokajärjestelmäkään. Tämä esitys parantaa tuottajien asemaa, lisää läpinäkyvyyttä ja antaa viranomaisille paremmat mahdollisuudet puuttua epäkohtiin. Tämä on tärkeää viljelijöiden toimeentulon sekä suomalaisen huoltovarmuuden kannalta. Kotimainen ruoka syntyy pelloilla, navetoissa, kasvihuoneissa ja kalastuksen kautta. Siksi on kohtuullista, että myös tuottajan asemaa vahvistetaan siellä, missä hinnoista ja ehdoista päätetään.

Haluan myös osaltani kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa yksimielisestä mietinnöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

18.57 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Kotimaisesta ruuantuotannosta on pidettävä huoli, ja sen tulee olla kannattavaa jo pelkästään huoltovarmuuden ja ruokaturvan vuoksi. Suomalaista maatalousyrittäjyyttä ja suomalaista puhdasta ruokaa tulee arvostaa paremmin. Tällä elintarvikemarkkinalain uudistamisella me vahvistamme alkutuottajan asemaa ja parannamme elintarviketeollisuuden liiketoimintaa koskevien tietojen suojaa. Ei voi olla niin, että kauppojen saneluvoimalla suositaan omia tuotemerkkejä ja tuottaja ei saa kohtuullista osuuttaan. Tämä epäkohta korjataan nyt. Tällä esityksellä elintarvikemarkkinalakiin lisätään ostajan oman tuotemerkin suosimisen kieltö. Tuottajan asemaa parantaa myös uusi säännös velvollisuudesta neuvotella heikomman osapuolen pyynnöstä sopimuksen sisällöstä uudelleen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi. Lisäksi elintarvikemarkkinavaltuutettu voi valvontatoiminnassaan puuttua nykyistä paremmin neuvotteluvoiman väärinkäyttöön.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki muutokset parantavat maatalouden tuottajien asemaa maassa, jossa elintarvikekauppa on harmillisen vahvasti kahden toimijan vallassa ja kilpailua ei juurikaan ole. Ruuan tuottamisen tulee olla aina kannattavaa, ja tällä hallituskaudella on onneksi tehty vastuullista politiikkaa, jolla on turvattu kotimaisen maatalouden kannattavuutta. Tämä esitys on yksi esimerkki, mutta sen lisäksi emme ole myöskään tuoneet esityksiä, joilla kurjistetaan maatalouden kannattavuutta ilmastotoimin. Maatalous ei todellakaan ole mikään ilmastopahis vaan Suomen huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistaja. Kyllä on ilmastollekin huonompi vaihtoehto, jos kotimaisen, lähellä tuotetun ruuan sijaan tuodaan tuontilihaa maailmalta, puhumattakaan siitä, miten hyvin eläimiä Suomessa kohdellaan verrattuna muuhun maailmaan. Tämä eläimistä huolehtiminen onkin tärkeä osa Suomessa tehtävää maatalousyrittäjyyttä.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena elintarvikemarkkinalain uudistus vaikuttaa positiivisesti alkutuottajan asemaan, kannattavuuteen ja investointihalukkuuteen. Tämän vuoksi tätä esitystä on helppo kannattaa.

Kiitos ministerille esityksen valmistelusta ja valiokunnalle mietinnön esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

19.00 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tässä on kyseessä merkittävä uudistus suomalaisen ruokaketjun oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi. Suomalainen maatalous ja elintarviketeollisuus toimivat tilanteessa, jossa markkinavoima on keskittynyt harvoille toimijoille. Samaan aikaan alkutuottajat kantavat suuren osan tuotannon riskeistä, mutta heidän mahdollisuutensa vaikuttaa sopimusehtoihin tai siirtää kasvavia kustannuksia eteenpäin ovat usein rajalliset.

Esitys vahvistaa tavarantoimittajien suojaa usealla tavalla. Se torjuu kaupallisia kostotoimia, se vahvistaa liikesalaisuuksien suojaa, se luo mahdollisuuden avata sopimusneuvottelut uudelleen poikkeuksellisissa kriisitilanteissa sekä puuttuu tilanteisiin, joissa vahvempi osapuoli käyttää neuvotteluvoimaansa kohtuuttomasti.

Erityisen tärkeänä pidän kaupan omia tuotemerkkejä koskevaa sääntelyä. Hallitus ei ole kieltämässä private label -tuotteita eikä rajoittamassa kuluttajien valinnanmahdollisuuksia. Sen sijaan tavoitteena on varmistaa, että kilpailu kaupan omien merkkien ja valmistajien brändituotteiden välillä tapahtuu reiluilla pelisäännöillä. Tämä on tärkeää paitsi elintarviketeollisuuden myös alkutuottajien kannalta. Kun markkinoilla säilyy tilaa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

innovaatioille, brändeille ja kotimaisille tuotteille, vahvistuvat samalla koko ruokaketjun toimintaedellytykset.

Viime vuosien kriisit ovat osoittaneet, kuinka tärkeää kotimainen ruuantuotanto on. Huoltovarmuutta parannetaan sillä, että Suomessa on kannattavaa tuottaa ruokaa myös tulevaisuudessa.

Tämä esitys ei yksin ratkaise kaikkia elintarvikeketjun rakenteellisia ongelmia, mutta se on konkreettinen ja merkittävä askel oikeaan suuntaan. Se vahvistaa luottamusta, tasapainottaa neuvotteluasemia ja parantaa ruokaketjun toimivuutta. Me perussuomalaiset olemme todella iloisia, että elintarvikemarkkinalakiin saatiin vihdoinkin jotain tolkkua. Alkutuottajan ahdinkoon saadaan tällä esityksellä parannusta. Mutta todella, niin kuin on moneen kertaan jo todettu, tämä ei yksin riitä ja ratkaise viljelijän suuria haasteita tänä päivänä. Se voidaan todeta, että omavaraisuuden varmistamiseksi ja siihen, että saamme puhdasta, kotimaassa tuotettua ruokaa tulevaisuudessakin, tarvitaan meidän kaikkien panosta. Totta kai viljelijät ovat avainasemassa — se, että he pystyvät toimimaan omassa työssään ja tuottamaan ruokaa. Me tarvitsemme myös elintarviketeollisuutta ja kauppaa. Ja tietysti kuluttajat ovat avainasemassa, ja kuluttajat arvostavat kotimaista ruokaa. Sen pitää tietysti myös meidän eduskunnan taholta näkyä toimissa.

Ei ole myöskään vähäinen asia huomioida se, että suomalaisen ruuantuotannon kautta meillä on yli 300 000 työpaikkaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen on poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

19.03 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Elintarvikemarkkinalain uudistuksen tavoitteena on parantaa elintarvikeketjun toimivuutta ja vahvistaa erityisesti heikommassa asemassa olevien toimijoiden, kuten maataloustuottajien ja elintarviketeollisuuden tavarantoimittajien, asemaa suhteessa suuriin ostajiin ja kauppaketjuihin. Uudistus liittyy hallitusohjelman tavoitteisiin vahvistaa kotimaista ruoantuotantoa ja huoltovarmuutta ja elintarvikeviennin kasvua.

Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää uudistusta tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Vaikka laki ei yksin ratkaise elintarvikeketjun rakenteellisia ongelmia, sen arvioidaan parantavan markkinoiden oikeudenmukaisuutta, vahvistavan tuottajien asemaa ja edistävän kotimaisen ruoantuotannon toimintaedellytyksiä. Valiokunta esittää lakien hyväksymistä vähäisin muutoksin sekä private label -tuotteiden markkinavaikutusten seurantaa koskevan lausuman hyväksymistä.

Arvoisa herra puhemies! Kuten hyvissä puheenvuoroissa, valiokunnan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan puheenvuoroissa, tuli esille, valiokunta kävi hyvin asiat läpi, oli hyvää keskustelua, ja hyvässä hengessä saatiin yksimielisenä tehtyä tämä mietintö. Tästä vielä kerran kiitos valiokunnalle hyvästä työstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.05 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kun tämä laki saatiin päätökseen valiokunnassa, me kaikki spontaanisti taputimme, ja luulen, että vastaanotto on myös tässä salissa samansuuntainen. Varmasti kaikki näkevät maatalouden, suomalaisen

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

ruuantuotannon, ahdingon. Sen takia haluan nyt tässä puheenvuorossa nostaa vielä seuraavat stepit tuleville vuosille ja seuraavaan hallitusohjelmaan.

Tässä laissahan ei varsinaisia sanktioita väärästä toiminnasta ollut. Sitä pohdittiin, olisiko näin voinut olla, mutta se olisi ollut vähän isomman prosessin asia.

Sen lisäksi, että ne sanktiot tästä laista puuttuvat, niin meidän pitäisi miettiä koko kilpailulainsäädäntöä ja Kilpailuviraston tulkintoja siitä, millaista markkinoilla toimimisen pitäisi olla. Miksi me ajattelemme, että kauppa voi toimia kahden suuren tukkuostajan voimin? Toki siellä on määräävän markkinaosapuolen lainsäädännöt, mutta sitten toisaalta elintarvikejalostajat eivät voi kehittyä niin kuin monissa muissa maissa, joissa niistä on tullut isoja kansainvälisiä toimijoita. Meillä jatkojalostajat eivät voi fuusioitua. Tämä on oikeastaan aika epäterve tilanne, että toinen osapuoli voi olla vahva ja toinen osapuoli ei.

Ja kaikista suurin vääryys on se, että vaikka EU mahdollistaa tuottajaorganisaatiot, niin meillä on joku kotitekoinen tulkinta siitä, että nämä eivät voisi olla vaikkapa valtakunnallisia toimijoita. Totta kai heikomman osapuolen turvaksi luotu EU-säännöstö mahdollistaa mahdollisimman väljän tulkinnan, ja vähintään tämä tulkinta mielestäni meidän tulee seuraavassa hallitusohjelmassa muuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

19.07 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä elintarvikemarkkinalaiksi, jonka tavoitteena on parantaa elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja vahvistaa erityisesti alkutuottajien asemaa elintarvikeketjussa. Suomalainen ruokaketju rakentuu viljelijöiden, tuottajien, elintarviketeollisuuden ja kaupan yhteistyöllä. Ketju toimii kuitenkin kestäväällä tavalla vain silloin, kun sen osapuolten väliset suhteet ovat oikeudenmukaisia ja neuvotteluvoima ei johda kohtuuttomiin käytäntöihin. Vahva alkutuotanto on osa Suomen huoltovarmuutta, alueellista elinvoimaa ja kotimaisen ruuan saatavuutta. Siksi on perusteltua, että lainsäädännöllä luodaan reilummat pelisäännöt koko elintarvikeketjuun.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2026 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 7/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 7/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu

19.08 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tarkoituksena on toteuttaa niin sanottu perusopetuksen osaamistakuu. Osaamistakuulla tarkoitetaan valtakunnallisesti määriteltyjä yhtenäisiä menettelyjä, joilla varmistetaan, että jokaisella perusopetuksen päättävällä nuorella on riittävät perustaidot, kuten luku-, kirjoitus- ja laskutaito. Tavoitteen saavuttamisen turvaaminen edellyttää, että perusopetuksessa on selkeät kansalliset tavoitteet osaamiselle ja että osaamisen arviointi perustuu yhtenäisiin kriteereihin. Osaamistakuun toteuttamiseksi esityksessä ehdotetaan lisättäväksi perusopetuslakiin kansallisesti yhtenäiset oppilaiden arviointiin ja opinnoissa etenemiseen liittyvät säännökset. Esityksen mukaan opetussuunnitelman perusteissa määritellään kansallisesti vähimmäisosaamisen taso, joka on edellytyksenä vuosiluokalta toiselle siirtymiseen.

Tämän esityksen taustalla on pitkään jatkunut perustaidoissa, erityisesti lukutaidossa, havaittu oppimistulosten heikkeneminen. Myös sivistysvaliokunta on useassa eri yhteydessä tuonut esille huolensa oppimistulosten heikentymisestä ja kiinnittänyt huomiota perustaitojen oppimisen keskeiseen merkitykseen. Kotimaisten kielten opetuksen vahvistaminen on myös laajempi sivistyksellinen kysymys, koska lukemisen sujuvuus ja luetun ymmärtäminen vaikuttavat oppimiseen kaikissa oppiaineissa. Siksi lukemista edistävien käytäntöjen, kuten säännöllisen ohjatun lukemisen, kirjallisuuden monipuolisen käytön sekä kirjasto- ja kotiyhteistyön, tulee olla osa koulun toimintakulttuuria eikä pelkästään yksittäisen oppiaineen vastuulle kuuluva tehtävä. Valiokunta korostaa koulun ja kodin yhteistyötä perustaitojen oppimisessa.

Huolena on ollut myös oppilaiden välisten erojen kasvaminen. Heikon osaamistason oppilaita on aikaisempaa enemmän, eikä osalla perusopetuksen päättävistä oppilaista ole riittävää osaamista pärjätäkseen toisen asteen opinnoissa. Samanaikaisesti kun oppilaiden oppimistulosarviointit osoittavat osaamistason heikentyneen, kouluissa annetuissa arvosanoissa on havaittu inflaatiota, mikä tarkoittaa, että oppilaat ovat voineet saada hyviä arvosanoja heikommalla osaamisella. Lisäksi oppimistulosarviointien perusteella samalla osaamistasolla olevat oppilaat voivat eri kouluissa saada toisistaan poikkeavia arvosanoja.

Valiokunta pitää esitettyä lainsäädäntöä kannatettavana ja toteaa mietinnössään, että säädösesityksen tarkoituksena ei ole muuttaa nykyistä oppilaan arvioinnin keskeistä sisältöä vaan vahvistaa säädösperustaa yhdenvertaiselle oppilaan arvioinnille. Valiokunta korostaa, että osaamistakuun toteuttamiseksi oppiainekohtaisten tavoitteiden ja sisältöjen sekä oppilasarvioinnin kriteereiden tulee muodostaa selkeä ja johdonmukainen kokonaisuus. On hyvä, että valtakunnalliset kriteerit laaditaan opetussuunnitelman perusteissa vuosiluokkakohtaisesti. Valiokunta pitää valtakunnallisesti yhtenäisesti sovellettavia säännöksiä merkityksellisinä oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun kannalta. Niillä varmistetaan, että arviointi on yhdenmukaista ja opetuksen järjestäjästä tai opettajasta riippumatonta. Arvioinnin yhdenmukaisuudella on erityinen merkitys perusopetuksen päättöarvioinnissa, koska sen perusteella suoritetaan valinnat perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Valiokunta pitää hyvänä, että hallituksen esityksessä korostetaan oppimisen tuen ensisijaisuutta siten, että oppilaan tulee saada hänen tarpeidensa edellyttämiä tukitoimia ennen kuin luokalle jättämistä edes harkitaan. Valiokunta korostaa, että oppilaan luokalle jättäminen on viimesijainen pedagoginen ratkaisu eikä se voi perustua terveydentilaan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

vaan ainoastaan tilanteeseen, jossa oppilas ei ole saavuttanut vähimmäisosaamista hänelle annetuista tukitoimista huolimatta.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu uudistus ei ole vain lainsäädännön vaan myös toimintakulttuurin muutos. Lainsäädännön uudistamisessa kattavalla ja pitkäkestoisella toimeenpanon tuella on keskeinen merkitys. Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun uudistuksen toimeenpanoa tuetaan vahvistamalla kaikkien opettajien oppilasarvioinnin osaamista.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että arviointikriteerit yksinään eivät riitä varmistamaan oppilaiden arvioinnin yhdenmukaisuutta vaan lausuntojen mukaan sen varmistamiseen tarvitaan myös kansallisia arviointivälineitä ja -materiaaleja, kuten tehtäväpankkeja. Valiokunta ehdottaakin, että eduskunta hyväksyy lausuman, jossa edellytetään, että hallitus selvittää toimet valtakunnallisten tehtäväpankkien laatimiseksi peruskoulujen yhdenmukaisen arvioinnin tueksi.

Valiokunta painottaa, että uudistusta tulee seurata tarkoin, kiinnittäen huomiota muun muassa esityksen tavoitteena olevan oppimisen ja osaamisen arvioinnin yhdenvertaisuuden edistämisen toteutumiseen.

Valiokunta ehdottaa mietinnössään lähinnä tarkentavia muutoksia lakiesityksen 22 §:n 5 momenttiin ja 22 b §:n 2 momenttiin.

Hallituksen esitykseen sisältyy osaamistakuun toteuttamista edellyttävien sääntömuutosehdotusten lisäksi ehdotukset muun muassa asetuksenantovaltuuksien ja Opetushallituksen toimivaltaa koskevien säännösten tarkistamiseksi vastaamaan perusopetuslain edellyttämiä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia. Valiokunta pitää myös näitä säännösesityksiä kannatettavina.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin yksimielisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jari Koskela on poissa, edustaja Strandman poissa. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

19.14 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä tavoite on selvä: Peruskoulun päättävällä oppilaalla pitää olla riittävät perustaidot jatko-opintoihin ja elämään. Samalla arvioinnin pitää olla nykyistä yhdenvertaisempaa eri kouluissa ja eri puolilla Suomea. Ongelma on konkreettinen. Kaksi oppilasta voi osata saman verran mutta saada eri kouluissa eri arvosanan. Päättöarvosanalla haetaan jatko-opintoihin, joten arvioinnin pitää olla mahdollisimman vertailukelpoista. Kyse on oppilaan oikeusturvasta. Toinen ongelma on se, että oppilas voi edetä opinnoissa, vaikka perustaidot eivät ole kunnossa. Silloin ongelma ei katoa vaan siirtyy seuraavalle luokalle ja lopulta toiselle asteelle.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys korjaa näitä ongelmia. Perusopetuslakiin täsmennetään oppilaan arviointia ja opinnoissa etenemistä koskevia säännöksiä. Tarkoitus on määrittellä vähimmäisosaamisen tasoa selkeämmin ja varmistaa, että oppilas saa ajoissa realistisen kuvan siitä, missä hän tarvitsee lisää tukea. Osaamistakuu ei tarkoita sitä, että oppilaita jätettäisiin kevyin perustein luokalle. Tarkoitus on, että oppimisen puutteet huomataan ajoissa ja tuki annetaan ennen kuin ongelmat kasaantuvat.

Arvoisa puhemies! Konkreettinen esimerkki on oppilas, jolla on vaikeuksia matematiikan perustaidoissa jo alakoulussa. Jos asia kuitataan vuodesta toiseen ja oppilas siirtyy eteenpäin ilman, että osaaminen vahvistuu, ongelma kasvaa. Yläkoulussa samat

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

puutteet vaikeuttavat jo monen muun asian oppimista. Oikeampi tapa on tunnistaa puute ajoissa, antaa tuki ja varmistaa, että perustaidot todella karttuvat.

Arvoisa puhemies! Esitys vahvistaa myös sitä, että arvioinnin pitää perustua osaamiseen eikä sattumaan. Arvosana 4 ja 5 rajanvedon pitää olla selkeä. Oppilaan, huoltajan ja opettajan pitää ymmärtää, mitä hyväksytyt suoritus edellyttää. Tämä tukee myös opettajia vaikeissa arviointitilanteissa ja vähentää tulkinnanvaraisuutta.

Arvoisa puhemies! On silti sanottava suoraan, ettei lakiteksti yksin ratkaise oppimistulosten laskua. Tarvitaan selkeät arviointikriteerit, riittävä tuki oppilaille ja opettajille sekä toimiva toimeenpano kunnissa. Siksi vaikutuksia pitää seurata. On katsottava, paraneeko arvioinnin yhdenvertaisuus, vahvistuvatko perustaidot ja tuleeko tuki ajoissa. Jos sääntely kuormittaa kouluja liikaa tai johtaa väärin käytänteihin, siihen pitää tietenkin reagoida.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen peruslinja on kuitenkin oikea. Peruskoulun tärkein lupaus on, että jokainen lapsi saa riittävät perustaidot riippumatta siitä, missä hän asuu tai mitä koulua hän käy. Siksi kannatan esityksen hyväksymistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää, olkaa hyvä.

19.18 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Maailmanlaajuisesti kunniaa ja mainetta tuonut suomalainen perusopetus on painunut haasteiden kanssa jo hetken aikaa. Oppimistulokset ovat laskeneet, ja syytä siihen on monia. Siksi tarvitsemme perusopetuslakiin muutoksia, jotta suunta voidaan kääntää vielä, kun siihen on mahdollisuus. Maailmassa, jossa teknologian, digilaitteiden ja tekoälyn käyttö kasvaa jatkuvasti, tarvitsemme varmuuden siitä, että tietyt perusasiat säilyvät ennallaan. Lasten on tärkeää oppia itsenäistä ajattelua ja kädentaitoja, sillä näiden oppiminen ei ole tänä päivänä enää itsestään selvää. Niin moni asia tarkistetaan helposti netistä tai tekoälyltä, eikä välttämättä pysähdytä ajattelemaan, ettei lukemamme olekaan totta. Sen haasteen kanssa painii lasten lisäksi myös moni aikuinen. On kuitenkin meidän aikuisten tehtävä huolehtia siitä, että lapset oppivat tarvittavat perustaidot.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tuonut käsittelyyn peruskoulun osaamistakuun, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisen lapsen ja nuoren pitää oppia peruskoulussa riittävät perustaidot, eli lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. On selvää, että ilman näitä taitoja kukaan ei pärjää jatko-opinnoissa eikä itsenäisessä elämässä. Silti olemme saaneet huomata, että meiltä valmistuu peruskoulusta jatkuvasti oppilaita, jotka eivät hallitse näitä perustaitoja. Näinhän tilanne ei missään nimessä saisi olla. Samaan aikaan, kun meidän nuorten oppimistulokset ovat laskeneet, heidän arvosanansa ovat nousseet. Eli todistuksessa voi olla ysi tai kymppi, mutta nuoren osaaminen ei välttämättä vastaa sitä millään tasolla. Eihän tässä ole mitään järkeä. Tämä ei myöskään ole reilua niille oppilaille, jotka tekevät kovasti töitä ansaitakseen aidosti kiitettävät numerot osaamisellaan. Lisäksi se ei myöskään ole reilua toisen asteen oppilaitoksille, jotka joutuvat luottamaan näihin arvosanoihin valitessaan opiskelijoita heille. Viimeiseksi tämä on reilua sille oppilaalle, joka ei ansaitse kiitettäviä numeroita, koska ei todellisuudessa kykene numeron vaatimiin taitoihin. Todistuksessa oleva kiitettävä ei tuo kenellekään perustaitoja, mutta vaikeuttaa huomattavasti tällaisen oppilaan tulevaisuutta. Me emme voi tehdä tällaista karhunpalvelusta enää yhdellekään nuorelle. Arvoisa puhemies, tämän esityksen on tarkoitus puuttua nimenomaan tähän ongelmaan. Oppilaan arviointiin tarvitaan selkeyttä ja

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

yhteiset pelisäännöt koko maahan. Ei voi olla niin, että samalla osaamisella eri koulut antavat erilaiset arvosanat. Tarvitsemme samat kriteerit jokaiseen kouluun ympäri Suomen, jotta myös oppilaat tietävät, mikä on heidän lähtötasonsa ja mihin he voivat halutessaan tähdätä. Se helpottaa myös opettajien työtä. Kun laki määrittelee arvioinnin perusteet, opettajien ei tarvitse arvailla kriteerejä tai antaa helpotuksia vain siksi, että vanhemmat painostavat. Tämä laki antaa opettajille mahdollisuuden keskittyä siihen, mitä he tekevät parhaiten, eli opettamiseen.

Arvoisa puhemies! Koulumaailma on muuttunut digilaitteiden myötä hyvin lyhyessä ajassa, ja erittäin iso muutos tapahtui koronapandemian aikaan. Teknologia, tekoäly ja älylaitteet ovat kaikkialla, ja siksi lasten ja nuorten perustaitojen merkitys on kasvanut entisestään. Mitä heikommaksi annamme nuorten perustaitojen jäädä, sitä todennäköisemmin näemme tulevaisuudessa syrjäytyneitä nuoria ilman jatko-opintoja tai työpaikkaa, ja silloin se on meidän vanhempien syytä, jos emme uskalla vaatia riittävästi meidän nuoriltamme. Säälikiitettävät ovat vain karhunpalvelus, johon tulemme törmäämään ennemmin tai myöhemmin haastavampien ongelmien muodossa. Meillä ei yksinkertaisesti ole varaa siihen, että yksikään nuori putoaa kärryiltä jo peruskoulussa. Siksi tämä kehitys täytyy pysäyttää nyt. Pelkkä osaamistakuu ei korjaa kaikkia ongelmia, mutta sen avulla voimme varmistaa, että oppilaiden arviointi on oikeudenmukaista, osaaminen perustuu todellisiin taitoihin ja jokaisella oppilaalla on mahdollisuus pärjätä tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja ihan vain siinä tavallisessa elämässä. Samalla on tärkeää tiedostaa se, että kouluissa on välttämätöntä olla tarpeeksi päteviä opettajia ja riittävästi koulunkäynnin avustajia. Silloin, jos koulunkäynnissä ilmenee haasteita, niihin pitää pystyä tarttumaan mahdollisimman nopeasti, jotta oppilas saa tarvitsemansa tuen koulunkäyntiin ja hänen on mahdollista tuen avulla suorittaa koulutehtävistä.

Arvoisa puhemies! Perusopetusta täytyy edelleen kehittää, ja meidän täytyy uskaltaa puuttua haasteisiin tarvittaessa lainsäädännön kautta. Viime syksynä voimaan tullut koulujen kännykkäkielto oli yksi osa sitä, mutta toimia tarvitaan lisää, ja tämä käsittelyssä oleva esitys on tärkeä lisä kokonaisuuteen. Toivon, että voimme varmistaa laadukkaan suomalaisen perusopetuksen myös tuleville sukupolville.

Lopuksi haluan kiittää opettajia, jotka toimitte haastavassa tehtävässä eri luokkatasoilla. Teette valtavan hyvää työtä suomalaisten lasten ja nuorten oppimisen eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

19.24 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Todellakin käsittelyssä on osaamistakuu, ja tämä lakiesitys, niin kuin itse asiassa aika monet lakiesitykset tällä kaudella, ollaan sivistysvaliokunnasta tuotu yksimielisenä tänne suuren salin käsittelyyn. Se on ollut hieno asia, että hyvin pitkälle nämä koulutusasiat ovat yhdistäneet hallitus—oppositio-rajat, ja erittäin, voi sanoa, hyvässä hengessä ollaan siellä valiokunnassa suurin osa lakiesityksistä viety eteenpäin, niin myöskin tämä osaamistakuu.

Mutta tietysti näihin edellisiin puheenvuoroihin liittyen tässä ehkä pikkasen jo meinaa lähteä mopo keulimaan sen suhteen, mikä nyt tämän lain todellinen merkitys on. Jos oletetaan, niin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa on tuotu esille, että tämä laki nyt takaisi sen, että lapset ja nuoret oppivat perustaidot, niin ei se nyt ihan niin suoraviivaista kuitenkaan ole. Se, että tarkennetaan arviointikriteereitä, tai se, että jätetään oppilaita sitten

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

jatkossa ehkä herkemmin luokalle, ei nyt itsessään vielä takaa lapsille ja nuorille niitä perustaitoja. Itse asiassa mitä tulee tähän luokalle jättämiseen, niin siitähän valiokunnassa saatiin hyvin ristiriitaista tietoa. Itse asiassa tutkimustieto on hyvin ristiriitaista, takaako se parempia tuloksia, että oppilas jätetään luokalle vai ei, ylipäänsä jatkoa ajatellen.

Mutta on hyvä, että arviointikriteereitä yhtenäistetään. On myöskin erittäin hyvä, jos tämä ikään kuin tuo myöskin sen arviointiasteikon, -skaalan, laajemmin käyttöön koulussa, mutta tietenkin ehkä sitten, jos halutaan vielä pidemmälle meneviä muutoksia taitojen oppimiseen ja muuhun, kyllähän se tarvitsee rinnalleen myöskin sen opetussuunnitelman perusteellisemman päivityksen, mikä nyt tältä hallitukselta on kuitenkin jäämässä tekemättä. Ja kun tässä äsken myöskin tuotiin esille, että tämän lain avulla tunnistetaan paremmin oppilaiden ongelmat ja voidaan antaa tukea, niin ehkä tähänkään nyt tämä laki ei suoranaisesti kyllä vastaa, vaikka, niin kuin toin esille, tässä on hyviä tavoitteita. Tukeen liittyy enemmänkin se, että säädettiin aiemmin se oppilaan tuen uudistus. Tietenkin jos oppilas sitten esimerkiksi jätetään luokalle tai kertaamaan jotakin vuosikurssia ja jos hänet sitten saadaan koulussa pidettyä ja motivoitua, niin onhan siinä mahdollisuus taitojen karttua, mutta on siinä myöskin toinen mahdollisuus, että se tilanne edelleen pahenee.

Mutta ehkä loppuyhteenvedona: kyllä tämä laki parantaa työkaluja, voi sanoa, maailman parhaille suomalaisille opettajille tehdä sitä työtä entistä paremmin siellä suomalaisissa kouluissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

19.27 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan puheenvuoroni alussa kiittää hallitusta ja ministeriötä tämän lain valmistelusta sekä kaikkia siihen osallistuneita, samoin kuin valiokuntaa, joka tosiaan käsitteli tämän lain hyvin perusteellisesti ja lopulta toi yksimielisenä tämän mietinnön tänne eduskunnan suureen saliin, ja siellä oli vielä mukana sitten yksi lausumakin. Tosiaan laki on tarkkaan katsottu läpi ja jatkaa käytännössä tämän Orpon hallituksen hyviä peruskoulun kehittämistoimenpiteitä.

Meillä on Suomessa vuosien aikana selvästi huomattu osaamistason lasku Pisa-tutkimusten perusteella. Meidän taso on siellä laskenut selvästi vuosien aikana, mutta samalla arvosanat kotimaisessa koulutusjärjestelmässä ovat kärsineet inflaatiosta, ja siellä tätä arvosanojen laskua ei ole tapahtunut.

Tämä on tosiaan yksi osa hallituksen toimenpiteistä, joilla pyritään parantamaan tätä osaamistasoja. Hallitus on lisännyt lisätunteja perusopetukseen ilman, että opetettava sisältöä on lisätty, oppimisen tuki on uudistettu, on tuotu kännykkäkielto, ja nyt on tosiaan tämä osaamistakuu. Tänään vielä sivistysvaliokunnassa naulasimme valmiiksi opintosetelikoelun, mikä sitten taas auttaa meidän toiselta asteelta valmistuneita eteenpäin.

Osaamistakuussa tärkeintä on se, että se tuo opettajille tiettyjä kriteerejä arvosanojen antamiseen, yhtenäistää näitä käytäntöjä, ja sitten valiokunnassakin lausumassa edellytimme, että selvitetään tätä tehtäväpankin laatimista, millä sitten voitaisiin edelleen selkeästi selkeyttää arvosanoja ja arviointia. Tämä tuo myös vähimmäistason sille osaamiselle, millä pystyy seuraavalle vuosiluokalle siirtymään. Sitä minä pitäisin ehkä nimenomaan siinä osaamistakuussa... Meillä on ongelma, että lähes viidennes tai joidenkin arvioiden mukaan yli viidennes peruskoulusta valmistuneista ei omaa riittäviä perustaitoja esimerkiksi lukemisen osalta siten, että pärjäisi jatko-opinnoissa. Tämä on selkeä asia,

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

mihin meidän pitää puuttua ja mihin Orpon hallitus on päättänyt hallituskaudellaan puuttua. Tämä on tosiaan yksi toimenpide tätä parempaa tilannetta kohti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

19.30 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kun puhumme kokonaisturvallisuudesta, puhumme usein puolustuksesta, huoltovarmuudesta tai kyberturvasta. Ne ovat kaikki tärkeitä, mutta kokonaisturvallisuutta aletaan rakentaa jo paljon aikaisemmin — se nimittäin alkaa jo koulun pulpeteista. Jos lapsi ei opi lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan, hän jää haavoittuvaan asemaan, ei vain koulussa vaan koko elämässään. Se on riski, jota vastuullinen yhteiskunta ei voi hyväksyä. Tässä osaamistakuuta koskevassa esityksessä tärkeintä on yksinkertainen mutta vahva ajatus: jokaisella lapsella on oikeus oppia perusasiat, ja yhteiskunnalla on velvollisuus varmistaa se.

Arvoisa puhemies! Tänään Suomessa on mahdollista siirtyä vuosiluokalta toiselle ilman kunnollista lukutaitoa. On mahdollista saada kelvollinen numero todistukseen, vaikka todellinen osaaminen ei riitä jatko-opintoihin, ja on mahdollista, että saman osaamisen tasolla oleva lapsi saa eri kunnissa aivan eri arvosanat. Tämä ei ole lasten vika, eikä vika ole opettajissakaan — kyse on järjestelmän ongelmasta. Osaamistakuulla haluamme puuttua juuri tähän epäkohtaan. Esitys ei lisää kokeita, ei poista opettajan pedagogista vapautta eikä tee koulusta kylmää valvontakoneistoa. Se tekee jotakin paljon tärkeämpää, nimittäin selkeyttää yhteiset pelisäännöt. Kun vähimmäisosaaminen määritellään selkeästi ja valtakunnallisesti, opettaja saa selkänöjan arviointiin. Siten myös oppilas saa rehellistä palautetta ja huoltaja voi luottaa siihen, että todistus tarkoittaa samaa kaikkialla Suomessa.

Arvoisa puhemies! Kokonaisturvallisuus ei tarkoita vain varautumista kriiseihin, se tarkoittaa myös kykyä selviytyä arjesta. Siksi lukutaito on kriisinsietokykyä ja matemaattiset perustaidot toimintakykyä. Koulutus on demokratian turva. Yhteiskunta, jossa liian moni nuori jää ilman perustaitoja, rapautuu hiljalleen sisältä päin. Silloin syntyy syrjäytymistä, näköalattomuutta ja eriarvoisuutta, ja ne ovat todellisia turvallisuusuuhkia.

On syytä myös korostaa, että osaamistakuu ei ole lapsille ja nuorille rangaistus. Se on lupaus, lupaus siitä, että ketään ei päästetä putoamaan liian aikaisin, lupaus siitä, että emme valehtele lapselle hänen osaamisestaan. Siksi kyse on myös rehellisyydestä ja luottamuksesta. On kyse välittämisestä. Osaamistakuu toimii vain, jos tuki tulee ajoissa. Esityksessä aivan oikein korostetaan, että ennen luokalle jättämistä on käytävä kaikki lain mukaiset tukitoimet.

Arvoisa puhemies! Suomalainen peruskoulu on ollut kansallinen menestystarina juuri siksi, että se on yhdistänyt sivistyksen ja yhdenvertaisuuden. Osaamistakuu ei riko tätä perinnettä, vaan se palauttaa yhteiset perustaidot keskiöön, jotta sivistys ja yhdenvertaisuus voivat toteutua. Kun perustaidot ovat kunnossa, nuori voi rakentaa tulevaisuuttaan. Kun osaaminen on vahvaa, Suomi on vahva, ja siksi kyse on kokonaisturvallisuudesta sen kaikkein syvimmissä merkityksessä. Siksi kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.35 Merja Rasinkangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Jokaisen, joka valmistuu peruskoulusta, tulee osata lukea, kirjoittaa ja laskea. Käsittelyssä olevassa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

osaamistakuussa oppilaan arvioinnin perusteita ja vähimmäisosaamisen saavuttamista koskevia menettelyjä yhtenäistetään, jotta perustaidot varmistetaan jokaiselle oppilaalle. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että armovitosisia ei enää jatkossa anneta. Vaatimustaso asetetaan syystäkin. Jos tarvittavaa osaamista ei ole ja oppilas silti päästetään seuraavalle luokalle, kasvaa myös koulupudokkuuden riski. Varhaisessa vaiheessa puuttuminen on oppilaan etu.

Tällä vuosituhannella luokalle jäämiset ovat puolittuneet, mutta sen tarve ei varmastikaan ole puolittunut. Suomessa puhutaan todella paljon korkeakoulutusasteesta ja siitä, kuinka paljon korkeakoulutettuja meillä Suomessa tulisi olla. Tässä keskustelussa usein unohtuu, että keskustelu korkeakoulutetuista on pitkälti turhaa, jos me emme kykene kouluttamaan peruskoulusta perustaidot osaavia nuoria, joilla on edellytykset hakeutua korkeakouluun.

Arvoisa puhemies! Tämä osaamistakuusta tehty esitys ja valiokunnan mietintö ovat erittäin kannatettavia, ja toivon, että kunnissa ja kouluissa osaamistakuu toteutuu lain edellyttämällä tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

19.37 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on käsiteltävänä täällä osaamistakuu. On totta, että maailmanlaajuisesti suomalainen koulutusjärjestelmä on vielä hyvällä tasolla, mutta kun katsotaan taaksepäin, niin trendinomaisesti meillä ovat jo parikymmentä vuotta osaamistulokset ja nämä Pisa-tulokset laskeneet. Siihen on monia syitä: lukutaidon ja lukemisen vähentyminen, pitkäjänteisen työskentelykyvyn heikentyminen, mobiililaitteiden käytön lisääntyminen ja niin edelleen ja niin edelleen.

On hyvä, että tämä peruskoulun osaamistakuu on nyt lanseerattu, ja valiokunta korostikin tässä tarvetta määritellä kansallinen vähimmäisosaamisen taso. Tällä hetkellä tilanne on se, että toinen aste joutuu liian paljon paikkaamaan näitä osaamisvajeita, mitä peruskoulussa on syntynyt.

Meidän täytyy kiinnittää huomiota myös opettajien täydennyskoulutukseen. Nyt se on liian hajanaista. Opettajien jatkuvan oppimisen tasalaatuistaminen on keskeinen asia perusopetuksen laadun varmistamisessa.

Jos Suomen tavoite on korkeakoulutettujen osuuden kasvattaminen, niin se myös edellyttää, että perusopetus antaa kaikille riittävät perustaidot ja toinen aste puolestaan sitten vahvistaa oppijan osaamista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

19.38 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Suomessa ollaan syystä huolissaan laskeneista oppimistuloksista. Viime vuosina on haluttu panostaa peruskouluissa perustaitoihin: lukemiseen, kirjoittamiseen ja laskemiseen. Oppimisen tuen uudistuksella taas haluttiin vahvistaa tukea tarvitsevien oppimista ja toisaalta tukea sitä muuta opetusryhmää saamassaan opetuksessa. Kuntien leikkaukset kuitenkin jättävät nämä uudistukset huteralle pohjalle. Koulujen vaikeutuneesta tilanteesta ja heikenneistä oppimistuloksista huolimatta arvosanat ovat säilyneet ennallaan. Vaatimustasoa on monien tutkimusten perusteella helpotettu.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Osaamistakuun ajatus riittävän osaamisen saavuttamisesta ja yhdenvertaisesta arvioinnista on kaunis. Todellisuudessa monet muut tekijät kuin osaamistakuu vaikuttavat oppimistuloksiin kuitenkin merkittävästi enemmän. Näitä ovat koulujen ja luokkien ryhmäkokoo, opettajien riittävä koulutus ja ammatin ja ylipäätään koulutuksen arvostuksen vahvistaminen. Tässä on tapahtunut merkittävää laskua suomalaisessa yhteiskunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointi, laadukkaiden oppimateriaalien turvaaminen, oppimisen tuen ja riittävän kieliopetuksen saatavuus ja niin edelleen — nämä tekijät yhdessä ratkaisevat. Ajattelen niin, että pelkästään luokallejätö ei auta, jos opetuksessa ja oppimisessa ei tapahdu selkeää muutosta ja jos ei saada riittävää oppimisen tukea turvattua tai toisaalta niitä oppimisen esteitä ratkottua. Esteet voivat toki johtua muistakin syistä kuin mitä kouluissa pystytään hoitamaan.

Tässä laissa opetussuunnitelmien sisällöt aiotaan vuosiluokkaistaa, ja tästä asiasta olen kuullut huolenaiheita. Vuosiluokkaistaminen ja arvosanojen kriteereiden tarkentaminen tarkoittaa sitä, että opetussuunnitelman tavoitteita jaetaan täsmällisemmin vuosiluokkakohtaisesti ja sitten tähän arviointiin lisätään määrittelyjä. Tämä on valtavan iso urakka tehtäväksi ja vaativa työ. Opetussuunnitelmatyötä on Suomessa totuttu tekemään laajan asiantuntijajoukon voimin. Siihen on vakiintuneet, hyvät prosessit, joista on ihan maailmanlaajuisesti otettu oppia, mutta nyt näyttää siltä, että koko tälle vuosiluokkaistamistyölle kaikkien oppiaineiden osalta on varattu aikaa yksi vuosi ja resursseja tähän työhön ei ole varattu ollenkaan. Tästä syntyy iso huoli, minkälaista laatua pystymme sitten tässä osaamistakuussa turvaamaan. Toivoisin — nyt täällä ei ole ministeriä paikalla — että kertoisitte, miten tämä työ on ajateltu toteuttaa, sillä Opetushallitukseen, joka tätä opetussuunnitelmatyötä tekee, on tehty merkittävät leikkaukset tämän hallituskauden aikana, ja ne haastavat tätä valmistelutyötä entisestään.

Sitten tämän vuoden jälkeen, kun koko tämä suunnittelu-uudistus tapahtuu, seuraava vuosi olisi aikaa näillä oppimateriaalin valmistajilla saada kaikki oppimateriaalit päivitettyä. Tässä pelkään taas sitä, että oppimateriaaliuudistukset usein johtavat siihen, että niistä syntyy lisäkustannuksia kunnille eli opetuksen järjestäjille, jotka joutuvat uusia oppimateriaaleja hankkimaan. Eli toivon, että näitä siirtymäaikoja pidettäisiin riittävän pitkinä ja resurssit tämän työn valmisteluun turvattaisiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

19.43 **Markku Siponen kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Otin vielä puheenvuoron, kun tässä vähän korvaan kalskahti kommentti, että toinen aste joutuu paikkaamaan peruskoulun puutteita. Ymmärrän tämän, ja se sinällään pitää paikkansa, mutta kyllähän se kuulostaa myöskin siltä, että ikään kuin perusopetusta ja ehkä siellä työtä tekeviä opettajia vähintäänkin rivien välissä arvosteltaisiin, vaikka sitä ei varmasti tässä tarkoitettu.

Ehkä haluan nyt tuoda tämän vähän isomman kuvan esille: Jos katsotaan tämä koko koulutusketju läpi, niin jos jutellaan ammattikorkeakoulun ja yliopistojen kanssa, sieltä tulee viesti, että toiselta asteelta tullaan heikommilla valmiuksilla korkeakouluun ja siellä joudutaan paikkaamaan. Toisen asteen opettajat ammatillisessa ja lukiossa, sinne kun tulevat opiskelijat perusopetuksesta, joutuvat alussa paikkaamaan, aivan oikein, perusopetuksesta tulevien oppilaitten taitovajeita. No, sitten opettajilta, omiltakin kollegoilta, jotka työskentelevät siellä perusopetuksen yläluokilla, viesti on se, että alaluokilta tullaan heikommilla valmiuksilla yläkouluun. Ja sitten kun mennään sinne

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

alakouluun, ensiluokille, niin kyllä siellä on viesti toisaalta se, että sieltä perheistä ja varhaiskasvatuksesta tulee entistä heterogeenisempiä lapsia ja heikommilla valmiuksilla sinne alkuopetukseen. Eli tässä koko koulukeskustelussa on hyvä muistaa myöskin se perheiden ja kotien merkitys ja tämä yhteiskunnan muutos kokonaisuudessaan, millaista oppilasainesta ja millaisia lapsia sinne alaluokille tulee.

Oikeastaan halusin vain tällä puheenvuorolla alleviivata sitä, että kyse on laajemmasta yhteiskunnallisesta ongelmasta koko koulutusketjun läpi, ja myöskin sitä, että sellainen osaamistakuu, että lapsi tai nuori jätetään herkemmin luokalle, ei kenellekään vielä niitä perustaitoja itsessään takaa, jos ei tehdä sitten isompaa uudistusta. Toistan vielä saman, minkä aiemmin toin — se varmaan löytyy tuolta sivistysvaliokunnan lausunnosta, ja voi käydä lukemassa — että tutkimustieto siitä, että luokalle jättäminen itsessään olisi hyödyllistä lapsen tai nuoren kannalta, on hyvin ristiriitaista. Tämäkin kannattaa tässä keskustelussa pitää muistissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

19.45 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa herra puhemies! Tarkastusvaliokunta on myös tänä talvena tehnyt tutkimusta opetuksesta ja mahdollisuuksien tasa-arvosta, ja siellä asiantuntijakuulemisissa tuli esille juurikin tämä, että toinen aste joutuu paikkaamaan perusopetuksen puutteita. Mutta tämä ei ole toki arvostelu opettajia kohtaan, minkä tässä edustaja Siponen otti edellä esille. Opiskelijoiden lähtövalmiudet vaihtelevat aikaisempaa enemmän. Osa tarvitsee opintojen alussa tukea kirjoittamiseen, luetun ymmärtämiseen, matematiikkaan, kieliin, tiedonhakuun, lähdekritiikkiin ja itsenäiseen opiskeluun. Ongelma on juurikin myös se, että saman osaamistason oppilailla voi olla usean numeron ero oppiaineen päättöarvosanoissa.

Perusopetuksesta on paljon dataa, mutta selkeä ja keskitetty datainfrastruktuuri puuttuu meiltä täysin. Tietopohjainen perusopetuksen kehittäminen on tärkeää, jotta opetuksen vaikuttavuutta voidaan arvioida luotettavasti ja opetusta, oppimisen tukea sekä resursseja kohdentaa oikea-aikaisesti. Nämä perusopetuksen panostukset eivät tällä hetkellä linkity kattavasti oppilaisiin ja oppimistuloksiin, oppimistulosarviointia ei toteuteta systemaattisesti ja monipuolisesti, eikä eri toimenpiteiden vaikutuksia voida seurata pitkäjäsenäisaineistolla riittävällä tavalla.

Minusta on tärkeää, että tuota tietopohjaa tullaan vahvistamaan, mutta samalla on pidettävä kiinni siitä, että tiedonkeruun tarkoituksena on oppimisen ja koulutuspolkujen kehittäminen, ei koulujen, opettajien tai oppilaiden arvottaminen. Tieto siitä, missä vaiheessa nämä oppimisen erot syntyvät, millaiset tukitoimet toimivat ja mitkä nivelvaiheet katkaisevat näitä koulutuspolkuja, olisi ensiarvoisen tärkeää. Tällä hetkellä meillä liikaa kiinnitetään huomiota aloituspaikkoihin, tutkintomääriin ja valmistumisaikoihin. Tuntuu, että nämä ovat ainoat mittarit.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

19.48 **Martin Paasi kok:** Arvoisa puhemies! Tosiaan, kun Suomen peruskoulusta puhutaan, niin ei voi kuin ihmetellä sitä rauhallisuutta, millä ollaan lähestulkoon 20 vuotta katsottu, kun Suomen peruskoulun taso on laskenut kakkos- ja kolmossijoilta 20. ja 30. sijoille. Elikkä siis todella voidaan puhua tällaisesta yhtäjaksoisesta syöksystä. Tässä

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

yhteydessä minun mielestäni on tosi kummallista syyttää nyt sitten älypuhelimia ja covidia ja milloin mitäkin, koska nämä samat ilmiöt ovat olleet vallitsevia ilmiöitä myös kaikkialla muualla maailmassa, ja meidän peruskoulun sija on siis laskenut suhteessa koko muuhun maailmaan. Elikkä meidän peruskoulussa on kaikesta päätellen jotakin todella pahasti vialla.

Se, mikä tässä yhteydessä nyt sitten ennen kaikkea ihmetyttää, on paitsi se, että mitkään herätyskellot eivät lähde tästä soimaan ja ei ole sellaista kriisitietoisuutta, että jotain pitäisi tehdä, lisäksi myöskin se, että me ei tällä hetkellä mitata sitä, mitä tuolla kouluissa tapahtuu. Se ainoa mittari, mikä meillä on, on Pisa-tulokset. Kyllähän se on niin, että jos haluat saada aikaiseksi jotain muutosta, esimerkiksi parannusta nyt tähän kehitykseen, niin olisi äärimmäisen keskeistä, että peruskoulumme tuloksia ja tekemistä alettaisiin mittaamaan ja seuraamaan niin että me pikkuhiljaa opittaisiin ymmärtämään, mikä tässä mättää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.49 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edellisessä työssäni koulupoliisina kohtasin näitä oppilaita, jotka olivat tuen tarpeessa. Meillä vuosia sitten lopetettiin tarkkailuluokat, on tullut pienryhmiä tilalle, mutta minua itseäni ainakin harmittaa se, että meillä on tällainen keskittämispolitiikka nyt koko Suomen valtakunnassa, etenkin suurissa kaupungeissa, että pyritään pienet kyläkoulut ja pienet koulut lakkauttamaan, keskitetään sinne kaupunkiin isoihin kouluihin, on jopa yli tuhannen oppilaan kouluja, jotka eivät minusta ole inhimillisiä sille pienelle lapselle. Olen arvostellut joskus myös sitä, pitäisikö meillä olla alakoulut ihan erikseen eikä yhtenäiskouluna, koska monenlaisia lieveilmiöitä sieltä yläkoulusta valuu sinne alakouluun.

Mutta ennen kaikkea meidän pitää säilyttää myös pienempiä kouluja, erikokoisia kouluja mutta etenkin niitä pienempiä kouluja, koska tuen tarve ei ole läheskään niin suuri näissä pienemmissä kouluissa. Siellä on aidosti lapsia, jotka pystyvät myös välitunnit pitämään välitunteina — leikkimään, pelaamaan ja olemaan ulkona. Kaikilla näillä on vaikutusta siihen lapsen motivaatioon siellä koulussa, ja sitä motivaatiota toki tarvitaan kotoa lähtien, elikkä vanhempien tulee kannustaa lapsen koulupolkua varhaisesti ykkösluokasta lähtien koko yläasteen ajan. Tällä on myös suuri merkitys, miten me aikuiset kannustamme lapsia ja nuoria, valvomme heidän koulutehtäviensä tekemistä ynnä muuta. Tässä on paljon tekemistä. En yksin peruskoulua syytä tästä mitenkään, vaan meidän pitää rakenteita muuttaa eikä tehdä näitä niin sanottuja oppimistehtäviä, niin kuin minä kutsun näitä jättikouluja. Tarvitaan erikokoisia kouluja, ja osa tarvitsee sitä pientä koulua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

19.52 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tätä mittaamista Suomen kouluissa on kyllä tehty paljon, meillä tehdään valtakunnallisia kokeita — tässä edustaja Paasi peräänkuulutti sitä, että pitäisi mitata paremmin. Mielestäni opettajilla, kasvatusalan henkilöstöllä, on ollut tämä huoli ja viesti on ollut yhtenäinen jo pitkän aikaa, mutta valitettavasti kunnissa taloustilanne on ollut sellainen, että niitä kaikkia keinoja, mitä toivottaisiin, ei olla pystytty

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

turvaamaan ja toteuttamaan. Kuten täällä useampi on jo kertonut, samaan aikaan, kun resurssit ovat vähentyneet tai resurssit ovat kohdentuneet enemmän tilakustannuksiin, it-kustannuksiin kuin itse siihen opettamiseen, nämä opiskelija- ja oppilasryhmät ovat paljon heterogeenisempiä, tarpeet ovat moninaisia. Ihan varmasti myös kännykät ja ruudulla vietetyn ajan lisääntyminen ovat vaikuttaneet lasten ja nuorten keskittymiskykyyn, ihan siihen virkeystilaan, jos illat menevät puhelimella valvoessa. Nämä kaikki vaikuttavat oppimisen edellytyksiin.

Mittaamisen ja valtakunnallisten kokeiden lisäämisessä on haasteensa. Me tiedetään esimerkiksi brittiläisestä koulujärjestelmästä tutkimustuloksia siitä, kuinka se usein johtaa ei semmoisen laajan ymmärryksen ja sivistyksen syntymiseen vaan enemmän siihen, että pistemäisesti ulkoa opetellaan tietoja, joita sitten mitataan. Ei sekään ole huono, että sitäkin tehdään, mutta sellaisesta pelkästä kokeita varten opiskelusta jo hyvin nuorella iällä ei ole maailmanlaajuisesti tutkimuksissa hyviä tuloksia, enkä toivo, että tämä osaamistakuu meillä semmoiseen johtaisikaan.

Pienet koulut, joita tässä edustaja Rasinkangas nosti, ovat todella tärkeitä. Viesti, joka tulee usein sekä vanhemmilta että opettajilta, on, että toivottaisiin, että ne pysyisivät eikä niitä lakkautettaisi. Tässä se pienen koulun koko eroaa kyllä hyvin paljon, puhutaanko maakunnista vai puhutaanko kaupungeista, sillä kaupungeissa 100—200 oppilaan kouluja pidetään jo pieninä ja niitä joudutaan lakkauttamaan, kun investointiresurseja ei ole korjata esimerkiksi niitä koulutiloja. Tänään viimeksi keskusteltiin kuntien parlamentaarisessa työryhmässä siitä, kuinka tätä koulutuksen laatua pystyttäisiin jatkossa... — Mikrofonista lähti ääni. — Eli miten ne resurssit kohdentuisivat niin, että koulutuksen laatu turvataan sekä siellä, missä meidän lasten määrä vähenee, että siellä, missä meillä on kasvava määrä lapsia ja nuoria, jotka ovat meidän tulevaisuuden työntekijöitä. Mitkä ovat ne kriteerit, joilla me saadaan se turvattua ja vahvistettua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

19.55 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Oppimistuloksia meidän peruskoulusta on tämän eduskuntakauden aikana tutkittu ja selvitetty nyt esimerkiksi tämän tarkastusvaliokunnan perusopetuksen oppimistuloksia koskevan selvityksen pohjalta. Teimme myös sivistysvaliokunnassa omana asiana tästä selvitystä liittyen Pisatuloksiin. Eli varmaan tässä myös tulevaisuutta ajatellen olisi hyvä olla jonkinlaista koordinaatiota valiokuntien välillä siinä, mitä katsotaan.

Meillä on todella paljon tietoa kansallisesti olemassa, ja lainsäädäntökin ohjaa siihen, että meidän Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi toteuttaa sitä omaa tehtäväänsä, mikä on arvioida varhaiskasvatuksen ja koulutuksen laatua sekä oppimistuloksia Suomessa, kehittää arviointia, tukea opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä laadun hallinnassa ja tuottaa tietoa koulutuspolitiikan ja kehittämisen tueksi. Eli ihan siis lakisääteinen tehtävä tähän. Sen lisäksi meillä on erilaisia tietovarantoja, Koski ja Vipunen, missä on tietoa meidän koulutusjärjestelmään liittyen. THL tekee kouluterveyskyselyn. Opetuksen järjestäjillä on erilaisia itsearviointikyselyitä ja ulkoisia arviointeja. Eli kyllä meillä on valtavasti tietoa meidän koulutusjärjestelmän toimimisesta. Sen lisäksi on Pisa-arvioinnit ja muut. Tämän tarkastusvaliokunnan selvityksen esittämä tammoinen datainfrastruktuurin rakentaminen olisi ehkä tammoinen tarta pä tarta toimenpide tässä esityksessä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

On tärkeää, että oppimistuloksista keskustellaan ja pohditaan asioita. Niin kuin aikaisemmin sanoin, kyllä Orpon hallituksella on ollut keskeisenä tavoitteena oppimistulosten parantaminen ja kääntäminen kasvuun näiden toimenpiteiden osalta, mitä nyt esimerkiksi perusopetukseen on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

19.57 **Martin Paasi kok:** Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, jos Suomen peruskoulun tilannetta on mitattu, mutta ymmärtääkseni sitä ei olla tehty samalla muodolla ja samalla tapaa yhtäjaksoisesti sinä aikana, kun taso on selkeästikin laskenut. Peruskoulun tason romahtaminen kuitenkin saattaa olla ehkä yksi kohtalokkaimmista asioista, mitä Suomessa on tapahtunut lähihistorian aikana. 5,6 miljoonan ihmisen kansa kun ei oikeasti pysty ylläpitämään hyvinvointivaltiota käsitöitä tekemällä, vaan vain ja ainoastaan äärimmäisen keihäänkärkitason, korkean jalostusasteen tekemisellä. Tämä on siis Suomen hyvinvointivaltion edellytys, eli hyvä peruskoulu on Suomen hyvinvointivaltion edellytys. Jos tässä nyt on jo menetetty 20 ikäluokkaa, niin se jo on aika iso lovi. Kun heistä tulee työkäisiä ja jonkun koulun käyneitä ja he päätyvät työmarkkinoille, niin he eivät varmasti pärjää kansainvälisessä kilpailussa. Se on myöskin hyvä pitää mielessä, että emme elä tyhjiössä vaan me kilpaillaan kaikkien kanssa.

Edelleen tässä oliko edustaja Hopsu, joka puhui siitä, että nämä kännykät ja puhelimella valvomiset ja muut ovat pahentaneet tilannetta Suomessa. Näinhän se on, mutta taas kerran haluaisin painottaa sitä, että tämä tilanne on vallinnut ihan tasan tarkkaan kaikkialla muuallakin maailmassa. Eliikä selityksenä meidän Suomen suhteelliseen tippumiseen tämä kannattaisi siltä kantilta unohtaa.

Opettajien kanssa kun puhuu, niin he kertovat, että suuren osan ajastaan he käyttävät johonkin muuhun kuin oppilaiden opettamiseen. Hankehummat ja uudet säännöt siitä, miten pitää kommunikoida perheen, vanhempien kanssa, ynnä muut vievät opettajan kouluajasta suurimman osan — joku on puhunut jopa yli 90 prosentin luvuista. Minä peräänkuuluttaisin kyllä tässä yhteydessä opettajan kunnianpalautusta.

Kuulammen koulussa harrastetaan tällaisia vapaaehtoisia tasoryhmiä. Siellä ikäluokat on jaettu kolmeen vapaaehtoiseen ryhmään, ja heikoimmassa ryhmässäkin toki täytetään peruskoulun perusoppimäärä. Tämä kyseinen Kuulammen koulu on siis Suomen menestynein Pisa-testeissä, ja mielestäni siitäkin voisi ottaa oppia.

Eli tässä perusopetuslain muuttamisessa mennään ehdottomasti oikeaan suuntaan, mutta henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että tätä ei saisi jättää tähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

20.01 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn kyllä näkemykseen myös edellä puhuneen edustaja Paasin kanssa siitä, että kyllä meillä tässä datainfrastruktuurissa on puutteita, katvealueita, kaiken kaikkiaan aukkoja, mitkä tarvitsisivat paikkaamista. Muun muassa näitä pitkittäisaineistoja puuttuu. Meillä ei esimerkiksi ole tietoa siitä, kuka meidän lapsia opettaa. Minusta olisi tuiki tärkeää ja tarpeellista, että meillä olisi opettajarekisteri käytössä. Toivottavasti ensi hallituskaudella saadaan sitä asiaa edistettyä, jotta meillä olisi tieto, minkä verran meillä on missäkin aineessa päteviä opettajia ja mihin he sijoittuvat näin valtakunnallisesti. Auttaisi myös

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tuossa koulutuksen ennakoinnissa — kun opettajia koulutetaan — se tieto, mihin heitä on tarve kouluttaa.

Sitten ratkaisuksi näitten oppimistulosten parantamiseksi on myös esitetty näitä kansallisia päättökokeita ja tasokokeita. Varmaan nämä kansalliset päättökokeet ainakin joissakin oppiaineissa voisivat olla perusteltuja, ja siitä voisi suorittaa pilotointia. Ymmärrän toki, että siihen ei ole halua mennä, jos syntyy sitten tällaisia koulukohtaisia rankinglistoja ja tavallaan alkaa koulushoppailu vanhempien taholtakin siitä, mihin kouluun halutaan lapsi laittaa ja mihin ei. Mutta esimerkiksi Tanskassa on sellainen malli, että nämä päättökokeitten tulokset ovat pelkästään vain viranomaisten käytössä, ne on muuten salattu, jotta tällainen rankinglistojen syntyminen ehkäistään.

No, sitten jos tätä datainfrastruktuuria parannetaan, niin tietenkään kouluja ja opettajia ei tule kuormittaa tällä tiedonkeruulla, eli se ei saa lisätä koulujen ja opetuksen järjestäjien hallinnollista työtä, ja kustannukset luonnollisesti tulisi siinä tapauksessa korvata täysimääräisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

20.03 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty niin hyvää keskustelua perusopetuksesta ja koulutuksesta ja muutenkin, että en malttanut olla vielä ottamatta yhtä puheenvuoroa.

Tässä oli mielenkiintoista kuunnella äsken takarivin debattia, kun edustaja Paasi oli sitä mieltä, että ei mitata, ei ole tietoa, ja sitten sieltä vierestä edustaja Valtola kertoi, että on tietoa, paljon löytyy tietoa. Tämä asia ei tietenkään katso puoluetta, mutta mielenkiintoista oli kuunnella tätä keskustelua. Ehkä se totuus on jossakin siellä välimaastossa.

Tietenkin politiikkaan kuuluu aina vähän raflaavammin esittää asioita, mutta en minä nyt silti sanoisi ihan tuon edustaja Paasin tapaan, että 20 ikäluokkaa on nyt menetetty. Ehkä siinä jo ammutaan pikkasen yli. Sitä ei käy kiistäminen, että tulokset ovat laskeneet, mutta totuus on kuitenkin se, että tulokset ovat laskeneet myöskin muualla ja monissa muissa, vastaavissa maissa. Mutta totta on se, että sijoituksia on tultu alaspäin ja se on tilanne.

Sitten jäi tuossa korvaan myöskin tämä, mikä sinällään pitää ihan paikkansa, että monilla opettajilla menee liian paljon aikaa muuhun kuin opetustyöhön, käytettiin sanaa ”hankehumppa” ja muuta. Tietysti voisi tässä kysyä, mitä tämä Orpon hallitus on tehnyt tälle asialle, että sitä olisi vähennetty. Tässä heidän yhtenä asiana nyt tähän liittyen, että kun meillä on järjestelmiä käytössä jo tällä hetkellä, niin varmasti tekoäly voisi olla yksi asia, mitä voisi tuoda myöskin opettajien tueksi ehkä siihen tiedon keräämiseen ja oppilaiden seurantaan ja muuhun — meillä on kuitenkin tänä päivänä jo hyvin pitkälle järjestelmiä käytössä. Ja varmasti on juuri se, että se rahoitus ja resurssit sinne koululuokkaan, oppilaille ja opettajille suoraan, eikä sitten niitten erilaisten hankkeitten kautta, niin että niitä joudutaan pyörittämään ja hallinnoimaan.

Sitten tässä oli hyvä, kun nostettiin Kuulammen koulu ja sieltä opin hakeminen esille. Siellähän sivistysvaliokunta nimenomaan kävi vierailulla, ja itse asiassa tunnen tämän koulun entisen rehtorin erittäin hyvin — hän on myöskin minun entinen opettajani. Totta kai meidän kannattaa näistä hyvistä kouluista käydä mallia hakemassa, niin kuin tässä edustaja Paasi hyvin vinkkasi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Rasinkangas.

20.05 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Joo, mielenkiintoista keskustelua. Tuosta, mitä edustaja Paasi puhui kännyköistä ja muista, olen kyllä vahvasti sitä mieltä, että kyllä tämä kännykkäkielto on yksi parhaita asioita, mitä tämä hallitus on saanut kouluihin aikaan muun perusopetukseen satsaamisen lisäksi, koska se selkeästi näkyy tuolla kouluissa. Edellisessä työssäni koulupoliisina kohtasin näitä oppilaita, jotka eivät tulleet edes kouluun siksi, että eivät jaksaneet, koska nukkuivat univelkoja. On päivänselvää, että jos oppilas jää kotiin jonkun syyn vuoksi, niin oppiminen kärsii, koulunkäynti kärsii, ja vanhemmat kun menevät töihin, niin ne eivät edes tiedä, että se oppilas jää sinne kotiin, ja näin ollen häntä on vaikea sitten valvoakin.

Mutta haluan tuoda myös esiin, kun puhuin tuossa edellisessä puheenvuorossa näistä pienemmistä kouluista, jotka minun mielestäni ovat aivan vertaansa vailla ja jotka ehdottomasti tulisi säilyttää, että niitä on jo koko Suomessa käsittääkseni yli 60 prosenttia lakkautettu. Viimeisimmässä Kuntalehdessä, opetustoimen ylitarkastaja, emeritus, Kari Lehtola kirjoitti otsikolla ”Koululakkautusaalto on Suomen suurin dokumentoitu virhearvio kuntapolitiikassa”. Minä olen ihan samaa mieltä.

Meillä on viime päivinä jälleen uutisoitu kouluväkivallasta, mikä on lisääntynyt yhä nuoremmilla, koulukiusaamisesta, ja niin kuin olen aina todennut, pienemmissä kouluissa se on varhaisemmin nähtävillä, jolloin siihen voidaan nopeammin puuttua. Isossa koulussa oppilas ei edes uskalla mennä kertomaan opelle, että joku uhkailee tai kiusaa tai aiheuttaa väkivaltaa, ja tämä on se ongelma. Minullekin on tuttu Kuulammen koulu Tyrnävän kunnassa, vajaa 500 oppilaan yläkoulu, ja tämä edustaa myös semmoista maaseutukoulua. Tuon kokoiset koulut ovat ihan ok, mutta sitten kun ne menevät tuonne tuhannen oppilaan kouluksi tai vielä isommaksi, missä on kaikki mahdolliset yhdessä ja samassa rakennuksessa, niin en näe sitä hyvänä. Todellakin toivon, kun puhutaan perusopetuksesta ja opettajista, että tämä on meidän kaikkien yhteinen asia. Se on hirvittävän vahvasti sieltä kotoa lähtöisin, että miten se lapsi oppii sitä koulupolkua. Kun huolehditaan paitsi hänen liikenneturvallisesta käyttäytymisestään — miten hän menee turvallisesti sinne kouluun — niin myöskin jaksetaan nähdä vaivaa siinä, että tuetaan sitä lasta kuulustelemalla enkun sanat ja historian läksy ynnä muu, jotta se lapsi tietää sen, että hänen työtään valvotaan — samalla asetetaan turvallisia rajoja — ja totta kai keskustellaan lapsen kanssa niistä kiusaamisasioista ja toisen kunnioittamisesta ja suvaitsevaisuudesta. Nämä ovat tärkeitä asioita. Elikkä en yksistään opettajille sysää tätä vastuuta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.08 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! On ilo kuulla, että meillä on tällainen yhteinen huoli meidän koulutuksen laadusta, ja tuntuu siltä, että jaetaan se täällä.

Oppimistuloksista tässä oli puhetta. Ne ovat todellakin laskeneet myös muualla Euroopassa kännyköiden tulon kanssa samassa aikasyklissä, mutta suhteellisesti se Suomen pudotus on isompi ja monet Aasian maat taas ovat nousseet näissä vertailutuloksissa Euroopan ohi. Eli kyllä tässä varmasti osa selittyy kännyköillä, mutta tässä suhteellisessa pudotuksessa meillä on varmasti myös tällaisia omia kotimaisia tekijöitä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Tässä aikaisemmin puhuttiin opettajarekisteristä ja sen tarpeesta. Ihmettelen oikeastaan, että vaikka tämä on kustannuksiltaan noin miljoonan esitys ja sitä jo edellinen hallitus ja tämä hallitus ovat pyörittäneet pitkään, niin jostain syystä sitä ei olla saatu vietyä maaliin. Se olisi kyllä todella tärkeä tieto, kuinka meillä riittävät pätevät opettajat.

Yksi iso huoli, mikä tällä hallituskaudella on tapahtunut, on että opettajien täydennyskoulutus on ajettu lähes kokonaan alas, eli sieltä ovat resurssit hävinneet. Juuri kun tässä puhuttiin vaikka tekoälyn hyödyntämisestä kouluissa, niin opettajat kertoivat suorasanaisesti viestini, että he eivät asiaa osaa riittävästi, opiskelijat menevät ohi, mutta mitään täydennyskoulutusta ei ole tarjolla julkisesti, ellei kunta sitten hanki jotain yksittäistä koulutuspäivää. Mutta sisältö on tosi iso, ja tarve olisi myös.

Myös nämä kuntien leikkaukset, joita hallitus on tehnyt, osuvat suoraan koulutukseen, varhaiskasvatukseen. Valitettavasti se on näin. Eli vaikka meillä on ollut yksimielisiä mietintöjä sivistysvaliokunnassa siitä, mihin suuntaan asioita pitää kehittää, niin sitten kun katsoo vaihtoehtobudjetteja, niin niistä kyllä löytyy eroa siinä, kuinka paljon koulutukseen ollaan valmiita satsaamaan. Toivoisin, että seuraavalla hallituskaudella päästäisiin semmoiseen suunnitelmaan, jossa koulutuksen rahoituksessa edetään kohti pohjoismaista tasoa. En millään usko, että sillä, että me tiputaan koko ajan koulutuksen rahoituksessa, me voisimme pärjätä, olla yhtä kilpailukykyisiä. Kustannukset ovat täällä kuitenkin suunnilleen samaa luokkaa. Tämä koulutuksen investointirooli pitäisi nähdä. Olen tässä ihan samaa mieltä kuin edustaja Paasi täällä kuvasi, että kun on pieni maa, niin meillä eivät luonnonvarat riitä elättämään meitä pitkään, vaan se osaaminen on se, minkä varaan meidän pitää tulevaisuutta rakentaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

20.11 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hyvä jatkaa tästä. Monta hyvää puheenvuoroa tässä oli edustaja Hopsulla ja myöskin edustaja Rasinkankaalla. Rasinkangas puhui hyvin näistä pienistä kouluista ja myöskin perheiden merkityksestä. Itse opettajana toimin semmoisessa keskikokoisessa koulussa, eikä oma näkemyseni ehkä ole se, että pieni koulu automaattisesti olisi parempi kuin iso koulu. Ehkä itse näen ne pienet koulut enemmän saavutettavuuden kannalta tärkeinä niin, että pystyttäisiin niitä lähipalveluja säilyttämään, siinä on niillä pienillä kouluilla iso rooli.

Keskustapuoluehan hyväksyi viime viikonloppuna Suunta Suomelle -ohjelman, ja siellähän kyllä linjattiin näistä jättikouluista ja jättipäiväkodeista, niin että jossakin kuitenkin se raja menee siinä suuruuden ekonomiassakin. Meillähän on ollut vaihtoehtobudjeteissa keskustelua tästä pienten koulujen lisästä yhtenä elementtinä, koska tietenkin me vähän voidaan täältä eduskunnasta vaatia pieniä kouluja, pienempiä kouluja, mutta tiedetään, että viime kädessähän kunnat kuitenkin päättävät siitä kouluverkosta kunnissa. Tietysti, jos me täältä laitetaan kriteereitä tai vaatimuksia, meidän täytyy myöskin miettiä niitä resursseja ja lainsäädäntöä ja euroja samalla tavalla.

Mutta samaan haluan oikeastaan lopettaa kuin edustajat Paasi ja Hopsu, koulutuksen ja osaamisen merkitykseen. Tällä kaudellahan on tehty hyvää visiotyötä, sekä perusopetuksen että korkeakoulutuksen visiotyö on päättymässä. Ehkä tämä nyt alleviivaa myöskin sitä, mistä on aiempiakin puheenvuoroja käytetty täällä, että koulutukseen satsaamisen ja ongelmien korjaamisen täytyisi olla useampien hallituskausien mittaisia — samalla tavalla kuin tehdään tätä visiotyötäkin, niissähän ei katsota neljän vuoden päähän

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

eikä edes kahdeksan vuoden päähän vaan jopa sinne vuosiin 2035—2040. Tietenkin olisi hyvä, että löydettäisiin semmoisia yhteisiä satsauskohteita ja että — tietenkin oma näkemykseni on tämä — yhteisesti löydettäisiin myöskin riittävästi euroja siihen koulutukseen satsaamiseen myöskin jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

20.14 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! On ollut ilo pelata squashia samassa joukkueessa opetustoimen ylitarkastaja emeritus Kari Lehtolan kanssa vuosien ajan. Monesti kisareissulla aiemmin näistä kouluista keskustelimme. Siinä mielessä olen eri mieltä siitä, mitä täällä salissa on sanottu, että pieni koulu automaattisesti olisi parempi kiusaamisen suhteen. Kyllä se enemmän riippuu siitä, miten koulussa suhtaudutaan kiusaamiseen, minkälainen henki siellä on, minkälaiset järjestelmät ovat siihen puuttumiseen. Meillä varmasti on isoja kouluja, joissa kiusaamiseen puututaan hyvin ja sitä ei esiinny, mutta on myös semmoisia isoja kouluja, joissa sitä esiintyy. Mutta sama on pienissä kouluissa.

Siinä mielessä en allekirjoita myöskään tätä edustaja Hopsun esille tuomaa kuvaa, että tämä hallitus olisi merkittävästi leikannut perusopetuksesta. Jos nyt rehellisesti sanotaan, miten hankalassa taloudellisessa tilanteessa hallitusohjelmaa jouduttiin tekemään ja miten vaikeassa taloudellisessa tilanteessa tätä hallituskautta on menty eteenpäin, niin OKM:n budjetti on kasvanut selkeästi, perusopetukseen on panostettu lisärahoitusta. Myös kuntien rahoitus, jos katsotte koko kautta, on ollut kasvava. Sillä tavalla näissä uudistuksissa, vielä jos katsotaan perusopetukseen, kyllä tämä hallitus on tehnyt erittäin koulutusmyönteistä politiikkaa tässä vaikeassa tilanteessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi.

20.16 **Martin Paasi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomessa jokaiselle pitäisi tarjota kaikki edellytykset tulla kaikeksi siksi, mihin rahkeet suinkin riittävät. Tällaisella tulokulmalla suomalaisista lapsista ja nuorista tulee tulevaisuuden menestyjiä. Orpon hallitus on tosiaan lisännyt koulutukseen rahoitusta 200 miljoonan euron edestä todella vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Se on uudistanut oppimisen tuen, rajoittanut puhelimien käyttöä ja panostanut perustaitoihin eli lukemiseen, kirjoittamiseen ja matematiikkaan — eli nimenomaan niihin kaikista tärkeimpiin asioihin, jotka ovat oikeastaan edellytys sille, että oppii ylipäättänsä mitään niiden lisäksi.

Tässä on ehkä loppukaneettina omalta osaltani tärkeää huomioida myös just se, että tähän ei tekoäly auta vaan tähän tarvitaan nimenomaan biologista älyä. Eli toivottavasti myös jatkossa peruskoulussa laitetaan aivonystyrät töihin ja harjoitetaan niiden käyttöä, koska olen oppinut, että aivot ovat ehkä ruumiin tärkein lihas. Ne paranevat, mitä enemmän niitä treenaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

20.17 **Merja Rasinkangas ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vastaan vielä tuohon aiemmin esitettyyn väitteeseen:

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Totesin vain, että pienemmissä kouluissa kiusaaminen on varhaisemmin havaittavissa ja näin ollen nopeammin puututtavissa, mutta kokemuksesta tiedän, kun olen koulupoliisina toiminut kouluissa kiusaamisten selvittelyssä ja sovittelussa, että on paljon tapauksia, missä oppilas isossa koulussa ei kerro kenellekään — ei vanhemmille, ei koulun opettajille — koska ei uskalla, koska siellä uhkaillaan. Ja kun puhutaan isoista kouluista, niin aiemmin oppilaat isoissa kouluissa istuivat välitunnitkin sisällä, koska on kissa ja hiiri -leikkiä heitä laittaa välitunnille, kun osa menee vessaan piiloon ja on muutenkin hidasta ottaa niitä kampeita lokerosta tai laatikosta, missä heillä ne ovatkaan.

Se on vain minun kokemukseni kautta tullut se väite, että isommissa kouluissa nämä kiusaamiset jäävät vaikeammin havaittaviksi. Opettaja ei pysty näkemään kaikkia eikä edes välttämättä tunne kaikkia oppilaita. Jopa pihan välituntivalvonnassa on niitä tilanteita, missä välituntivalvojat kyllä kävelevät ja ovat siellä, mutta siellä saattaa olla... Tässä nyt yksi esimerkki, mihin jouduin puuttumaan: Oppilasta pahoinpideltiin, kutosluokkalaista poikaa heiteltiin kuin sätkynukkeä maahan talvisella kelillä, ja siellä oli välituntivalvoja, mutta kukaan ei huutanut apua. Ympäri oli rinki oppilaita, mikä esti tietenkin näkyvyyttäkin sille opettajalle siitä, mitä siellä tapahtuu.

Nämä ovat asioita, mitkä oikeasti näkyvät isoissa kouluissa eri tavalla kuin pienissä, koska oppilaat ovat rohkeampia pienessä koulussa kertomaan opettajille asioita, mitä he kohtaavat. Tämä on omasta mielestäni faktaa, mistä en peräänny. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.19 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! On ollut mukava kuunnella tätä keskustelua tästä oppivelvollisuudesta ja kouluihin panostamisesta. Voi sanoa sen, että ei varmaan yhtä semmoista totuutta ole, onko isossa tai pienessä koulussa enempi niitä palveluja ja muita tarjolla, ja taas pienessä koulussa on se läheisyys ja muut olosuhteet toisenlaiset. Kyllä se, miten se arki saadaan sujumaan siellä kouluympäristössä, on aika tärkeässä roolissa. Se, että lapset saisivat riittävän osaamisen, että he voisivat edetä toisella asteella ja sieltä sitten korkea-asteelle, on sitä kivijalan rakentamista, ja sen takia tämä on niin tosi tärkeätä keskustelua. Tämä on vuosikymmenten asia, että me pärjätään tässä kansainvälisessä ja muussa kilpailussa, mikä meitä kohtaa. Osaamista tarvitaan tulevaisuudessa enemmän kuin vähemmän, ja tavallaan tässähän sitä rakennetaan just näillä elementeillä.

Arvoisa rouva puhemies! Kuntien rahoituksen osalta voi olla, että perusopetukseen on laitettu 200 miljoonaa, mutta vastaavasti myöskin työllisyyden hoidossa työllisyyspalvelut siirrettiin kuntiin 200 miljoonaa alimitoitettuna. Täytyy näissä aina muistaa, että kuntien rahoitus tulee isoon kuvaan ja sitä käytetään siellä kunnissa, ja tässä mielessä kuntien rahoitusasema ei ole kauheasti parantunut. Työttömyys on ollut tosi korkealla tasolla, ja se näkyy nyt kuntien menojen kasvamisena, työttömyysturvamenoissa, ja sitten tulojen pienenemisenä, eli siellä on monenlaisia vaikutuksia. Tämä näkökulma tässä on, kun yhdestä samasta europotista, mitä siellä kunnissa on käytettävissä, hoidetaan perusopetusta ja työllisyyspalveluja ja näin poispäin. Ne ovat arvovalintoja, ja kunnat joutuvat aika koviin paikkoihin, kun näitä asioita viedään.

Tässä mielessä voin sanoa, että tämä keskustelu on ollut siinä mielessä hyvää, että on niin yksituumaista, että meidän kannattaa satsata tähän koulutuksen laatuun. Meillä paikkoja on yllättävänkin paljon, kun katsotaan tästä eteenpäin ikäluokkia. 46 000 on

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

syntyvyys, ja jos katsotaan, niin tällä hetkellä noin 60 000 siirtyy toiselle asteelle. Niitä aloituspaikkoja on siellä 78 000, ja korkea-asteella meillä on 56 000 aloituspaikkaa. Kyllä meillä koulutuspaikkoja on. Kysymys on, osaammeko me tällä koneella tehdä parempaa tulosta kuin mitä me nyt tänä päivänä tehdään laadullisesti. Määrää meillä alkaa olla paikkojen osalta. — Tämä on hyvä keskustelu. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.22 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hyvää keskustelua ja tärkeä aihe, mutta lähinnä minun mielenkiintoni heräsi siinä vaiheessa keskustelua, kun täällä ruvettiin puhumaan siitä, onko hallitus satsannut perusopetukseen vai eikö ole. Ihan piti tarkistaa tuossa noita vanhoja tiedotteita, ja näin tällaisen tekstin, jossa todetaan: ”Valtiovarainministeriön budjettiehdotus vuodelle 2026 esittää 150 miljoonan euron leikkausta kuntien peruspalveluiden valtionosuuksiin. Kevään riihessä hallitus on jo päättänyt 75 miljoonan euron leikkauksesta peruspalveluiden valtionosuuteen. Tämä tarkoittaisi suoria ja tuntuja leikkauksia muun muassa perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen samaan aikaan, kun juuri on astunut voimaan isoja uudistuksia uusine velvoitteineen. Perusopetuksen vahvistamisen toimenpiteisiin ohjattu 200 miljoonaa leikataan nyt toista kautta samasta valtionosuuspotista käytännössä kokonaan.” Eli en aivan allekirjoita edustajien toteamusta siitä, että nyt olisi satsattu varsinaisesti ja merkittävästi perusopetukseen. Se nyt ei ihan täysin kyllä pidä paikkaansa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

20.23 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Tämän lisäksi, että on ollut näitä kuntarahoituksen leikkauksia, niin VM:n arvio siitä, mikä TE-uudistuksen lisälasku kunnille on ollut sen kompensaation lisäksi, joka kunnille siis tehtiin uudistusta tehtäessä, on ollut 300—400 miljoonaa, eli se on aika iso summa sieltä kuntien rahoituksesta. Tämä on siis näitä nousseita työttömyysturvakuluja ja sakkomaksuja. Tähän ei ole tullut mitään uutta kompensaatiota eikä myöskään uutta mallia, jolla niitä sakkomaksuja voitaisiin tällaisessa suhdannetilanteessa keventää. Sitä olen kyllä oppositiosta itse myös peräänkuuluttanut.

Toinen asia, mistä halusin sanoa, on opettajien kohtaama väkivalta. Sen lisäksi, kun tässä puhuttiin tästä, miten pienissä kouluissa pystytään puuttamaan kiusaamiseen tai se nähdään paremmin, yleistynyt ilmiö on, että myös opettajaa kohtaan on väkivaltaa enemmän kuin ennen. Siinä myös tiedettäisiin ne keinot, joilla voitaisiin auttaa. Eli jos tiedetään, että luokassa on opiskelijoita tai oppilaita, jotka eivät ole täysin koulukuntoisia tai ovat aggressiivisia, niin sitä yksittäistä aikuista ei saa jättää yksin. Siellä pitäisi aina olla henkilöstöä, on se sitten koulunkäynninohjaaja tai avustaja tai erityisopetusresurssia, tai jos joku ei todellakaan ole koulukuntoinen, niin sitten sairaalakoulupaikkaa tai erityisluokkapaikkaa tarpeesta riippuen. Näitä ei pystytä tällä hetkellä riittävän nopeasti turvaamaan. Kyllä ammattihenkilöstö tietää sen, että tällaisessa tilanteessa itse asiassa koko luokan opetus kärsii, eivät ainoastaan ehkä ne kiusatut opiskelijat.

Nämä ovat semmoisia tekijöitä, että kun väkivalta ja työn haastavuus kohdentuu myös opettajiin, niin alan houkuttelevuus kärsii. Palkkakehitys ei ole ollut hyvä. Me tiedetään, että tällä kaudella tuli vientivetoinen palkkamalli, joka sitoo sen palkkakehityksen

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

vientialojen kehitykseen. Iso huoli on siitä, millä me koko opetussektorin, kasvatusektorin, houkuttelevuus turvataan myös jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

20.26 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä itsekin olen sitä mieltä, että näitten koulukokojen ohella kannattaa kyllä kääntää keskustelua myöskin luokkakokoihin ja oppilasmääriin siellä luokissa. Totta kai siinä on paljon eroja kuntien välillä ja kaupunkien välillä. Toisissa kunnissa on sitten ehkä huolena enemmänkin se, että saadaan riittävästi opiskelijoita sinne, tässä syntyvyystilanteessa. Mutta kyllä varsinkin täältä suuremmista kaupungeista tulee paljon sitä viestiä opettajilta, että ne luokkakoot ovat liian suuria, ja se on selvä, että se vaikuttaa sitten siihen opettamiseen ja lasten oppimiseen. Vaikka nyt tulikin tämä tuen uudistus, missä myöskin pyritään tätä suitsimaan, niin siitä huolimatta iso joukko oppilaita ja liian suuri luokkakoko on este hyvälle oppimiselle.

Sitten tässä edustaja Suhonen nosti hyvin tämän raha-asian, nämä eurot, asiantuntevasti esille. Se on juuri näin, että kun nostetaan sitä 200:aa miljoonaa, mitä on satsattu perusopetukseen, niin sitten on rehellistä tuoda toisella kädellä esille myöskin ne säästöt, mitä sinne kuntien valtionosuuksiin tuodaan. Vaikka kunta saa tietysti itse päättää rahojen käytöstään, niin on selvää, että jos siellä kunnassa suurin menoerä on siellä sivistyspuolella, niin eihän niitä säästöjä tietenkään pysty siltä puolelta myöskään välttämään.

No sitten vielä viimeisenä: Tässä edustaja Paasi ehkä tahallaan halusi ymmärtää väärin tämän tekoölyasian, mitä itse hain. Mutta jos nyt käydään tätä teidän äskeistä debattianne vielä uudelleen läpi. Kun, edustaja Paasi, sanoit, että ei ole riittävästi tietoa, koulussa ei mitata riittävästi, ja sitten kun tässä edustaja Valtola vastasi, että kyllä siellä mitataan paljon ja on rekistereitä paljon ja on tietoa ja on dataa, niin jos tehtäisiin niin, että laitetaan se tekoöly louhimaan sieltä Valtolan rekistereistä edustaja Paasille tietoa oppimistuloksista ja koulun muista rekistereistä ja otetaan tällä tavalla tekoöly käyttöön ja hyödynnetään molempien näkökulmia. [Naurua]

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 35/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 5/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 15/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 15/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Eerola, valiokunnan puheenjohtaja. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu

20.28 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ja mietinnössä on kyse sakkomenettelyn käytön laajentamisesta. Sakkomenettelyssä on kyse rangaistuksen määräämisestä tuomioistuimen ulkopuolella eli käytännössä poliisimiehen toimesta. Sakkomenettelyssä poliisi tai syyttäjä määrää sakkorangaistuksen. Sakkomenettely on nykyiselläänkin mahdollinen, jos rikoksesta voidaan tuomita sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Esityksessä sakkomenettelylain soveltamisalaa on tarkoitus laajentaa sillä viisiin, että lain mukaisessa menettelyssä voidaan käsitellä rikosasiat, joista voi seurata sakkoa tai sitten enintään kaksi vuotta vankeutta. Soveltamisalan ulkopuolelle on tarkoitus rajata kuitenkin tietyt rikokset, kuten henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, seksuaalirikokset sekä myöskin terrorismirikokset. Soveltamisalan laajennus ei myöskään koske semmoisia tilanteita, joissa on kyse alaikäisen tekemäksi epäilystä rikoksesta.

Tämän esityksen mukaan viranomaisten toimivallan jakoa on tarkoitus muuttaa siten, että poliisi voi ratkaista sellaiset asiat, joista säädetty ankarin rangaistus on enintään sakkoa tai kuusi kuukautta vankeutta. Poliisi voi esityksen mukaan määrätä enintään 60 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen, ja loput asiat sitten ratkaisee syyttäjä. Nykyisin poliisilla on ratkaisuvallta tietyissä laissa nimenomaisesti luetelluissa asioissa ja poliisi voi määrätä seuraamukseksi enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen. Esityksestä poiketen lakivaliokunta kuitenkin ehdottaa tässä yksimielisessä mietinnössä, että oikeusturvaan kytkeytyvistä syistä poliisin määräämä seuraamus rajattaisiin enintään 40 päiväsakon suuruisen sakkorangaistukseen.

Esityksessä ehdotetaan myös sakkomenettelyssä määrättävän menettämisseuraamuksen enimmäismäärän korottamista 1 000 eurosta 5 000 euroon. Esityksessä ehdotetaan myöskin, että sakkomenettelyssä voidaan määrätä päihdetutkimuskustannusten korvausvelvollisuus sekä edelleen ratkaista asianomistajan riidaton, enintään 5 000 euron suuruisen rikokseen perustuva yksityisoikeudellinen vaatimus.

Rouva puhemies! Lakivaliokunta pitää tätä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta pitää myös esityksen tavoitteita rikosprosessin sujuvoittamisesta erittäin tärkeinä. Lakivaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä eräin pienin muutoksin, joista sisällöllisesti keskeisin on ehkä tämä edellä mainittu poliisin määräämän sakkorangaistuksen rajaaminen enintään siihen 40 päiväsakon suuruisen sakkoon. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen.

20.32 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Viimeisen kymmenen vuoden aikana rikosasioiden keskimääräinen kokonaiskäsittelyaika on pidentynyt alle 10 kuukaudesta yli 15 kuukauteen. Tämä kehitys on täysin kestämaton. Pitkien käsittelyaikojen taustalla vaikuttavat niin rikosoikeudenhoidon pitkäaikainen rahoitusvaje kuin toimintaympäristön muutos, jossa rikokset ovat entistä kansainvälisempiä, monimutkaisempia ja siirtyvät yhä enemmän tietoverkkoihin. Nämä viivästymiset maksavat yhteiskunnalle. Pelkästään vuonna 2024 valtio maksoi yli 400 000 euroa korvauksia oikeudenkäyntien viivästymisestä, ja tästä summasta rikosasioiden osuus oli lähes 60 prosenttia. Tällä uudistuksella sakkomenettelyn soveltamisalaa laajennetaan

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

asioihin, joista voi seurata enintään kaksi vuotta vankeutta, kun nykyisin raja on kuusi kuukautta.

Arvoisa rouva puhemies! Tämän uudistuksen keskiössä on kaksi keskeistä ja toisiinsa kietoutuvaa tavoitetta: prosessin sujuvoittaminen ja resurssien viisas kohdentaminen. Laajentamalla sakkomenettelyä selkeät ja yksinkertaiset asiat saadaan ratkaistua nopeasti ja joustavasti tuomioistuinten ulkopuolella. Tämä ei ainoastaan lyhennä käsittelyaikoja yksinkertaisissa ja selvissä rikoksissa, vaan ennen kaikkea se vapauttaa syyttäjien ja tuomioistuinten arvokasta aikaa ja osaamista. Vapautuvat resurssit voidaan ja ne täytyy kohdentaa vaativimpien, yhteiskunnallisesti vakavampien ja herkempiä oikeushyviä loukkaavien juttujen ajamiseen ja ratkaisemiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Sakkomenettelyn käyttöalan laajentaminen ei ole vähäinen muutos, ja uudistuksen tasapainon kannalta onkin ratkaisevaa, mitä jätetään tuon menettelyn ulkopuolelle. Lakivaliokunta piti hallituksen esittämää rajausta onnistuneena, kun soveltamisalan ulkopuolelle on tiukasti rajattu muun muassa henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, seksuaalirikokset sekä terrorismirikokset. Asiantuntijakuulemisissa esitettiin vaatimuksia viedä uudistusta pidemmälle ja sisällyttää rikoslain mukainen perusmuotoinen pahoinpitely sakkomenettelyn piiriin. Valiokunta asettui mielestäni tässä kuitenkin viisaasti vastustamaan laajennusta, ja haluan korostaa erityisesti yhtä painavaa perustetta eli lähisuhdeväkivaltaa.

Arvoisa rouva puhemies! Lähisuhdeväkivalta ei ole yksinkertainen tai selvä asia, jollaisia tähän sakkomenettelyyn lähtökohtaisesti ohjataan. Lähisuhdeväkivalta on luonteeltaan monimutkaista, usein pitkäkestoista, ja siihen liittyy vakavia alisteisuus- ja valtasuhteita sekä psyykkistä kontrollia, joita ei voida eikä saa kuitata pelkällä suoraviivaisella sakkolapulla tuomioistuimen ulkopuolella. Teon vakavuus ja uhrin suojeleu vaativat täysipainoista rikosoikeudellista prosessia, ja koska sääntelyratkaisu, jossa perusmuotoinen pahoinpitely sinänsä sallittaisiin sakkomenettelyssä mutta lähisuhdeväkivalta rajattaisiin siitä pois, heikentäisi menettelyn selkeyttä, oli mielestäni oikea ratkaisu jättää perusmuotoiset pahoinpitelyrikokset kokonaan uudistuksen ulkopuolelle.

Sen sijaan asiantuntijat kiinnittivät huomiota myös siihen, että lievät pahoinpitelyt kuuluvat tämän jälkeen poliisin ratkaisovaltaan. Tämähän tarkoittaa myös sitä, että tällöin lievät pahoinpitelyt, joissa on kysymys lähisuhdeväkivallasta, voitaisiin saattaa sakkomenettelyn piiriin. Tästä syystä katson, että tämän uudistuksen soveltamisessa on seurattava erityisen tiiviisti sitä, miten tämä käytäntö muotoutuu erityisesti lievien pahoinpitelyiden osalta, jotta voimme varmistaa, ettei uusi menettely kavenna uhrin oikeusturvaa eikä sitä käytetä myöskään resurssikysymysten ratkaisuna. Sakkomenettelyn valttikortti on sinänsä sen selkeys, ja tämän selkeyden on palveltava sekä oikeusturvaa että viranomaisten työtä.

Arvoisa rouva puhemies! Sakkomenettelyn laajentaminen ei ole vähäpätöinen muutos, kuten perustuslakivaliokuntakin huomautti. Se on kuitenkin tässä ajassa täysin perusteltu ja välttämätön teko, ja kun varmistamme laissa säädettyjen reunaehtojen noudattamisen ja huolehdimme samalla rikosprosessiketjun toimijoiden riittävästä perusrahoituksesta pullonkaulojen estämiseksi otamme askeleen kohti nopeampaa, tehokkaampaa ja oikeudenmukaisempaa suomalaista oikeusvaltiota. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

20.37 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Suomen turvallisuushan rakentuu monesta palasesta. Sitä rakentavat rajavalvonta, poliisin toimintakyky, kriisinkestävä arki sekä etenkin oikeusjärjestelmän toimivuus ja kansalaisten luottamus siihen, että oikeus toteutuu. Kun rikosasioiden käsittely venyy kuukausista vuosiin, tämä luottamus horjuu ja rikosoikeus menettää tehoaan. Viime vuosien kehitys on tältä osin siksi ollut huolestuttavaa. Tämän esityksen tavoite on vahvistaa oikeusturvaa ja parantaa kansalaisten turvallisuutta sujuvoittamalla rikosprosessia. Sakkomenettelyn laajentaminen myös sellaisiin rikoksiin, joiden enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta, mahdollistaa selkeiden ja yksinkertaisten tapausten ratkaisemisen ilman raskasta tuomioistuinkäsittelyä. Samalla poliisi, syyttäjät ja tuomioistuimet saavat enemmän tilaa keskittyä vaativimpiin yhteiskunnan turvallisuutta vakavammin uhkaaviin rikoksiin.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei synny vain kovimmista ja kovemmista rangaistuksista, ennen kaikkea se syntyy varmuudesta, että seuraamus tulee ajallaan. Tämä uudistus on askel kohti ripeämpää ja ennakoitavampaa järjestelmää, jossa rikosoikeudellinen vastuu toteutuu tehokkaasti. Se toteutuu, kun poliisi voi käsitellä lisää selviä tekoja sakkomenettelyssä ja syyttäjät vahvistavat kaavamaiset asiat nopeammin. Samalla mahdollisuus määrätä menettämisseuraamuksia nykyistä laajemmin aina 5 000 euroon asti varmistaa, etteivät taloudelliset rikoshyödyt jää tekijälle. Siksi tämä esitys parantaa arjen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Kyse ei ole vain menettelystä vaan kokonaisuudesta, jossa oikeusturva, turvallisuus ja viranomaisten toimintakyky kulkevat käsi kädessä. Tämä esitys vastaa niihin haasteisiin, joita rikollisuuden monimutkaistuminen, kansainvälistyminen ja uudet ilmiöt, kuten tekoälyn väärinkäyttö, ovat tuoneet rikosprosessiin. Siksi tämä uudistus on ennen kaikkea turvallisuusteko. Se varmistaa, että oikeus ei viivästy, rikosvastuu ei jää toteutumatta ja viranomaisten työ ei juutu raskaaseen hallintoon. Kun he voivat keskittyä vakavimpiin uhkiin, voi jokainen suomalainen elää arkea turvallisissa mielin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.41 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys ja laki on hyvä lisä nyt tähän käsittelyaikojen nopeuttamiseen. Voi sanoa, että meidän iso ongelma on tämä käsittelyaikojen pituus. Jos se on nyt kymmenessä vuodessa kasvanut alle 10 kuukaudesta 15 kuukauteen, niin se kertoo siitä, että meillä on aika iso ongelma tämän asian osalta.

Sitten jos katsotaan tätä sujuvoittamista, niin totta kai siihen liittyy myöskin tämä prosessin muuttaminen. Se, että tällä tavalla rangaistuksien määräämistä tuomioistuimen ulkopuolella voidaan tehdä tässä laajuudessa, mitä on tässä lakiesityksessä, on hyvä tapa. Tietenkin siinä sujuvoittamisessa on myöskin se asia, kuinka hyvin poliisin, syyttäjän ja tuomioistuinten resurssit on tällä hetkellä tehty ja kuinka jatkossa varmistetaan, että siellä on taloudellisia ja henkilöresursseja riittävästi, ja sitten tietenkin myöskin se, kuinka se osaaminen on varmistettu. Kun tulee vähän isompia toimenpiteitä päätettäväksi, niin varmaan poliisimiesten osalta erityisesti tämä on sellainen kysymys, jota varmaan pitää myöskin tukea, että se toimii.

Kun katsoo itse tätä esitystä, jossa sekä epäillyn että asianomistajan suostumus on tässä yhtenä osana, niin varmasti aika monikin näistä jutuista päätty tällaiseen käsittelyyn, koska ei haluta viedä käräjäoikeuksiin muihin tällaisiin ratkaisuihin. Se on myöskin

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

halvempaa, ja se on yhteiskunnalle edullisempaa, että näitä käsitellään tässä niin sanotussa kevennytyssä menettelyssä, jos näin voi sanoa. Tärkeätä on, että oikeusturva säilyy, ja on tärkeätä, että meillä näitten osalta prosessia sujuvoitetaan, yksinkertaistetaan. Tässä on hyvin kuvattu niitä, mitkä asiat tähän tulevat, ja tämä rajankäynti on aika hyvin tässä määritelty, mitkä asiat voidaan näin tehdä.

Kun oikeusturva, asianomaisten asema ja vaativien ja helpompien asioiden erottelu pystytään tekemään tällä tavalla kuin tässä on, niin tämä on kannatettava lakiesitys ja vie tätä meidän oikeusjärjestelmää siihen suuntaan, että me saadaan asioita nopeammin käsiteltyä ja huolehditaan samalla myöskin oikeusturvasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

20.44 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on sujuvoittaa rikosprosesseja ja nopeuttaa rikosasioiden käsittelyä, ja esityksessä tätä sakkomenettelyn soveltamisalaa laajennetaan, jotta nykyistä useampia lievempiä rikosasioita voitaisiin ratkaista tehokkaasti ilman raskasta tuomioistuinkäsittelyä. Nopea ja toimiva oikeusjärjestelmä on sekä kansalaisten että viranomaisten etu. Kun yksinkertaiset ja selvät rikosasiat voidaan ratkaista nykyistä joutuisammin, voidaan poliisin, syyttäjien ja tuomioistuimien voimavaroja kohdentaa vakavimpien rikosten tutkintaan ja käsittelyyn. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa oikeusturvan toteutuminen. Menettelyn tulee olla selkeää, läpinäkyvää ja sellaista, että jokaisella on mahdollisuus saattaa asiansa tuomioistuimen arvioitavaksi silloin, kun siihen on tarvetta.

Pidän tätä esitystä ja sen tavoitteita kannatettavina, ja näen sen yhtenä keinona tehdä oikeudenhoidosta tehokkaampaa kuitenkaan tinkimättä oikeusvaltion keskeisistä periaatteista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 5/2026 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 26/2026 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Ensimmäisen puheenvuoron pitää edustaja Hänninen. Olkaapas hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu

20.45 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä puhutaan sakoista, menettämisseuraamuksista ja viranomaisprosessista, mutta tosiasiallisesti kyse on myös paljon suuremmasta, nimittäin Suomen kokonaisturvallisuudesta ja siitä, mikä on valtion kyky toimeenpanna lakia arjen tasolla. Kokonaisturvallisuus rakentuu kyvystä ehkäistä rikollisuutta, puuttua siihen nopeasti ja varmistaa, että rikoksella saadut hyödyt saadaan minimoitua.

Tällä hetkellä täytäntöönpanossa on aukkoja, jotka ovat syntyneet vanhentuneen ja pirstaleisen sääntelyn seurauksena. Tästä syystä hallitus esittää nyt sääntelyn selkeyttämistä ja vahvistamista tavalla, joka tukee valtion turvallisuustehtäviä. Valiokunnan tekemät tarkennukset tekevät tästä esityksestä vielä paremman.

Kannatan esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen poissa — Edustaja Eerola.

20.47 **Juha Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tällä kaudella ja tässä kuussa ja tänä iltanakin ollut paljon näitä sakkoasioihin liittyviä esityksiä, mietintöjä joko ensimmäisessä tai toisessa käsittelyssä, jotka ovat hyvin pitkälti toisilleen sukua ja tosiaan palvelevat sitä tavoitetta, mistä edellisessä aiheessa edustaja Lylykin puhui, että isoimpana ongelmana on ollut tämä oikeusprosessin kesto — se pituus, kuinka kauan se on vienyt, on vain kasvanut ja kasvanut. Näillä esityksillä, mitä tässä tehdään, on koetettu nimenomaan sujuvoittaa tätä prosessia, jotta ihmiset saisivat oikeutta nopeammin.

Kuten edustaja Hänninen tuossa edellä totesi, tässä on myös tästä kokonaisturvallisuudesta selkeästi kyse — aivan totta.

Tämän esityksen tosiasiallinen tavoite on siis selkeyttää ja yhtenäistää sakon täytäntöönpanosta annetun lain nojalla täytäntöön pantavien seuraamusten toimeenpanosäännöksiä. Siltä osin erittäin kannatettava esitys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

20.48 **Johanna Ojala-Niemelä sd:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys sisältää muutoksia sakon täytäntöönpanoa koskevaan lainsäädäntöön. Esityksen tavoitteena on selkeyttää sakon muuntorangaistusta ja menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa koskevaa sääntelyä sekä parantaa viranomaisten mahdollisuuksia hoitaa näitä tehtäviä tehokkaasti. Lisäksi maksuajan hakemista helpotetaan mahdollistamalla nykyistä laajempi sähköinen asiointi.

Tämä toimiva seuraamusjärjestelmä on tärkeä osa oikeusvaltiota. Lainsäädännön tulee olla selkeää sekä viranomaisille että kansalaisille, ja prosessien tulee olla sujuvia ilman tarpeetonta hallinnollista taakkaa. Sähköisten palveluiden kehittäminen on perusteltua, kun se samalla helpottaa asiointia ja parantaa viranomaisten toimintakykyä. On myös tärkeää huolehtia siitä, että seuraamusten täytäntöönpano tapahtuu oikeudenmukaisesti, tehokkaasti ja perusoikeuksia kunnioittaen. Tässä suhteessa tämä esitys vie lainsäädäntöä oikeaan suuntaan.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 26/2026 vp sisältyvät 1.—11. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain ja eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 32/2026 vp

Lakialoite LA 27/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 11/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Pitko, olkaapas hyvä.

Keskustelu

20.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Olemme merkittävän eläinten oikeuksiin ja eläinten hyvinvointiin liittyvän lain äärellä taas.

Olen itse aina ajatellut, että sivistysvaltion yksi mitta on se, miten me kohtelemme eläimiä. Olen ajatellut, että me emme halua Suomessa tuottaa tarpeetonta kärsimystä, mikäli sille on olemassa vaihtoehtoja.

Porsaiden kirurginen kastratio on hyvin kivulias toimenpide. Toimenpiteen aiheuttamaa kipua ei saa pois paikallispuudutuksella eikä kipulääkkeillä. Haava on kipeä pitkään, ja siihen liittyy myös tulehdusriski. Porsaiden kirurgiselle kastratiolle on myös olemassa vaihtoehtoja. Siksi en kerta kaikkiaan voi ymmärtää, miksi hallitus on tuonut eduskuntaan lain, jolla sallitaan aiheutettavan eläinyksilölle merkittävää kipua.

”Eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä”, sanoo voimassa oleva eläinsuojelulaki. Jos eduskunta hyväksyy tämän lakiesityksen, se oikeuttaa kärsimyksen aiheuttamisen eläimille myös jatkossa. Kirurginen kastratio aiheuttaa pienille porsaille täysin tarpeetonta kärsimystä. Sen ei pitäisi olla sivistysvaltiossa laillista.

Esitän, että tämä lakiesitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

20.51 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä esityksessä kyse ei ole vain eläinten pidosta tai yksittäisestä tuotantotavasta. Kyse on suomalaisen elintarvikeketjun toimintavarmuudesta, viennin jatkuvuudesta ja huoltovarmuudesta aikana, jolloin varautumisen merkitys on korostunut aivan uudella tavalla. Puhumme tänään tuotantoeläinten hyvinvoinnista ja lääkitsemisestä.

On tärkeää todeta heti alkuun yksi asia: Tämä esitys ei tuo takaisin mitään, mikä olisi nyt kielletty. Se ainoastaan poistaa vuonna 2035 voimaan tulevaksi säädetyn kiellon, joka

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

tehtiin ilman täysimääräistä vaikutusarviointia koko elintarvikeketjuun. Lakeja tulee muuttaa, jos niiden vaikutusarviot eivät kohtaa. Suomi olisi ollut ainoa Euroopan maa, jossa kirurginen kastraatio olisi kielletty. Tämä olisi asettanut suomalaisen sianlihantuotannon yksipuolisesti heikompaan asemaan verrattuna kaikkiin kilpailijamaihimme.

Arvoisa puhemies! Meillä ei ole varaa vaikeuttaa itse maamme vientimarkkinoita jo tiukassa taloustilanteessa. Suomalaisen sianlihan vienti Aasiaan ja Yhdysvaltoihin perustuu siihen, että tuotteet täyttävät vientimaiden ja asiakkaiden vaatimukset. Näissä maissa edellytetään nimenomaan kastroiduista tai naaraspuolisista sijoista peräisin olevaa lihaa. Kastraatiokiello olisi käytännössä sulkenut Suomen näiltä markkinoilta, ei poliittisilla päätöksillä vaan ostajien ehdoilla.

Tässä asiassa kyse on siis myös kotimaisen ruokatuotannon huoltovarmuudesta. Jos kotimainen tuotanto ei ole kannattavaa, se ajetaan alas, ja kun oma tuotanto ajetaan alas, se korvautuu tuonnilla. Tämä ei vahvista eläinten hyvinvointia vaan siirtää tuotannon maihin, joissa vaatimukset ovat selvästi Suomea matalammat. Se myös heikentää Suomen kykyä turvata oma ruokahuoltonsa kriisitilanteissa. Huoltovarmuus ei ole vain varmuusvarastoja, se on myös toimivaa tuotantoa, toimivaa teollisuutta ja toimivaa vientiä, joka pitää ketjun elinkelpoisena. Jos ketju katkeaa, sitä ei nopeasti rakenneta uudelleen.

Lisäksi tuo valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

20.54 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Olen ollut mukana käsittelemässä tätä esitystä valiokunnan jäsenenä, ja on pakko sanoa, että harvoin tulee vastaan esitystä, joka saa samalla tavoin voimaan pahoin ja joka on erittäin vastenmielinen. Samaan aikaan, kun olen tästä aiheesta kirjoittanut ulostuloja, olen saanut palautetta kirurgista kastraatiota puoltavilta ihmisiltä, että olisin vieraantunut tämänhetkisestä eläintuotannosta. Mutta ainakin itse, kun täällä ensimmäisessä keskustelussa kuvailin yksityiskohtaisesti sen, miten tämä kirurginen kastraatio tehdään 3–7 päivän vanhoille porsaille, sain palautetta sen jälkeen, että myöskään monet, jotka syövät lihaa, eivät olleet ymmärtäneet, kuinka julmasta toimenpiteestä on kyse ja kuinka paljon turhaa kärsimystä se aiheuttaa porsaille. Aivan kuten edustaja Pitko täällä totesi, niin puudutus- ja tulehduskipulääke ei poista kärsimystä ja kipua eikä komplikaatoriskiä myöskään tämän toimenpiteen jälkeen. Valiokunnan saamat asiantuntijalausunnat, esimerkiksi tuotantoeläinlääketieteen professorilta, kuvaavat erittäin seikkaperäisesti niitä lukuisia ongelmia, joita tähän toimenpiteeseen liittyy. Itse ajattelen niin, että tuntuu pikemminkin siltä, että monet ovat vieraantuneet siitä, minkälaisissa olosuhteissa tuotantoeläimet myös Suomessa tällä hetkellä elävät, ja sitten samanaikaisesti monet itse asiassa vaativat paljon kestävämpiä olosuhteita eläimille.

Tosiaan tämä on täysin tarpeeton esitys, jonka hallitus on eduskuntaan tuonut. Tämä on täysin eläinvihamielinen esitys. Tämä on julma esitys. On hyvä muistaa, että esimerkiksi meidän asiantuntijalausunnossa tuotiin esille, että tutkimusten mukaan myöskään tuottajat eivät aina kannata kirurgista kastraatiota. Pitäisi antaa myös aikaa sille, että löydetään vaihtoehtoisia toimenpiteitä, mutta nyt hallituksella on kova kiire edistää lihateollisuuden agenda ja saada tämä laki voimaan.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Näiden kaikkien argumenttien perusteella kannatan edustaja Pitkon hylkäysesitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 15/2026 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 8/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Paasi, olkaapas hyvä.

Keskustelu

20.58 **Martin Paasi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse taksiliikenteen luotettavuudesta, turvallisuudesta ja valvonnasta. Taksi on monelle välttämätön palvelu, se ei ole vain kyyti lentokentälle tai kotiin illanvietosta. Monelle ikäihmiselle, liikuntarajoitteiselle, lapsiperheelle tai haja-asutusalueella asuvalle taksi on osa arjen perusliikkumista. Siksi taksiin pitää voida luottaa. Kun asiakas nousee taksiin, hänen pitää voida luottaa siihen, että kuljettajalla on lupa, osaaminen ja tausta kunnossa, hinta on selvä ja kyseessä on luvallinen taksi.

Arvoisa rouva puhemies! Ongelma on konkreettinen. Jos asiakas nousee asemalla autoon, jonka hän olettaa olevan luvallinen taksi, hänen ei pidä joutua arvaamaan, onko kuljettajalla oikeus ajaa taksia, mitä matka maksaa tai voiko kuljettajaan luottaa. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa asiakas on yksin, alaikäinen, iäkäs, väsynyt, päihtynyt tai muuten haavoittuvassa asemassa. Juuri silloin järjestelmän pitää suojata asiakasta, ei jättää häntä epävarmuuden varaan.

Arvoisa rouva puhemies! Esitys tiukentaa taksiliikenneluvan ja taksinkuljettajan ajoluvan saamisen edellytyksiä. Hyvämaineisuusarvioinnissa otettaisiin jatkossa laajemmin huomioon esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä seksuaalirikokset. Tämä on perusteltua. Taksinkuljettajan työssä asiakkaan luottamus on keskeistä, ja kuljettajalta voidaan edellyttää erityistä luotettavuutta. Esityksessä palautetaan myös pakollinen koulutus uusille kuljettajille. Lisäksi alalla jo toimiville tulisi ajoluvan uusimisen yhteydessä täydennyskoulutus. Taksinkuljettajan työ ei ole pelkkää auton ajamista — se on asiakaspalvelua, turvallisuustyötä ja usein myös erityisryhmien kohtaamista.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen tärkeä osa esitystä on valvonta ja tunnistettavuus. Jatkossa taksiauto ja taksiliikennelupa kytkettäisiin nykyistä selvemmin toisiinsa. Taksiajoneuvon tunnistamista helpotettaisiin erillisillä värillisillä rekisterikilvillä. Tämä auttaa sekä asiakasta että viranomaista erottamaan luvallisen taksin muusta liikenteestä. Pimeä taksiliikenne ja vaikeasti valvottavat toimijat heikentävät koko alan mainetta.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Rehelligesti toimivan yrittäjän etu on, että luvattomaan toimintaan pystytään puuttumaan nykyistä paremmin.

Arvoisa rouva puhemies! Hinnoittelun osalta peruslinja on oikea. Taksien hinnoittelu säilyy pääosin vapaana, mutta hintatietojen ilmoittamista täsmennetään. Asiakkaalle pitää kertoa ennen matkan alkua joko kokonaishinta tai selkeästi se, mistä hinta muodostuu. Vapaa hinnoittelu toimii vain, jos asiakas tietää, mitä on ostamassa. Esityksessä säädetään myös taksimittarin käytöstä. Pidän olennaisimpana sitä, että hinta on asiakkaille selvä ja että valvonta toimii. Sääntelyn ei pidä tarpeettomasti jäykistää alan kehitystä tai estää uusia palvelumalleja.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä uudistuksessa on hyvä tavoite, mutta vaikutuksia pitää seurata. Värilliset rekisterikilvet, koulutusvaatimukset ja taksamittarivaatimus voivat nostaa kustannuksia ja alalle tulon kynnyksiä. Jos tämä heikentää palveluiden saatavuutta tai nostaa hintoja kohtuuttomasti, korjauksia pitää tehdä.

Kokonaisuutena esitys vie taksisääntelyä oikeaan suuntaan. Se parantaa asiakkaiden turvallisuutta, vahvistaa luottamusta alaan, helpottaa valvontaa ja tukee niitä yrittäjiä, jotka hoitavat työnsä kunnolla. Siksi kannatan esityksen hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa. — Edustaja Laakso.

21.02 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Todellakin silloin, kun on jotain tässä talossa tehty väärin, niin se on kyllä sellainen homma, että se pitää myös pystyä korjaamaan jo sen takia, että moraalilla siihen velvoittaa. Me kaikki tiedetään, että taksilakiuudistus aikoinaan meni mönkään, ja sen kokonaan korjaaminen on tietysti jälkikäteen suhteellisen mahdoton homma, mutta tässä on nyt kuitenkin tehty hartiavoimin töitä sen eteen, että ollaan saatu tehtyä isoja muutoksia siihen, että saataisiin kotimainen taksi uudelleen luotettavaksi ja varmaksi toimijaksi.

Se on sanomatta selvää, että eihän tämä mikään itsestäänselvyys ole, että kaikki ongelmat poistuvat. Valvontaa on lisättävä edelleen, koulutusta on lisättävä edelleen, niin kuin sitä nyt lisätään, ja muillakin tavoilla on yritettävä tehdä siitä nykyisestä taksista entistä parempi tulevaisuudessa. Sinne lisätään koulutusta, valvontaa, sen lisäksi tulee taksamittari, niin että saadaan verotiedot ja sitä kautta harmaata taloutta kitkettyä. Poliisille tulee helpommaksi valvoa, ketkä oikeasti ovat takseja ja ketkä ovat vain joku keltainen kupu katolla, ja sen takia siihen on äärettömän hyvä saada myös rekisterikilvet.

Mutta sen verran on pakko sanoa, että hämmästyttää tämän keskustelun aikana ollut vääntö siitä, että näitä kaikkia ei oltaisi haluttu ja näistä on tehty hinnoittelultaan mukamas äärettömän isoja. Taksamittarin arviohinta on varmaan noin tuhat euroa, ja niitten rekisterikilpien hinta on 20 euroa. Nyt jos ruvetaan miettimään, että meillä jopa taksiautot rupeavat sähköistymään aika paljon ja puhutaan 50 000—70 000 euron sähköautoista, niin tällaiset kustannukset eivät voi olla millään tavalla kynnyksiä lähteä tuolle alalle. Jos reilun tuhannen euron investointi on liian iso, niin se kertoo siitä, että sellaisen yrittäjä on todennäköisesti lähtemässä jollain vanhalla Fiat Tipolla harjoittamaan liikennöintiä, mikä on täysin järjetön yhtälö. Ottaisi vaikka vanhan Toyotan, mutta todennäköisesti senkin hinta on sellainen, että kannattaa jo se taksamittari sinne ostaa. Todennäköisesti, tai ei edes todennäköisesti, vaan takuuvarmasti yksikään taksiyrittäjä ei joudu tämän esityksen mukaisten tarkennuksien jälkeen siihen tilanteeseen, ettei voi lähteä yrittämään

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

taksiautoilua. Mutta se antaa hyvät eväät meidän valvoa harmaata taloutta ja poliisien sitä, että on asianmukaisia takseja.

On ikävää kyllä nähdä, että tässäkin on vastalause, mikä perustuu pitkälti taksamittarin ja rekisterikilpien hankkimiseen, mutta se syy ei ole ikävä kyllä näitten laitteitten hinnassa, vaan siinä täysin näkee sen, että halutaan vain kerätä irtopisteitä tietyltä kuljettajaryhmältä, kun vaalikin ovat lähestymässä. Se ei ole minun mielestäni moraalisesti kovin oikein, koska oikeasti meidän tehtävä on pitää huoli, että meillä olisi turvalliset taksit, asianmukaiset taksit, ketkä hoitavat velvollisuudet, niin kuin niitten kuuluu tehdäkin. Mutta onneksi, todennäköisesti, tämä tullaan kuitenkin täällä nuijimaan vastalauseesta huolimatta siinä muodossa kuin se on suurin piirtein paperilla aikoinaan lähtenyt. Se on sanomatta selvää, niin kuin edustaja Paasikin mainitsi, että seurantaa pitää tehdä ja niihin epäkohtiin, mitä tulevaisuudessa tullaan huomaamaan, pitää puuttua. Toivotaan, että myös valvontaa saadaan vielä jatkossa parannettua. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.06 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä taksilain uudistusta oikeansuuntaisena ja tarpeellisena. Suomalaisilla on oikeus luottaa siihen, että taksi on turvallinen, asianmukaisesti toimiva ja rehellisesti liiketoimintaansa harjoittava palvelu. Juuri tähän tämä esitys pyrkii vastaamaan.

Taksialan vapauttamisen jälkeen kuluttajien luottamus alaan on monin paikoin heikentynyt. Siksi on perusteltua vahvistaa koulutusvaatimuksia, lisätä valvontaa ja torjua harmaata taloutta nykyistä tehokkaammin. On tärkeää, että kaikki alan toimijat pelaavat samoilla säännöillä, maksavat veronsa ja noudattavat toimialan velvoitteita. Kannatan myös toimia, joilla vahvistetaan kuluttajien turvallisuudentunnetta. Selkeästi tunnistettavat taksikilvet, laadukkaampi kuljettajakoulutus sekä luontevampi valvonta lisäävät luottamusta koko toimialaan. Taksinkuljettaja on asiakaspalveluammattissa, jossa ammattitaidolla, kielitaidolla, paikallistuntemuksella ja asiakkaiden asianmukaisella kohtelulla on suuri merkitys. Myös harmaan talouden torjunta on välttämätöntä. Taksamittarivaatimus ei yksin ratkaise kaikkia ongelmia, mutta se parantaa matkojen jäljitettävyyttä, hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja viranomaisten mahdollisuuksia valvoa toimintaa. Se vahvistaa myös rehellisesti toimivien yrittäjien kilpailuasemaa.

Kaiken kaikkiaan tämän uudistuksen tärkein tavoite on oikea: palauttaa luottamusta taksialaan, vahvistaa matkustajien turvallisuutta ja kitkeä harmaata taloutta. Siksi suhtaudun esitykseen myönteisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä yhteydessä tuoda esiin vielä seuraavan seikan, kun puhutaan taksialan toimintavarmuudesta: hyvinvointialueilla on ollut käynnissä kilpailutuksia, joissa moni taksiyrittäjä, joka tarjoaa palveluita hyvinvointialueilla, on helisemässä korvausten osalta hintojen tullessa alas, ja tätä kautta tietysti myös ihan työtä tekevät taksinkuljettajat, joilla on haasteita saada palkkaa käyttöönsä ja niin sanotusti palkkaa pussiin siitä työstä, koska siellä ilmeisesti työt tulevat vähenemään.

Samoin Kela-kyytien osalta Kelan päätös laskea näitä korvauksia tulee vaikuttamaan saamieni tietojen mukaan taksiyrittäjien toimintaan heikentävästi ja tätä kautta tietysti myös ihan siis tavan taksikuskien työntekoon ja siitä saatavaan palkkaan valitettavasti heikentävästi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Nämä ovat ne asiat, mihinkä jatkossa kyllä kannattaisi kiinnittää siellä hyvinvointialueilla huomiota mutta myös toki Kelan suuntaan osoittaa huomiota niin että kannattaisi pikkuisen katsoa sitä, että taksiala toimii, kuljettajat saavat palkan ja Kela-kyydit toimivat kuten kuuluu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.09 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on meidän kautemme yritys paikata menneitä virheitä ja saada aikaiseksi suomalaisen taksin kunnianpalautus. Tällä esityksellä korjataan vuonna 2018 voimaan tulleesta Sipilän kauden taksiuudistuksesta johtuvia virheitä, joilla romutettiin maailman luotettavin taksijärjestelmä.

Onkin syytä yhtyä liikenne- ja viestintävaliokunnan hyvin ansiokkaaseen mietintöön sekä lausumaan lainsäädännön kehittämistarpeista myös jatkossa, sillä tämäkään korjaussarja ei valitettavasti riittäne korjaamaan kaikkea. Taksien valvonnan kehittäminen on keskeistä harmaan talouden torjumiseksi. Keskeisiä harmaan talouden torjuntaan liittyviä ehdotuksia tässä hallituksen esityksessä ovat muun muassa ajoneuvon rekisteröinti elinkeinotoimintaan, liikenneluvan liittäminen rekisteritunnukseen, taksamittarivaatimukset, välilliset rekisterikilvet sekä hyvämaineisuuden laajennukset uusilla rikosnimikkeillä, muun muassa. Tavoitteena on ylipäätään lisätä valvonnan vaikuttavuutta ja uskottavuutta sekä ennaltaehkäistä epärehellistä ja laitonta toimintaa. Tavoitteena tulee olla luottamuksen palauttaminen, merkittävä turvallisuuden lisääminen, liikenne- ja matkustajaturvallisuuden edistäminen sekä kuluttajansuojan parantaminen.

Arvoisa puhemies! Tämän sääntelyn avulla pyritään palauttamaan luottamus takseihin sekä vahvistamaan matkustajien turvallisuudentunnetta lisäämällä koulutusta muun muassa värillisin kilvin ja taksamittarein. Erityisen tärkeää on ylipäätään huolehtia taksien saatavuudesta ja turvallisuudesta.

Tämä lakiesitys on nyt tämän kauden korjaussarja menneisiin virheisiin. Tavoitetilana on oltava jälleen olla maailman luotettavin taksijärjestelmä. Matka siihen on valitettavasti vielä kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

21.11 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Berner uudisti tuolloin vuonna 2018 järjestelmää, joka ei ollut rikki. Se oli maailman luotettavin taksijärjestelmä. Hintojen piti halpua, mutta kävikin päinvastoin.

Ennen uudistusta valtaosa suomalaisista oli tyytyväisiä taksipalveluihin kotipaikkakunnillaan. Syyksi tyytyväisyydelle he ilmoittivat sen, että taksin voi tilata helposti ja milloin tahansa. Suomalaiset arvostavat myös taksien laadukkaita ajoneuvoja ja taksien nopeaa saapumista. Taksiuudistuksen jälkeen tyytymättömien määrä on selkeästi kasvanut. Hinnoittelu on epäselvää, palvelua ei saa enää kaikkialla Suomessa yöaikaan, kun päivystys- ja asemapaikkavelvoitteesta luovuttiin. Taksinkuljettajien alttius palvella erityisryhmiä, kuten näkövammaisia, vanhuksia ja liikuntarajoitteisia asiakkaita, on heikentynyt eikä apua aina saa, vaikka tarvetta olisi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Uusia lupia myönnettiin paljon, ja kun samaan aikaan voimaan tuli hinnoittelun muutos, niin kuskit ovat aiheestakin huolissaan siitä, riittääkö toimeentulo kaikille ja onko ajoja riittävästi. Uuden mallin koettiin myös mahdollistavan harmaan talouden lisääntymisen, mikä on epäreilua asiansa sääntillisesti hoitavia yrittäjiä kohtaan.

Tervehdin ilolla tätä korjaussarjaa. Siinä on hyviä asioita: esitys tiukentaa luvan saamisen edellytyksiä, palautetaan pakollinen koulutus uusille kuljettajille, valvontaa ja tunnistettavuutta parannetaan eli nämä värilliset rekisterikilvet otetaan käyttöön ja taksamittarin käyttö ehkäisee harmaata taloutta. Tämä on askel oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.13 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tässä on jo useammasta suusta ihmetelty, että on kuitenkin joku edellinen taksiuudistus tehty tässä talossa ja toimiva ja turvallinen järjestelmä romutettiin. Se on varmasti yksi huonoimpia uudistuksia, mitä tässä talossa on koskaan ikinä tehty, mutta nyt se korjataan.

Arvoisa puhemies! Taksilla liikkumisen pitää olla Suomessa turvallista jokaiselle kaikkina vuorokaudenaikoina ja kaikkialla tässä maassa. Viime vuosien huoli taksipalveluiden luotettavuudesta ja erityisesti matkustajien turvallisuudesta näkyy tämän esityksen perusteluissa hyvin selkeästi. Turvallisuudentunne on laskenut eniten juuri siellä, missä takseja käytetään eniten, kuten pääkaupunkiseudulla ja muissa kasvukeskuksissa. Tarkoituksemme on nyt vastata konkreettisesti niihin ongelmiin, joita kansalaiset ja viranomaiset ovat nostaneet esiin. Ensinnäkin kuljettajien rikostaustan arviointia laajennetaan: jatkossa taksinkuljettajan ajoluvan esteeksi voivat tulla myös henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä seksuaalirikokset. Tämä on välttämätön askel, sillä kyse on ammatista, jossa kuljettaja vastaa matkustajan turvallisuudesta joka ainoa sekunti ajon aikana.

Arvoisa puhemies! Taksien turvallisuus on osa arjen turvallisuutta. Kuljettajilta vaaditaan jatkossa koulutus, ja myös alalla jo toimivat veloitetaan täydennyskoulutukseen. Asiakkaan kohtaaminen, turvallisuuskäytännöt ja erityisryhmien avustaminen ja reittien valinta eivät ole valinnaisia taitoja, vaan ne ovat taksipalvelun ydintä.

Tähän asiaan liittyy kolme äärimmäisen tärkeää asiaa, nimittäin valvonta, valvonta ja valvonta. Siksi haluamme nyt tiukentaa valvontaa ja tehdä taksien tunnistamisesta jälleen aiempaa helpompaa. Värilliset taksikilvet, jotka luovutetaan vain luvanvaraiseen käyttöön, auttavat erottamaan luvan mukaisessa liikenteessä toimivat autot pimeistä takseista. Nämä kilvet vahvistavat poliisin valvontaa ja lisäävät matkustajien turvallisuudentunnetta. Lisäksi taksamittari tulee pakolliseksi kaikkiin takseihin. Se on yksi tärkeimmistä kuljettajan suojaajista ja turvallisuutta lisäävistä toimista, sillä luotettava mittari estää väärinkäytöksiä ja varmistaa läpinäkyvän hinnoittelun. Liian moni valitus liittyy edelleen vedätyksiin ja epäselviin hintoihin, ja tähän esitys tuo selkeästi tiukempaa otetta. Nämä ovat toimia, jotka kumpuavat turvallisemman arjen takaamisesta. Kenenkään ei kuulu joutua pelkäämään taksissa.

Arvoisa puhemies! Taksi on monelle iäkkäälle, liikuntarajoitteiselle tai yöaikaan liikkuvalla välttämätön palvelu. Siksi turvallisuuden vahvistaminen ei ole vain markkinakysymys. Se on osa arjen perusturvaa. Tämä esitys palauttaa luottamusta siihen, että taksiin voi nousta huoletta missä päin Suomea tahansa. Ja mikä tärkeintä, se palauttaa

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

luottamusta siihen, että yhteiskunta toimii silloin, kun turvallisuutta on tarve vahvistaa. Valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.18 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä taitaa kaikilla olla kokemus tästä nykytaksiliikenteestä, kun katsoo sitä eri puolilla Suomea, ja voi sanoa, että nykytilanne on huonompi kuin se oli silloin kymmenen vuotta sitten. Siinä mielessä tämä uudistus on tarpeen. Tässä on keskiössä luottamuksen palauttaminen siihen, että me tiedetään, että voi luottaa kuljettajaan ja myöskin siihen, millä hinnalla se matka tehdään, että tiedetään etukäteen ainakin ne perusteet, millä se syntyy. Siinä mielessä nämä ovat niitä perimmäisiä asioita siinä heti lähtötilanteessa.

Itse näen tärkeänä myös harmaan talouden torjunnan taksiliikenteen osalta. Nyt kun mittarit tulevat, niin tulee verot huolehdittua paremmin, ja sitten näillä värillisillä rekisterikilvillä tunnistettavuutta, sitä valvontakuviota saadaan paremmaksi. Tässä mielessä tiedetään nämä taksit paremmin ja myöskin se, ketkä toimivat taksiryttäjinä ja minkälaisilla olosuhteilla he tekevät sitä työtä. Täydennyskoulutukseen ja koulutukseen panostaminen auttaa tietenkin kohtaamaan näitä erilaisia asiakasryhmiä, ja sitten toivon mukaan myös paikallistuntemusta parannetaan, ettei pelkästään asiakkaan tarvitse neuvoa sitä polkua tai tietä sinne, minne haluaa mennä.

Arvoisa rouva puhemies! Olisin kaivannut tähän lisäksi vielä yhtä asiaa, jolla oltaisiin vielä varmistettu taksien saatavuus eri alueilla, muun muassa harvaan asutuilla alueilla. Siihen tässä esityksessä ei nyt ole mitään lisäkeinoja, ja sen osalta olisi toivonut, että olisi löytynyt keinoja, millä sitä varmistetaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on myös semmoinen uudistus, jota kuluttajat odottavat. Tämä on monelle semmoinen, että kun tämä aikanaan sitten käytännössä kunnolla toteutuu kaikessa taksiliikenteessä, niin minä luulen, että tämä luottamus aikanaan tässä saadaan takaisin. Täällä edustaja Paasi hyvin totesi, että tätä uudistusta on seurattava, kun myös liikkuminen muuttuu kovin paljon — tuolla maailmalla on jo takseja, jotka ovat ilman kuljettajia ja niin pois päin. Tällaisia muutoksia tässä tapahtuu, ja sen takia tämän lain toimeenpanoa ja toteutusta on seurattava, myös tätä teknistä kehitystä.

Itse kannatan tätä lakiehdotusta ja hyvää mietintöä, joka tältä osin on tehty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

21.21 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Bernerin taksiuudistus on johtanut taksialan kaaokseen, jossa osaamattomat ja kielitaidottomat kuskit ovat pilanneet alan mainetta. Tavallinen taksinkäyttäjä ei ole voinut luottaa kyytiin mennessä, että kuljettaja vie kohteeseen luotettavasti ilman huijaamisyritystä esimerkiksi hinnan suhteen. Harmaan talouden harjoittajien ja niin kutsuttujen pimeiden taksien määrä suorastaan räjähti edellisen taksiuudistuksen myötä. Lisäksi ulkomaalaistaustaisten taksinkuljettajien tekemät raiskaukset ovat lisääntyneet hälyttävästi vuoden 2008 taksiuudistuksen jälkeen etenkin pääkaupunkiseudulla. Onneksi taksilaki korjataan nyt vihdoin viimein tällä liikenne- ja viestintäministeri Ranteen lakiuudistuksella.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa puhemies! Esityksen myötä taksamittarit tulevat pakollisiksi, millä pyritään torjumaan harmaata taloutta. Lisäksi takseissa tulee olla jatkossa värilliset rekisterikilvet, joilla selkeytetään sitä, että kyseessä on oikea taksi. Myöskään rikolliset eivät saa jatkossa taksilupia, sillä henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset tai seksuaalirikokset yhdessä petos- ja maksuvälineriikosten kanssa vaikuttavat lupaehtoihin hyvämaineisuuden arvioinnissa. Taksinkuljettajien ammattitaitoa parannetaan, kun vähintään 21 tuntia kestävä koulutus on jatkossa edellytys taksinkuljettajan kokeen suorittamiselle. Koulutusvaatimusten tarkoituksena on edistää myös liikenneturvallisuutta. Tämän taksilain uudistuksen myötä myös valvonta helpottuu.

Arvoisa puhemies! Suomalainen taksiala ansaitsee kunnianpalautuksen. Siksi tämä esitys on tärkeä, että saadaan turvalliset taksit takaisin. Vaikutukset tulevat näkymään jo nopealla aikataululla. Aivan valtavan suuri kiitos ministeri Lulu Ranteelle asian edistämisestä ja erittäin hyvästä lakiuudistuksesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

21.23 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy sen verran vielä palata tähän asiaan, kun äsken puhuttiin taksiuudistukseen liittyen siitä, että meillä oli maailman turvallisin taksi ja luotettavin taksi ja se saatavuus oli äärettömän hyvä. Se pitää tietyllä lailla paikkansa, mutta pitää muistaa myös se, että se ei sitä siltikään olisi tällä hetkellä, oletettavasti, vaikka me oltaisiin pysytyt siinä vanhassa. Alakin jollain tavalla halusi tätä muutosta, koska vielä ennen vanhaan taksia saivat ajaa harvat ja valitut ja ei oikeastaan ollut kunnolla sellaista vapaata kilpailua, mitä kaivattiin. Se on sanomatta selvää, että mentiin niin ojasta allikkoon kuin voi ikimailmassa mennä, ja siinä se virhe tehtiin. Ajatusta siinä oikeastaan oli, mutta en tiedä, mihin se ajatus sitten katosi siinä matkalla. Vähän meni hurlumheiksi koko homma.

Edustaja Lyly otti esiin tuon saatavuuden ja toivoi siihen muutosta tai sanoi, ettei tässä esityksessä sitä ole. Itse kun olen ollut tätä valmistelemissa, niin tiedän tunteen ja kaipaisin tätä samaa asiaa, sitä, että oltaisiin tähän voitu puuttua, mutta ikävä kyllä taksialalta ei oikein sellaista järjestelmää ole tarjottu meille. Niin kuin varmaan edustaja Lylykin tietää, meidän tehtävä ei ole täällä olla keksijänä vaan meidän pitää toteuttaa muitten keksinnöt, ja tämä oli se suurin murheenkryyni siinä asiassa.

Edustaja Lyly otti aika hyvin esille myös tämän tulevaisuuden. En tiedä, mikä on totuus, mutta olen kuullut, että San Franciscossa olisi jopa 20 prosenttia jo tällä hetkellä robottitakseja, jonkun tietojen mukaan 10 prosenttia. Mutta joka tapauksessa me tiedetään, miten teknologia kehittyy. Ja on se vielä, että me lähdetään kymmenen vuoden päästä taksilla jopa taivaalle, kun tänne tulevat niin sanotut dronetaksit — jos ei nyt vielä meille, niin ainakin muualle maailmaan. Kyllähän se tietysti tulee muuttamaan pelikenttää huomattavasti tässä asiassa.

Mutta se, mihin olen ainakin itse äärettömän tyytyväinen ja mistä olen kentältä saanut palautetta, on se, että se kaikki, mitä taksiala meiltä toivoi, me saatiin nuijittua läpi. Ja totta kai, jos hyviä ideoita tulee lisää esimerkiksi tähän taksien saatavuuteen, ilomielin lähdän ajamaan niitäkin asioita eteenpäin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

21.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Laaksolle puheenvuorosta ja kommentteista.

Nämä itseohjautuvat autot ovat jo aika pitkälle arkipäivää jossain päin maailmaa, ja voin sanoa, että meillä Tampereella, Hervannassa on tällaisia autoja jo, tämmöisiä pikkubusseja, ja niillä yritetään korvata myöskin tätä joukkoliikennettä ja liittymäliikkumista. Kyllä tämä Suomen lumisissakin olosuhteissa näköjään onnistuu, ja tässä mielessä tämä paikantaminen tulee olemaan arvossa arvaamattomassa. Itse näen, että tulevaisuus varmasti on sellainen, että meilläkin tulee jossain kohtaa olemaan niitä takseja, joissa ei ole kuljettajaa vaan mennään sinne autoon ja matkustetaan sillä.

Tämä tekninen kehitys yllättää meidät varmasti, se, mitä kaikkea tässä tapahtuu. Me ei vielä tiedetä, miten liikkuminen muuttuu eri alueilla ja mitä tulevat olemaan droonikehitys ja kaikki muut tässä, niin että varmasti kaikkea tullaan vielä näkemään seuraavien vuosikymmenten aikana.

Tämän lainsäädännön osalta on tämä saatavuusasia pidettävä mielessä, koska erityisesti syrjäseuduilla kaivataan niitä takseja, kun niitä kuitenkin siellä tarvitaan. Ja kun sitten kaikilla ei ole sielläkään autoja ja muita ja yllättäviä liikkumisen tarpeita tulee, niin olisi hyvä siihen palata. Olen saman viestin saanut, että ei taksiyrittäjälläkään ole vielä sitä mallia, millä se pystyttäisiin toteuttamaan niin, että se auto olisi aina saatavilla myöskin siellä syrjäseudulla. Mutta kyllä asioihin löytyy aina ratkaisu. Aina asiat järjestyvät, kun niitä ruvetaan järjestämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

21.28 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu rouva puhemies! Ajattelin tulla vielä tänne illalla puhumaan. Kiitoksia edustaja Lylylle, te innoititte minut tuolta työhuoneesta saapumaan jo tämän pykälän aikana. Enpä ole kyllä tähän ensimmäisessä käsittelyssä, rouva puhemies, yhtään puheenvuoroa käyttänyt, ja siinä ensimmäisen käsittelyn jälkeenhän pykälämuutoksista sitten vielä äänesteltiin, taisi olla keskiviikko, viime viikon keskiviikko, kun ensimmäisen käsittelyn jälkeen äänesteltiin.

Ensinnäkin kiitoksia edustaja Lylylle tästä, että tuotte esiin tätä haastetta, mikä maaseudulla tällä hetkellä on jo tämän nykyisen lainsäädännön ja tämän muutettavan lainsäädännön jälkeen, eli niitä takseja ei meinata saada. Toivottavasti tähän vielä, niin kuin edustaja Laakso rakentavassa puheenvuorossaan totesi... — Kiitoksia, edustaja Laakso, te olette tehnyt ansiokasta työtä tämän lainsäädännön eteen ja te olette, voi sanoa, edustajista niitä asiantuntijoita. Teillä on kuitenkin taustaa myös raskaan liikenteen osalta, ja teidän innostuksenne tätä aihepiiriä kohtaan on vienyt myös tätä taksikorjauspakettia eteenpäin. Kun edustaja Laaksolle kiitos kuuluu, niin silloin kiitos annetaan. Kiitoksia hyvästä työstä! Ja niin kuin totesitte, jos vielä jollain tavalla voidaan tätä taksilainsäädäntöä edistää ja viedä eteenpäin, niin hyvät neuvot ovat kalliita.

Niin kuin edustaja Laakso, en ennättänyt ihan kaikkea kuulla, mutta kuulin vain lentävistä takseista — kuulinkohan oikein? — dronetakseista. Se on sitten siellä tulevaisuudessa, ja toivonkin, rouva puhemies, että minäkin pääsen sitten tulevaisuudessa siellä maaseudulla lentämään dronetaksilla. Edustaja Suhonen tässä vähän naureskeleekin tälle puheenvuorolle, mutta minkäpä sen tietää. Toisenlainen on maailma vakioveikkaajan silmin, [Naurua] niin että voi tapahtua näin, että parinkymmenen vuoden päästä minäkin dronetaksilla lennän, voi olla jopa aikaisemmin.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Rouva puhemies! Hyvä, että näitä korjaussarjoja nyt tehdään, kun tämä kyseinen toimiala meni vähän mukkelis makkelis silloin vaalikaudella 15—19. Mitäpä sitä menneitä sen enempää muistelemaan, että tikulla silmään, mutta pääasia on, että nytten koko ajan viedään tätä toimialaa kohti parempaa lainsäädännöllä ja pidetään ennen kaikkea huolta niistä asiakkaista, että he saavat asianmukaiset kyydit, turvalliset kyydit niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin myös siellä maaseudulla. Mutta tähän maaseudun harvaan asutun alueen tilanteeseen tulee kyllä tulevaisuudessa puuttua, että asiakkaat saavat myös siellä taksikyydin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

21.31 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen, saatoin äsken herroitella teitä.

Kiitoksia edustaja Kettuselle kauniista sanoista.

Äsken muistin vielä erään asian, mikä piti edustaja Suhosen puheenvuorosta poimia, mutta kun jätin ranskalaiset viivat kirjoittelematta, niin unohdin sen. Otitte puheeksi tuolla pöntössä Kela-kyydit ja niistä olevat niin sanotusti korvaukset, mutta täytyy muistuttaa, että se on sitä normaalia markkinataloutta siinä mielessä, että se on tehty kilpailun kautta. Sen kilpailun pitää kuitenkin muistaa, että joku, joka on luvannut ajaa ne tietyllä summalla, on itse kirjoittanut sen summan siihen paperiin. Minä ymmärrän hyvin, minä joudun aika paljon käymään keskustelua tuolla julkisuudessa siitä, kun siitä pahoitetaan mieli.

Mutta meillä on ollut iät ja ajat jo näissäkin kilpailutuksissa jonkunnäköisiä laatukriteereitä. Se hinta pelkästään ei ole aina ollut se ainoa motivaattori siinä jutussa, mutta tilanne on se, että useinkin nämä kilpailuun osallistuvat tulevat saamaan suurin piirtein kaikki ne laatupisteet, ja sen takia ainoaksi eroksi yleensä jää se hinta, ja sen hinnan kyllä vaan ikävä kyllä tekee se tarjoaja. On ehdoteltu kaikennäköisiä minimihinnotteluita minullekin, sitä, että pitäisi ajaa sellaisia ynnä muita, mutta ne ovat vähän haasteellisia siinä, että entäs jos kaikki suostuisivat ajamaan sillä minimihinnalla, niin arvallako me sitten katsottaisiin, kuka sen saa ajaa. Tämä on vain järjestelmänä tällainen, ja kyllä siellä pitäisi vaan osata Casio-laskeminen ja vaihtaa patterit riittävän usein, että ne hinnoittelut menisivät oikein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.33 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut erityisen mielenkiintoinen ja monipolvinen keskustelu niin taksien saatavuudesta kuin turvallisuudesta ylipäätään ja taksialasta. Tässä on hyvin tullut ilmi se, että on erityisiä kysymyksiä, jotka liittyvät muun muassa koulukuljetuksiin, hyvinvointialueiden kuljetuksiin, Kela-kyyteihin ja muihin sopimusajoihin.

Edustaja Suhonen toi keskustelussa hyvin esille Kela-kyytien sekä hyvinvointialueiden taksiajoihin liittyviä hinnoittelukysymyksiä, jotka ovat varmasti erityiskysymyksiä, joita eritoten tulee jatkossa tarkistella.

Kuten liikenne- ja viestintävaliokunta omassa mietinnössään muistuttaa, sääntelyn yhteisvaikutuksia tulee tarkastella kokonaisuutena ja kattavasti myöskin jatkossa. Tällä esityksellä pyritään siihen, että tällä on vaikutuksia kuluttajien

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

turvallisuudentunteeseen, palvelujen saatavuuteen ja valvonnan toimivuuteen ja sitä kautta harmaan talouden torjuntaan. Liikenne- ja viestintävaliokuntahan on valiokunta, jolle kuuluvat asiat niin maalla, merellä kuin ilmassa, toki myöskin siellä avaruudessa, joten vastaamme mietinnöllämme jo valmiiksi sitten myös tulevaisuuden taksialan haasteisiin sillä, että olemme esittäneet eduskunnalle hyväksyttäväksi lausumaa, että seuraamme tarkoin taksialan kehittymistä myöskin jatkossa, jolloin varmasti edustajien tulevaisuudenkuvat taksialasta tulevat seuratuiksi sitten lainsäädännön puitteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Kettunen.

21.35 **Tuomas Kettunen kesk:** Rouva puhemies! Tosiaan, kun taksiuudistuksesta on kyse, niin aivan varmasti pitää mainita myös Kela-taksit ja Kela-kyyditykset, ja hyvä, että edustaja Suhonen on ne tuonut esille.

Omalla kotipaikkakunnallani Kuhmossa, joka on siellä itärajan pinnassa, viime vuonna, vuonna 2025, oli 20 000 Kela-kyytiä Kuhmon alueelta. Sieltä vietiin asiakkaita jopa 100 kilometrin päähän Kajaaniin ja sitten vietiin ikäihmisiä palveluihin Puolangalle ja näin, koska niitä kaikkia lähipalveluita ei ole siellä Kuhmossa. 20 000 Kela-kyytiä ja hintalappu meille veronmaksajille kaksi miljoonaa euroa. Kun tähän nytten, rouva puhemies, sotekin otetaan mukaan tähän keskusteluun, niin toivottavaa olisi, että jatkossa sinne lähipalveluihin, perusterveydenhuollon palveluihin, satsattaisiin, että ei tulisi niitä pitkiä Kela-kyydityksiä ja liian paljon Kela-kyydityksiä, joita sitten joudutaan valtion kukkarosta maksamaan.

Rouva puhemies! Edustaja Rasinkangas toi tuossa niitä huolia. Silloin kun taksilakia 15—19-vaalikaudella muutettiin, niin sehän johti tosiaan tämmöiseen turvattuuteen. Edustaja Rasinkangas taisi puhua näistä kielitaidottomista taksinkuljettajista — ehkä kuulin oikein — ja puhuitte tämmöisestä rikollisesta toiminnasta. Eiväthän nämä taksialaa jäytävät ongelmat tällä nykyiselläkään lainsäädännöllä, mitä nyt lähdetään muuttamaan, johdu lainsäädännön puutteista, koska nykyinenkään taksilainsäädäntö ei salli rikollista toimintaa. Se ei salli ryöstöhinnointelua tai huonoa käytöstä, kielitaidottomia taksinkuljettajia. Tämmöinen sääntöjä rikkova toimintamalli on tietenkin pesiytynyt tälle alalle ja näihin sopimattomiin kuljettajiin, ja jos kuljettajat siellä rikkomuksia tekevät, niin niihin pitää puuttua.

Mutta tämä valvontahan meillä on nyt haasteena. Valvontaan pitäisi satsata, mutta nythän on tietenkin käynyt niin — semmoinen pieni moitteen sana pitää kuitenkin tähän keskusteluun jättää — että kun näitä säästöjä on tehty tämän valvonnan osalta, niin kyllähän tämmöisellä juustohöylämäisellä leikkauspolitiikalla viedään sitten väärään suuntaan, että sieltä valvonnan puoleltakin on otettu resursseja ja rahaa. Yritän tässä odottaa, että edustaja Laakso tähän kommentoisi, mutta emme näköjään debattia tästä asiasta saa, jotenka kiitän edustaja Laaksoa, että tähän asti olette tehnyt hyvää työtä valiokunnassa ja valiokunnan jäsenenä ja muutenkin. Toivon, että tämä yhteistyö jatkuu ja jatkossa sitten rahaa löytyy myös sinne valvonnan suuntaan, koska se on se aito haaste, mihinkä eduskunnan tulee puuttua.

Rouva puhemies! Olen puhunut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja keskustelu on päättynyt. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 15/2026 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain ja sairausvakuutuslain 15 ja 17 luvun sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 67/2026 vp

Valiokunnan mietintö StVM 6/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.38 **Martin Paasi kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä on kyse Kelan toimeenpanemien etuuksien sääntelyn selkeyttämisestä. Esitys koskee muun muassa kuntoutusrahaa, sairausvakuutuslain päivärahaetuuksia, Kelan päätösten asiavirheiden korjaamista ja työttömyysturvan sovittelua. Kyse ei ole suuresta etuusjärjestelmän uudistuksesta vaan menettelyjen tekemisestä selkeämmiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaaliturvajärjestelmä on monelle vaikea ymmärtää. Erityisen vaikeaa se on silloin, kun ihminen on sairaana, kuntoutuksessa tai työtön. Siksi etuuksien maksamisen pitää olla ennakoitavaa ja päätösten perusteiden ymmärrettäviä. Konkreettinen esimerkki on kuntoutusraha. Jos sitä maksetaan useassa pienessä erässä, oman talouden hallinta vaikeutuu juuri silloin, kun ihmisen pitäisi voida keskittyä kuntoutumiseen. Esitys mahdollistaa tarkoituksenmukaisemmat ja ennakoitavammat maksujaksot.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä yhtenäistetään myös Kelan päätösten asiavirheiden korjaamista. Kela voisi korjata ilmeisen virheen myös asiakkaan vahingoksi ilman suostumusta, jos virhe on aiheutunut asiakkaan omasta menettelystä. Tämä on perusteltua esimerkiksi silloin, jos etuus on myönnetty väärin tai puutteellisten tietojen vuoksi. Samalla oikeusturvasta on huolehdittava. Virheen pitää olla selvä ja muutoksenhakuoikeuden todellinen.

Arvoisa rouva puhemies! Sairausvakuutuslakiin lisätään säännöksiä päivärahaetuuksien päätöksistä sekä maksamisen keskeyttämisestä tai vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi. Kun olosuhteet muuttuvat, myös etuuden pitää voida muuttua, mutta selkeillä säännöillä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Esityksessä selkeytetään myös soviteltua työttömyysetuutta koskevaa säännöstä. Tämä on tärkeää, koska ihmisen pitää ymmärtää, miten osa-aikatyö vaikuttaa etuuteen. Muuten syntyy epävarmuutta, joka voi heikentää työn vastaanottamisen kannustimia.

Arvoisa rouva puhemies! Sosiaaliturvaa pitää selkeyttää, mutta muutosten vaikutuksia on seurattava. Järjestelmää on muutettu paljon, ja liian tiheä muuttaminen voi heikentää ennakoitavuutta. Tämän esityksen peruslinja on kuitenkin oikea. Se yhtenäistää Kelan menettelyjä ja tekee etuuksien toimeenpanosta selkeämpää. Siksi kannatan esityksen hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.41 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Paasi, asian esittelystä.

Sosiaali- ja terveysturvavaliokunta pitää tätä esitystä kannatettavana, mutta korostaa oikeusturvan takaamista. Vaikka asiavirheen korjaaminen ilman suostumusta on jatkossa mahdollista, asiakkaan kuuleminen on turhauttavaa, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuvassa asemassa oleviin.

Valiokunta painottaa eduskunnalle myös sitä, että maksukausien uudistuksessa on varmistettava ennakoitavuus asiakkaan näkökulmasta. Koko kuvassa sosiaaliturvalainsäädännön selkeyttäminen ja menettelyjen yhtenäistäminen on siksi tärkeää sekä asiakkaiden oikeusturvan että hallinnon toimivuuden kannalta.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena esitys parantaa etuuksien käsittelyn ennakoitavuutta ja vähentää virhetilanteita. Se on luonteeltaan selkeyttävä ja hallinnollisia prosesseja sujuvoittava. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt vielä parempi, ja juuri siksi se on tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.42 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy todeta, että ylipäätään kuntoutuspalveluihin liittyen Kansaneläkelaitos, Kela, on hyvin merkittävä kuntoutuspalvelujen hankkija ja toimija markkinoilla. Tänä keväänä erityisesti ovat keskusteluttaneet muun muassa puheterapiaan liittyvät kuntoutuspalveluhankinnat ja korvaukset. Kelalla ylipäätään on suuri vastuu kuntoutuspalvelujen kilpailutuksista sekä hankinnoista.

Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen liittyen erityinen huomio kiinnittyy asiakkaiden oikeusturvaan varsinkin haavoittuvassa asemassa olevien osalta. On tilanteita, joissa yksilöt voivat joutua kohtuuttomiin tilanteisiin puutteellisten selvitysten vuoksi. Tätä hallituksen esitystä on lausuntokierrosten ja eduskuntakierroksen aikana korjattu alkuperäisestä esityksestä. Kaikkineen täytyy todeta, että esitys on hyvin tekninen ja kaikessa teknisyydessä kannatettava.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 67/2026 vp sisältyvät 1.—17. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 14 ja 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 65/2026 vp
Valiokunnan mietintö StVM 7/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Sieltä edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.44 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys tarttuu aitoon ja akuuttiin ongelmaan. Esitystä täydentää ja parantaa valiokunnan mietintö. Tämä korjaus on paitsi tarpeellinen myös oikeudenmukainen. Se korjaa tilanteen, jossa urheilijoille säädetty lakisääteinen eläkevakuutus on jäänyt markkinoilla vaille tarjoajaa. Tämä ei ole urheilijan valinta eikä urheilijan vika. Se on rakenteellinen ongelma, joka kuuluu lainsäätäjälle.

Nyt tehdään siis se, mitä vastuullisen yhteiskunnan kuuluu. Meidän tehtävämme on varmistaa, että lakisääteinen turva on myös tosiasiallisesti saatavilla. Tämä on pieni laastari oikeaan ruhjeeseen. Siksi meidän tulee jatkossa selvittää muitakin tapoja urheilijan vakuutusturvan, vakauden ja ennakoitavuuden lisäämiseksi sekä kehittää urheilijan sosiaaliturvaa pitkäjänteisesti kokonaisuutena. Turvallisuus ei voi olla vain tekstiä ilman todellisia käytäntöjä. Mahdollisuus käyttää sijoitussidonnaisia eläkevakuutuksia vastaa tätä päivää ja vakuutusmarkkinoiden todellisuutta. Samalla se antaa urheilijalle pidemmän aikavälin kannalta paremman mahdollisuuden saada työstään myös vanhuudenturva.

Arvoisa puhemies! Urheilijoiden urat ovat yleensä varsin lyhyitä, minkä vuoksi monilla eläkekertymät jäävät pieniksi. Siksi pidän erityisen tärkeänä sitä, että tämä esitys mahdollistaa pienten eläkesäästöjen maksamisen kertasuorituksena sekä eläkkeen maksamisen määräaikaisena urheilijan omalla suostumuksella. On vaikea perustella, miksi suomalaisen urheilijan olisi saatava eläkettä muutamia kymppejä kuukausierinä, kun järkevä kertakorvaus auttaisi uuden elämän rakentamisessa. Siksi tämä ei ole holtitonta vapautta vaan realismin tuomista järjestelmään, joka on aiemmin kohdellut urheilijoita mekaanisesti vain paperilla.

Arvoisa puhemies! Urheilu opettaa vastuunkantoa, ja tämä esitys kunnioittaa sitä. Urheilija saa valinnanvapautta mutta myös vastuun, koska sijoitussidonnainen malli ei lupaa ilmaista varmuutta vaan antaa mahdollisuuden parempaan tulevaisuuteen pitkällä aikavälillä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

21.47 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä aika monesti puhun näistä eläkeasioista. Kun urheilu on tullut päätoimiseksi, niin tietenkin pitää saada myöskin sosiaaliturvaa ja ansaita eläkettä — silloin kun sitä päätoimisesti tehdään.

Tämän esityksen lähtökohtana on turvata urheilijan vanhuudenturvan järjestämisen mahdollisuudet muuttuneessa vakuutusmarkkinatilanteessa ja saada useampia vakuutuksen tarjoajia markkinoille. Eli käytännössä on tullut semmoinen tilanne, että urheilijoilla ei ole eläkevakuuttamismahdollisuuksia riittävästi, ja nyt tässä siihen kohtaan tehdään väliaikainen ratkaisu mielestäni, koska isompi ratkaisu olisi se, että kun urheilijat ovat sellaisia henkilöitä, jotka päätoimisesti tekevät työnään sitä urheilua, niin pitäisi saada pysyvämpiä ratkaisuja aikaiseksi.

Itse näen, että urheilijoiden vakuuttaminen Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melan hoitamana olisi pitkällä tähtäimellä vakuutustoimijoiden osalta selkeämpi ja saataisiin luotettava toimija, joka ei olisi niin markkinoiden armoilla. Tähän suuntaan tätä urheilijoiden eläkevakuuttamista pitäisi viedä niin että saataisiin vakuutusyhtiöpohjainen vakaampi ja ennakoivampi turva aikaiseksi.

Siitä tämäkin esitys kertoo, että nämä pienet, alle 7 800 euron alle jäävät, säästösummat vakuutusyhtiö voi aina halutessaan itse maksaa pois ja alle 26 000 euron määräästä pitää sopia asianomaisen henkilön kanssa, jos niitä kertasuorituksena tehdään. Eli kyllähän se kertoo siitä, että urheilijoilla tätä vakuutustarjontaa on aika vähän, ja sitten kun ne ovat yleensä pieniä eräiä, niin niitten hoitaminenkin on varmasti työläämpää kuin jos ne hoidettaisiin jossain yhdessä eläkeyhtiössä, ja tämä Maatalousyrittäjien eläkelaitos olisi hyvä. Sekin puoltaisi sitä, kun siellä jo tällä hetkellä on myöskin näitä muita toimijoita, jotka ovat siellä vakuutettuina, niin että urheilijoitte vakuuttaminen sopisi hyvin sinne.

Tämä lakiesitys on hyvä nyt tämmöisenä väliaikaisena ratkaisuna, ja toivottavasti päästään pysyvämpään ratkaisuun aikanaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 65/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 86/2026 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Keskustelu

21.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä avointen korkeakouluopintojen mahdollistaminen työttömyysturvaoikeudella ja sitä koskeva lainsäädäntö on hyvä uudistus ja mahdollistaa yli 25-vuotiaitten työnhakijoiden rajoituksetta opiskella avoimia korkeakouluopintoja työttömyysetuutta menettämättä yliopistossa, ammattikorkeakoulussa, kansalaisopistossa ja kesäyliopistossa. Tämä on hyvä uudistus, ja siinä mielessä viedään työttömyysturvalla opiskelua oikeaan suuntaan.

Kun työelämä- ja tasa-arvovaliokunta käsitteli tätä lakiesitystä ja loi tätä mietintöä, toin myös esiin sen, että työttömyysturvalla pitäisi pystyä opiskelemaan myös muunlaisia opintoja. Tässä on mietintöön jätetty lausumaehdotus, jolla yritetään viedä sitä asiaa siihen suuntaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, millä edellytyksin ammatillisten opintojen ja yliopistojen niin sanotulla erillisopinto-oikeudella järjestettyjen opintojen opiskeleminen työttömyysetuutta menettämättä voisi olla työnhakijoille mahdollista ja millaisia kustannuksia siihen liittyy. Selvitys on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 huhtikuun loppuun mennessä.” Miksi juuri tuo aika? Se liittyy siihen, että seuraavalle kaudelle, ehkä hallitusohjelmaneuvoittelussa, tätä asiaa pystyttäisiin käsittelemään, ja vietäisiin työttömyysturvalla itsensä kehittämistä eteenpäin. Totta kai siinä on se asia, että kun ollaan työttömyysetuudella, niin silloin myöskin sen työn vastaanottamisen pitäisi aina olla myöskin otettavissa vastaan, ja siinä mielessä tämä opiskelu pitäisi mitoittaa sillä tavalla, että se on myös mahdollista. Mutta se on myös työttömien kannalta parempi, että pidetään aktiivit toiminnassa mukana ja nostetaan sitä osaamistasoa silloin työttömyysaikana ja mahdollistetaan ja madalletaan sitä työllistymiskynnystä. Se on kansantaloudenkin kannalta hyvä, että tätä edesautetaan. Tässä on yksi polku nyt tämän asian eteenpäinviemiseksi näitten korkeakouluopintojen osalta, mutta nyt se tarvitsisi sitä toisen asteen ammatillista opiskelua ja vähän muuta opiskelua siihen oheen. Tämä lausumaehdotus on täällä sen vuoksi, että me saamme sen asian liikkeelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

21.53 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Suomessa eletään tällä hetkellä poikkeuksellisen vaikeaa työllisyystilannetta. Työttömyys on korkealla, avoimia työpaikkoja aiempaa vähemmän, eikä työtä yksinkertaisesti riitä kaikille halukkaille. Juuri tällaisessa tilanteessa yhteiskunnan pitää tarjota ihmisille mahdollisuus kehittää osaamistaan ja parantaa valmiuksiaan työllistyä tulevaisuudessa, ja tämän vuoksi tämä esitys on oikeansuuntainen.

On myös perusteltua selvittää, miten ammatillisia opintoja ja erillisopintoja voitaisiin suorittaa ilman, että työtön menettää toimeentulonsa. Työttömyysturvan tarkoitus ei saa olla vain odottaminen seuraavaa työpaikkaa varten. Sen pitäisi myös tukea ihmistä ja mahdollisuuksia hankkia uutta osaamista silloin, kun työmarkkinat muuttuvat tai oma ala ei enää työllistä entiseen tapaan. Erityisen tärkeää olisi tarkastella mahdollisuutta opiskella kokonaan uusi ammatti työttömyysturvan turvin. Monella työttömällä olisi halua ja kykyä kouluttautua uudelleen aloille, joilla työvoimaa tarvitaan. Nykyinen järjestelmä ei kuitenkaan aina tue tätä riittävän hyvin.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

Arvoisa rouva puhemies! Pidän tässä mietinnössä olevaa lausumaa tärkeänä. Se kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, millä edellytyksin ammatillisten opintojen ja yliopistojen niin sanotulla erillisopinto-oikeudella järjestettyjen opintojen opiskeluminen työttömyysetuutta menettämättä voisi olla työnhakijoille mahdollista ja millaisia kustannuksia siihen liittyy. Selvitys on annettava työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle vuoden 2027 huhtikuun loppuun mennessä.” Tämä on hyvä lausuma. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

21.55 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä, jolla helpotetaan työttömyysturvalla opiskelua. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja nyt se on vielä parempi. Sen tavoitteena on, että yli 25-vuotias työtön työnhakija voisi jatkossa opiskella avoimia korkeakouluopintoja ilman pelkoa työttömyysturvan menettämisestä. Kyse on siis ennen kaikkea siitä, miten suhtaudumme oma-aloitteisuuteen, osaamisen kehittämiseen ja työnhaun tukemiseen. Työllistymistä tukevan tekemisen tulee aina olla kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen työelämä muuttuu nopeasti. Monella alalla osaamisvaatimukset kasvavat, ja työn hakeminen ilman ajantasaista osaamista voi olla vaikeaa. Tässä tilanteessa jokainen mahdollisuus päivittää omaa osaamistaan on arvokas. Tämä esitys lähtee liikkeelle ajatuksesta, että järjestelmän ei pidä rangaista aktiivisuudesta vaan tukea sitä. Kun työtön työnhakija haluaa käyttää aikansa opiskeluun ja osaamisensa kehittämiseen, yhteiskunnan tehtävä ei ole asettaa tälle tarpeettomia esteitä. Nykytilanteessa työttömyysturvajärjestelmä on ollut suotta monimutkainen ja passivoiva. Lyhyet opinnot ovat sallittuja, mutta pidemmät kokonaisuudet voivat johtaa väliaikaisen työttömyysturvan menetykseen. Tämä aiheuttaa turhaa epävarmuutta ja byrokratiaa. Siksi korjaamme tätä ongelmaa nyt. Jatkossa avoimilla korkeakouluopinnoilla ei olisi vaikutusta työttömyysturvaan yli 25-vuotiaiden osalta, eikä opintoja tarvitsisi erikseen ilmoittaa viranomaisille. Tämä selkeyttää järjestelmää, vähentää hallinnollista työtä ja antaa ihmisille varmuuden siitä, että omaehtoinen osaamisen kehittäminen on mahdollista.

Tätä esitystä käsitellessään työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on aivan oikein nostanut esiin, että lain hengen mukaista olisi myös selvittää mahdollisuus opiskeluun erillisopinto-oikeudella ja siitä seuraavat kustannukset. Näin opiskelua voitaisiin helpottaa entistään paremmin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

21.58 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hänniselle kiitos tuosta puheenvuorosta, kun tuli kiitoksia työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenille. Täällähän meitä vielä kolme jäsentä istuu, ja edustajakollegat Lyly ja edustaja Suhonen ovat käyttäneet ansiokkaat puheenvuorot, edustaja Suhonen tästä lausumaehdotuksesta, minkä valiokunta yksimielisesti tähän mietintöön laittoi — tähän on yksimielinen mietintö muutenkin. En lähde sitä, rouva puhemies, enää lukemaan, kun edustaja Suhonen jo luki, mutta siihen pohjaa vain, kun tästä on valiokunnan mietintöön viimeiset kaksi kappaletta kirjattu. Lukaisen tähän ne, minkä pohjalle sitten tämä lausumaehdotus tulee:

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

”Ammatilliset opinnot. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esiin, että avoimia opintoja ovat hyödyntäneet suurelta osin korkeakoulutetut henkilöt. Kuitenkin iso osa työttömistä on toisen asteen koulutuksen tai pelkän perusasteen suorittaneita, joille ammatilliset opinnot olisivat usein luontevampia ja tehokkaampia työllistymisen kannalta.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hallituksen esitystä valmisteltaessa lausuntokierroksella saatiin palautetta muun muassa siitä, että ammatilliset opinnot ja yliopistojen niin sanotulla erillisopinto-oikeudella järjestetyt opinnot olisi tullut sisällyttää muutokseen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä selvittää, millä edellytyksin näiden opintojen opiskeleminen työttömyysetuutta menettämättä voisi olla työnhakijoille mahdollista ja millaisia kustannuksia siihen liittyy.”

Tämän pohjalta sitten tuli tämä valiokunnan lausumaehdotus, mikä sitten todennäköisesti huomenna täysistunnossa, rouva puhemies, nuijan kopautuksella lyödään pöytään ja tulee ilmi tämä eduskunnan vahva tahtotila, jonka pohjalta sitten on sinne huhtikuun loppuun 2027 mennessä annettava tämä selvitys tähän asiaan liittyen.

Kiitän jo tässä vaiheessa edustaja Lylyä ja edustaja Suhosta ansiokkaasta työstä ja hyvästä yhteistyöstä tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, kun olemme tämänkin asian saaneet eteenpäin. Toivon tämän yhteistyön jatkuvan myös tämän vaalikauden loppuun, ja uskon, että se myös jatkuu hyvällä yhteistyöllä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

22.00 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ensinnäkin kiittää istuntoasiainneuvos Miika Suvesta tästä hyvästä mietintöpohjasta, minkä hän on valmistellut tässä. Kun tässä nyt kiitoksia jaetaan ja meillä on täällä paikalla muitakin, jotka ovat tähän tekemiseen osallistuneet, niin merkataan tämäkin kiitos myöskin tuonne pöytäkirjaan. [Tuomas Kettunen: Merkitään pöytäkirjaan!]

Se, mikä tässä jäi meillä sanomatta, oli kysymys opiskelusta kansanopistoissa. Korkeakouluopetus kansanopistoissa ei ole tässä nytten mukana, että se on rajattu sillä tavalla ulos. Tässä valiokunta totesi, että ”kansanopistoissa järjestetyt opinnot poikkeavat laajuutensa osalta muista edellä mainituista opinnoista”, ja sen vuoksi ne jäivät pois. Se olisi tuonut noin 4,5 miljoonaa euroa lisää kuluja tähän kokonaisuuteen. Tämä on yksi osa niitä asioita, joita sitten selvitetään.

Toinen osa on se, että jos meillä on kokonaan vapaa työttömyysturvalla opiskelu, niin myös se voi siirtää opiskelua työttömyysturvalle tuolta opintotuen puolelta. Siinä mielessä tämä ikäraja 25 vuotta on sellainen, joka ehkä estää tätä näkökulmaa myöskin. Siinä mielessä tätä on nyt rajattu sillä tavalla hyvin.

Toivon todella, kuten tuossa aiemmin jo toin esille, että me saadaan tästä työkalu myöskin seuraavalle kaudelle. Tässä pohjavalmistelussa on aikaa puoli vuotta, vähän reilu tehdä tätä selvitystyötä, ja kun tämänkin lain yhteyteen varmasti sitä on jo tehty, tyhjältä pöydältä ei tarvitse lähteä liikkeelle. Tärkeintä olisi, että työttömät voisivat kehittää aika vapaasti itseään säilyttäen silti työttömyysturvan ja ovat sitten myös valmiita ottamaan vastaan työtä silloin, kun sitä on tarjolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

22.02 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! On kyllä ilo huomata... Totta kai siellä valiokunnassa oli ilo huomata se, että olimme yksimielisiä siitä, että tällainen tärkeä asia etenee eli siis se, että työttömänä ollessa henkilö voi kouluttautua työttömyysturvalla. Nyt nimenomaan tämä lausuma, mikä todettiin, antaa valmiuksia myös ammatilliseen koulutukseen. Se on todella tärkeä osa sitä prosessia, missä työtön pääsee kouluttautumaan ja tavallaan paremmin kiinnittymään työelämään. On ilo nähdä, että valiokunnassa olemme yksimielisiä tällaisesta tärkeästä asiasta ja myös täällä salissa hymistämme yksimielisyyttä ja kiitämme toinen toisiamme siitä, että olemme onnistuneet tässä prosessissa. Minä kiitän myös edustaja Kettusta hyvästä yhteistyöstä ja toki valiokuntaa kokonaisuudessaan siitä, että tällainen asia otetaan vakavasti, koska olemme nähneet tällä kaudella, että valitettavan moni asia ei ole ollut valiokunnassa yksimielinen ja syystäkin, joten nyt on syytä kyllä iloita. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 86/2026 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

26. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027—2030

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 14/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 78/2026 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 15/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtioneuvoston jäsenen tehtävään liittyvästä karenssista sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2024 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 4/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 62/2026 vp

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

30. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suullisen todistelun tallentamista ja vastaanottamista yleisissä tuomioistuimissa koskevan uudistuksen voimaanpanosta sekä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 99/2026 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 16/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

31. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergilain sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2026 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 4/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 10.6.2026 pidettävään täysistuntoon.

32. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 10.6.2026 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 22.39.

Pöytäkirjan vakuudeksi: